

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת לך לך

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת לך לך | גליון מס' 351 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

כאשר התארסה אחותי עם הגאון האדיר ראב"ד העדה החרדית, רבי משה שטרנבוך שליט"א, פנה אבי אל בן דודה של אימי, שהיה עשיר מופלג ובעל עסקים פורחים, ואמר לו: היום עשיתי עסקה אדירה שבה לא תוכל להתחרות עימי! "איזו עסקה אתה כבר מסוגל לעשות, שלא אוכל להתחרות עמך?", שאל בסקרנות. "לקחתי לבתי חתן תלמיד חכם גדול, והתחייבתי לפרנס אותו!", השיב אבי...

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל: כמה גדולה קנאת סופרים המרבה חכמה בישראל

"וּנְבָרְכוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאֲדָמָה" (בראשית י"ב, ג')

הדור שלנו הוא דור שבו נערך הבירור הסופי מי רציני ומי לא. וככל הנראה משום כך מביא אותנו הקב"ה למצב של מסירות נפש. מקצצים לנו עד פת לחם ממש, במטרה לאלץ אותנו לצאת לעבוד. במצב כזה נבחנת מסירות הנפש שלנו. גדלתי בבית עשיר, אך בתקופה מסוימת בחיי, בהיותי בארצות הברית, הייתי שרוי בדוחק כלכלי, ונאלצתי ללוות כסף לפרנסתי. כשכתבתי על כך למורי ורבי, רבי חיים גריינמן זצ"ל, הוא כתב לי בתשובה: "מעולם לא הרגשת את ניסיון העוני, ולא היתה לך הזדמנות ללמוד תורה מתוך הדחק. לכן כל זמן שיש לך את ההזדמנות הזו, שהיא מדריגה גדולה, עליך לנצל כל רגע ללימוד התורה, כי אולי עוד מעט לא תהיה לך הזדמנות כזו, משום שכבר לא יהיה לך דוחק!".

ברוך מרדכי אזרחי שליט"א, ראש ישיבת 'עטרת ישראל'. במהלך הביקור שח רבי ברוך מרדכי: "אלול כמו שהיה השנה אינו זכור לי, לא רק בשיבתי אומרים כך, אלא בכל הישיבות חשו שהיה אלול עצום, ואנו מיחסים זאת לגזרות האחרונות".

לשמע הדברים נענה רבי חיים ואמר: "ואני חושב שזכינו לכך, משום שהציבור למד תורה מכסף נקי יותר. ולכן היתה בו סגולה גדולה!". אנחנו הולכים ומתקרבים לכך, שכל הכסף שיחזיק את התורה, יהיה

זהו החינוך של אדם גדול, כיצד לקבל דברים באהבה, ולראות באופן חיובי כל דבר שעובר עלינו.

כל הקשיים והגזרות הכלכליות, לא רק שלא יעצרו אותנו, אלא יוסיפו ויעצימו אותנו. בעת שניחתו הגזרות הכלכליות על עולם התורה, הגעתי לביקור חג אצל רבי חיים גריינמן זצ"ל, ביחד עם רבי

כסף נקי וטהור... ומה יחזיק אז את המדינה!?

נאמר בפסוק: "והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלקיך שמה. ושבת עד ה' אלקיך ושמת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך" (דברים ל, א-ב).

מקשה ה'אור החיים' הקדוש, שהלא כדי לחזור בתשובה, די לראות את הקללה ולהבין מה גרם החטא, לשם מה עלינו לראות גם את הברכה?

מבאר ה'אור החיים' שעצם ראית ההבדל בין מי שמתנהג בדרך התורה למי שמתנהג בדרך אומות העולם, תגרום לעם ישראל לחזור בתשובה. כשיראו היכן יש שלום בית ואיפה יש חורבן בית, היכן יש ילדים פורחים, היכן יש משפחות לתפארת, והיכן יש משפחות מפולגות, יבינו את הכח האדיר, העצום והחזק של ציבור שומרי התורה והמצוות. כשיראו היכן מחלקות היולדות מלאות בלי עין הרע, היכן יש אנשים שאינם יכולים להוריד את השטריימל במשך כל השבוע, משום שהם הולכים משמחה לשמחה, אז יבינו וידעו כמה טוב לאדם שהולך בדרך ה' ומקיים את חוקות התורה!

הרצון להדמות לאברהם עורר לתשובה

בפסוק: "ונברכו בך כל משפחת האדמה" (י"ב,ג), מבאר רש"י לפי פשוטו של מקרא: "אדם אומר לבנו תהא כאברהם". גם המשפחות הרחוקות, שאורח חייהן היה שונה מאורח חייו של אברהם, נאלצו להודות בפה מלא, שהתנהגותו ואורח חייו של אברהם נעלים ומופלאים. כל אדם ייחל ובירך את בנו: "תהיה כאברהם!"

כיום ניתן לומר כי כל תנועת התשובה גדלה והתפתחה על בסיס זה. הורים רבים ראו את פירות הבאושים שהצמיח החינוך הכללי. הם ראו את ילדיהם מדרדרים מדחי אל דחי, משוטטים ומבלים עד השעות הקטנות של הלילה. הם חשו על בשרם את החוצפה ואת הזלזול שילדיהם מפגינים כלפיהם. הם הרגישו כיצד הפכו להיות בסך הכל כספומטים, שמהם שואבים ילדיהם כספים לתענוגות ולבלויים...

והנה כשהתארחו פעם אחת אצל משפחה שומרת תורה ומצוות, הם התוודעו לעולם חדש שבו הילדים רוחשים כבוד להוריהם. עולם שבו תלמידים חשים דרך ארץ בפני מוריהם. לפתע התוודעו שיש חיים אחרים על הפלנטה. חיים של מתן כבוד ודרך ארץ. גילוי זה

חולל מהפכה של ממש. וזה מה שעורר בהם את הרצון להצטרף לחיים שכאלו ולרצות להיות כאברהם וממשיכי דרכו.

פעם כשהתארחתי בשבת חיזוק ב'שוב צור הדסה', פנה אלי יהודי מאחינו התועים ואמר בתסכול: "יש לי בן אחד, אני משקיע בו הון, מפנק אותו ומספק את כל מחסורו ביד רחבה. אך כשאני מגיע הביתה, הוא עסוק בעצמו ואינו מתייחס אלי כלל. לעומת זאת, יש לי כלב שכל מה שהוא דורש זו אומצת בשר יומית, ובכל פעם שאני מגיע הביתה הוא מקדם את פני בכרכורי שמחה ובנביחות נלהבות. כמה מקנא אני בכם, החרדים, שאתם זוכים ליחס כה מכובד מילדיכם!"...

הגמרא (שבת קיד ע"א) אומרת: "כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה, שנאמר: 'כל משנאי אהבו מות', אל תקרי משנאי אלא משנאי". ומבאר רש"י: "משנאי - שממאסין עצמן בעיני הבריות, והבריות אומרים אוי להם ללומדי התורה שהם מאוסים ומגונים, נמצא זה משנאי את התורה".

מכאן אפשר ללמוד שיש לנו חיוב להתנהג באופן מיוחד בענייני בין אדם לחברו, להתלבש בצורה מכובדת ולהתהלך עם הבריות באופן אצילי, כדי ששם שמים יתאהב על דינו.

בילדותי התגוררתי בתל אביב. היו לי ששה אחים מחונכים להפליא, שהיו הולכים יחד עם אבי לבית הכנסת מדי שבת בשבתו. התנהגותם המעודנת והאצילית עוררה את התפעלותם של המתפללים בכל פעם מחדש. אחד המתפללים עסק לפרנסתו במכירת קלחי תירס חם ברחובות תל אביב. האיש היה עומד מאחורי דוכנו בסביבות התחנה המרכזית, ומכריז בקול על מרכולתו. אשתו, שהיתה הולכת בגילוי ראש, היתה עומדת לידו ומסייעת לו בעבודתו. באחד הימים, כשעברתי ליד דוכן התירס, ושאלתי בשלומו של הרוכל, הוא אמר לי בהתלהבות: "מה אתה חושב לעצמך, שרק אבא שלך זכאי לילדים טובים ומחונכים?! גם אדם פשוט כמוני זכאי לילדים טובים ומחונכים! לכן שלחתי את הבן שלי ללמוד בישיבת חברון, ואת הבת ל'בית יעקב'!"

ואכן זכה האיש שבנו יחידו צמח לאחד מצדיקי הדור, שהיו אף שאמרו עליו שהוא מל"ו צדיקים נסתרים. ומזאת יכולים אנו ללמוד איזו השפעה יש להתנהגותם האצילית של בני התורה.

כאשר התארכה אחותי עם הגאון האדיר, ראב"ד העדה החרדית, רבי משה שטרנבוך שליט"א, פנה אבי אל בן דודה של אימי, שהיה

המשך בעמוד 30

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

כיצד יתכן חילול שבת, בלי לעבור על שום הלכה של ה'שולחן ערוך'? - הקשה מרן זצוק"ל לפני רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א. הוא ענה בעצמו: תאר לך שגדולי ישראל ישבו פה, ואתה תשב לידם ותפצה גרעינים. לא עשית שום דבר, אבל ברור שזה בזיון התורה. שבת המלכה באה אליך, ובמה אתה מקבל אותה? בגרעינים?

פנינים מהליכותיו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"התהלך לפני ה'יהיה תמים" (בראשית י"ז, א')

מעשה ביהודי שנכנס לבית ראש הישיבה ושאלתו בפיו: "אני מתגורר באזור די חמים, ורעייתי מבקשת לאחרונה לרכוש מזוג. דא עקא, שאני חי תמיד בחשבון מדויק, ואין לי רזרבות כלכליות עבור רכישת מזוג. יתכן שאם אבצע את העסקה בתשלומים, אצליח איכשהו לעמוד בהוצאה הגדולה, אבל אצטרך לפרוץ את מסגרת האשראי הרגילה שלי!"

"במה אתה עוסק במשך היום?" התעניין הגראי"ל.

"אני לומד בכולל!" סיפר השואל.

"ובכולל יש לכם מזוג?" הוסיף ראש הישיבה לשואל.

"אכן כן" השיב האברך.

"אם כך", פסק הגראי"ל נחרצות, "חזור הביתה ותתקין מזוג גם עבור רעייתך!" ...

שמירת לשון כנגד אמבולנס

נשאל רבינו: נדיב אחד רוצה ליתן תרומה נכבדה, ועומדות בפניו שתי אפשרויות: או לתרום עבור רכישת אמבולנס, או לתרום לארגון העוסק בחיזוק שמירת הלשון. מה עדיף?

השיב רבינו, שאם יתן לשמירת הלשון - לא יצטרכו אמבולנס, כי בהכרח יהיו פחות צרות בכלל ישראל, לכן עדיף ליתן לארגון של שמירת הלשון.

גן עדן - לא בצעקות

סיפר רבי ליפא ישראלזון שליט"א:

התעסקתי פעם עם בחור עקשן, שהיה צריך לקרבו. כל יום הייתי מחכה לו ליד הבית ולוקח אותו לשישיה.

כאמור, הבחור הזה היה עקשן גדול, ואמרו כל הזמן רבה איתו וצעקה עליו.

אמרתי לה: "תראי, זה לא עסק, אני לא יכול כך! לי יש את הדרך שלי, ואת כל הזמן צועקת עליו, אני לא יכול לטפל בו. אם את ממשיכה לצעוק עליו - אני עוזב!"

טענה האם כנגדי: "וכי מה אתה רוצה, שכשאבוא לשמים אשב

בגיהנום?! זה התפקיד שלי - לצעוק ולחנך."

"את יודעת מה", אמרתי לה, "בואי נשאל". והיא הסכימה.

נכנסנו לרבינו. ראשית דיברתי אני והצגתי את טענותי.

"נו, ומה את אומרת?" פנה רבינו אל האם, והיא ענתה: "תפקידך לחנך את הילד, אינני רוצה שיהיה לי גיהנום".

כשמוע רבינו את דבר האם, הרים קולו בהתרגשות ואמר: "מה את רוצה, גן עדן או גיהנום? אם תמשיכי כך - אני מבטיח לך שלא יהיה לך גן עדן, ואם תפסיקי - אני מבטיח שיהיה לך גן עדן!"

האם קיבלה את הדברים, וכיום ב"ה הבחור זה הינו אברך חשוב, שקוע בעמלה של תורה.

לקבל את השבת בכבוד

כיצד יתכן חילול שבת, בלי לעבור על שום הלכה של ה'שולחן ערוך'? - הקשה מרן זצוק"ל לפני רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א.

הוא ענה בעצמו: תאר לך שגדולי ישראל ישבו פה, ואתה תשב לידם ותפצה גרעינים. לא עשית שום דבר, אבל ברור שזה בזיון התורה.

שבת המלכה באה אליך, ובמה אתה מקבל אותה? בטשולנט? בגרעינים?

האם לזה יקרא כבוד שבת?! זה הרי חילול הקדושה!

צריך לקבל שבת עם לימוד הלכות שבת!

ואז עמד הראשון הג' מאיר.. ואמר שלאחי הגדול לא היה אפילו ש"ס
ולמד כל ימיו בש"ס שלי, והיות שכתב שם חידושים יקרים על גליון
הש"ס הריני מבקש הש"ס בחזרה. ואח"כ עמד הג"ר שמואל זצ"ל ואמר,
לחזון איש לא היתה דירה והיה גר בדירה שהשאל לו יהודי מאמריקה,
ועמד השלישי ז"ל ואמר, לחזון איש לא היה אפילו מקרר שלם, רק איזה
מקרר ישן שלא שווה כלום...

מרן בעל שבט הלוי שמואל הלוי ואזנר זי"ע על מרן החזו"א זי"ע ורבנות זכרון מאיר

"וְאֶגְדְּלָהּ שְׂמֶךָ" (בראשית י"ב, ב')

בחודש אלול תש"ז, בהיותו בן שלושים וארבע שנים, העביר רבינו את מקום מגוריו לבני ברק. בית קטן בן שתי קומות נשכר למענו בתוככי השכונה. הקומה הראשונה יועדה לדירת מגוריו, ואילו הקומה השנייה הוקצתה עבור הישיבה החדשה שנפתחה עם בוא רבינו למקום מושבו החדש. מבית קטן זה בקע זרח אור תורתו הגדול משך קרוב לשבעים שנה עד להסתלקותו.

ב' חשון תש"ח, ביום ההילולא של מהר"ם שפירא זצ"ל, נערך מעמד פתיחת הישיבה ובמקביל מעמד ההכתרה של רבינו, כשאת המשא המרכזי נשא ידידו הגאון רבי אלימלך אשכנזי זצ"ל אב"ד מלבורן, מפארי גידולי יח"ל, שהגיע מירושלים במיוחד לכבוד רבינו. רבינו החל את דרכו ברבנות והוא צעיר לימים ממש. את קהילתו החדשה שבכל הארץ יצא קווה, הקים בעמל וביזע ובנאה לתפארה, מהמסד ועד טפחות. אך למרות חידושה, היתה זו קהילה שנסמכה על יסודות איתנים, אשר שורשיה היו נטועים עמוק באדמת בוסתנים של מצוקי ארץ וגדולי הדורות שמקדם, בראשם מרנא ורבנא החתם סופר זי"ע ותלמידיו הדגולים, כאשר רבינו שדבק בדרכו ובמורשתו בכל נימי נפשו הנחילם לתלמידיו אחריו. זכות ראשונים זו עמדה לו ולקהילתו, ורבנו זכה לנהל את קהילתו בגאון ויד רמה.

מאותה שעה שהתמנה רבינו לשרת בקודש ראה הוא את עצמו כל ימיו כרבה של זכרון מאיר, כשעיניו ולבו נתונים על בני השכונה לענות לשאלותיהם בהלכה ובהנהגה נכונה, ועד מהרה התחבב הוא על בני הקהילה ובני הקהילה לעומתו השיבו לו גם המה באהבה כפלים וחפצו בכל עת בקרבתו והדרכתו, והוא גם הוא בידעו את מעמדו ויכולת השפעתו היה נותן ליבו להחזיק באדרת הרבנות בעוז ותעצומות קודש.

פעם באותם ימים ביקש רבינו לשמוע מאת מקורבו הרה"ח רבי ברוך בענדיט שטיין ז"ל, כיצד מרוצה הקהל מאופן תפקודו כרב. אמר לו רבי ברוך כי אכן הכל מרוצים פה אחד, הן מהשיעורים הנאמרים על ידו בטוב טעם ודעת והן ממאור הפנים המיוחד של רבינו, אך על

דבר אחד מתאוננים הם, על דקותיו הספורות והמדודות של רבינו שלא אפשרו לו להאריך בשיחה עמהם. נענה רבינו כנגדו ואמר: "אמור להם, כי באם רבה של זכרון מאיר ישב לשוחח עם כל אחד מבני קהילתו אזי לא יוכל להמשיך ולשמש בתפקידו ולענות על שאלותיהם בהלכה, מאחר ולא יישאר לו פנאי ללימודיו ולסדריו..."

ואכן, על כך היתה תפארתם של יראים ושלמים מבני קהילתו, שהעריכו את גדלותו של רבינו דווקא במידה זו. אף על פי כן, כאשר היו באים לפניו בשאלות של עצה והדרכה, היה מרחיב את הדיבור, מרבה להתעניין תוך שהוא תומך ומעודד כאב רחום.

מעשה כעין זה היה בעת שנכח פעם באירוע מסוים בו הופיע בדחן כלשהו ודרש מדברותיו בכדי לשמח את הציבור. בשלב מסוים קם רבינו ממקומו ונחפז ללכת לביתו ולסדריו. משנשאל לאחר מכן על יציאתו הפתאומית שלא כמתוכנן, נענה ואמר כי "מגיע להם לאנשי 'זכרון מאיר' רב בעל כבוד ראש..." בהקשר לכך יצוין, כי רבינו הקפיד ונזהר מאוד, כי גם במילי דבדחנותא ישמרו על כבוד הזולת, והיה מחשיב מאוד כאשר דברי הבדחנות היו נסובים ומושתתים על דברי תורה ויראה.

מעט שהגיע לזכרון מאיר הוטל על כתפיו עול הרבנות במלואה מרן החזון איש שראה מטרה נשגבת במינוי והצלחתו של רבינו המשיך בפעולותיו לביסוס מעמדו כרבה של זכרון מאיר, ואף הפנה רבים

ארע פעם שהחזון איש הזדמן לביתו של רבינו לצורך עניין מסוים, וכאשר חלף על פתח חדרו נעצר לרגע ובתנועה של מי שמתענג על ריח טוב אמר למקורבו: "ס'שמעקט דא פון קדושה" - יש כאן ריח של קדושה

זצ"ל ואמר, לחזון איש לא היתה דירה והיה גר בדירה שהשאל לו יהודי מאמריקה, ועמד השלישי ז"ל ואמר, לחזון איש לא היה אפילו מקרר שלם, רק איזה מקרר ישן שלא שווה כלום, ונתברר כי כל הירושה רק חצי מגרש קטן שמישהו כתב על שמו, אבל אי אפשר לחלקו..."

הנה כי כן, אלו היו פסיעותיו הראשונות של רבינו בפנית יקרת זכרון מאיר לאורו של מרן החזון איש זצוק"ל שריבהו וגדלהו כבן טיפוחים.

"מחנה אלוקים"

פרק תהילה נוסף רושמת שכונת זכרון מאיר שזכתה להיות אכסניה של תורה לממלכת התורה ישיבת חכמי לובלין אותה הקים רבינו תיכף עם בואו לשכונה, וגם להקמתה היה החזון איש שותף מלא ואף הרבה מעבר לכך, שכן לולי אימץ את ידי רבינו במחשבה, בדיבור ובמעשה, קשה להבין כיצד היתה נפתחת הישיבה.

מפעים לראות כיצד רבינו בענוותנותו תולה את כל זכויותיו במקום מושבו - מקום תורה כלשונו בהקדמתו לחלק א' של ספרו שבט הלוי, וזה לשונו הטהור: "ידעתי גם ידעתי שעוד לא עשיתי מאומה ומה שזכיתי הריני תולה בזכות אבותי ורבותי וזכות הציבור, כי זה הרבה שנים שבתוך עמי אנכי יושב, עיה"ק זכרון מאיר והסביבה הנקרא ע"ש מו"ר הגאון הצדיק מהר"ם שפירא זצלה"ה האב"ד לובלין ור"מ ומייסד ישיבת חכמי לובלין שם, בעל מחבר ספר שו"ת אור המאיר, מחנה אלוקים זה של גדולי תלמידי חכמים, יראים ושלמים, חסידים ואנשי מעשה ואשר גם קדוש שכן בתוכה גאון ישראל בעל חזון איש זי"ע".

(מתוך הספר אבי ההוראה)

משואליו באיסור והיתר אל כתובתו של רבינו, באומרו כי יש מרא דאתרא לשכונה וכי על פיו ישק כל דבר. החזון איש חלק לרבינו כבוד עצום, בזמנים שבאו אנשים לשאול את פיו בענייני הלכה ורבינו נכח גם הוא בחדר כמנהגו פעמים רבות, היה החזון איש ברוב ענוותנותו מבקש מרבינו תחילה הורמנא ורשות להשיב לשואליו דבר באמרו כי אסור להורות בפני המרא דאתרא.

קשר הדוק שרר בין החזון איש לרבינו. רבינו היה מתראה לפניו חדשים לבקרים, ופעמים שאף היה מתלווה אליו לטיולו היומי, אותו היה עורך לצרכי בריאותו באזור הפרדס שבבעלות משפחת ברמן שניצב בפאתי השכונה, כשבדרך היו משוחחים ביניהם בהלכה ובענייני הנהגה שעל הפרק. עם זאת, למרות גדלותו המופלגת של החזון איש ולמרות שגילו נשק אז לשבעים, נהג כבוד מיוחד ברבינו שהיה אברך צעיר, והיה מתייחס אליו כאל מרא דאתרא במלוא מובן ההגדרה חרף גילו הצעיר של רבינו.

ארע פעם שהחזון איש הזדמן לביתו של רבינו לצורך עניין מסוים, וכאשר חלף על פתח חדרו נעצר לרגע ובתנועה של מי שמתענג על ריח טוב אמר למקורבו: "ס'שמעקט דא פון קדושה" - יש כאן ריח של קדושה.

בכל עת מצוא טיפח החזון איש את מעמדו של רבינו כרב. סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, כי בימים ההם בא פעם אל החזון איש ושאלו אל מי עליו להפנות את שאלותיו בהלכה בעת שלא יוכל להיכנס אליו. ענה החזון איש ואמר: "כאשר יש לך שאלות בהלכה לך עמן אצל הרב ואזנר..."

הוראה זו אף חזרה ונשנתה מפי גיסו של החזון איש, מרן הסטייפלער זצוק"ל, שהשיב פעם על שאלה דומה כי "שאלות בהלכה שואלים אצלנו את הרב ואזנר". אגב, העיד רבינו כי הגאון הסטייפלער היה נחבא אל הכלים באותה תקופה וכלל לא ידעו אז מגאונותו, אולם החזון איש 'הלשין בפניו' - כלשון רבינו - על גדלותו בתורה. בהקשר לכך יצוין עוד, כי פעם ביקש החזון איש מאת רבינו, כי בעת שאופה את המצות מצוה בחבורתו בערב פסח, יפריש שלוש מצות עבור גיסו הסטייפלער שהקפיד על כך.

על מידת נאמנותו של רבינו בעיני החזון איש, תעיד העובדה, כי בני משפחת החזון איש הסמיכוהו להתעסק בעניין הירושה שהותיר אחריו ולחלקה כמות. לימים כאשר נשאל על כך רבינו, השיב בבדיחותא כי אמנם כן, אך הוא לא השאיר אחריו כמעט דבר, שכן אפילו הדירה בה התגורר ואף הש"ס בו למד לא היו שייכים לו.

במכתב שכתב רבינו בשנת תשס"ו מתאר הוא את הדברים כפי שהתרחשו, וזה לשונו: "זמן קצר לאחר פטירת מרן זי"ע, באו אל ביתי שלושה גאונים ממשפחתנו.. הגאון הג' ר' מאיר קרליץ זצ"ל, הגאון ר' שמואל גריינמן זצ"ל והגאון ר' ראובן פיין זצ"ל ומענה בפייהם, היות כי מרן החזון איש זי"ע סמך על הוראתי לענ"ד, רצונם לסדר לפי ירושתו, ואז עמד הראשון הג' מאיר.. ואמר שלאחי הגדול לא היה אפילו ש"ס עצמי ולמד כל ימיו בש"ס שלי (דפוס וארשא), והיות שכתב שם חידושים יקרים על גליון הש"ס הריני מבקש הש"ס בחזרה. ואח"כ כשמדובר בדירה, עמד הג'ר שמואל

תוך כדי הדברים הגיע הרכב למחוז חפצם. מרן ירד ופנה ללכת אל ביתו, בעוד האיש מביט מבעד למסך דמעותיו בדמותו המתרחקת, כאשר לפתע חזו עיניו, במרן הסב על עקביו ופונה חזרה לכיוון הרכב. רבינו הרכין את ראשו אל חלון המכונית והטעים את מילותיו: "בשנה הבאה יהיה לך בעזר ה' בן זכר!"

על הנפשות של אברהם אבינו, ודברי מופת ממרן הגריש אלישיב זצוק"ל

בנים ובנות. וזאת מפני שברכותיו של מרן התקבלו בשמים, בגדר "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", וכן ראינו

להשיב אמת לשולחך

מעשה ביהודי תלמיד חכם מופלג, בעל שיג ושיח בכל התורה כולה, שכיהן כרב בארצות הברית. אותו רב עשה 'שימוש' אצל רבינו ונהג להעלות בפניו מעת לעת שאלות שונות שהתעוררו בקהילתו.

באחת הפעמים בהן הזדמן הרב לארץ ישראל הוא פרש בפני רבינו פרשה סבוכה: אחד משומעי לקחו, שלא זכה לזרע של קיימא, אימץ ילדה, בת לאם יהודייה, וגידל אותה במסירות כבת של ממש. כאשר הילדה גדלה והגיעה לפרקה, הוצע לה כשידוך בחור כהן. האב המאמץ פנה לרב הקהילה וטען, כי בטרם אימץ את בתו, הוצגו בפניו מסמכים המאשרים באופן וודאי כי גם אבי הילדה הינו יהודי ללא כל ספק, ומכיוון שכך היא מותרת לכהונה.

הרב פנה לעורך הדין, שטיפל בתיק האימוץ, והאחרון אישר בפניו כי אבי הנערה אכן יהודי, ולפיכך היא יכולה להתחתן עם כהן. הרב קיבל את דבריו של עורך הדין, אולם בטרם נתן היתר לדבר, גמר בדעתו לפנות למרן ולשואלו האם אכן יש להתיר את הנערה לכהונה על סמך העדות שקיבל.

"וְגַם נִתְּתִי מִמְּנָה לְךָ בֵּן" (בראשית י"ז, ט"ז)

סיפר רבי שמחה הכהן קוק: במחיצת מרן הגרי"ש אלישיב נראו מופתים, בבחינת "צדיק גוזר והקב"ה מקיים". מקרה אחד מיני רבים שמעתי מבעל המעשה עצמו, שלא זכה להיפקד בזרע של קיימא במשך שנים עשרה שנים תמימות.

במהלך השנים יעצו לו בני משפחתו לדרוש ברופאים ולפנות למומחים שונים, אך הוא דחה אותם בזו הלשון: "אני הולך לרבנים ומתברך מפיהם וזו ההשתדלות שלי!" ככל שחלפו השנים, גברו הפצרותיהם ותחנוניהם, אך הלה עמד איתן בדעתו ובכל עת שפנו אליו בעניין, שב על פסוקו הקבוע: "אני הולך לרבנים לקבל ברכות ודי לי בכך!"

באחד הימים, אחד מבני משפחתו של חשוך הבנים ערך ברית לבנו וכיבד את מרן הגרי"ש אלישיב לשמש בסנדקאות. קודם הברית פנה בעל המעשה אל קרובו וביקש וקיבל את הזכות להסיע את רבינו ברכבו אל הברית ובחזרה ממנה.

בדרך חזור, בטרם הגיע הרכב לבית מרן, פרץ האיש בבכי קורע לב כשהוא שופך בפני רבינו את ליבו ומספר, כי הוא נשוי במשך שנים עשרה שנה ועדיין לא זכה לצאצאים. כמנהגו מימים ימימה ביקש האיש והתחנן לזכות לברכת הרב. כאשר מרן שאל אותו בעדינות האם נועץ ברופאים, חזר הלה על פסוקו התמידי ואמר: "אני מבקש ברכות מרבנים ודי לי בכך!"

רבינו לא קיבל את דבריו ואמר בהסתייגות: "עליך להיוועץ עם הרופאים וה' יעזור!"

תוך כדי הדברים הגיע הרכב למחוז חפצם. מרן ירד ופנה ללכת אל ביתו, בעוד האיש מביט מבעד למסך דמעותיו בדמותו המתרחקת לאיטה. חשוך הבנים מחה את דמעותיו והניע את רכבו, כאשר לפתע חזו עיניו, במרן הסב על עקביו ופונה חזרה לכיוון הרכב. רבינו הרכין את ראשו אל חלון המכונית והטעים את מילותיו: "בשנה הבאה יהיה לך בעזר ה' בן זכר!"

האיש המעודד מהברכה הניע את רכבו, כשהוא סמוך ובטוח שעתה, לאחר שזכה להבטחה מפורשת, יזכה לצאצאים. ואכן באותה שנה זכה להיפקד בבן זכר, ובשנים שלאחר מכן נולדו לו בחסד ה' יתברך

רבינו שמע את פרטי הדברים והגיב: "אינני סומך במקרה זה על עורך הדין!" "הרי מדובר בעורך דין המתמחה בענייני אימוץ?" "התפלא הרב למשמע הדברים, "ומה גם שטענתו נתמכת על ידי מסמכים!" ברם רבינו לא קיבל את הדברים ועמד על דעתו: "בעבור נגיעת ממון ניתן גם לזייף מסמכים!" הרב יצא את בית רבינו משתאה בלא להבין את פשר הדבר, אולם אף על פי כן נהג כפי שהצטווה, וכששב לקהילתו הודיע לאב המאמץ, כי על פי הוראתו של מרן הגרי"ש אין להתיר לבת המאומצת להינשא לכהן. בסופו של דבר, רב אחר התיר את הדבר חרף פסקו של מרן. מתוקף תפקידו נאלץ רב הקהילה להשתתף בחתונה, ובלב כבוד פנה לאולם בו נערך האירוע. בטרם טקס החופה פנה הרב למסדר הקידושין ואמר לו בזו הלשון: "היות ומרן הגרי"ש, שאני סר למרותו, לא התיר לזוג הזה להינשא, אנא עשה עימי חסד ואל תכבד אותי בשום ברכה!"

לאחר תקופה נודע לכל, כי רישונו של עורך הדין שטיפל בתיק האימוץ נשלל לצמיתות. התברר כי אותו אדם, שהיה נחשב כמומחה לענייני אימוץ, נהג לשנות מן האמת ולבצע תחבולות שונות ומשונות עבור בצע כסף. הדברים לא איחרו להגיע לאזני רב הקהילה, שעמד משתומם מעוצם פקחותו של רבינו, שמבלי להכיר את האישים הנוגעים בדבר קלט בחושיו החדים, כי הפרטים שהוצגו בפניו אינם עולים בקנה אחד עם האמת.

תן לי הנפש
הגמרא במסכת נדרים לב ע"א מקשה: "אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר, מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים?"
"רבי יוחנן אמר, שהפריש בני אדם מלהיכנס תחת כנפי השכינה, שנאמר תן לי הנפש והרכוש קח לך". וביאר רש"י על אתר: "שנאמר תן לי הנפש ואברהם אבינו נתנם לו, ואילו עיכבן לעצמו היה מכניסן תחת כנפי שכינה".
ותמה רבינו, שהלא כל מטרתו של אברהם אבינו בחייו היתה להכניס נפשות תחת כנפי השכינה, כפי שכתב הרמב"ם בהלכות עבודה זרה פ"א ה"ג: "ובן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו... והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוהים אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד. והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא, שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם. וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו, היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירהו לדרך האמת. עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות והם

אנשי בית אברהם".
ואם כן, עולה וגם ניצבת השאלה, כיצד זה ויתר אברהם אבינו על נפשות השבויים שברשותו והשיב אותן למלך סדום מבלי לנסות להחזירן בתשובה?
ותירץ רבינו, שבתחילה סבר אברהם אבינו כי התלמידים הרי הם כבנים, כמאמר הגמרא במסכת סנהדרין י"ט ע"א: "כל המלמד בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו", אך בשעה שלוט בן אחיו נפרד ממנו וביכר את סדום על שלל תאוותיה וקלקוליה, נפל אברהם אבינו לבחינה של ייאוש, שהרי מי מתלמידיו קרוב אליו יותר מלוט בן אחיו, שהיה קלסתר פניו דומה לו. ואם למרות כל זאת בחר לוט בסדום הרעה והחטאה ופרש מאברהם, הרי שלכאורה נראה בחוש, כי התלמיד אינו קשור כבן לרבו, ואם כן אין פרי לעמלו ועל מה ולמה טרחתו.

ועל כן, בשעה שאנשי סדום הרעים והחטאים נפלו לידי, שנה אברהם אבינו קל וחומר: ומה לוט שבית אברהם הוא מכורתו ביכר את סדום על פניו, שבויים אלו שסדום היא כור מחצבתם אינו דין שיבכרו את סדום על פניו!

אולם למרות כל זאת, התעוררה בשל כך על אברהם אבינו תביעה עצומה, שהביאה לגזרה הקשה והנוראה של גלות מצרים, בה השתעבדו בניו במשך מאתיים ועשר שנה והתדרדרו למ"ט שערי טומאה.

נמצאנו למדים, שאף אם התלמיד מנחיל לרבו אכזבות ומשביעו מרורות, אין רשות למחנך לוותר על כל נפש, ואפילו על נפש ירודה שמקורה בסדום הרעה וחטאה.

(מתוך הספר עמודו של עולם)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

'כשסתרו הרבנים את דעתי וטענו כי הדברים מצויים במסכת אחרת, חששתי שמא נפגם מעט זכרוני, ומה אעשה? אני פוסק הלכות בכל יום על פי זכרוני, ואם אמנם זכרוני מטעני, הרי שלא אוכל לפסוק עוד יותר הלכה, גמרתי בדעתי כי אם אכן צדקו הרבנים, הרי שלא אפסוק יותר הלכה עד יום מותי! מיד רצתי לעיין בגמרא, וב"ה נוכחתי כי אכן צדקתי'

הגאון רבי ראובן פיינשטיין שליט"א ממה שזכה לחזות מחיי תורה, ואהבת ה' במחיצת אביו עמוד ההוראה לבית ישראל, מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל

מאת הרב טוביה פריינד

"התהלך לפני ה' תמים" (בראשית י"ז, א')

יכול לענות ושאל את אבי. לא הבנתי מדוע מפנה אותי אל אבי, הרי הוא הרב! מה פתאום לשאול את אבא? אך התיישבתי לכתוב לאבא את השאלות ושלחתי בדואר, והוא ענה ותירץ את התשובות. כמוכן שגם לפני כן ראיתי רמזים לגדלותו. אנשים היו עוצרים אותו ברחוב לקבל ברכות או להתייעץ, וזוהי ראיתי שהוא שונה מכל אבא".

"אספר לך איך אבא כ'פוסק' שיתף אותנו כילדים קטנים-זאטוטים, לפסקיו הגדולים: כאשר התגוררנו באיסט סייד במנהטן, עדיין לא היה לנו מקרר, היה לנו 'ארגז-קרח' ששימש כ'מקרר'. בימים ההם באמריקה הגדולה החלו לשווק את המקררים. וכשהייתי בן שלוש, עזבנו את האיסט סייד ובדירה החדשה כבר היה לנו 'מקרר' שעבד על גז, בדומה למקרר החשמלי שיש לנו כיום.

"יום אחד נכנסתי הביתה, ופגשתי את אבא שרוע ושכוב על הרצפה על גבי נייר, תחילה נבהלתי, מיהרתי וניגשתי אליו, וראיתי שבדק ומחפש מתחת למקרר החדש. משראה אותי אבא, ביקש ממני לשכב לצידו והתחיל להסביר לי בדיוק מה שבדק, הוא בוחן את פעילות המקרר ותיאר בפני את כל פעילות עבודת המקרר ומה עושה כל חלק. וכל זאת שחשוב לו לדעת כדי להכריע אודות השימוש בו בשבת קודש. הנך מבין, שבגיל שלוש לא יכולתי להבין

אבוקות אור מתולדותיהם ומעשיהם של צדיקים והליכותיהם בקודש, להם זכינו בשיחה מרוממת במעונו של הגאון רבי שלום ראובן פיינשטיין שליט"א, ראש ישיבת 'תפארת ירושלים' בסטטן איילנד שבניו-יורק וחבר מועצת גדולי התורה בארה"ב מאשר זכה לחזות מחיי תורה, יראה ואהבת ה' במחיצת אביו עמוד ההוראה לבית ישראל, מרן פוסק הדור הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל * כבן זקוניו שגדל על ברכיו, זכה להתלוות אליו במעמדים ובמפגשים עם גדולי ישראל שבארה"ב, עמם היה אביו קשור בעבותות אהבה.

וכך פותח הגאון רבי ראובן פיינשטיין שליט"א:

"הקירבה המיוחדת לה זכיתי מאבי מורי, היתה בהיותי 'בן-זקונים' לקח אותי בכל המקומות בהם הלך, אם לשיעוריו שמסר. ואם זה היה לאסיפות גדולי ישראל, או שאר העניינים שפעל ועשה לטובת הכלל. אחי הגאון רבי דוד היה מבוגר ממני בשמונה שנים, הוא זכר את התקופה שאבא היה ברוסיה. רוב הדברים שידעתי אודות קורותיו של אבא, היו כי שוחח עמי באותה עת בעת הליכתו. אך המעניין היה כי הוא דיבר עימי רק דברים שהיה נוגע למעשה. הוא לא סיפר סתם סיפורים. מה שלא הביא תועלת, הוא לא דיבר.

בילדותכם ידעתם כי אביכם הגדול הוא גאון ישראל פוסק הדור?

עונה ואומר ראש הישיבה: "אבי זצ"ל קודם כל היה 'אבא', למרות היותו גדול בתורה ופוסק הדור, הוא קודם כל היה 'אבא' לכל דבר. תמיד באו אנשים אצלנו בבית, הטלפון צלצל כל הזמן, ידענו זאת ברור. אך לא היתה תמיהה ולא שאלנו מדוע דווקא אצלנו באים? היינו בטוחים שכך הוא בכל בית. עד כדי כך הוא היה 'אבא' טבעי בעיני, שכשהייתי ילד קטן, הייתי בטוח שכל האבות מתנהגים כך, שכל האבות מקבלים עשרות מכתבים ביום ומשיבים לשאלות בהלכה. חשבתי שכל האבות צריכים ללכת כל ערב לחתונה כדי לסדר חופה וקידושין..."

"כשלמדתי במתיבתא בטעלוז, לאחר הבר מצוה, שאלתי לרב'ה [ה'מגיד שיעור] שתי שאלות. להפתעתי הוא השיב לי, שאינו

כלום בפעולות המקרר ובכל מה שהסביר לי. אבל לא אשכח את המחזה, כיצד אבא נמצא שכוב על הריצפה ומשתף אותי בהתלבטויותיו, כאשר לבסוף 'החלטנו' יחד שאין בעיה בשימוש במקרר בשבת קודש..."

חינוך בחמלה ואהבה

מספר רבי ראובן שליט"א ומרתק אותנו בימי ילדותו: "אבא למרות גאונו העצומה, מסוגל היה להתנהג לילד ולשוחח עמו בשפתו בהתאם לגילו הוא היה יהודי שנוגד וגדל ברוסיה, שישב בכלא הרוסי כשרדפו אותו בגלל יהדותו והעיסוק שלו בתורה. הוא הרי עבר דברים נוראיים בחייו, וכל זה לא פגע מאומה באישיות הגדולה והרוממה, ובחמלה רבה גידל וחינך אותנו בחום ואהבה אין קץ".

"אבא, כבר היה קם לפני עלות השחר, התיישב ללמוד. היו שנים שהמניין התפלל במאוחר, היה אבי נעמד בנץ להתפלל ביחידות, ובהגיע זמן תפילת הציבור, כדי שלא יהיה פורש מן הציבור, היה פונה לבית הכנסת יחד עם כל הציבור, ועשה עצמו כמתפלל, הוא מלמל קטעי משנה וגמרא וכולם היו בטוחים שהוא מתפלל יחד עמם, ולא ידעו שכבר התפלל כוותיקין.

"למרות העיסוק של אבא בתורה ותפילה כבר מהבוקר, היה שם לב בימות החורף לחמם לי את הבגדים טרם לבשתי אותם. זה היה בשש בבוקר. אחרי שהבגדים חוממו על ה'הסקה', היה מסייע לי ללבשם כדי שלא ארגיש בקור.

"כשהיינו ב'קאנטרי' בנופש היה אבא מקדיש עמי לשעות ללימוד, בשאר השעות היה יושב ולומד וכותב חידושי תורתו. אך לנו כילדים, אהבנו לשחק במיוחד כשבאה המשאית לפרוק את אספקת הסחורה בשעה קבועה מידי יום, אהבנו לראות ולהסתכל בפריקתה. אבא היה מקפיד להתאים את שעות הלימוד שלו איתי כדי שלא אפספס את החלק המעניין כדי שלא ארגיש שהפסדתי משהו בגלל לימוד התורה. למרות שהיה דבר של מה בכך, ויכול היה לגחך על כך. אבל הוא ידע שאם לנו כילדים זה מעניין, הרי שיש להתאים את השעה שיוכלו לראותו. פעם אחת המשאית הקדימה לבוא, ואבא שם לב לכך, הוא חרג ממנהגו ושינה את סדר היום שלו. תוך שקורא ואומר לי: 'המשאית הגיעה, לך לראות, ואחר כך נמשיך ללמוד...' "הרבה פעמים, הוא שיחק עמנו. כל העת הוא רק קירב אותנו. וכשרצה להעיר לנו, די היה אם היה מראה פנים זעופות".

השלם במדותיו

ממשיך הגאון רבי ראובן שליט"א לתאר מהנהגותיו של אביו גאון ישראל: "מידותיו של אבא תורה שלימה היתה, ייחודיותו ורגישותו לכבוד הזולת, אין לתאר ואין לשער, כל מילה שלו היתה מדודה, הוא אף פעם לא דיבר סתם, לא היה אצלו מושג של לפטפט. מה שהיו צריכים לומר הוא אמר. ומי מדבר על אמירה שח"ו היתה פוגעת במאן דהוא 'נִיטָא וְנֹאס צוֹ רְעֵדִין...' [=אין על מה לדבר...] "ולא רק בדיבור היה אבא עדין הנפש ואציל המידות, אלא גם בתנועותיו הוא היה האדם השלם. הגאון הנודע רבי יעקב קמינצקי

זצ"ל, התבטא על אבא, שאפילו תנוחת גופו של אבא, העידה על הסיבה שבגללה נתעלה על כל רעיו בלימוד התורה. מעולם לא נשען אחורה על מסעד הכסא כדי לנוח, גופו תמיד נטה קדימה, מצחו מכווץ כמתאמץ לגלות את כוונתם האמיתית של דברי התורה הקדושה. מסיבה זו הוא לא רצה ללמוד ב'סטנדר' אלא להניח את הגמרא על השולחן, שאמר כי את ה'סטנדר' ניתן לקרב, ואילו כשהגמרא מונחת על השולחן מתקרבים אליה וניתן להתרכז יותר. גם בישיבה לא רצה שיהיה סטנדרים".

ממשיך רבי ראובן שליט"א ומספר: "על זכרונו של אביו הגאון זי"ע יש להאריך, אבל אספר לך סיפור נפלא ששמעתי למרות שלא הייתי נוכח בזה, אבל זה לא היה חידוש כלל בשבילי: באיסט סייד [במקום מגוריו של רבינו במנהטן] היה נהוג לבנות סוכה רחבה לכל תושבי המקום היהודים, במשך חג הסוכות שקקה הסוכה חיים, משפחות השכונה סעדו בה בצוותא. אורחים רבים הגיעו אליה וקול זמרה נשמע בה מידי ערב מלילות חוה"מ.

"באחד הימים ישב בסוכה וסביבו ישבו רבנים ומכובדים שדרו בסביבה, במשך הסעודות שוחחו ודנו ופלפלו ביניהם בדברי תורה. "אחד הרבנים, הנוכחים שפלפל עמו בסוגיא, העלה סברה עמוקה, הוכיח שדבריו תואמים לדברי ה'תוספות', במסכת מכות. אבא הרזה וענה לעומתו כי אין כזה 'תוספות' במסכת מכות אלא בסנהדרין... 'דברי התוספות מצויים במסכת מכות', התעקש אותו רב ואמר לאבא. מספרים שאבא החוויר ושתק, אותות דאגה ניכרו על פניו. לאחר דקה של דומיה קם ממקומו ובהיללות, רץ לעבר הדלת וטיפס במהירות את גרם מדרגות הבית.

"הרבנים השתאו בינם לבינם עצמם. לא כך נוהג אבא לעזוב את השולחן בחיפזון שכזה, הרי רגיל הוא להיפרד מהנוכחים ומהיושבים ולאחל 'גוט-יום-טוב' לכל אחד בלבביות ובמאור פנים, ורק אחר כך פונה הוא לביתו. הם לא הבינו את פשר הבהילות שתקפו. בעוד הם משתאים לפשר התנהגותו המוזרה, חזר אבא לסוכה, רוחו היתה טובה עליו, על פניו ניכר כי שבע רצון הוא, התיישב חזרה על מקומו ושתק.

"כאשר עמדה השמש לשקוע, והרבנים פנו ללכת לבתיהם ניגש אחד מהם לאבא ושאלו בלחש על התנהגותו המוזרה באמצע הסעודה, מדוע עזב הרב את השולחן בחיפזון שלא כמנהגו? מה ארע פתאום? חיך אבא וענה: 'כשסתרו הרבנים את דעתי וטעננו כי דברי התוספות מצויים במסכת מכות ולא במסכת סנהדרין, דאגתי מאד, לא לכבודי חששתי כבודי לא נחשב בעיני למאומה, חששתי שמא נפגם מעט זכורני, אולי כבר איננו חזק כפי שהייתי פעם, ומה אעשה? הלה אני פוסק הלכות בכל יום על פי זכרוני, ואם אמנם זכרוני מטעני, הרי שלא אוכל לפסוק עוד יותר הלכה, גמרת בדעתי כי אם אכן צדקו הרבנים, הרי שלא אפסוק יותר הלכה עד יום מותי! הדבר הטרידיני ולא הייתי מסוגל להמתין אפילו רגע אחד, מיד רצתי לביתי לעניין בגמרא ולבחון האם זכרוני הטעה אותי או לא. וב"ה ונוכחתי כי אכן צדקתי, דברי ה'תוס' נמצאים במסכת סנהדרין ולא במכות כפי שטען! אז נחה דעתי, ידעתי כי יכול אני להמשיך להורות הלכה בישראל!..."

(חלק א' מתוך המודיע 'פרקים' סוכות תשפ"ב)

ישבו לפניו שניים ודנו עמו על נושא רפואי ודעתו של רבינו לא היתה נוחה מביטויי לשון שנשמעו בשיחה. תחילה לא הגיב, אך כאשר אחד הנוכחים השתמש במילה חלופית בביטוי עדין יותר, מיהר לשבחו ואמר: "הער רעדט ווי א' איד" - "הוא מדבר כיהודי"

מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל על ברכות ומידות טובות

"ואַבְרָכָה מְבַרְכֵיךָ" (בראשית י"ב, ג')

רבים העידו שהברכות שבירך עשו רושם והתקיימו בדיוק נפלא למה שבירך. כשדיברו איתו על כך היה אומר שאם זה נכון, הסיבה היא כי הוא מברך בכל לבו. פעם ענה ששמע מרבו הגרא"ז מלצר שלעיתים הקב"ה מקיים ברכותיו גם אם אינו ראוי, זאת מחמת המבקש שלא יצא חילול ד' שהוא קיבל ברכה מרב והיא לא התקיימה.

פעם כשהיתה לו סנדקאות באחד מבתי הכנסת הגדולים בירושלים, והראו לו הגבאים שטח קרוב ששייך לבית הכנסת שאמורים לבנות בו לתועלת הרבים וזה מעוכב זמן רב בבירוקטיה העירונית, וכל ההשתדלויות שעשו לא עזרו. נענה רבינו ובירכם שיוכלו בקרוב ממש לממש את חלומם ולקבל את ההיתר. לא חלפו ימים ספורים והוועדה שדנה בזה התאספה שוב וקיבלה החלטה מיידית לדלג על כל המהמורות ולאפשר להם לבנות במקום.

בשנת תשמ"א עלה יחד עם הגרא"ד רוזנטל רב השכונה וציבור המתפללים לגג ביתה של האלמנה הג' שרה חנה דבורקס ע"ה כדי לברך את ברכת החמה. לאחר המעמד נכנס רבינו לביתה (שהיתה אז בת שישים) והודה לה ובירכה שתזכה לברכת החמה הבאה. (שנת תשס"ט בהיותה בת שמונים ושמונה) ברכתו התקיימה והיא האריכה ימים וזכתה לכך ואף האריכה שנים עשרה שנה מעבר לכך.

פעם עורר בשיעורו שזאת יודעים ונזהרים מהענין של שמירת העינים שלא לראות מה שאסור ומזיק, אולם לא יודעים שיש גם להיזהר להביט באנשים רשעים, כמבואר בגמ' (מגילה כח) "אסור להסתכל בצלם דמות רשע" ואמר שגם אם יודעים להיזהר מלדבר ולשמוע מרשעים, אך לא יודעים שעצם ההבטה בפני אדם רשע אסורה ומשפיעה השפעה שלילית.

בהקשר זה סיפר אחד מתלמידי הישיבה שפעם ביקש אחד משרי הממשלה מ.ק. לבקר בישיבת "קול תורה" ולא נמנעו מלהיענות לבקשתו למרות שהיה מראשי מפ"ם וניסה לחבל באידישקייט. מספר אותו תלמיד שהם למדו אז מרבינו איך להתייחס לדמות כזו. אותו שר נכנס עם נהגו ורבינו נתן שלום רק לנהגו ואילו אליו לא התייחס, אלא אמר את השיעור בלי להביט לכיוונו. גם כשיצאו אמר שלום רק לנהגו ועליו לא הביט ואף לא התייחס.

פעם לפני בחינה חודשית התבטא תלמיד ואמר לו כבר עברתי

על כל החומר. רבינו העיר לו: איך תאמר "חומר" על גמרא? ואכן, רבינו עצמו הקפיד שלספר קודש יקראו ספר ולספרי חול "בוך" (כשמדברים בשפת האידיש).

על שטר כסף מסוים בארץ היתה תמונת מנהיג ציוני, והמון העם היו רגילים לקרוא לשטר זה בשם אותו אדם. אירע שאחד מן התלמידים שאל שאלה באמצע השיעור בנוגע לנאמר בשיעור ותוך דבריו הזכיר שטר זה, כמנהג העולם בשמו של אותו מנהיג. נחרד רבינו ואמר לו: האיך מזכירים שם זה כאן באמצע לימוד הגמרא?

ישבו לפניו שניים ודנו עמו על נושא רפואי ודעתו של רבינו לא היתה נוחה מביטויי לשון שנשמעו בשיחה. תחילה לא הגיב, אך כאשר אחד הנוכחים השתמש במילה חלופית בביטוי עדין יותר, מיהר לשבחו ואמר: "הער רעדט ווי א' איד" - "הוא מדבר כיהודי".

רבינו ישב פעם עם גיסו הגר"ש שבדרון ועם בנו הגר"מ, בתוך הדברים סיפר על הסבא קדישא מהרש"א אלפנדר, שכאשר הגיע פעם לבקרו חכם אחד התבטא בפני מקורביו, הגיע חמור. התפלאו מקורביו מדוע מכהנו כך, וענה שבזוהר הקדוש (כי תצא, ערה): כתוב שחמור הוא ראשי תיבות חכם מופלא ורב רבנן. רבי שלום הכיר את הסיפור ותוך כדי שרבינו מספר את הסיפור, גחן לעבר רבי מרדכי ואמר לו, שים לב דבר מעניין, רבינו לא יזכיר את המלה חמור, ואכן כך היה כשהגיע למלה זו אמר שקרא לו במילת "חיי"ת מ"ם ו"ו וריש".

הרי היה יכול לתת לו לקלל ולא להתייחס לקללתו או אדרבה ההיפך, לברכם? ואמר שזאת מתרצת התוה"ק עצמה, וזהו סיום הפסוק "כי אהבך ד' אלוהיך" ואבא לא מסוגל לשמוע כשמבזים ומקללים את בנו.

פעם התבקש לצרף חתימתו לקול קורא על דבר זהירות מלשה"ר בחתימת גדולי הדור ונוסחו היה שפונים הם לציבור להיזהר בעוון לשה"ר, אולם רבינו היסס ואמר להם בענווה מופלאה, מי אנכי שאפנה לאחרים להיזהר בכך, הלא גם אני בעצמי זקוק להתחזק בזה. והתקשר להגרי"ש אלישיב והאריך בשיחה איתו ויחד שקדו על שינוי הנוסח ואז חתם.

"אסור לי להאמין לך..."

אברך בא לרבינו לתנות צרה גדולה שעובר מזולתו, רבינו ישב איתו ושמעו בסבלנות מופלאה חיזקו והרגיעו, הלה המשיך ושפך את לבו ורבינו איתו בצרתו הגדולה וממש בכה איתו. בשלב מסוים נדרש להחלטות מסויימות בפעולתם, ואז אמר לו רבינו, הנני איתך בצערך הגדול, אולם דע לך שבפועל אסור לי להאמין לך, כי הדברים הם בגדר לשון הרע על זולתך, ואמנם למיחש מותר, אבל פעולה זו הינה בגדר קבלת לשה"ר וזה אסור לי.

ישב אדם בביתו והחל מלהג דיבורי לשון הרע על אדם אחד, רבינו זע באי נוחות בולטת, אך הלה המשיך בדיבוריו. בלית ברירה החל רבינו בעדינותו לרמוז לו ואמר לו "וידום אהרן", הלה המשיך הלאה בדיבוריו, ואז אמר לו רבינו מפורשות, "שתיקתך יפה מדיבורך". הוא עצמו היה דוגמא חיה לזה, גם כשעשה לו מישהו עגמת נפש מרובה, התאפק והתאזר בגבורה ולא דיבר אודותיו. אירע פעם שמישהו פרסם ברבים פסק הלכה בשמו בענייני "השתלת איברים" שהיה מסולף לחלוטין ודעתו היתה הפוכה לגמרי. באותו שבוע הזכיר אחד שעסק בענין זה לפני רבינו רופא מסויים שפרסם את דעתו כמו אותו מסלף. נענה רבינו, הרופא הזה אינו מתכוון לשום דבר רע, הוא מאמין שכך המצב הרפואי, יש לו טעות אבל כוונתו אינה רעה, אבל... כאן קטע את המשך מחשבותיו בגבורה ולא המשיך מה שרצה לומר, כאשר על פניו נראה לאלו כוחות אדירים הוא זקוק שלא לדבר.

המדבר לשון הרע מעיד על דרגתו שלו

היה רבינו אומר שאדם שמדבר לשון הרע על זולתו, יותר משהו פוגע בחברו, הוא מעיד על מדותיו הרעות שלו. והיה מביא ראיה לדבר, שהרי לא לכל לשון הרע אנו מתפתים להאמין, שהרי גם אם יאמרו לנו שפלוגי פגום במשהו בעניני צניעות ונאמין, עדיין לא נאמין שפלוגי רצח שלשה ילדים ואכל את בשרם. מה הסיבה? מדוע לסיפור הזה נאמין ולספור אחר לא?

אלא, לכל אדם יש קנה מידה בקבלת לשון הרע. יש תחומים שהאדם יודע על עצמו שהוא עדיין לא שלם בהם ולכן הוא מסוגל לקבל שחברו עשה אותם, ויותר משזה מעיד על חברו, יש כאן עדות על מצבו שלו.

במכתב הסכמתו לספר מצות השלום, כותב רבינו דברים שניכר בהם שנחצבו מתוך אישיותו המופלאה: "... דוקא אלה אשר תקוה נשקפת להם להיות גדולים בישראל צריכים להיות מקושטים בעדי המוסר ונועם המידות ולהיזהר מאד שלא יהא ח"ו רבב על בגדיהם החמודות, אלה הן מידותיו של האדם ולעשות כמצווה עליהם להרבות דעת ד' ושלוש אמת בעולם".

והוא ממשיך - "רבים תמהו למה לא הזכירה התורה את החובה לקנות מדות טובות. ותירצו כי זהו היסוד של "דרך ארץ קדמה לתורה". אכן, באמת יש לומר כי כל חוקי התורה, אע"פ שיש בהם הידור וגם עניינים של לכתחילה ובדיעבד, בכל זאת עיקר קיום המצווה שווה לכל, מה שאין כן מדות דהנה בזה שאמר יוסף לשר המשקים שתי פעמים "זכרתני והזכרתני" (בראשית מ. יד) נענש להיות שתי שנים במאסר, על זה שלא שם בד' מבטחו, אשר ברור הדבר כי לגבי אחרים אין זה כלל בגדר חטא, וכן אפילו במידת הגאווה שתועבת ד' כל גבה לב, גם כן אמרו רז"ל שהתלמיד חכם צריך שיהיה בו שמינית שבשמינית".

ואכן, זכה רבינו והיה לסמל ודוגמא לדורות עולם לאיזה דרגת זוך ואצילות, עדינות ומידות טובות ניתן להגיע בעמל ויזע. היו במידותיו אצילות ואנינות הדעת שהשפיעה עצמות על כל מי שהתקרב ונכנס לד' אמותיו. והעיד הג"ר יצחק אזרחי (ראש ישיבת מיר) שהתגורר במשך שנים בשכונתו, והוא מעיד על עצמו שכל הימצאות שלו במחיצתו, נתנה לו התעוררות והתרוממות מחודשת, כאילו למד כמה שעות מוסר.

"ולשון הרע כנגד כולך..."

מדי יום ביומו כאשר היה אומר את משנת "אלו דברים שאין להם שיעור" לאחר ברכת התורה היה מסיים בדברי הירושלמי (שם פאה א.א.) "וכנגדן ד' דברים שנפרעין מן האדם בעולם הזה והקרה קיימת לו לעולם הבא, ואלו הן עבודת כוכבים, ג"ע שפיכות דמים, ולשון הרע כנגד כולך".

והיה מעורר שלא שמים לב די על החומרה הנוראה של עבירה זו. ויש להתבונן ששלוש פעמים ביום הננו מתפללים ומבקשים "נצור לשוני מרע", גם דוד המלך התחנן וביקש (תהלים קמא, ג) "שיתה ד' שמרה לפי" שיהיה לו מחסום על פיו, ועוד הגדיל לבקש "נצרה על דל שפתי" שיהיו סגורים ונעולים מלדבר ח"ו רע ולדבר תמיד אך טוב. אירע פעם שקמו בעלי לשון הרע וחרחרו ריב ומדון על ת"ח גדול בשכונתו, ואמר רבינו לאחר יוהכ"פ בטוח הייתי שאראה תור ארוך משתרך מביתו של אותו ת"ח עד הרחוב, מן הבאים לבקש מחילתו ולבסוף לא הבחנתי כי אם באדם אחד שיודעני בו שידו לא היתה במעל זה כלל.

כשדיבר פעם על עומק הפגם של חטא לשון הרע, הביא את הפסוק (דברים כג, ו) "ולא אבה ה' כו' לשמוע אל בלעם ויהפוך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלוהיך" ואמר שיש לתמוה, למה היה צריך הקב"ה לעשות נס גלוי ולהפוך את המילים מקללה לברכה,

פעם אחת, בליל יום כיפור, כחודש לאחר נישואיי, באתי להתפלל עם מרן. לאחר תפילת ערבית היה מרן נוהג למסור שיעור בענייני דיומא, אך הפעם הוא קרא לי לשבת לידו, ואמר לי: "רבי ראובן! בכבוד! תגיד משהו!"... כמעט והתעלפתי: "הרב! לא הכנתי כלום!"...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על המתח הרוחני וגדולתו של מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

"התהלך לפני יהיה תקיים" (בראשית י"א, א')

גדולתו של מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, היתה בכך שבכל חייו, כולן שווין לטובה, היה שרוי במתח רוחני. אף פעם לא הוריד כהוא זה מהמתח הזה בעבודת ה'!
הוא לא פסק לרגע, כל חייו היה רץ! רץ ללמוד, רץ לזיכוי הרבים, רץ לעשיית חסדים.

מעולם לא אמר "שלום עליך נפשי". אדרבה, כל אימת שניסו להטריד אותו בענייני חולין, היה אומר: "עזוב אותי! מה אתה רוצה מהחיים שלי? תן לי ללמוד! האם אתה רוצה שאהיה עם הארץ?..."
אנו היינו עומדים ומשתוממים: על איזה עם הארץ הוא מדבר? הרי כל התורה כולה מונחת בראשו! ארבעים אלף ספרים הוא ידע בעל פה! איך אפשר לקרוא למישהו שידע כל כך הרבה 'עם הארץ'? ש"ס, ראשונים, אחרונים, מדרשים, ספרי שו"תים, קבלה, הכל בכל מכל כל, כמונחים בקופסא, ישר והפוך.

ממה, אפוא, הוא כה חשש?

התשובה היא: מרן חשש שלא יהיה לו הפסק, ולו הקטן ביותר, בעבודת ה'. יש לשמור על מתח רוחני תמיד. אין להסיח את הדעת מלימוד התורה ומשמירת התורה והמצוות, ואף לא לרגע אחד בלבד!

פעם שאלתי אותו על פירוש של מדרש מסויים, מיד ענה לי: "עייין בפרוש מהרז"ו [רבי זאב וולף אינהורן], הוא בדיוק מפרש זאת".
אצלו הכל היה בהיר ונהיר!

בפעם אחרת שאלתיו לאחר השיעור מהו המקור להלכה שאמר בשיעור. מיד ענה לי: "תסתכל ב'משנה ברורה".

פתחתי את ה'משנה ברורה', חיפשתי הלון וחזור ולא מצאתי. למחרת בסוף השיעור אמרתי לו שלא מצאתי את ההלכה ההיא ב'משנה ברורה'.

סימן לי בידו: "איך לא מצאת? תביא 'משנה ברורה'!"
הבאתי לו, ומיד הצביע לי בידו על ה'שער הציון' למטה...
אמרתי לו: "רבנו אמר לי 'משנה ברורה'..." והוא הגיב: "ו'שער הציון' זה לא משנה ברורה? מי כתב אותו?"...

כזה היה מרן! כל התורה בראשו! הוא ידע בעל פה לא רק את הגמרות, ולא רק את כל התוספות, אלא גם את כל המקורות הכתובים במסורת הש"ס! הוא יכול היה להגיד את כולם בדיוק! לא זו בלבד אלא גם את פירוש המהרז"ו על מדרש רבה ידע בעל פה.

הכל בהיר ונהיר בשיא העמקות!
הוא זה שזועק: "עזוב אותי! תן לי ללמוד! האם אתה רוצה שאהיה עם הארץ?"

כי אין מושג כזה שנקרא: "זהו זה". אין מציאות כזאת שנקראת: "השגתי. הגעתי. אפשר קצת לנוח". יש לשמור על מתח תמידי!
אבל אתה יודע ארבעים אלף ספרים בעל פה? - לא משנה! לא מספיק! הלאה ללמוד!

אבל אתה בן תשעים? - לא משנה! הלאה לרוץ לזכות את הרבים! לימוד התורה וזיכוי הרבים היו כל חייו, לא היה אצלו הפסק!

"אתה רוצה שאהיה עם הארץ?!"...

כדי לבטא במעט, עד כמה אש התורה היתה יוקדת בלבו של מרן, וכל שניה אצלו היתה חשובה ומנוצלת ללימוד התורה, נספר: יום אחד השתתפתי עם מרן בברית בבית המדרש 'יחיה דעת'. את הברית עושים במקום התיבה, שאליה עולים בשלוש מדרגות. כשמרן גמר את הברית, הוא ירד במדרגות. נהגו האישי ניגש אליו, ובקש שיברך את פלוני ואת אלמוני. מרן אמר: "מה אתה רוצה מהחיים שלי? מה אתה רוצה, שאהיה עם הארץ? אני רוצה ללמוד!".
יבוא השואל וישאל: מדוע מרן הגיב כל כך בתקיפות?

אוי שוטה שבעולם! אינך מבין מה זה גדול בישראל! כשם שבשעת שרפה, הדבר היחיד שעומד מול עיניו של אדם, הוא איך להציל את חייו, הוא לא מחפש באותם רגעים להיות מנומס, להתנהג בעדינות, אלא עושה כל אשר לאל ידו להיחלץ מהשרפה - כמו כן מרן זצ"ל,

לאחר תפילת ערבית היה מרן נוהג למסור שיעור בענייני דיומא, אך הפעם הוא קרא לי לשבת לידו, ואמר לי: "רבי ראובן! בכבוד! תגיד משהו!"... כמעט והתעלפתי: "הרב! לא הכנתי כלום"

בעניין הלימוד אני זוכר, שכשלמדנו אצלו "חושן משפט" בבית מדרש הדיינים בירושלים, היה נותן לכל אחד מאיתנו לקרוא ולהסביר קטע מדברי מרן השולחן ערוך ונושאי כליו. פעם אחת פנה אלי ואמר: "תקרא!". קראתי את דברי הסמ"ע, שבלימודו אחזנו. ואז הוא אמר לי: "וכעת תקרא מה אומר הש"ך (סימן פו סק"ג)". נבהלתי. לא הכנתי את הש"ך הזה, עדיין לא אחזתי בו, כיון שהוא היה ש"ך ארוך במיוחד הבולל בתוכו גמרות רבות. אמרתי לו: "כבוד הרב! אנחנו לומדים את דברי הסמ"ע. לא הגעתי עדיין להכין את דברי הש"ך..."

נענה מרן ואמר לי: "מה זאת אומרת, אנחנו לומדים את דברי הסמ"ע? אין דבר כזה! אנחנו לומדים הכל! ומעכשיו תדע: לומדים הכל!". נשמתי כמעט פרוחה ממני! אבל זו היתה דרכו, "מכה על קדקדו ואומר לו גדל!". בעת הצורך, כדי לחנך, יש לזרוק מרה בתלמידים. פעם אחת, בליל יום כיפור, כחדש לאחר נישואי, באתי להתפלל עם מרן. לאחר תפילת ערבית היה מרן נוהג למסור שיעור בענייני דיומא, אך הפעם הוא קרא לי לשבת לידו, ואמר לי: "רבי ראובן! בכבוד! תגיד משהו!"...

כמעט והתעלפתי: "הרב! לא הכנתי כלום".
"תגיד שיחה מוסרית ששמעת בישיבה".
"איך אומר שיחה, אם לא הכנתי אותה?"
"תעמוד ותגיד!"

ריבוננו של עולם, הרהרתי לעצמי, מה הרב רוצה ממני? זה הזמן עכשיו, בליל יום כיפור, לבחון אותי ולבקש ממני לומר שיחה מוסרית בלי הכנה?

אך מרן ידע בדיוק מה הוא רוצה ממני! הוא הכה על קודקודי ואמר לי: גדל! תהיה תמיד מוכן! אין תירוץ כזה לא הכנתי... תהיה מוכן!

(מתוך הספר 'משכני')

אהבת התורה יקדה בקרבו כאש התמיד, להבת קודש. התורה היתה מקור חיותו! כאשר בא מישהו וביקש לנתקו ממקור חיותו, לחנוק אותו - וכי יש מקום לדרך ארץ? לעדינות? אני לא נושם, אני הולך להיחנק! כן דרך ארץ, לא דרך ארץ, הוא יודע מה זה דרך ארץ פי מיליארד יותר טוב ממך - אבל עכשיו על מה אתה בכלל מדבר? תן לי לחיות!

"כל הנשמה תהלל י-ה". כל נשימה ונשימה של מרן זצוק"ל היתה תורה! מי ידמה לו ומי ישווה לו! גבוה מעל גבוה! היה זה איסור גמור להפסיק את מרן מתלמודו! הנהג שלו היה יודע שמהרגע בו מרן נכנס לרכב - לא מדברים איתו שום מילה! וגם אני הייתי מפחד להפסיק אותו באמצע לימודו, אפילו בשאלות בהלכה! לא הייתי מסוגל להפסיק את הטהרה והקדושה של העולם! ורק בזמנים מסויימים הייתי ניגש, באימה וביראה, ברתת ובזיע, ושואל אותו.

אני זוכר איך היינו יוצאים במסוק לחמש או שש דרשות, זו אחר זו, היינו חוזרים לעתים בשעה שתים בלילה. לוייתי אותו לביתו, וכשנכנס הביתה, הוריד את הגלימה, ורץ מיד לשולחן העבודה שלו, שולחן התורה, פתח את הספרים, עיין, נטל לידו את העט, והתחיל לכתוב.

במו עיני ראיתי זאת! והייתי עומד תמה: ריבוננו של עולם! מדובר על אדם מבוגר, שהגיע מסידרת דרשות בכל רחבי הארץ, השעה שתים בלילה, תאכל משהו, תשתה משהו, לך קצת לנוח... לא מיניה ולא מקצתיה. אין על מה לדבר. זו לא אופציה שמונחת בכלל על השולחן... מסכת חיים של עליה ועליה! בלי הפסק! בעת שהיה עולה למסוק - עיני ראו ולא זר; היה סוגר מיד את העיניים, ובמשך כל הנסיעה לא הפסיקו שפתותיו למלמל! לא פסק פומיה מגירסא!

שמירה על הקדושה וטהרת המחשבה

יחד עם כל הנסיעות האלו, לכל אתר ואתר, דאג תמיד לשמור על קדושתו וטהרתו. היה ירא מאד לעבור במקומות שלא היתה בהם צניעות. אשרי אדם מפחד תמיד! והיה מבקש: "קח אותי משם ולא מכאן! כאן יש מראות נגיעים..."

הרגשנו עליו את החיל והרעדה שאחזה בו, שמא פן ואולי ירד חלילה מקדושתו.

זיכוי הרבים הוא דבר חשוב ביותר, אבל כל זה בתנאי כפול ומכופל שאדם ישמור על קדושתו וטהרתו. הוא קיים בעצמו: "אל תאמין בעצמך עד יום מותך". כך גם דרש מאחרים.

מכה על קדקדו ואומר לו גדל

גם בעניין לימוד תורה וזיכוי הרבים דרש מעצמו, ודרש מאחרים. כשם שהוא, מצד אחד, דאג שלא לאבד אף לא רגע, אלא לנצל כל שניה ללמוד תורה, ומצד שני לעשות את הכל למען זיכוי הרבים - כך גם תבע מאחרים: תדבר, תדרוש, תבנה, תפתח כולל, תפתח ישיבה, תפתח בית כנסת!

כשהמשגיח הופיע בפתח החדר, שנינו נאלמנו דום, המשגיח לא המתין אפילו רגע והוציא מהשקית שהוא נשא איתו טרמוס מלא מרק עוף חם ומזין שהכינה הרבנית ומספר מיני תרגימא טעימים, "בוודאי לא אכלת כמו שצריך בימים האחרונים", הוא אמר לבחור המופתע, "הבאתי איתי כמה דברים שיעזרו לך להבריא"

אחד האנשים שסימל בעיני את האדם השלם היה מורי ורבי המשגיח הנערץ הגה"צ רבי נתן כהן זצוק"ל

מאת: הרב ישראל היימן

"התהלך לפני ה' יהיה תמים" (בראשית י"ז, א')

פרשיות אלו של חומש בראשית המלאות במעשי אבות סימן לבנים מלמדות אותנו את צורתו של האדם ואת קומתו הרוחנית כפי שהיא במקור היצירה עוד לפני העיוותים שהמיטה האנושות על כל חלקה טובה...

מיהו האדם השלם?

שאלה זו טורדת את מנוחתו של כל אחד המבקש את שלמות העבודה ואת עשיית רצון הבורא.

כשאנחנו רוצים לקבל מימד נכון ובבואה כלשהיא לדמות האדם השלם ולצורה המקורית בה אנו צריכים לנהוג ולהראות, שומה עלינו לישא את עינינו ולהביט אל הגדולים ששתל הקב"ה בכל דור ודור וגם בדורנו, לקחת דוגמא ומוסר וליישם לעצמנו פרטים מחלקי העבודה.

אחד האנשים שסימל בעיני את האדם השלם ואת השלימות ששילבה את לימוד התורה והתביעה האישית בכל חלקי העבודה היה מורי ורבי המשגיח הנערץ הגה"צ רבי נתן כהן זצוק"ל.

לצד גדולתו העצומה בתורה הוא היה מושלם במידותיו הטובות והאציליות והוא הקרין שיעור קומה של גדלות ונכבדות שהשפיעה על כל סביבותיו

מידות טובות, לצד התביעה לשלימות, אותם הוא תבע קודם כל מעצמו ואח"כ מתלמידיו היוו אבן יסוד לדמות של "האדם השלם" שהשפיעה על כל סביבותיו.

הוא תבע שלימות, הוא לא הסתפק אף פעם ב'בערך', כשהוא היה שואל בחור למה הוא לא הגיע לתפילה למשל והבחור היה עונה לו 'מה המשגיח רוצה הרי אני כמעט כל יום מגיע, ובשבוע האחרון הייתי ממש כל יום, אז מידי פעם מתפספס לי, לא נורא'... הוא היה עונה בפנים חצי רציניות וחצי מבדחות: בדיוק לכן אני מעיר לך, אם הייתי מתייאש מזה שתגיע לא הייתי אומר שום דבר, דווקא אתה שכמעט תמיד מגיע אני מצפה ממך להתאמץ קצת יותר ולהגיע תמיד, ממש תמיד!!

זכורני בחור בוועד שלי שהיה מאלו שתמיד השתדלו לדאוג לא להיפגש עם המשגיח... הוא קצת חשש... הבחור היה גר בעיר רחוקה מאד ובפעם אחת באמצע החורף הוא התקרב ושכב עם חום במיטה, על אף שהמשגיח היה מקפיד מאד שמי שיש חשש שידביק אחרים לא ישהה בשיבה אלא יילך הביתה לנוח עד שיבריא, במקרה דנן זה לא היה בכדי שיעשו כי הבחור היה גר בריחוק מקום שדרש שעות נסיעה לא מבוטלות והוא חלש מאד כך שהוא נשאר לנוח בפנימייה, המשגיח שאישר את העניין הודיע גם, שבכוונתו לבוא לערוך ביקור חולים אצל אותו בחור.

הבחור הנ"ל נלחץ מאד שכן דמותו של המשגיח הייתה בעיניו מישהו שצריך לפחד ממנו ובפרט שכאמור היה לו ספציפית ממה לחשוש... הוא סידר את החדר וביקש ממני שאשאר איתו בחדר בעת ביקור המשגיח כך הוא לא יוכל 'לגלוש' איתו לנושאים אישיים...

כשהמשגיח הופיע בפתח החדר, שנינו נאלמנו דום, המשגיח לא המתין אפילו רגע והוציא משקית שהוא נשא איתו טרמוס מלא מרק עוף חם ומזין שהכינה הרבנית ומספר מיני תרגימא טעימים, "בוודאי לא אכלת כמו שצריך בימים האחרונים", הוא אמר לבחור

מדוע

לא הצליח נח להשפיע לטובה על בני דורו ולהחזירם בתשובה?

כיצד

עזב א"א את הקב"ה ורץ לקראת אנשים שהיו נראים כעובדי ע"ז?

מדוע

לא נחתם דינם של דור המבול אלא על הגזל, הרי הם עברו על כל העבירות החמורות?

עכשין
במבצע
מיזחד
בשיוזק
ישיר

02-5609000

להבין את הפשט, להעמיק בעיון, להאיר את פסוקי התורה בהבנה ובבהירות, כל התשובות לכל השאלות

3 כרכים על המשה חומשי תורה

יְדִרְשׁ דָּרְדִי

מאת רבי דוד הופשטטר שליט"א

"יצאתי החוצה, ופגשתי את אחי. סיפרתי לו: 'הנה תראה, היתה לי בעיה ופתרתי אותה. הקב"ה מטפל בזה עכשיו!'. עודי מדבר איתו והטלפון מצלצל. אמרתי לו בביטחון מלא, שאני בטוח שהצלצל הזה מבשר לי שהבעיה נפתרה. עניתי לטלפון ואכן כך היה. ישועה מיידית!"

"ויוצא אותו החוצה" - צא מאצטגנינות שלך

הרב עמרם בינעט

היה זה לפני כשמונה שנים. הגעתי אז למסור את השיעור ב'דף היומי', הימים היו ימי חול המועד סוכות, למדנו אז מסכת 'בימות', ובתחילת השיעור שחתי בפני חברי, משתתפי השיעור, שאני לא יודעמה לעשות... אני צריך לקנות 'הושענות', חמישה בדי ערבה לכל אחד מבני המשפחה, ואין לי כסף לשלם את כל ההושענות הללו... המשפחה לא קטנה ב"ה, וההוצאות של החגים סחטו ממני את הפרוטות האחרונות, וכעת כשכבר עומדים החגים להסתיים, לא נשארה בביתי אפילו אגורה אחת שחוקה, בעוד בחשבון הבנק דווקא נותר בור לא קטן...

חלק ממשתתפי השיעור גיחכו. הם חשבו שאני צוחק. נו... כמה כבר עולות ערבות? גם למשפחה גדולה זה מסתכם בסכום פועט, אפילו לא מאה שקלים, הרי המחירים של הערבות עוד לא היו יקרים כל כך כמו בשנה האחרונה, יכולת לקנות בכל קרן רחוב חמישה בדי ערבה בחמישה שקלים. אבל אחד המשתתפים כן לקח את הסיפור ברצינות... הוא חשב קצת ואז שאל אותי שאלה מתבקשת: "התפללת על זה? ביקשת מהקב"ה שישלח לך כסף לקנות ערבות להושענא רבא???"

השבתי לו: "בוודאי! מה השאלה, בטח שהתפללתי, אבל מה לעשות, התפילה לא הועילה הפעם שאקבל את מבוקשי, והארנק שלי נשאר ריק..."

עכשיו שאל אותו אברך שאלה נוקבת שבעתיים:

"אם השתדלת והתפללת והתפילה לא עזרה לך... אתה חושב שיש משהו אחר שתוכל לעשות שיהיה יעיל יותר מתפילה לקב"ה? יש דבר בעולם שיש לו יותר כח מהתפילה לקב"ה?"

"אם תמצא פתרון טוב ויעיל יותר מתפילה, לבריאות, אבל הרי אתה יודע שאין דבר כזה, אז למה אתה לא מתפלל שוב? זה מה שצריך לעשות כשהתפילה לא מתקבלת, להתפלל עוד פעם!"

"קווה אל ה'", כתוב בפסוק, ומה קורה אם התפילה לא התקבלה? "חזק ויאמץ ליבך ו... קווה אל ה'...". התפלל שוב, עוד פעם. אין פתרון טוב יותר...

אני זוכר שהדברים שאמר אותו אברך, חתכו בי כמו בבשר חי. אי... אם התפילה לא עזרה לי, יש משהו שכן יוכל לעזור לי?!

נגר או רופא?

הרעיון הזה משמש אותי לא פעם כשאנשים מתקשרים אלי, לגבי

'חברת התהילים' שזכיתי לייסד - 'ענני'. הם מתקשרים ומציעים תרומה ומבקשים שאזכיר את שמם ב'מי שברך' שאני עושה יחד עם כאלף תינוקות של בית רבן, שלא טעמו טעם חטא, ושואלים אותי אם אני יכול להבטיח להם שתהיה להם ישועה...

התשובה שלי היא שאיני יכול להבטיח דבר. אנשים רבים נושעו לאחר שהילדים התפללו עליהם, ורבים אחרים לא נושעו. אין בזה כללים, אבל אני שואל אתכם שאלה הפוכה: יש לכם פתרון יותר טוב מתפילה?

משל למה הדבר דומה, לאדם שסובל מקשיי ראייה, והולך לרופא עיניים שימצא מזור לבעייתו. הרופא רושם לו מרשם לתרופה מסוימת ונותן לו הנחיות אודות משחה כלשהי שעליו למרוח סביב העין מספר פעמים ביום.

מנסה הפציינט את התרופה, מקפיד על הוראות הרופא, והראייה שלו לא השתפרה בכלל.

מה יעשה הפציינט? הוא ילך לאורתופד? הוא ינסה את מזלו אצל רופא שיניים? אולי יפנה לנגר או לסנדלר שיעזרו לו? כמובן שלא.

בעיות בעיניים מטופלות על ידי רופא עיניים בלבד! אבל הרופא הרי לא עזר לו בפעם הקודמת... זה לא משנה את העובדה שהוא היה ונשאר הכתובת היחידה של הפציינט, ולכן הפציינט יפנה אליו ושוב ושוב, עד שהרופא ימצא את התרופה שכן יכולה לסייע לו.

אותו הדבר לגבי תפילה. אם התפילה לא התקבלה בפעם הראשונה אז מה נעשה? נסתדר בלי תפילה? זה הרי לא ייתכן בכלל. אלא מה?

אנחנו צריכים להתאמץ ולהתפלל שוב ושוב, עד שהתפילה תתקבל בסייעתא דשמיא.

שבור את זה!

כתוב בפרשתנו, שכשאברהם אבינו ע"ה הלך בפני בורא עולם שהוא הולך עירי ואין לו זרע, השיב הקב"ה ב"ויצא אותו החוצה", ובמדרש ביארו חז"ל שאמר הקב"ה לאברהם אבינו "צא מאצטגנינות שלך שראית במזלות שאינך עתיד להעמיד בן". מסבירים כמה מהמפרשים שם במקום, שאכן מזלו של אברהם אבינו הצביע על כך שאינו עתיד להעמיד בן, אבל הקב"ה גילה לו שעל ידי תפילה יש אפשרות לשבר את הטבע, לשדד את המערכות ולשנות את המזלות. כי כוחה של התפילה גדול מאוד, ואנחנו רק צריכים להשתמש בה כראוי.

רבותי, תפילה יכולה לשנות את הטבע. היא יכולה לפתור את בעיות העיניים, היא יכולה לסייע בהשגת פרנסה בריווח גדול, ועוד ועוד.

"צא מאצטגנינות שלך", צריכים להשתחרר מכל ה"זה לא אפשרי" ו"אין מה לעשות", תמיד יש מה לעשות, אפשר להתפלל, וכשמתפללים הכל אפשרי!

יש סיפור ידוע שאירע עם הגרש"ד פינקוס זצ"ל, שאחד מתלמידיו לא זכה לפרי בטן רח"ל, ומעת לעת היה מגיע אל הרב ומתחנן לפניו שיברך אותו ואת זוגתו שיזכו בילדים. הרב פינקוס האציל עליו מברכותיו, אבל היהודי לא נושע.

פעם אחת, כשראה שהאיש שבור מאוד מכך שלא זכה לילדים, ביקש ממנו הרב פינקוס שיבוא איתו במכונית. הוא נסע אתו כברת דרך, ולבסוף נכנס למעבה יער כלשהו, הוריד את האיש מהרכב ואמר לו: "עכשיו אתה תתפלל ותצעק אל ה' שאתה רוצה ילדים, אני בא בעוד שעה לאסוף אותך, אבל בשעה הזאת תצרח ותבכה בכל כח הכוונה, שאתה רוצה ילדים ושאתה מתחנן לקב"ה שייטן לך ילדים!".

ואכן, אותו יהודי נשאר לבד ביער, התפלל והתפלל, אבל אחרי שעה כשהרב בא לאסוף אותו הוא לא היה מרוצה ממה שראו עיניו: "לא בכית מספיק", הוא אמר ליהודי, "העיניים שלך לא אדומות מבכי. אתה לא נראה כמו אחד שבאמת ביקש מעומק הלב. אני משאיר אותך ביער שעה נוספת, ועכשיו תתפלל, אבל הפעם תתפלל באמת עם כל הלב!".

אחרי שעה נוספת, כשבא הרב פינקוס, עיניו של האיש היו נפוחות מבכי חסר מעצורים. שעה שלמה הוא בכה ללא הפוגה. הרב פינקוס טפח על שכמו בחביבות ואמר לו: "עכשיו התפללת באמת. עכשיו זכית להיושע, ובקרוב תזכה לילדים!". אין צורך לומר שלפקודת השנה כבר זכו הוא ורעייתו לחבוק את ילדם הראשון.

נו... קח כבר!

ישנו סיפור חסידי שאני אוהב לספר, בכל פעם שאני מדבר על הנושא הזה של תפילה, כי בעצם מונח בו יסוד גדול מאוד. מסופר על הבעל שם טוב הקדוש, שבמוצאי שבת אחת, אחרי

ניגש אליו אמריקאי אחד
שהתפלל על ידו ושמע את
בקשתו, הוציא מהכיס צ'ק ורשם
לו המחאה על סך 2,500 שקלים.
"אתה שובר לי את השוק", נזף בו
האמריקאי. "אני מציג פה דרישות
על סכומים של מאות מיליונים,
ואתה בא עם בקשה כזאת עלובה

תפילת ערבית, הוא עלה על העגלה עם כמה מתלמידיו המובחרים, והורה לאלכס העגלון לצאת מהעיר. יצאו מהעיר, העגלון סובב את פניו אל העגלה והסיט את מבטו מהסוסים שדהרו במהירות עצומה, ולבסוף נעצרו על יד ביתו של יהודי דל ועני המתגורר בכפר מרוחק. ירדו מהעגלה, נכנסו לבית היהודי שזיהה את הבעל שם טוב הקדוש וחרד לקראתו. הבית היה פשוט מאוד, לאיש לא היה הרבה מה להציע להם, אבל הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים נמצאים בבית שלו!

מהר מהר גייסו הוא ורעייתו את כל מה שהיה להם בבית כדי להכין סעודת מלווה מלכה לכבוד הרבי ותלמידיו, הם השתמשו בכל הקמח שהיה במזווה, שחטו את התרנגולת היחידה שהטילה להם ביצים, השתמשו בביצים האחרונות שעוד נותרו כדי לאפות חלה עם הקמח, ואת כל הירקות שהיו בבית חתכו והגישו לפני האורחים. תלמידי הבעל שם טוב הרגישו שלא בנוח לאכול את כל מזונה של המשפחה הענייה, אבל הבעל שם טוב רמוז להם שלא יחסו על הכפרי, ויחסלו את כל אשר בביתו.

אחרי שסיימו לאכול את כל מה שהיה על השולחן, הם יצאו בריקוד, בירכו ברכת המזון עסקו בתורה ולבסוף פנו לישון בבית המארח. למחרת בבוקר, הבין המארח שהם לא מתכוונים ללכת לשום מקום, ומיהר למשכן כמה מהמטלטלים שלו, כדי להשיג את הכסף הנדרש כדי להניח ארוחת בוקר בפני האורחים, ולקראת הצהרים נאלץ למכור את התכשיטים המעטים של רעייתו, כדי לממן רכישה של עגל בן בקר לארוחת הצהרים.

בערב הוא כבר התחיל למכור חלקי ריהוט, וכעבור יומיים הבית התרוקן ולא נשאר לו שום דבר נוסף שיכול היה למכור או למשכן כדי לממן את הארוחה הבאה, שיאכלו אצלו הבעל שם טוב ותלמידיו. בדיוק כשנגמרו כל המטלטלים בבית, הודיע הבעל שם טוב לתלמידים שעליהם להתארגן ליציאה. חוזרים הביתה, למעוזיבוז'.

משכנת איזה חפץ, דבר אחד שכחת לעשות - להתפלל!
"אבל מי שלא מתפלל לא יכול להתפרנס. פרנסה מגיעה אך ורק על ידי תפילה, בלי להתפלל לא מקבלים כלום, אפילו לא את מה שמגיע לך ומוכן במיוחד עבורך.
"לכן באתי לביתך, ורוקנתי אותו מכל רכוש או חפץ, כדי שלא יהיה לך שום מנוס או מפלט חוץ מהתפילה, ואתה אכן נהגת כמו שנוהג כל אחד שלא נותר לו עוד מפלט אחר, ופנית להתפלל. התפילה שלך פעלה מיד, והעושר שהיה שמור במיוחד לך, הגיע כהרף עין, כי זה בדיוק מה שהיה חסר כדי שתקבל אותו - תפילה!".

לתדלק מלא או חצי?

אבל התפילה צריכה שתהיה מעומק הלב. עם כל כח הכוונה, עד הסוף. כדי לסבר את האוזן אני נוהג לפעמים להמשיך את התפילה לדלק שיש ברכב. כשאתה מתדלק את הרכב שלך, לאיפה תגיע עם הדלק הזה? תלוי כמה תדלקת. אם תתדלק בחמישים שקלים, תוכל להגיע עם הרכב הזה עד בני ברק, אם תתדלק במאה שקלים, תוכל להגיע לנתניה, אולי לחיפה, אם תתדלק ב-200 שקלים, תוכל להגיע עד מירון....

כך גם בתפילה. אם תתפלל קצת, תקבל קצת. אם תתפלל הרבה תקבל הרבה, וככל שהתפילה תהיה יותר איכותית וממקום עמוק יותר בלב, כך היא תגיע גבוה יותר ותוריד עליך שפע גדול יותר.

זוה הזמן גם לפתוח עוד נקודה: 'מושגים בתפילה'. יצא לי לא מזמן לשמוע יהודי שמאחל לעצמו שיהיו לו כמה חברים עשירים שיוכלו לתמוך בו כלכלית כשהוא מחתן את הילדים... אמרתי לו שוטה שכמוך, עד שאתה מתפלל שיהיו לך עשירים שיתמכו בך, התפלל שתהיה עשיר בעצמך ותוכל לתמוך באחרים....

שמעתי מהמשפיע הנודע רבי אלימלך בידרמן שליט"א, שהוא מספר בבדיחותא שפעם הגיע יהודי עני ואביון להתפלל על הפרנסה בציון הרשב"י במירון. היהודי פירט את הצרכים הכלכליים שלו, יש לו חוב של 1,500 שקלים לחברת החשמל, 90 שקל חשבון גז, 400 שקל ארנונה, עוד 120 שקל לקייטנה של הילדה... בסך הכל חסרים לו כעת כ-2,500 שקלים והוא מסודר לתקופה הקרובה.

ניגש אליו אמריקאי אחד שהתפלל על ידו ושמע את בקשתו, הוציא מהכיס צ'ק ורשם לו המחאה על סך 2,500 שקלים. "אתה שובר לי את השוק", נוף בו האמריקאי. "אני מציג פה דרישות על סכומים של מאות מיליונים, ואתה בא עם בקשה כזאת עלובה, אתה הורס לי את הסיכויים, קח את הכסף והסתלק מכאן בבקשה...".

זאת אומנם בדיחה, אבל יש בה הרבה מן האמת. למה אתה מתפלל על כאלו סכומים קטנים? אתה מרגיש לא נעים לבקש מהקב"ה יותר כסף. למה? כי זה יחסר לו חלילה? וכי יהיה לו קשה חלילה וחס לגייס לך סכום יותר רציני? אנחנו הרי מבקשים מהקב"ה שייתן לנו מאוצר מתנת חינוך שלו, אנחנו לא מבקשים לקבל בהתאם למעשים הטובים שלנו, כי אם כן הרי לא מגיע לנו כלום. אם מדובר על 'אוצר מתנת חינוך', אז מדובר בשפע עצום ובלתי מוגבל, למה לבקש כל כך קצת???

היהודי הכפרי, ליווה אותם עד העגלה, ואנחת רווחה פרצה מלבו. הוא מאוד שמח על הזכות הגדולה לאחר צדיקים קדושי עליון בביתו, אבל הנטל הכלכלי היה כבד מנשוא. הוא נשאר עני ואביון, אין לו שום דבר בבית, אפילו לא משהו שהוא יכול למכור כדי לקנות אוכל לארוחת הערב המתקרבת. היום הילדים ילכו לישון כשהם רעבים...

צעד הכפרי בצעדים איטיים לעבר בית הכנסת, פתח ספר תהילים והחל לבכות. בכי נורא פרץ מגרונו, אין לו כסף, הילדים רעבים, מה יהא עלי? הוא התחנן לקב"ה שיפתח לו שערי פרנסה, ולאחר שנרגע שב לביתו.

בעודו צועד הביתה, פונה אליו איכר גוי מבוגר, ונותן לו מטבע של זהב: "קנה לי בבקשה כד עם שיכר, ואת העודף שמור לעצמך" אומר לו הגוי. היהודי הביט במטבע כלא מאמין, הוא אץ רץ, קנה כד שיכר בפרוטות אחדות ונתן לגוי, ובירר אצלו שוב ושוב אם הוא בטוח שהוא מוותר על כל העודף, כי הרי מדובר בסכום גדול מאוד. השיב לו הגוי: "אין לי חפץ בכסף הזה. יש לי עוד הרבה מטבעות זהב. אבל הבן שלי משתלט על כל נכסי וגירש אותי מביתי, הוא שיכן אותי במחסן העלוב, כשהוא עצמו משתלט על הבית שלי. הוא לא יודע שיש לי אוצר של מטבעות זהב שמצאתי תוך כדי עבודתי כחוטב עצים. אני גם לא אגלה לו, לא מגיע לו לרשת את כל הכסף הזה.

"אדרבה", מוסיף הגוי, "אתה נראה אדם נאמן, עליך אני סומך! יכולת לברוח עם המטבע ובכל זאת חזרת אלי נתת לי את הבירה שהבטחת להביא לי, וביררת אם אני באמת מוותר על העודף. לכן אני רוצה לתת לך את כל הכסף, ובלבד שתקבל על עצמך לפרנס אותי בכבוד לעת זקנתי".

וכך, האוצר כולו עבר לרשות היהודי שהפך ברגע אחד לעשיר מופלג, והגוי עבר להתגורר בחצרו. לא יצאו ימים מועטים, והגוי מת, בעודו משאיר את האוצר הענק בידי היהודי שכעת גם התפטר מהצורך לדאוג לו.

ישב היהודי וחשב לעצמו, הרי כל הברכה העצומה הזאת באה אלי מיד אחרי שהבעל שם טוב הקדוש התאכסן בביתו. בוודאי מדובר בהשפעה של הברכה שלו, מן הראוי שאבוא להודות לו ולהגיש לפניו מנחה.

נסע העשיר החדש למעז'בוז, נכנס אל הבעל שם טוב הקדוש כשבידו סלסלה עמוסה בפירות ומיני מגדים, הוסיף צרור מטבעות שנתן כ'פידיון' יחד עם הפתקה שהגיש לפני הרבי, נישק את ידי הבעל שם טוב ואמר: "תודה רבה רבי קדוש, בזכותך התעשרתי מאוד. אני לא יודע איך להודות לך".

נענה הבעל שם טוב ואמר לו: "לא ולא. אני לא בירכתי אותך ולא נתתי לך כלום. זה אתה עשית לעצמך כשהתפללת לפני בורא עולם".

הוסיף הבעל שם טוב והסביר לו: "בשמים נגזר עליך שתהיה עשיר מופלג, אבל אתה אף פעם לא התפללת על פרנסה. תמיד כשהיה חסר לך כסף הסתדרת, לוויית קצת, התאמצת קצת יותר בעבודה,

תכונה זו של איכפתיות מופלאה ועשיית חסד בצורה נדירה, נשבה בבית מרן רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל. על כך תעיד העובדה ששמעתי לפני עשרות שנים מהתנו הגאון רבי יצחק קולדצקי שליט"א: פעם אחת התלווה רבי יצחק אל חותנו כשהוצרכו לצאת מן הבית. לפתע ביקש חותנו לשוב על עקבותיו חזרה לכיוון הבית. רבי יצחק סבר שמא חותנו שכח משהו, אך בהמשך הסביר לו רבי חיים...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ואורחות חיים ממעשי אברהם, אזי הקושי בהבעת ובאמירת הדברים הוא בכפל כפליים". דבריו של הבחור הוסיפו לי נופך משמעותי להבין ולקלוט את אשר ראו עיני!

כמבט של עשרות שנים אחרונות, כשאני מתבונן מה היתה התועלת שהפקתי מהשיחה הזאת, בוודאי את התחושה המיוחדת שהורגשה שם באויר. להעמיד למול עינינו את המדרגה של האבות כמטרה וכיעד, ולייצר בנפש ניצוצות שאיפה וכמיהה להתקדם הלאה, להגיע אל תכלית זו.

תכונה נשגבה ומופלאה נוספת של אברהם אבינו, מתגלה בין שיטי דבריו של הרמב"ם, היא ההתמסרות והדאגה הכנה והעצומה שגילה כלפי כל יחיד ויחיד מברואי העולם. היה לו רצון עז וחפץ לראות בטובתו של כל יחיד ויחיד שיכיר באמת את סוד הבריאה ותכליתה. כך לשונו של הרמב"ם:

"וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו, עד שיחזירהו לדרך האמת. עד שנתקבצו אליו

לפני שנים רבות השתתפתי בהיכל ישיבת סלבודקה בבני-ברק בשיחתו המוסרית של ראש הישיבה הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל. מראהו האצילי והמרשים כשהוא ניצב כמלך בגדוד בעיצומה של השיחה עומדת בזכרוני עד היום. התלמידים ישבו כרוכים אחר רבם ושמו אונם כאפרכסת להאזין לדברים. בעיניהם עקבו בדריכות אחר התנועות. מי כמותם יודעים שלכל הנפת יד ולכל הרמת קול ישנה משמעות מיוחדת.

השיחה עסקה בדמותו של אברהם אבינו, והתרגשות מיוחדת ניכרה בקולו של ראש הישיבה בגלל מושא השיחה. מידי פעם הוא הניף את ידיו כלפי מעלה בדביקות, ואמר בהתלהבות בלתי מוסתרת: "אה! החסד של אברהם אבינו! אה! החסד של אברהם אבינו!..." בכך הוא ניסה לבטאות את הכמיהה האמורה לקנן בליבו של כל יהודי ויהודי - 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי', ולשתול בליבם של התלמידים שאיפה כבירה של השתלמות, לדבוק בדרכיהם הישירות. חשתי שראש הישיבה מנסה בהבעות הידיים ובדיבוריו להביע ולבטא דבר מה, אלא שהוא מתקשה לעשות זאת...

אחד התלמידים, מן המובחרים בישיבה באותה תקופה, שכיום משמש כאחד מחשובי מרביצי התורה, ישב סמוך אלי והבחין בפליאתי בשעת השיחה, וביקש לסבר את אוזני במשמעות המראה. תוכן דבריו זכורים לי היטב:

"כנראה שאינך מבין מה ראש הישיבה מנסה להביע, אך אל לך להיות נבוך מכך, משער אני שאחוזים ניכרים מהמשתתפים בשיחה לא הבינו. אולם ברצוני להסביר לך דבר מה:

"ראש הישיבה התבטא לא אחת שפעמים רבות בעת שהוא מוסר את השיחה לפתע ניצבת למול עיניו דמותו של מורו ורבו ה'סבא מסלבודקה', ואז נעתקים המילים מפיו... הוא לפתע מדבר ב'שפראך' [שפה] של 'הסבא'... הוא מנסה להטביע את ה'קודים' שרבו השתמש בהם, ולהביע אותם בפשטות בשפתו.

"בפרט כשהשיחה עוסקת באברהם אבינו, נזכר ראש הישיבה כהרגלו בהתרגשות הרבה שאפפה את כל ישותו של הסבא מסלבודקה. את השיחות הארוכות, שהפיקו לקחים עצומים

אלפים ורבות והם אנשי בית אברהם, ושתל בלבם העיקר הגדול הזה".

רואים אנו עד היכן נגע לליבו מצבו של כל יחיד, עד שעמד וטרח להסביר לכל שואל כפי דעתו וכפי תפיסת שכלו את עיקרי האמונה. הוא לא הסתפק בהודעה וגם לא בהכרה, אלא "שתל בליבם את העיקר הגדול הזה!" פעולה המצריכה עבודה רבה וסבלנות עצומה, ללכת כנגד רוחו של כל אחד ואחד. אך מתוך מטרה שחרט אברהם על דגלו, ומתוך רצון עז שתהיה התגלות אלוקית בבריאה, הוא לא חסך במאמץ ובטירחה, וקירב לאמונה אחד לאחד.

זו היא אחת התכונות הנפלאות שהטביע בנו אברהם אבינו!

תלמידיו של ה'סבא מנובהרדוק' מרן הגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל, ראוהו פעם עומד ברחובה של עיר במשך שעה ארוכה, ומתווכח בלהט על יסודות האמונה, עם אדם מבוגר בלתי מוכר. הם היו בטוחים לתומם שמדובר באיש אמיד בעל אמצעים, המסוגל לסייע במתנת יד הגונה להחזקת ישיבות נובהרדוק, ולכך הסבא מרשה לעצמו להקדיש זמן רב כל כך עבורו, שהיה כידוע כה מחושב ומדוקדק לרגעים.

מאוחר יותר התברר שמדובר באדם מן השורה, לא עתיר נכסים ולא בעל עמדה מכובדת, ובכל זאת כיון שעמד הסבא על דעותיו הכפרניות בעיקרי האמונה, השתדל בפקחותו הרבה, בדברי צדק ואמת, להשיבו לכור מחצבתו.

שאלוהו התלמידים מדוע כה היה חשוב לו להשפיע בענייני אמונה על אדם שבין כך נראה רחוק משמירת תורה ומצוות? השיב הסבא בפשטות: "כואב לי מאד על כך שהאדם הזה יבוא לעולם הבא בתור כופר!..."

בהתרגשות רבה סיפר הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, ראש ישיבת 'קרית מלך', שכאשר ביקר פעם במונסי אצל מרן הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה ודעת' ומקברניטי היהדות החרדית בארה"ב, נוכח ביהודי בלתי שפוי בנפשו, שעומד סמוך לרבי יעקב ומטרידו באופן קשה.

אותו יהודי רדף אחריו לכל מקום. נכנס לכל שיחה שדיבר עם אנשים. עמד מאחוריו בשעה שעייין בספרים, ועוד כהנה וכהנה, וממש לא היה שייך לעשות דבר. אך רבי יעקב המשיך להאיר לו פנים ולהתייחס אליו במלוא הכבוד הראוי.

שאלו רבי שמואל יעקב כמתפלא האם אין הדבר מפריע לו? הלוא הוא מתנהג באופן מטריד ובלתי נסבל? ומדוע הוא אינו מרחיקו מעליו?

השיבו רבי יעקב תשובה מדהימה: "וכי אנו חיים כאן בשביל עצמנו!..."

יחידה בדורה ומופת לדורות היתה הרבנית בת-שבע קנייבסקי ע"ה, אשת חבר של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל. 'אמן של

בנות ישראל' - כינוה בהערצה. על לוח ליבה הטהור נשאה את עול הדור כולו, טרחותיו משאיו ומצוקותיו. רבות רבות מצאו אצלה פינה חמה ואוזן קשבת להשיח את ליבם הדווי, והיא בלב רחב כאולם קיבלה את כולן בסבר פנים יפות והשתתפה בכינות בכאבן ובמצוקתן, בשמחתן ובהצלחתן. עובדות רבות ומפליאות נכרכו סביב אישיותה המרוממת ודמותה הפלאית.

סיפור מפעים ביותר אחד מיני אלף אודותיה, סיפר חתנה הגאון רבי זליג ברוורמן שליט"א, ראש ישיבת סדיגורא:

היתה אשה אומללה וקשת יום, למודת סבל ומכאובים, שנהגה במשך שנים רבות לפקוד את ביתה של הרבנית מידי יום ביומו, ולהטריד את מנוחתה. היא דרשה מהרבנית שתאמר אחריה את נוסח הברכה שהיא עצמה תכתוב לה, הנוסח נקבע על פי החרדות והפחדים שליוו אותה באותו היום.

לבני המשפחה זכור במיוחד נוסח מסוים שביקשה מהרבנית לומר אחריה מילה במילה: "אני לא אמות היום, לא מחור ולא מחרתיים..." והרבנית בענווה ובסבלנות אין קץ היתה נענית לשגעונותיה, וחוזרת אחריה מילה במילה עם כל הלב, ועם אותו חיוך מוכר ואופייני שלא מש משפחותיה בכל עת.

כך בכל יום ויום היתה באה עם נוסחאות וברכות שונות ומשונות, והרבנית ממלאה אחר בקשותיה בחפץ לב.

את העוז העצום לעשיית חסדים אלו במלוא תעצומות קיבלה היא מבית הוריה הגדולים, ובעיקר מסבה הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל. מסופר שבשמחת אירוסיה נשא דברים חותנה מרן ה'סטייפלר' זצ"ל, בפני גיסו מרן ה'חזון-איש' זצ"ל, ובדבריו הזכיר את שבחה של הכלה הצעירה. בין השאר הזכיר לשבח ומעלה, כי הבריות אומרות על הכלה שהיא דומה בתכונותיה לסבה רבי אריה...

תכונה זו של איכפתיות מופלאה ועשיית חסד בצורה נדירה, נשבה בבית גם מרוחו של בעלה הגדול מרן רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל. על כך תעיד העובדה ששמעתי לפני עשרות שנים מחתנו הגאון רבי יצחק קולדצקי שליט"א:

פעם אחת התלווה רבי יצחק אל חותנו כשהוצרכו לצאת מן הבית. כאשר הרחיקו לכת מעט, לפתע ביקש חותנו לסוב על עקבותיו חזרה לכיוון הבית. רבי יצחק סבר לתומו שמה חותנו שכח משהו, אך בהמשך הסביר לו רבי חיים את פשר העניין:

בגמרא (בבא בתרא ז, ב) מסופר: מעשה בחסיד אחד שאלהו הנביא היה רגיל לשהות אצלו, לפתע ביום אחד חדל מלבוא. התברר להחסיד כי ישנה עליו תביעה מן השמים על כך שבנה שער חיצונית לביתו, וזאת בנוסף לדלת הפנימית שהיתה כבר קיימת קודם לכן. כאשר העניינים חזרו על פתחו לקבץ צדקה, בעקבות כך שהשער החיצוני היה נעול בני הבית לא הבחינו בדפיקותיהם, ומתוך כך נמנעו מלתת צדקה. וזו היא הסיבה שאלהו חדל מלבוא אצלו.

"כעת כשיצאנו מהבית", הטעים רבי חיים באוזני חתנו, "סגרנו בלא כוונה את הדלת החיצונית, ועלול להיווצר מצב שכאשר ידפוק עני בפתח, לא יבחינו בו בבית, משום כך אני שב כעת לפותחו".

(מתוך הספר אוצרותיהם אמלא')

בעוד ר' משה עומד מול המשאית העמוסה ושערי האולם הנעולים, עבר במקום אברך מוכר, מידידיו של בעל האולם, ובראותו את המחזה והבין את המצב - נענה ואמר כי ברשותו מפתח של האולם. בשמחה ובטוב לבב נפתחו השערים והמשאית החלה לפרוק את הסחורה, אולם דבר אחד היה מוזר: הם לא הצליחו להדליק את התאורה באולם, והמשאית נפרקה היישר אל האולם החשוך...

להעניק - זו חוויה שמחזירה את עצמה בכפל כפליים

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וּנְבָרְכוּ בְךָ" (בראשית י"ב, ג')

החלום של כל יהודי, הוא להיות מסוגל לתת, להעניק, לעזור ולתמוך. אין תחושה טובה ומענגת יותר מהתחושה שמישהו היה זקוק לעזרה, פנה אלינו, נענה ברצון - ואנחנו פתרנו עבורו את מצוקתו. אין דבר שנותן יותר סיפוק לאדם, מההרגשה שמישהו היה זקוק לעזרה, והוא - בכשרונותיו, בעצותיו, בתמיכתו או במילותיו - השכיל לסייע ולעזור לו.

הבעיה היא, שלא כולם מוכשרים לכל סוגי העזרה והסיוע. אמת, אין ספק שכמעט כולנו יכולים להאיר פנים, לסייע לקשיש לשאת שקיות, או לומר מילה טובה. אבל כמה מאיתנו מוכשרים למשימות יותר משמעותיות של עזרה וסיוע לזולת? כמה מאיתנו יכולים להעניק עזרת אמת בתחום שהוא לא תחום העיסוק שלנו, והעזרה הזו תהיה אכן משמעותית ומועילה?

הבה נתבונן: יהודי שנתון במצוקה כלכלית קשה - רק מתי מעט, בעלי יכולת, יכולים לסייע לו בתמיכה כלכלית שתשנה את גורלו. יהודי שנתון בבעיה רפואית, רק אנשי מקצוע רפואיים יכולים לעזור לו, בגבולות הידע שלהם. אדם נתון במצוקה חינוכית, אישית, משפחתית, או כל מצוקה אחרת - מעט מאוד אנשים יכולים לסייע לו באמת, להעניק עצה טובה, עזרה אמיתית, משהו שישנה את המצב מן הקצה אל הקצה.

זה בסדר. כי לא תובעים מאיתנו לעשות משהו שאיננו יכולים, לבצע משימה שאיננו מוכשרים לה. כל אחד, בכשרונותיו, בכוחותיו, עושה הכל כדי לגמול חסד, לסייע לזולת ולתמוך בו. ועדיין, כמה גדולה השאיפה להרחיב את גבולות הנתינה, להיות מסוגלים להשפיע יותר, להעניק יותר, להקל יותר על הזולת, להיות מוכשרים וטובי לב עוד יותר - כדי להרבות טוב וחסד, ולהתרגל לתחושה רוחנית נפלאה זו, שאנו מעניקים, מסייעים, עושים טוב לאחרים...

לא זו אף זו: אנו יודעים ומאמינים, שכשיהודי עושה חסד, מרבה עזרה וטובה לזולת - הקדוש ברוך הוא משפיע עליו טוב, מעניק לו

יותר, מסייע לו ומרחיב את יכולותיו. מהי אפוא הדרך לזכות לאותה ברכה? כיצד ניתן לפתוח בשמי שמים שערי חסד ורחמים, ולהשפיע עלינו טובה וברכה?!

כדי לענות על השאלות הללו, מעניקה לנו פרשת השבוע הצצה לעבודתו בקודש של אבי האומה, אברהם אבינו עליו השלום, שמידתו מידת החסד. בפרשת השבוע נאמר, כי אברהם אבינו יהיה לגוי גדול, והובטח לו 'ונברכו בך כל משפחות האדמה', כלומר: שכל אומות העולם יתברכו מכוחו, הוא מקבל את המפתח להעניק להם טוב.

כיצד זכה אברהם אבינו לכח המשפיע הזה? כיצד הניח את ידו על המפתח הפלאי של הנתינה, ההענקה, הברכה וההשפעה? מגלה רבינו יונה, מגדולי הראשונים, שסודו של אברהם אבינו הוא סוד שכולנו יכולים לאמץ:

אברהם אבינו מידתו חסד, כל חייו עסקו בנתינה, בסיוע לזולת. מראשית הווייתו הוא מכניס אורחים, נלחם למען לוט בן אחיו ומוסר נפשו למענו, מתמסר לכל עובר אורח וזקוק לעזרה. הקדוש ברוך הוא לא רצה לדבר אתו כל עוד בן אחיו נמצא עמו - אך הוא בחר להוסיף ולהחזיק בידי בן אחיו גם במחיר הזה. הקדוש ברוך הוא

נגלה אליו - אולם הוא עסוק בהכנסת אורחים.

כלומר: אברהם אבינו היה כל כולו התמסרות והקרבה של נתינה ורצון להשפיע טוב, ולכן משמים ניתנה לו הזכות לממש את שאיפתו, ולהחזיק במפתח השפעת הטוב על היקום כולו! הואיל והוא היה כל כולו להבה של מסירות נפש ורצון להקריב למען הזולת - נתנו לו משמים את הכח להעניק טוב ולסייע באמת. היות וכל מהותו ושירת חייו היו נתינה והענקה, תוך התמסרות בכל הכח - הקדוש ברוך פתח לו את השער להיות המשפיע טוב וחסד לכל בראי עולם.

כלומר, מידת החסד, 'שריר הנתינה', יכולת ההענקה - זה משהו שאפשר וכדאי לפתח, בדרך הבאה: פשוט לעשות חסד. להרבות טוב, ובעיקר - לעמול למען החסד, לחשוב איך ניתן לעשותו בצורה מושלמת, לעשות הכל כדי שהחסד יהיה מיטבי, מיקל, מסייע - ולהיות נכון להתאמץ ולהקריב לשם כך.

וככל שיהודי מתמסר למען חסד, מקריב למען העשייה לזולת, פועל בכל הכח ובמלוא העוצמה כמיטב כשרונותיו לסייע ולהרבות חסד - מסייעים לו משמים ומעניקים לו יכולות גוף ונפש, ממון ואנרגיה, להיות בעל חסד אמיתי בכל נימי נפשו, לסייע לזולת יותר מיכולתו, ולהיטיב בכל יום ושעה לכל מבקש עזרה!

'חזרות' שהרטיטו לבבות...

הימים ימי ערב פסח תש"פ, הימים שחלפו על כולנו תוך הסתגרות בבתים וחרדה של ממש מאימת הנגיף והשלכותיו. הוראות הסגר פשטו בכל רחבי תבל, אין איש יוצא ובא מביתו, הכל ערכו את הסדר בבתיהם שלהם - בלי לארח ובלי להתארח. בבניין מגורים אחד בבורו פארק שבניו יורק מתגוררת אלמנה מבוגרת למדי, שבכל השנים הורגלה לארח את ילדיה הנשואים או להתארח אצלם, אולם השנה - אט אט הבינה כי תיאלץ לערוך את ליל הסדר לבד.

כמה מצמרר לשמוע את המילים הללו, להתבונן בהן ולו לרגע. לא מדובר בלערוך את הסדר עם ה'משפחה הגרעינית', למעשה - מדובר על עריכת ליל הסדר, הלילה המרגש והנעלה בשנה, ללא משפחה בכלל, או ליתר דיוק - ללא אף אדם נוסף בסביבה. כמה מדכא ועצוב לערוך ליל סדר בצורה כזו, לשבת כך - אלמנה לבדה, גלמודה ובודדה, לעשות קידוש על היין, לשאול את עצמה את ארבע הקושיות, לאכול את הסעודה ולסיים בשירת הלל דומעת מאי פעם...

אחד משכניה, שהעריך כי זה מה שיעלה בגורלה, החליט לעשות מעשה. הוא התקשר אל האלמנה, והציע הצעה שאי אפשר לסרב לה: הוא בביתו יגרור את השולחן הגדול של הסלון אל מול דלת הבית, ואף היא בביתה - תביא את שולחנה ותציבנו מול דלת ביתה שלה. בעת עריכת הסדר, לכל אורכו, שתי הדלתות יישארו פתוחות ברצף, וכך - בלי להתארח כמוזן - תזכה האלמנה לחוות סדר משפחתי מרגש ושמה, אמנם לא בחברת ילדיה - אולם לפחות בחברת שכניה!

ההצעה קסמה לה במיוחד. אמת, אין כמו סדר משפחתי, אולם בצוק העתים, כשלא ניתן לצאת מהבית, לפחות תחוה סדר כהלכתו,

בחברת משפחה, ילדים עליזים, שירה במקלה ותחושה חגיגית. ואכן, בליל הסדר, הדלתות והלבבות נפתחו לרווחה למשך שעות ארוכות...

השכן ערך את הסדר במנגינה נעימה, ילדיו השתתפו בחדווה, ואת הבניין כולו עטפה הילה שמימית נרגשת של יציאה לחירות. כל אחד ספון בביתו שלו - אולם החיבור קיים, החגיגות נושבת, הסדר נערך כהלכתו. שעות ארוכות ארך הסדר, ילדיו שאלו 'מה נשתנה' במתיקות נפלאה, והאלמנה פשוט התמוגגה מכל רגע...

בשעה מאוחרת בלילה נסגרו הדלתות, לאחר ברכת 'חג שמח' חגיגית. את האמת לא ניתן לחדד, היה זה סדר אחר כמה שהורגלה אליו משפחת השכן הטוב - הוא נערך מול דלת פתוחה, השולחן הוזז ממקומו למרחב צפוף מול דלת הכניסה, גם השירה והסדר הסדר הותאמו לאורחת שבדירה ממול - אבל הכל היה שווה כדי להטעים אלמנה מצופף הסדר המשפחתי...

וכמעשהו בליל הסדר הראשון, כך גם בליל הסדר השני. בחו"ל הלא עורכים שני סדרים, ואף בלילה השני נפתחו הדלתות. שוב נערך סדר מהודר וחגיגי כדבעי, בהשתתפות משפחת השכנים בדירה אחת, והאלמנה לבדה - בדירה ממול, מחוברת עם הסדר שלהם, מתרגשת עימם, הכי קרוב שאפשר לליל הסדר המשפחתי אותו הכירה מאז ומתמיד...

החג חלף עבר לו, ובמוצאי החג, בלילה הראשון של חול המועד, התקשר בנה של האלמנה לדרוש בשלום אמו, כיצד עברו עליה ימי החג ויליות הסדר, כיצד חשה את יפעת החג ונפלאותיו, והאם שיתוף הפעולה עם השכן עלה יפה. האלמנה הנרגשת לא מצאה את המילים לתאר את ההתרגשות שאפפה אותה, את הסדרים המרוממים שחוותה, את החגיגות שחשה בכל נימי לבה, ואז הוסיפה עוד כמה מילים, שהרטיטו את לב בנה:

'אתה יודע', אמרה האלמנה, 'האמת שממש הופתעתי לגלות, כי למרות שאנחנו והשכן לא שייכים לאותה קהילה, אולם המנגינות והנעימות שהשכן משורר - זהות לחלוטין לאלה שהיה שר אביך, בעלי זכרוננו לברכה. בכלל, במהלך כל הסדר לא הרגשתי זרה או לא מכירה, הסדר היה דומה לחלוטין לסדר אותו אנו מנהלים בביתנו כל השנים. זו היתה הרגשה נפלאה לחוש חלק מהעניין, להכיר, לזהות ולהזדהות עם כל ניגון ונעימה, כל קטע ואמירה!'

הבן נפעם, וגילה את אוזן אמו בהתרגשות: 'אפתור לך את התעלומה, ואז תגלי רובד נוסף, קסום ומאיר, כמה טוב ובעל חסד הוא השכן. ובכן, לפני כמה ימים, הוא התקשר אליי, ובאמתלא כלשהי ביקש לדעת אלו ניגונים שורר אבא זכרוננו לברכה, באלו קטעים מההגדה התעכב, מה היו הנהגותיו ומנהגיו. הוא רצה לדעת את כל הפרטים, ולא הניח לי עד שביקש ממני להקליט עבורו את הניגונים שאבא היה משורר בליל הסדר!'

רק עכשיו אני מבין: בעצם, השכן הטוב שלך פשוט שינה את ליל הסדר שלו. הוא פשוט התאים את עצמו - התאמה מושלמת ומלאה - לליל הסדר אליו הורגלת, לשירה ולנעימות אותן את מכירה, למנהגים ולצורה שאת מחבבת. היה חשוב לו להכיר כל ניגון, לבטח

שורר את השירים הללו עם ילדיו והכין אותם מבעוד מועד, כדי שילל הסדר יהיה עבורך מרגש ונעים, כדי שהחסד אותו הוא עושה - יהיה מושלם בתכלית!

הסיפור, שפורסם בגליונות 'דרשו' מפי מכר המשפחה, מדהים ומעורר השתאות. כשבוע לפני ליל הסדר, בכל בתי ישראל שוררת קדחתנות של עשייה. הנגיף משתולל בחוצות, החרדה חודרת ללבבות. ויהודי אחד, שכן נעים הליכות, שכח מכל אלה, שם את כל דאגותיו וטרדות הכנת החג בצד, והתפנה כל כולו - הוא ובני משפחתו, לערוך 'חזרות' לקראת קיום ליל הסדר שונה ממנהגם הרגיל, התואם לטעמה של שכנתו האלמונה, שיהיה מרגש וחגיגי עבורה ללא כל תחושת זרות או ניכור!

העולם סוער ורוגש, לכל אחד יש אינספור משימות לבצע, והוא - כל כולו נתון בלהרנין לב אלמונה, בלתי לה ליל סדר מושלם, בלהגיש לה את העזרה בצורה הטובה והמועילה ביותר. הוא לא רק הזיז את השולחן, לא רק פתח את הדלת, לא רק ערך סדר תוך חיבור עם דירה סמוכה - הוא גם נערך מבעוד מועד, התאמץ מעל ומעבר, התמסר - הוא וילדיו - בכל הכוחות - כדי שהסדר יהיה מושלם עבור האלמונה הבודדה, שתתרגש ותחגוג כתמיד!

אחים יקרים, כולנו יכולים לזכות להיות יהודים של חסד, שכל המהות שלנו תהיה להיטיב ולעזור, לסייע ולתמוך, להעניק ולהקל. כל מה שצריך וכדאי כל כך לעשות, הוא לפתח חשיבה של חסד, לעורר את הרצון, ולפעול בכל הכוחות, בכל העוצמה ותוך מסירות והקרבה - כדי להקל על הזולת. וככל שנרבה בעשיית חסד ונתמסר למען המשימה הזו, כך נזכה שבורא עולם יעניק לנו את הכוחות והיכולות להרבות חסד, להשפיע טוב, להקל ולסייע מכל הלב!

סוד ההצלחה של השניים שהצליחו...

אחת הישיבות החשובות ורבות המעלה בלונדון של לפני כשבעים שנה, היתה ישיבת 'תורת אמת', בראשה עמד הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל. קול התורה פעם בה בעו, מאות תלמידים - מ'סלתה ושמנה' של ניצולי שואת יהודי אירופה - שקדו על התורה בהיכלה. טובי מוכשרי עולם הישיבות, אלו המיועדים לשמש כגדולי וגאוני הדור ברבות הימים, כולם מצאו להם שם את החממה שתגדל אותם בתורה ובעבודת ה'.

באחד הימים, נקלע לישיבה בחור, שעד מהרה הבין שספק אם הגיע למקום הנכון. הוא לא היה מוכשר כחבריו, ההבנה והריכוז היו ממנו והלאה. אמת, הוא ניחן בכח רצון ותשוקת אמת לשקוד על התורה, אולם בהיכלה של ישיבה שכולם אריות שבחבורה - התקשה למצוא את מקומו, התקשה להבין או לקלוט, התקשה להיות חלק מסדרי הישיבה.

כמה מרבני הישיבה, שמצבו של הבחור נגע לליבם, ביקשו מהבחורים שיקדישו מזמנם כדי לשבת ללמוד עם הבחור המתקשה, לסייע לו להבין ולהצטרף לקול התורה הקסום. רוב רובם של הבחורים הצטדקו כי עיתותיהם אינם בידם, עז חפצם ללמוד בעצמם, להספיק יותר, להתעמק יותר, אין להם את הפנאי להקדיש זמן לבחור זה...

**מבחן הזמן הוכיח משהו פלאי:
כל אותם בחורים שהתנערו
מהבחור המבקש עזרה, שלא
רצו להקדיש לו מזמנם היקר,
שהסבירו והטעימו כי הם רוצים
להספיק ללמוד הרבה, והלימוד
עם אותו בחור אינו משרת
את מטרתם להפוך לתלמידי
חכמים גאונים - כל אלה איש
לא שמע מהם ברבות השנים...**

לעומתם, שני בחורים נענו לאתגר ברצון ובשמחה. רק שניים. שניים שהבינו שללמוד עם בחור מתקשה - זה לא בזבוז זמן, זה ניצול זמן מיטבי. שניים שהבינו שלהעניק לבחור אחר מהזמן ומהכישרון - זה לא חיסרון, זה יתרון. שניים שהבינו שאמנם הלימוד עם הבחור המתקשה הוא איטי ומסורבל, נטול עומק ודורש מסירות והקרבה, אולם לסייע לבחור כזה ולפתוח בפניו את שערי התורה - זו משימה חשובה מאין כמותה!

ואכן, אותו בחור ישב ולמד בהתמדה עם שני הבחורים שניאותו לסייע לו, להקדיש מזמנם היקר, לוותר על הספקים אישיים ולעשות הכל כדי שיצליח. המאמץ גם השתלם - כי עם הזמן נפתחו בפני הבחור מעיינות החכמה, הוא הצליח להדביק את הפער, ושקד על התורה בהבנה, התמדה ועמקות כחבריו, וגם עלה ונתעלה במעלותיה...

מבחן הזמן הוכיח משהו פלאי: כל אותם בחורים שהתנערו מהבחור המבקש עזרה, שלא רצו להקדיש לו מזמנם היקר, שהסבירו והטעימו כי הם רוצים להספיק ללמוד הרבה, והלימוד עם אותו בחור אינו משרת את מטרתם להפוך לתלמידי חכמים גאונים - כל אלה איש לא שמע מהם ברבות השנים...

ושני הבחורים הללו, שבחרו להקריב מזמנם ומכוחם, שהחליטו להקדיש חלק ניכר ממאמצייהם וכשרונותיהם, שהתמסרו בכל לב ונפש למען הבחור האומלל - שני אלה גדלו וצמחו לגאונים מפורסמים, הלא המה הגאון רבי יצחק טוביה ווייס זצ"ל - גאב"ד 'העדה החרדית', ורעהו יבדלחט"א הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, ראב"ד 'העדה החרדית'.

הנה כי כן, כפי שמעיד סיפור זה אותו סיפר הגה"צ אב"ד סאנטוב

שליט"א: מלעשות חסד - איש לא הפסיד, מלסייע לזולת - אי אפשר לאבד דבר. ההיפך הוא הנכון: ככל שבחרים להתמסר למען הזולת, לעשות חסד, לחפש דרכים להיטיב ליהודי אחר, להיות נכונים לוותר ולהקריב כדי לסייע - כך זוכים שהקדוש ברוך הוא מעניק בתמורה שפע הצלחה וסייעתא דשמיא, פותח את השערים ומעניק את ברכותיו.

כולנו יכולים לעשות חסד: לדרוש בשלום יהודי בודד או קשיש, לסייע בקניות, בחציית כביש, בהארת פנים, בהכנת כוס תה, בסידור ספרים וברבבות דרכים אחרות. עשיית חסד היא מצוה זמינה, כמה כדאי להסתער על כל הזדמנות, להיות נכונים לוותר ולהקריב למען המטרה. וככל שנרבה חסד, נותר מעצמנו ונפעל למען הזולת - כך בורא עולם ייטיב חסדו עימנו, ויעניק לנו שפע דרכים ואפשרויות להרבות חסד, להיטיב, וגם לגלות כמה הרווחנו מהחסד, בזה ובבא!

נתינה שנתנה כפליים...

ר' משה הוא אברך יקר, שמזה כמה שנים עשה לעצמו מנהג יפה להביא את שמחת החג לבתי אלמנות וגלמודים. נוהג הוא להתרים מתנות, לארוז אותן באריזות נאות ומשובבות עין, ולשלוח אותן אל הבתים החשוכים, להאירם קמעא לקראת החג. כדי להצליח במשימה, דרוש לו אולם רחב ידיים, בו יפרקו משאיות את המתנות, מתנדבים יארוזו אותן, יצמידו ברכה מלבבת, ומשם - לשילוח לכל רחבי הארץ.

הוא פנה אל בעל אולם שמחות, והלה ניאות לתת את אולמו למען המטרה, חינם אין כסף. דא עקא, שבשל תקלת תיאום קטנה, כאשר הגיעה המשאית עם המתנות - היה זה בשעת לילה מאוחרת, כאשר בעל האולם נם את שנתו. המשאית ביקשה לפרוק את תכולתה, אך האולם נעול היה על מסגר ובריח, ולא נעים להעיר את בעליו

שהעניק את האולם בחינם...

בעוד ר' משה עומד מול המשאית העמוסה ושערי האולם הנעולים, עבר במקום אברך מוכר, מידידיו של בעל האולם, ובראותו את המחזה והבין את המצב - נענה ואמר כי ברשותו מפתח של האולם, ומכיון שבעליו אישר - הרי שהוא יכול לפתוח את שערו לרווחה. בשמחה ובטוב לבב נפתחו השערים והמשאית החלה לפרוק את הסחורה, אולם דבר אחד היה מוזר: הם לא הצליחו להדליק את התאורה באולם, והמשאית נפרקה היישר אל האולם החשך...

בינתיים, ניסה מחזיק המפתח להבין היכן התקלה, מדוע לא יעלה האור באולם. בעזרת פנס חיפש ומצא את ארון החשמל, וגילה כי הפיזו נפל, מסיבה לא ברורה כל מערכת החשמל הפסיקה לפעול. הוא מיהר להרים את המתג הנפול, ורק לאחר שעלה האור, והוא החל להתהלך באולם מואר כדבעי - מיהר לחדר ההקפאה...

שם הוא גילה מקפיא מלא, עמוס לעייפה. אילו לא היה האולם נפתח בעוד ליל, אילו התקלה לא היתה נחשפת זמן קצר אחרי שקרתה - היה חולף זמן רב עד שהיו מגלים אותה, והקפואים שבמקפיא היו מפשירים, תוך גרימת נזק כספי עצום לבעל האולם. הודות לחסד הנלבב - התקלה נחשפה כשהבשר עדיין היה קפוא, ובעל האולם ניצל מנזק כספי כבד!

סיפור מופלא זה, אותו סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מאיר את העיניים: לפעמים יהודי עושה חסד, וחושב שהוא נותן, הוא מעניק, הוא מוותר משלו... לא תמיד מגלים כיצד, אבל תמיד תמיד לתת זה לקבל, להעניק - זו חווייה שמחזירה את עצמה בכפל כפליים. הבה נרבה חסד וטוב, נעניק מכל הלב, ונזכה שבורא עולם יעניק לנו מטובו, ישיב לנו כגמולנו הטוב!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

* תוכנית יומית מענייני דיומא

בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי

המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת

שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי

סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל

הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי

תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

בשורה אדירה לעולם התורה:

התרגשות רבה בקרב תופסי התורה מפתיחת מסלול הלימוד 'קנין ירושלמי' על ידי ארגון 'דרשו'

התוכנית נוסדה על פי בקשות חוזרות ונשנות של תלמידי חכמים ואברכים שקדנים שביקשו להקים עבורם תוכנית לימוד עם 'מחייב' משמעותי לעיסוק מסודר ועקבי בתלמוד הירושלמי. בראש צוות כותבי המבחן יעמוד הגאון רבי זליג ברוורמן שליט"א, חתנו של מרן שר התורה זצ"ל, ומי שערך את חיבורו על הירושלמי

מסודר של קצב הלימוד יישלח בעז"ה לכל לומד שיירשם לתוכנית. את המבחנים על הנלמד יערוך צוות של תלמידי חכמים מופלגים הבקיאים בתלמוד הירושלמי, ובראשם הגאון רבי זליג ברוורמן שליט"א, ראש ישיבת 'דרך אמונה', חתנו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, ומי שערך את חיבורו של מרן הגר"ח על הירושלמי. כמו המבחנים על 'הדף היומי' בש"ס הבבלי, כך גם מבחני 'קנין ירושלמי', יערכו בסיעתא דשמיא מדי חודש, במוקדי הבחינה הרגילים של 'דרשו', הפעילים בימי שישי בכל רחבי הארץ.

ב'דרשו' מדגישים כי המלגה לתוכנית זו מגיעה עד ל-400 שקלים ללומדים שיקבלו ציון של בין 95 ל-100 אחוז במבחן, ומלגות נמוכות יותר למקבלים ציון נמוך יותר. כמו כן, אין צורך בתקופת המתנה להיכנס למסלול המלגות, כל הנבחנים ייכנסו למסלול המלגות כבר מהמבחן הראשון. נקודה נוספת שמבקשת הנהלת 'דרשו' להבהיר בהדגשה היא, שההשתתפות בקניין ירושלמי פתוחה לכולם, והמלגות על מבחנים אלו ינתנו לכל נבחן, כולל מי שכבר מקבלים מלגה על מסלולי 'דרשו' האחרים, ואין שום הגבלה על כפל מלגות בהקשר לתוכנית לימוד זו. עם זאת, לא יינתנו מלגות לילדים וכללי המילגות לבחורי ישיבות כפי שיפורסם.

הרישום מתבצע בכל עמדות 'נדרים פלוס'.

שישו ושמחו בזאת התורה, עת זוכה עולם התורה לחיזוק משמעותי להפצת אורו הזורח של התלמוד הירושלמי בקרב תופסי התורה די בכל אתר ואתר.

לפי בקשתם של אברכים רבים, בהם תלמידי חכמים מופלגים, נעתרה הנהלת 'דרשו' לבקשות והחליטה להקים מסלול מיוחד ללימוד התלמוד הירושלמי, בקצב של דף ביום, בדומה לתוכנית הלימוד 'קנין תורה', ללומדי 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי, ובדומה לתוכנית 'דף היומי בהלכה', ללימוד 'משנה ברורה' עם 'ביאורים ומוספים' בקצב של דף ליום.

במסגרת התוכנית 'קנין ירושלמי', לומדים המשתתפים דף אחד מדי יום, החל מיום שני כ' בחשוון תשפ"ג, לפי 'צורת הדף' של התלמוד הירושלמי בהוצאת 'עוז והדר', וכן בהוצאת ארטסקרול - מורשה.

הלומדים יכולים לבחור בכל מפרש המועדף עליהם ללימוד הירושלמי, אבל על פי הנחיית רבותינו גדולי הדור המתווים את דרכו של ארגון 'דרשו' על כל צעד ושעל, במקרה של מחלוקת בין המפרשים השונים, יקבע לצורך המבחן פירושו הבהיר והנפלא של מרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל.

מסלול הלימוד של התלמוד הירושלמי, יתחיל כאמור ביום שני כ' בחשוון, והמחזור הראשון יגיע אל סיומו בעוד כשש שנים. לוח

השטייגעז של החורף

עם תחילת זמן חורף, חוזרים ללימוד בחשקת התורה בהיכלי הישיבות והכוללים בחדוותא דאורייתא ומוסיפים בעמול וקנין התורה במסגרת תכניות דרשו המעניקים מסגרת ומחייב למבקשים ולשואפים לעלות במעלות ידיעת והבנת התורה

קנין ירושלמי

לבקשת לומדי תלמוד ירושלמי, לקראת
המחזור החדש נוספה תכנית לימוד
ומבחנים

'הדף היומי בתלמוד הירושלמי'

מתחילים:

ביום שני כ' בחשוון

תשפ"ג

מסכת 'ברכות'

המלגה המרבית בסך

400 ש"ח למבחן

לרישום והצטרפות
בעמדות 'נדרים פלוס'

ניתן לשמוע את פרטי וכללי
התכנית בקו השיעורים של 'דרשו'
077-2222666 שלוחה 2 < 4

ילכו מחיל אל חיל בעיון הלימוד ובקנין ידיעת התורה ובלמוד ההלכה והמוסר

עברו מספר חודשים, והאיש ניגש אל אבי ואמר לו בחדוה: "נסעת לארצות הברית, ובחרתי לי שני חתנים תלמידי חכמים, אתה עשית עסקה אחת, ואני עשיתי שתיים!"...
למדנו עד כמה גדולה קנאת סופרים המרבה חכמה בישראל!
(מתוך הספר 'אריה שאג')

עשיר מופלג ובעל עסקים פורחים, ואמר לו: "היום עשיתי עסקה אדירה שבה לא תוכל להתחרות עימי!".
"איזו עסקה אתה כבר מסוגל לעשות שלא אוכל להתחרות עמך?"
שאל האיש בסקרנות.
"לקחתי לבתי חתן תלמיד חכם גדול, והתחייבתי לפרנס אותו!", השיב אבי.

מסירות נפש על שמירת השבת

ממני רבינו לגזור לו חתיכה מהזקן. הרי ידוע שהוא לא נגע בזקן, אבל בשנים האחרונות נשרו לו חתיכות גדולות מהזקן.
פעם אחת ביום שישי בבוקר, הוא קרא לי וביקש שאגוז חתיכה. לא הבנתי את הסיבה, והוא הסביר לי שהיתה לו חתיכה של זקן שנותרה תלויה על כמה שערות בודדות, והוא חושש כי בשבת זה נחשב טלטול. הבאתי מספריים כדי לגזוז את החתיכה הזאת, וכאשר סיימתי הוא לא איפשר לי לזרוק את השערות, אלא נטל אותן והלך בעצמו למטבח להשליך אותן לפח. הוא חשש, כנראה, שמישהו עלול לשמור חתיכה מהזקן, ולכן בעצמו דאג להשליך אותה לאשפה.
פעם אחת סיפרה לי הרבנית, שבלייל שבת נפלה חתיכה מהזקן בעת שישן על המיטה, וכל השבת הוא לא נשכב על המיטה, באמרו כי החתיכה הזאת היא 'מוקצה', ואם יש מוקצה על המיטה הוא לא מוכן לישון עליה.
מבחינתו לא היתה לו כל בעיה שלא לשכב על המיטה שבת שלימה, אם יש איזו שאלה הלכתית וגם רחוקה ביותר.
(מתוך הספר ומתוק האור פניני הגרא"ל - בעריכת הגאון רבי שלמה לונגשיין שליט"א)

סיפר רבינו זצוק"ל: באמצע המלחמה שהתה הרבנית ע"ה במחנה בצרפת. האחראים שם הכריחו את כולם לעבוד בשבת, והזהירו כי מי שישתמט מהמוטל עליו - יוחזר מידית לגרמניה, לידי הנאצים ימ"ש.
הרבנית ע"ה היתה היחידה שהודיעה קבל עם ועדה שבשום אופן לא תעבוד בשבת!
המפקד שמע זאת והורה לה ללכת לארוז את חפציה ולהתכונן לעזוב את המקום. הרבנית סיפרה כי כשהלכה ליטול את חפציה ידיה רעדו מרוב פחד מהצפוי לה.
כשהתיצבה שוב עם חפציה מול המפקד, פנה המפקד אל כל הנשים היהודיות שעמדו שם ואמר: "אתן כולן מזויפות, ורק היא [הרבנית] היחידה שנשארה אמיתית. לכן, כולכן תעבדו בשבת והיא לבדה תהיה פטורה מעבודה בשבת!"

שאלה של טלטול ושל מוקצה

פעם אחת בחייו - סיפר רבי משה יהודה שניידר שליט"א - ביקש

שמאז שמע זאת מרבינו השקיע בזה שכאשר ראה כזאת עקב ובריר על ההורים ובדרך כלל מצא דברים מיוחדים שלא נראים בעיני בשר שטחיות, והיה אף אחד שנראה היה פשוט מאד ושכאשר עקב אחריו ראה שהוא צדיק אמת?
אירע שרבינו נקלע בחול המועד לשכונה אחת וראה על לוח המודעות שרב פלוני עומד למסור שיעור, אותו רב שהיה צעיר ממנו בהרבה נקלע תקופה קצרה לפני כן לסערה ציבורית שכרכה את שמו כמי שתמך בדבר מסויים שלילי, רבינו כנראה ידע שההאשמה לא מדוייקת והחליט לחזקו ונכנס וישב להאזין לשיעורו.
(קטעים מלוקטים מתוך הספר גאון ישראל)

הוא לא הסתפק בזה שלא דיבר רע על אנשים, אלא היה מופלא בעיני הטובה ובראיתו החיובית היה כמה פעמים שבאו לשאול בשידוכים על אנשים שפשטו רגל או שנפוצו עליהם שמועות כאלו ואחרות, הוא לא לקח אמנם אחריות באמרו שאינו מכיר, אולם לאחר אומרו זאת פתח וסינגר ולימד צידי זכות וכשהכיר הציג בצורה היפה ביותר את אותו אדם או משפחה באופן נפלא ולפעמים אף אזור עוד ועוד ודחף אנשים לעשות שידוכים איתם.
כמה פעמים דיבר על משפחות פשוטות בעיני בשר שזכו שיוצאי חלציהם יהיו תלמידי חכמים וצדיקים, והיה אומר תראו כמה אי אפשר בעינינו לראות לכל העומק, הלא אם זכו לזאת כנראה יש להם שייכות לכל הטוב הנפלא של צאצאיהם. אחד מתלמידיו סיפר

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הזה מבשר לי שהבעיה נפתרה... עניתי לטלפון ואכן כך היה. ישועה מיידית. כי כשאנחנו מקיימים "השלך על ה' יהבך", כלומר את ה'פעקל' שלנו, את התיק עם כל הבעיות שלנו - אז התוצאה המיידית היא "והוא יכלכלך!", הקב"ה כבר מסדר את כל מה שצריך לסדר עבורנו.

הלוואי שנזכה להישאר במדרגה הזאת כל הזמן, ושלא נגיע אליה רק לאחר שכלו כל הקיצים ולאחר שכל השיטות ה'קונבנציונאליות' כביכול נכשלו. כי הרי ככה זה עובד, כשכלו כל הסיכויים ואין לנו שום דבר שאנחנו יכולים לעשות בכוחות עצמנו כדי לעזור לנו, אנחנו נזכרים להתפלל מעומק הלב... רק אז אנחנו נזכרים שיש מנהיג לבירה וש אפשר להתפלל אליו. החכמה היא לפנות קודם כל אליו, ולחסוך את כל המאמץ והניסיונות והתסכולים שבדרך...

וכשמבקשים צריכים גם לדעת, שבזמן שאנחנו מתפללים, אנו משליכים על הקב"ה את יהבנו. מעכשיו זה כביכול הופך להיות הבעיה שלו.

בדידי הווא עובדא, שפעם התמודדתי עם קושי מסוים במשך מספר שבועות, וחיפשתי פתרון לבעיה. פעם אחת הרגשתי שבאו מים עד נפש, התפללתי מנחה ופשוט פרצתי בבכי, התפללתי מכל הלב, ואחרי התפילה הרגשתי שאבן גולה מעל לבי. זהו, עכשיו זאת לא הבעיה שלי, זאת הבעיה של הקב"ה והוא הרי אין לו בעיות, הוא פותר הכל בלי שום מאמץ. אני מסודר!

יצאתי החוצה, ופגשתי את אחי. סיפרתי לו: "הנה תראה, היתה לי בעיה ופתרתי אותה. הקב"ה מטפל בזה עכשיו". עודי מדבר איתו והטלפון מצלצל. אמרתי לו בביטחון מלא, שאני בטוח שהצלצול

מעומק המחשבה שלו ומההבנה שלו בכל מה שקורה איתנו - בחורים צעירים שחיים במרחק עשרות שנים ממנו.

ביום שישי אחד הוא מצא אותי ישן בשעת סדר א' בפנימייה אחרי ליל שישי ארוך בו למדתי ו'עשיתי משמר' כמקובל... כשהוא העיר אותי ושמע שאני ישן כיון שעשיתי 'משמר' הוא התרעם לעומתי, "אז מה, אתה נמצא כאן בישיבה בשביל ללמוד להפוך יום ללילה ולילה ליום? מי התיר לך את זה?!" הוא אמר את המשפט ועזב את החדר, היום אני יכול לספר שההערה הזו לא גרמה לי להופיע בסדר באותו יום שישי אבל כמדומני שמאז החשק שלי לעשות משמר בלילות שישי ירד פלאים, מהמשפט הקצר שלו קיבלתי את המימד הנכון וההסתכלות האמיתית על הנושא, לפעמים זה בא ממקום טוב אבל הרבה פעמים היצר הוא דווקא זה שמפתה את הבחור ללמוד בשביל מטרותיו שלו, להפוך יום ללילה ולילה ליום...

כל עובד ה', מחפש את השלימות, לפעמים כשנמצאים בצומת דרכים או באיזה התלבטות מרגישים נבוכים מה ואיך לעשות, אז העצה היחידה היא "שאל אביך ויגדך זקינך ויאמרו לך" ועל זה אנו מובטחים שכל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל.

המופתע, "הבאתי איתי כמה דברים שיעזרו לך להבריא". ההפתעה הייתה מושלמת, הבחור החולה ואני, שהיינו בטוחים שהמשגיח ינצל את הביקור לנסות לברר איתו כמה נקודות חשובות שהוא כבר רצה ממזמן לדבר איתו עליהם הופתענו כשהשיחה קלחה בלי שום איזכור לנושאים שיכולים לגרום אי נעימות, הביקור היה נעים וכלל התעניינות מקיפה על הבחור ועל משפחתו כאילו אנחנו נמצאים באיזה מפגש חול המועד משפחתי נחמד...

מיותר לציין שכשהבחור הבריא בס"ד אחרי כמה ימים הוא הקדיש מאמצים מרובים לכך ששוב המשגיח לא יצטרך אפילו למצוא מתי כן לדבר איתו שיחות קצת אחרות...

גם שיחותיו של המשגיח התאפיינו בצורה הייחודית להם, הם לרוב התנהלו ברוגע ללא הרמת קול מיוחדת, בלי שום עזרים ופעלולים של רטוריקה אבל הם היו שיחות תובעות וחזקות שיישרו את קו החשיבה של כל מי ששמע אותם, הם היו 'מצפן' לכל בחור בישיבה לבדוק איך מתייחסים על פי האמת לנושאים האקטואליים שעמדו על הפרק, במקוריות מיוחדת ובהבטה קלמאית אמיתית הוא נתן לנו את המימד הנכון על החיים ותהפוכותיהם ולפעמים נדהמנו

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מה צריך לכוון באמירת המילה 'אחד' בקריאת שמע?
- ◆ מי שאמר 'ברוך שם' ללא כוונה - האם צריך לשוב ולאומר?
- ◆ באיזה אופן משלימים 248 מילים בקריאת שמע?

השלמת 248 מילים בקריאת שמע

• בשלוש הפרשיות של קריאת שמע ישנן 245 מילים, והנהיגו חכמינו ז"ל שהחזן ישוב ויאמר "ה' אלקיכם אמת" בסוף הקריאה, ובכך יושלם מספר 248 מילים, כנגד מספר האיברים שבאדם.

• הרמ"א כתב שהקורא קריאת שמע ביחידות יוסיף את המילים "א-ל מלך נאמן" בתחילת הקריאה, לפני הפסוק 'שמע ישראל', ובכך יושלם את מספר המילים.

• הקורא קריאת שמע בציבור, ובהגיע החזן למילים "ה' אלקיכם אמת" טרם סיים את קריאתו - יש שכתב שישתתק ויקשיב לאמירת מילים אלו.

'מצוות צריכות כוונה'

• להלכה - מצוות צריכות כוונה, ולכן המקיים מצוה ללא כוונה חייב לשוב ולקיימה, אולם לענין ברכה יש לחשוש לדעת הסוברים שמצוות אינן צריכות כוונה, ואין לברך שנית.

• מי שעשה מצוה ולא התכוון במפורש לשם קיום המצוה, אך צורת העשייה, או ההכנה, וכדומה, מוכיחות שנעשה לשם המצוה, יצא ידי חובה.

ענינים שונים

• לדעת רוב הפוסקים יכול אדם להוציא את חבירו ידי חובת קריאת שמע על פי הכלל 'שומע כעונה', אך נחלקו בנוגע למי שכבר קרא בעצמו - אם יכול להוציא את חבירו.

• השומע שני אנשים מברכים כאחד, ומסיימים את ברכתם בשווה, או שהשני מסיים ב'תוך כדי דיבור' לראשון - יענה 'אמן' ואמן'.

הכוונה בקריאת שמע אופן הקריאה

• לצד הכוונה לשם קיום המצוה, גם כוונת הלב וההתבוננות בנאמר בפסוק הראשון של קריאת שמע - "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" - הכרחיות לקיום המצוה.

• בקריאת המילה 'אחד' שבפסוק הראשון של קריאת שמע, יש לכוון לקבלת עול מלכות ה' ויחודו בשמים ובארץ ובארבע רוחות העולם. ויש שנהגו להטות את הראש בעת אמירת 'אחד' בפסוק הראשון של קריאת שמע, לכל הכיוונים: מעלה, מטה, מזרח, מערב צפון ודרום, כדי לרמז על הכוונה האמורה. וסדר ההטייה לכתחילה הוא לפי סדר מתנות דם החטאת על קרנות המזבח.

• אסור לכפול את מילות הפסוק 'שמע ישראל', ואף לכפול את כל הפסוק, כדי שלא ישמע כאילו יש 'שתי רשויות' חלילה; ואם לא פָּנָן בפעם הראשונה - יכפול בלחש, וכשנמצא לבדו - אף בקול רם.

• בקריאת פסוקים מהתנ"ך ובתפילה, חובה להקפיד על הגיית המילים בשלימותן, והפרדה ברורה ביניהן במקומות שהחיבור עשוי ליצור שינוי בהגיית הברות הסוגרות או הפותחות את המילים.

• בעת אמירת "וקשרתם לאות על ידך", וכן "והיו לטוטפות בין עיניך" - יש למשמש בתפילין; ויש שנהגו לנשק את היד לאחר המשמוש בתפילין.

• חז"ל תיקנו לומר בקריאת שמע, לאחר הפסוק 'שמע ישראל', את השבח "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", בלחש. ומי שאמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ללא כוונה, ישוב ויאמרנו; ואם שכח לאומר, ונזכר בכך בהמשך הקריאה, יאמרנו במקום שנזכר.

גליון 548
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

תורה למספרות קייטין על האישור לפרויקט ביהמ"ד

סיפורי חז"ל

אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך
הרבה מאד (ט"ו א')

לפי שהיה אברהם אבינו מפחד ואומר, ייתכן שבין אותם אנשים שהרגתי היה בהם צדיק אחד או ירא שמים אחד, משל לאחד שהיה עובר לפני פרדסו של מלך, ראה חבילה של קוצים וירד ונטלה. הציץ המלך וראה אותו, התחיל מסתתר מפניו, אמר לו המלך מפני מה אתה מסתיר עצמך, כמה פועלים הייתי צריך שיקוששו אותה? עכשיו שקוששת אותה בוא וקבל שכר. כך אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אותם אוכלסין שהרגת קוצים כסוחים היו, ועוד היה אברהם אבינו מפחד ואומר, תאמר, אותם המלכים שהרגתי, בניהם יבואו עם הרבה אוכלוסים, ויעשו עמי מלחמה. אמר לו הקב"ה, 'אל תירא אנוכי מגן לך'. מה המגן הזה, אפילו כל החרבות באות עליו הוא עומד כנגדן, כך אתה אפילו כל עובדי כוכבים מתכנסים עליך, נלחם אני כנגדם. ועוד היה אברהם מפחד ואומר. ירדתי לכבשן האש וניצלתי. ירדתי למלחמת המלכים וניצלתי, תאמר שקיבלתי שכר בעולם הזה, ואין לי כלום לעתיד לבוא. אמר לו הקב"ה, 'אל תירא אנוכי מגן לך', כל מה שעשיתי עמך בעולם הזה חינם עשיתי עמך, אבל שכרי מתוקן לעתיד לבוא

ב"ר מד - ד'

פרשת השבוע

בית מדרש שם ועבר יצאה תורה לכל העולם, והוא היה עמוד התורה בדורו. לעומתו, אברהם אבינו עמוד החסד, היה עסוק כל ימיו במצות הכנסת אורחים במטרה לקרבם ולהכניסם תחת כנפי השכינה, ולפרסם אלהותו יתברך. והנה כשנפגשו שני עמודי עולם אלה, שם ואברהם רצה כל אחד מהם ללמוד מחבירו את דרכו, דרך הקודש המיוחדת לו ואת הנהגתו בעבודת ה', כי כל אחד מהם העריץ מאד את רעהו, ורצה לקיים בעצמו 'מכל מלמדי השכלתי'. וזהו שאמר הכתוב 'ומלכי צדק מלך שלם' זהו שם בן נח שר התורה בדורו, הוציא מאת אברהם את המידה הטובה לתת לחם ויין לכל דורש כדי להתעסק במצות הכנסת אורחים ולקרבם לתורה, והוא אברהם אבינו הוציא מאת שם בן נח, את המידה 'להיות כהן לאל עליון להרביץ תורה ויראת ה' טהורה'.

החסידים שידעו שרבים ר' מאיר מפורסם ונודע למשגב בתור מכניס אורחים מופלא, הבינו שרבים והגאון ר' שלמה אשר הוא שר התורה, המתקן סוד יחדיו, כיצד ימוג כל אחד מהן בקרבו שתי מדות טובות ויקרות אלה.

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון (י"ד - י"ח) מסופר על הרה"ק רבי שלמה קלוגר זיע"א, שהתארח פעם בבית הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א, והם הסתגרו בחדר מיוחד ושוחחו ביניהם שעות ארוכות על דרכי התורה והעבודה. כשנפרדו זה מזה מתוך חיבה יתירה ובלבביות רבה, פנו החסידים בשאלה אל רבם הקדוש רבי מאיר האם אפשר לנו לדעת מה שהוא על תוכן השיחה שהיתה לרבנו עם כבוד הגאון ר' שלמה?

השיב להם ר' מאיר, בתורתנו הקדושה כתוב 'ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון', ולכאורה אין לשון הכתוב מדוייקת, שהרי היה צריך קודם לסיים תואריו של מלכי צדק ואחר כך לפרט את הפעולה שעשה, וכך היה לו לומר 'ומלכי צדק מלך שלם וכהן לאל עליון הוציא לחם ויין'. אולם הנה מבואר בדברי חכמינו (נדרים ל"ב) כי מלכי צדק הוא שם בן נח, אשר יסד בית מדרש בירושלים והפליא עצה הגדיל תושיה. ומבית מדרשו הידוע בשם

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:24 ת"א: 5:26 ר"ת: 6:00

פרשת לך

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:12 ת"א: 4:26

עם הציבור". מיהר הצדיק לסיים את השיחה עם הרב ונפרד מעליו לשלום. הוא סימן לשמשו לעלות על העגלה והורה לעגלון לצאת מן העיירה. בהגיעם לעיר הסמוכה, ביקש רבי נחום ממשמשו לשכור למענם כרכרה מפוארת. השמש השתומם לנוכח הבקשה הבלתי שגרתית, אך כמובן ציית לה בלי לומר מילה. בהגיע הכרכרה, עלה אליה רבי נחום עם משמשו והצביע לנסוע לכיוון העיירה שזה עתה יצאו ממנה. "אל ביתו של פלוני הגביר", הפטיר רבי נחום לעבר העגלון, בנוקבו בשמו של הגביר הקמץ. הגביר של העיירה לא נמנה עם החסידים וגם לא עם החרדים לדברי חכמים. לא-פעם אף ביטא את זלולו בכל אותם "חסידים שוטים" בעיניו, המקדשים כל מילה וכל תנועה של רבם.

ואף על פי כן, בראות הגביר את הכרכרה המפוארת עוצרת ליד פתח ביתו והצדיק מטשערנוביל יורד ממנה, התפעם מן המראה מעורר הכבוד ומיהר לצאת ולהקביל את פני האורח. הגביר הופתע מאוד מהכבוד הלא-צפוי שנפל בחלקו, בבחירת הצדיק להתארח בביתו. בתוך שעה קלה התפרסם בכל העיירה דבר בואו של רבי נחום ותושבים רבים החלו לצבוא על פתח ביתו של הגביר, בציפייה להיכנס פנימה ולחזות בפני הצדיק. עובדה זו הגדילה עוד יותר את תחושת הסיפוק וקורת-הרוח של הגביר.

שעה ארוכה ישב הצדיק בחדר המיוחד שהקצה לו הגביר ועסק בענייניו. בהתקרב שעת תפילת המנחה, שלח רבי נחום לקרוא לגביר, כדי לשוחח עמו "בעניין חשוב ביותר". כשנכנס הגביר לחדר, היה רבי נחום שקוע בספרו. פניו נהרו באור עילאי והגביר הביט בו בהתפעלות. עתה, כשהתבונן בצדיק מקרוב, הבין טוב יותר לליבו של הקהל הרב שהמתין בחוץ. "חכמת אדם תאיר פניו", חלף בו הרהור. הגביר נטל כיסא והתיישב בפינת החדר, מביט בדממה ברבי נחום המוסיף להתעמק בתלמודו בלי שיחוש בכניסת מארחו.

מבעד לחלון גברו קולות הציבור שציפה להיכנס פנימה לבית. "אוהו!... מה רב חלקו של הרבי בעולם-הבא", הבזיקה המחשבה במוחו של הגביר. בדמיונו החל מפליג בהערכת גודל השכר השמור לצדיק בגן-עדן. הוא לא יכול היה לשער כי הצדיק היושב מולו הוא אשר גורם לו לחשוב מחשבות אלה. כשהרים הצדיק את עיניו מהספר והבחין בגביר היושב בפינת החדר, כבר הגיעה שעת תפילת המנחה. "במחילה מכבודך", התנצל רבי נחום, "הבה ניגש עתה להתפלל מנחה ואילו את השיחה החשובה בינינו נקיים מיד לאחר מכן". הגביר התאכזב במקצת, אך כשזוכר בקהל הרב הצובא על ביתו, התנחם. הוא ניגש לדלת הבית ופתחה לרווחה. "היכנסו ובואו לטרקלין ביתי הגדול, להתפלל מנחה עם הצדיק!", הזמין באדיבות לא-אופיינית את ההמון שבפתח.

הריני מוכר לפלוני הגביר את חלקי בעולם-הבא

הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל בעל "מאור עיניים" (יומא דהילולא י"א מרחשון) נולד בשנת ת"צ, לאביו רבי צבי בן רבי נחום גאון בגארינסק (פלך וואלין). בעודנו ילד נתייתם מאביו, ובחינוכו טיפל דודו רבי נחום, אחי אביו. דודו הכיר בכשרונותיו המעולים של הנער ושלחו ללמוד תורה באחת הישיבות המהוללות בליטא, בה הצטיין ביותר והיה בין בחירי התלמידים. כשהתבגר ונשא אישה התפרנס ממלמדות, שאפשרה לו גם להקדיש מעתותיו לתורה, להרחיב את ידיעותיו ולקנות בה שלמות. רבי נחום לא מצא את סיפוקו בלמוד הנגלה, נפשו נמשכה אחר תורת הרו. התעמק בקבלת האר"י ותלמידיו, ואף התחיל לנהוג כמותם בחיים, בענויי גופו ובסיגופיו.

כשנתפרסם הבעש"ט הקדוש זיע"א, ושיטתו החדשה נודעה ברבים, נסע למעוזו בכדי לתהות על קנקנו. מאז בקורו הראשון הפך לתלמידו, ועם פטירת הבעל שם טוב, קיבל עליו את מרות המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א. רבי מנחם נחום נקרא בשם טווערסקי. על מקור השם מספרים חסידים סיפור זה: בתקופתו חייבה ממשלת רוסיה את נתיניה לקבוע לעצמם שמות משפחה. בשעה שבאו נציגי השלטון לביתו של רבי נחום לבחור לו שם משפחה, היה מכוון ליבו לטבריה הקדושה, שבה נטעו תלמידי המגיד ממעזריטש ובראשם הרה"ק רבי מענדל מוויטבסק זיע"א, את אילן החסידות בארץ ישראל, והמגיד מטשערנוביל כינה עצמו על שם המרכז החסידי החדש "טווערסקי".

מסופר: באחד ממסעותיו הרבים הגיע רבי נחום לעיירה אחת באזור פודוליה-וואלין. כדרכו נכנס תחילה לבית הרב כדי לשמוע ממנו על מצב היהודים במקום ועל הדרוש תיקון. הוא עשה זאת כדי לדעת באילו עניינים עליו לעורר את היהודים אשר ישחרו לפתחו, להתברך מפיו. הרב תיאר באוזני הצדיק את מצבו העלוב של המקווה הקטן והחרב, היחיד בעיירה. "חובה עליונה במעלה היא לבנות מקווה נאה ומהודר ולרומם את קרן הטהרה", אמר הרב ואנחת צער נפלטה מפיו. "ומדוע אין התושבים עושים יד אחת למען מטרה נעלה זו?", תמה רבי נחום. "אהה!", נאנח הרב פעם נוספת. "תושבי העיירה עניים הם והוצאה זו למעלה מכוחם היא", אמר. "ובאשר ל...", המשיך הרב והשתתק לפתע, מהסס אם להשלים את המשפט אם לאו. "באשר לפלוני הגביר", אמר לבסוף, "הרי זו ברכה לבטלה. כילי הוא ואינו נוהג לשאת בעול

משל ונמשל

מידת החסד ויצר הנתינה טבועה בנפש היהודי

אחד מגדולי ישראל הביא משל המדבר על מדת החסד הטבועה בנפש הישראלית והמשל הוא כדלהלן: מעשה במלך אחד שעשה סעודה גדולה בפלטרין הגדול שלו, והושיב בשני אולמות נפרדים, יהודים באולם אחד, וגויים באולם השני, ובכל סעודה העמיד לפני האורחים אותם מטעמים ואותם מעדנים ללא כל הבדל, אבל הבעיה שהיתה שם, שהמזלגות והכפות שניתנו לאורחים היו ארוכים כל כך, עד שמן הנמנע היה להביא באמצעותם את האוכל לפה, והיתה זו תחבולה מצד המלך כדי לראות מי יצליח לאכול במזלגות וכפות אלו, כעבור שעה יצא המלך לראות מה קרה, תחילה הוא נכנס לאולם של הגויים ומצא את כולם זבי דם והם מריבים ביניהם זה עם זה, בעוד שכל דברי המאכל עומדים על השולחן בלי שנגעו בהם, ובלי שיצליחו לאכול מהם אפילו משהו. משם פנה המלך לאולם של היהודים, הוא התפלל להיווכח שמטעמי ומעדני המלך נאכלו כולם, וכל היהודים יושבים ומזמרים ומשוחחים בדברי תורה. שאל אותם המלך כיצד זה הצלחתם לאכול בכלים הארוכים האלו? ענו ואמרו: אמנם כן קשה היה לכל אחד מאתנו להגיש בעצמו אל פיו מן האוכל באמצעות מזלג כה ארוך, ועל כן נמנינו וגמרנו בינינו שיעמוד כל אחד ויאכיל את חברו, וכך אמנם עשינו וסיימנו את הסעודה. כשהוא מלא התפעלות מחכמת היהודים חזר המלך לאולם של הגויים והכריז בפניהם: הנה תראו כמה טיפשים אתם וכמה חכמים היהודים, וסיפר להם כיצד מצאו היהודים עצה להתגבר על המכשול שהציב בפניהם.

וסיים אותו גדול אשר המשיל את המשל: גם המלך החכם טעה, מפני שהפתרון שמצאו היהודים אינו נעוץ בחכמתם, כי אם מדת החסד אשר טבועה בהם, היא שהכריעה את הכף והיא שהביאה אותם להחלטה שכל אחד יאכיל את חברו, בנפש היהודי טבוע הרצון להשפיע איש על רעהו, מה שאין כן הגויים שבעצם טבעם הם דואגים כל אחד רק לעצמו, ומצוקת הזולת אינה נוגעת ללבם, ולכן לא שייך היה שיעלה על דעתם הרעיון שכל אחד יאכיל בכף שלו את חברו, וכך איפוא מתוך כעסם התחילו לריב זה עם זה וגם פצעו את עצמם עד זוב דם.

(שאל אביך ויגדך)

כל הציבור כבר סיים זה מכבר תפילת 'שמונה עשרה', מלבד שניים – רבי נחום והגביר. בתימהון ובהשתאות עקב הקהל אחר הגביר הקמץ, השקוע בתפילתו. ניכר היה בו כי סערה פנימית פוקדת אותו. והסערה גברה והלכה מרגע לרגע. בהגיעו לברכת "סלח לנו", השתהה ארוכות במילותיו. ובהכותו פעמיים על חזהו, נראה היה כי חרטה אמיתית מציפה את ליבו. בהמשך תפילתו אפילו פרץ בבכי חרישי. שעה ארוכה ניצב על מקומו, ראשו שפוף, גופו רוטט ועיניו מגירות דמעות. כל אותה העת האריך גם הצדיק רבי נחום בתפילתו. הוא עמד בעיניים עצומות, בדבקות רבה, גופו נע בתנועות קצובות, אנה ואנה. כשסיים הצדיק את תפילתו, פסע גם הגביר שלוש פסיעות לאחור.

בתום התפילה פנו רבי נחום והגביר יחדיו והסתגרו להם לבדם בחדר, איש לא הבין מדוע בחר הצדיק להתארח בביתו של הגביר המנוכר לצורכי הקהילה, כשם שאיש לא ידע להסביר את פשר ההתעוררות הפתאומית שאחזה באחרון בזמן התפילה. על אלה נוספה עתה גם חידת סודותיהם המשותפים של הצדיק והגביר הקמץ. ובעוד הכול מבקשים לעמוד על פשרם של דברים ומעלים השערות שונות, נראו לפתע הצדיק והגביר יוצאים יחדיו מן החדר הסגור. הצדיק השתהה קלות כדי ללחוץ את ידי הנוכחים לשלום ולהעניק להם את ברכתיו, ואחר-כך פנה לדרכו. ואילו הגביר, שרושם בכיו בתפילה ניכר עדיין על עיניו האדומות, נראה מאושש ואף מחויך.

עד מהרה ניאות הגביר עצמו לפתור את החידה, ולו גם אם באופן חלקי בלבד. הוא הוציא מכיס חליפתו המהודרת מגילת נייר קטנה, שעליה נכתב בזה הלשון: "הריני מוכר לפלוני הגביר את חלקי בעולם-הבא ובתמורה לכך מתחייב הוא להקים בעיירה זאת מקווה-טהרה חדש ומפואר, ולשאת כל ימיו בעלות הפעלתו". על החתום – "נחום מטשערנוביל". "תסכימו איתי", אמר הגביר בחיוך מבווייש משהו, "כי לעסקה שכזו, אפילו אני לא יכולתי לטרב". הגביר עמד בהתחייבותו וכעבור זמן לא-רב הקים בכספו מקווה-טהרה נאה ומהודר, במרכז העיירה. עם הקמת המקווה, נכנסה רוח של טהרה גם בליבו של הגביר והוא השתנה לבלי הכר.

צ"ן אדם לחברו

הכנסת כלה לפי עצת היצר טוב

מסופר על הרה"ק רבי מנחם נחום מטשרענוביל זיע"א בעל "מאור עיניים" (יומא דהילולא י"א מרחשון) שפעם קיבל מיהודי סכום גדול של כסף, ותיכף אחרי כן נכנס אליו יהודי וביקש ממנו עזרה לנישואי בתו, היות וראה כי הוצאות החתונה והסכום שקיבל שווים בדיוק, גמר בדעתו ליתן לו את כל הכסף, אלא שאז עלה רעיון במוחו, אולי לא כדאי לתת סכום כזה גדול לאיש אחד, אלא לחלקו לכמה עניים, אולם כשהתבונן בדבר, החליט שהסברה לחלק את הכסף לכמה עניים אין מקורה ביצר הטוב, והראיה שסברה זו לא עלתה במוחו ראשונה.

ענותנותו של הצדיק

מעשה בהרה"ק רבי יוסף דוב הלוי סולובייציק מבריסק בעל "בית הלוי" זיע"א, שבימי בחרותו חשקה נפשו להכיר את גאון הדור הרה"ק רבי שלמה קלוגר זיע"א, נסיעה מארץ ליטא לגליציה עלתה בדמים יקרים ורבי יוסף דוב שהיה מחוסר אמצעים, הלך לבעל עגלה הנוסע לגליציה והציע את עצמו להיות לו לעוזרו, הלה התרצה ויסעו. ויהי בדרך כשר' יוסף דוב החזיק במושכות נטו הסוסים מן הדרך, קצף עליו בעל העגלה, ביזהו והכהו. משבאו לברודי הלך ר' יוסף דוב אצל רבי שלמה קלוגר אשר קיבלו בסבר פנים יפות, ושוחח עמו בחידושי תורה. נשתומם רבי שלמה מעוצם חריפותו וגאונותו של הצעיר הליטאי בתורה, וכיבדו לדרוש בבית הכנסת הגדול שבעיר. התאספו בני העיר לשמוע את דרשת האורח הצעיר, בעל העגלה אף הוא בא. משראה מי הוא הדרשן, חשכו עיניו, הרי זהו גאון בישראל ואני בויתו והכיתיו. לאחר שסיים רבי יוסף דוב את

דרשתו, הלך העגלון בבושת פנים ובהכנעה לבקש מחילה מר' יוסף דוב. הוא ניחמו ואמר לו: אילו הכיני על שאיני יודע תורה אפשר והיית חוטא כנגדי, אולם כשהכיני על שאיני בקי בטיב קרון וסוסים, הרי הדין עמך, אין אני מוצא בהם ידי ורגלי.

מצוות צדקה בגופו

מסופר על גביר אחד מחסידי קאסוב ר' משה שמו, שנהפך עליו הגלגל ור"ל והגיע עד פת לחם. נסע לרבו הרה"ק רבי מנחם מענדל ה"אהבת שלום" מקאסוב זיע"א (יומא דהילולא י"ז מרחשון) ושטח לפניו צרת נפשו. אמר לו הרבי שיגש אל גיסו "השרף" מסטרעליסק זיע"א ששהה אז בקאסוב ושם יוושע, ושיחזור ויגיד מה אמר. כ"שהשרף" שמע את דבריו, אמר שילך למענו למקוה. חזר ר' משה וסיפר הדברים להרבי, אמר הרבי שיחזור ויאמר לו בשמו שמקוה לא מספיק. שמע זאת "השרף" ואמר שיקדיש לו זכות הנחת תפילין של היום. חזר לרבו וסיפר לו הדברים, אמר הרבי שיחזור ויאמר לו בשמו שגם זה אינו מספיק. חזר ר' משה ו"השרף" אמר לו שיקדיש לו זכות כל תפילות היום וזכות התפילין והמקוה, ועתה בודאי יוושע. הדברים לא סיפקו את הרבי מקאסוב ואמר לר' משה שיחזור עדה"פ ויאמר לו שבכל אלה לא ישלם אפילו חוב אחד.

מששמע "השרף" את הדברים קם והלך לגיסו לברר מהי כוונתו? השיב לו הרבי: ר' משה זקוק למזומנים, לא די לו בברכות, זכתיים או סגולות. בא ונלך יחדיו, נסובב על פתחי נדיבים ונשיג את הכסף הדרוש לו ולהעמידו מחדש על רגליו, וכך עשו.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"א מרחשון משתלח בן חנוך רחל אמנו

בנימין בן יעקב משבטי י-ה

הרה"ק רבי מנחם נחום מטשרענוביל ב"ר צבי (תקנ"ח)

(הרה"ק רבי אברהם ב"ר יצחק מתתיהו מסלונים (יסוד העבודה - תרמ"ד)

יום שני י"ג מרחשון

הרה"ק רבי זאב וואלף קיצעס (תלמיד הבעש"ט - תקמ"ט)

הרה"ק רבי ברוך מקאסוב ב"ר אברהם (יסוד

האמונה ועמוד העבודה - תקמ"ג)

יום שלישי י"ד מרחשון

הרה"ק רבי אברהם אלמלך הי"ד מקארלין ב"ר ישראל (תש"ג)

יום רביעי ט"ו מרחשון

מתתיהו בן יוחנן כהן גדול

הרה"ק רבי צבי הירש מטשרטקוב ב"ר מאיר מטיקטין (תק"ד)

הרה"ק רבי לייב בעל היסורים (תקצ"ז)

הרה"ק רבי אברהם ישעיהו (חזון איש) ב"ר שמריהו יוסף (תשי"ד)

הרה"ק רבי שמואל מדאראג (אמרי שפר) ב"ר שרגא פייביש (תרמ"ב)

יום חמישי ט"ז מרחשון

רבי עמרם חסידא ב"ר משה נחום - תקצ"ז)

הרה"ק רבי אלעזר מן שך ב"ר עזריאל (תשס"ב)

הרה"ק רבי ישראל ניסן ב"ר דוד משה מקרעטשניף (תש"פ)

יום שישי י"ז מרחשון

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב ב"ר יעקב קאפיל (אהבת שלום - תקפ"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הברך רבניטין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" רמזים וסיף התרים על המעשים.

דיני ברכת ברכים ורעמים (א')

א) הרואה ברק, מברך עושה מעשה בראשית. (שו"ע, או"ח, סימן רכ"ז, סעיף א', ובמשנה ברורה ס"ק ה')

ב) השומע רעם, מברך שכחו וגבורתו מלא עולם. (שם)

ג) אם שמע רעם וראה ברק כאחד, מברך רק ברכת עושה מעשה בראשית, ואם בירך שכחו וגבורתו מלא עולם, גם כן יצא. (משנה ברורה שם)

ד) אם לא היו תכופים הברק והרעם בזה אחר זה, מברך תחילה על הברק, שהוא נראה תחילה לעיני האדם - עושה מעשה בראשית, ואחר כך מברך על הרעם, שכחו וגבורתו מלא עולם (שם)

לע"נ כ"ק אדמו"ר רבי ישראל ניסן
בן הרה"ק רבי דוד משה
מקרעטשניף זיע"א
נלב"ע ט"ז מרחשון תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ מרת ראצא ע"ה
בת הרה"ק רבי דוד משה
מקרעטשניף זיע"א
נלב"ע י"ד מרחשון תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - אהלבת ציון

פְּרֻשֶׁת לְךָ לְךָ - נְסִיּוֹן הָעֶשֶׂר

"וַיִּסַּע לוֹט מִקְדָּם" (בראשית יג, יא)

והחטאים היתה שבסופו של דבר היה מוכרח לברוח מאותם אנשים בעירום ובחוסר כל. רק בזכותו של אברהם ניצל. מאותה עשירות שאליה נשא את עיניו לא נשאר מאומה בידו.

השני שעמד בפני ניסיון דומה היה אברהם אבינו, כאשר מלך סדום הציע לו רכוש רב שבאמת הגיע לו.

אברהם אמר לו: "אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשיתי את אברם" (בראשית יד, כג).

בזכות הויתור הזה אברהם זכה למצות ציצית ומצות תפילין ששכרן עצום. צאצאי אברהם עתידים לקיים מצוות אלו במשך דורי דורות מדי יום ביומו.

אנחנו רואים מכאן מה גדול הרווח של מי שמשכיל לברוח מהעושר החומרי ולתפוס את הרוחניות כעיקר.

לעומת זאת מה נורא ההפסד של מי שלא עומד בניסיון ומוכן לנטוש את אברהם ואת אלוקיו בגלל תאוות ממון.

אברהם אבינו זוכה לשכר נצחי אשר אין לשער את ערכו. לעומת זאת, לוט מפסיד את העושר שאותו חמד ונשאר עני יותר משהיה.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

בפרשה שלנו אנחנו לומדים על שני בני אדם אשר עמדו בפני ניסיון העושר. כל אחד מהם בחר באופן שונה מחבירו.

האחד הוא לוט אשר הלך עם אברהם כבדרך ארוכה והיה תלמידו במשך זמן רב. כאשר הגיעו לפרשת דרכים, אברהם אבינו אומר ללוט: "הֲפֹדֵךְ נָא מֵעִלִי" (בראשית יג, ט).

התורה הקדושה מעידה על לוט: "וַיֵּרָא אֶת כָּל כְּפַר הַיַּרְדֵּן כִּי כָלָה מִשְׁקָה... וַיִּסַּע לוֹט מִקְדָּם" (בראשית יג, יא).

חמדת הממון העבירה את לוט על דעתו. הוא עוזב אדם קדוש כאברהם אבינו ומעדיף להתחבר עם אנשים רעים וחטאים כאנשי סדום.

רש"י הקדוש מביא את דברי חז"ל: "וַיִּסַּע לוֹט מִקְדָּם" (בראשית יג, יא) הסייע עצמו מקדמונו של עולם. אמר אי אפשר באברהם ובאלוקיו.

הצדיק רבי שמחה מרדכי זיסקינד ז"ל (ה'הסבא מקלם) צ"ל שואל: הרי בפסוק לא מצאנו דברים כאלה בפי לוט, אם כן מניין למדו חז"ל שלוט אמר דברים חמורים אלה?

הסבא מבאר שאם לוט יכול לוותר על הקרבה לאדם קדוש בגלל חמדת הממון, אין זאת אלא אחרי שנעשה אפיקורס ובלבו פנימה בודאי אמר אי אפשר באברהם ובאלוקיו.

הגאון רבי יעקב אריה ניימן צ"ל (מייסד וראש ישיבת 'אור ישראל' בלידא ולאחר מכן בפתח-תקווה) כתב בספרו 'דרכי מוסר' שהתוצאה של שכנות זו עם אנשי סדום הרעים

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה צ"ל

זמני לכת

שעה	כניסת לכת	צאת לכת	היגיון תפ
17:59	17:24	16:12	י"מ
17:54	17:20	16:29	ת"א
17:55	17:21	16:29	מיסב
17:58	17:23	16:32	כ"ב

שואל ומשיב בהלכה – שבת- יונקס

מה הדין כאשר שכחו לכבות את הבוילר בערב שבת ובטעות פתחו את הברז?

שאלה: Ice ?

תשובה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

דוד חימום חשמלי [בוילר] שכאשר פותחים את המים החמים נכנסים לדוד מים קרים, אסור לפתוח את המים החמים בשבת- אם המים שבתוך הדוד חמים בשיעור שהיד סולדת בהם, מכיוון שבעצם פתיחת הברז מכניס מים קרים לדוד והם מתבשלים בתוך המים החמים. **הערה:** דהוי פסיק רישא אף שאינו מתכוון. כן פסק בשו"ת חלקת יעקב ח"א (סימן עח) והראש"ל בשו"ת יביע אומר ח"ד (חאו"ח סימן לה). יש לציין שאם שיש ברז בעל ידית אחת, יש להקפיד שהידיית תהיה בצד של המים הקרים, שלא יצאו כלל מים חמים מהברז.

אסור לפתוח בשבת את ברז המים החמים אם הוחמו על ידי בוילר חשמלי, כל זמן שהמים בדוד עדיין חמים. **הערה:** על ידי סגירת הברז גורם למים הצוננים שחדרו למיכל להתבשל במים החמים שבתוכו, שהרי כל זמן שהברז פתוח, המים החמים יוצאים ממנו ואין המים הצוננים שנכנסו למיכל מתבשלים. נמצא שעל ידי סגירת הברז הוא מבשל. ראה בשו"ת יביע אומר ח"ד (או"ח סימן לה בסופו). בספר ילקוט יוסף (ח"ד/ג עמוד קסט) כתב להקל לצורך חולה. בספר מעין אומר ח"ב (עמוד רמא) הביא בשם הראש"ל הגר"ע יוסף צ"ל להחמיר. כ"כ בספר מנוחת אהבה ח"ב (עמוד שכא).

אם שכח לכבות את הבוילר בערב שבת, ובטעות פתח את ברז המים החמים בשבת, אסור לסגור אותו עד צאת השבת. **הערה:** מכיוון שעם סגירת הברז יתבשלו המים הצוננים, שחדרו למיכל על ידי זרם החשמל. כ"כ בספר מנוחת אהבה ח"ב (עמוד שכא). ע"ע בספר ארחות שבת ח"א (פ"א הלכה ק). אולם ע"י גוי מותר לסגור את הברז.

מערכת חימום מים המותקנת, שכאשר פותחים את ברז המים החמים, נדלקת שלהבת גז או גוף חימום חשמלי, וכאשר סוגר את הברז, קבה השלהבת או גוף החימום. אם טעה ופתח את הברז - אסור לסגור אותו בשבת, מכיוון שבסגירת הברז מכבה את השלהבת. **מקורות:** ארחות שבת (פ"א הלכה קא). אולם אם יודע שהתרמוסטט כיבה את האש אין איסור כיבוי בסגירת הברז.

גויים שעובדים במטבח ציבורי, מותר להם בשבת לשטוף את הכלים במים המתחממים על ידי יונקס או בוילר. **מקורות:** אאמו"ר שליט"א בספרו ודבר דבר (פ"ו הכ"א) היות ויש להם אפשרות לשטוף במים קרים. אולם אם אין באפשרותם לעשות על ידי מלאכת היתר, כגון לשטוף ידינית, אין להתיר. לומר להם: היות שהוא - כאומר להם בפירוש לעשות מלאכת היתר.

מותר להכין שעון שבת מערב שבת, שידליק את הבוילר כשעתיים לפני צאת השבת, כדי שיהיה לו מים חמים לערב. **מקורות:** שו"ת יביע אומר ח"י (חאו"ח סימן כו).

יש אוסרים. **מקורות:** הגר"שז אוירבך צ"ל בספר שלחן שלמה (סימן שכו הערה יט) דמחזי כמכין ליום חול. ע"ש. וכ"כ בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סימן ס).

אם השבת נכנסה ושכח לכבות את הבוילר החשמלי, וחושש מפני נזק או בזבוז חשמל, יש שמתירים לרמוז לגוי שיכבה. **הערה:** כיון דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, הוי איסור דרבנן ושבות דשבות הותר במקום הפסד. עיין שו"ת אור לציון ח"א (פכ"ה ס"ג), ובספר אדני שלמה ח"ג (סימן שז אות טט) התיר אף אמירה. כ"כ אאמו"ר בספר ודבר דבר (פ"ט הי"ב). בספר ילקוט יוסף שבת ב (עמוד רסד) כתב שאם אין שם גוי, מותר לומר לקטן, שיפתח את ברז המים החמים בקילוח דק.

סייעתא דשמיא

הרב פנחס זרביב ממכון 'למעשה' סיפר: אבי הרב יצחק זרביב צ"ל הכ"מ, דיבר תמיד על כך, שבכל דבר ודבר אנחנו זקוקים לסייעתא דשמיא. כשיש סייעתא דשמיא הכל מסתדר. וסיפר, כי לדירתם היה צמוד איזה מחסן ישן. כאשר המשפחה גדלה, הם החליטו להפוך את המחסן מדירת עראי לדירת קבע.

למרבה הצער, אחד השכנים - עינו היתה צרה. הוא הלך והלשין עליהם שהם עוברים על החוק. העיריה החליטה לשלוח מיד פקח שיצלם את המקום לצורך תביעה משפטית. הורי לא ידעו מה לעשות, אבל התחזקו בתפילה להקב"ה שיושיעם מהצרה הזאת.

הפקח הגיע, צילם את השטח המדובר מכל הכיוונים והכין דו"ח חריף ותקיף שהם בנו ללא היתר מהעיריה. כאשר הלך לדרכו, הורי שמו לב שהוא שכח את המצלמה שלו בביתם... הם לא היססו לרגע, והתקשרו אליו שיחזור לקחת את המצלמה.

הפקח התפעל מיושרם, כיצד לא הביטו על הרעה שהוא מעולל להם והשיבו לו את המצלמה - שבה עצמה היה התייעוד המפליל. הוא שב לביתם, קרע את הדו"ח הראשון וכתב דו"ח חדש, בו נאמר כי הם בסך הכל החליפו אבנים לקיר שהיה קיים, דבר שהוא מותר לפי החוק. ב"ה הכל עבר בשלום והם נחלצו מהתביעה המשפטית.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינום במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

שאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב משה הלברשטאם משנא זצ"ל

האדמו"ר הרב משה הלברשטאם משינאווא זצ"ל - נולד ב-ט' אב ה'ת"ר"ב (1842) בגליציה. נקרא על שם זקנו מצד אימו הגה"ק ר' משה טייטלבוים (ה'שמח משה') שנפטר שנה אחת קודם לכן. רבינו התייתם מאימו בגיל צעיר ונשלח ללמוד אצל דודו, הגאון הרה"ק ר' משה אונגאר מצאנז (חתן הרה"ק ה'דברי חיים') לעודדו ולרוממו וגדל גם על ברכי הסבא הגדול.

משחר ילדותו היה חלש מאוד. כל ימיו התקשה לעכל את מזונותיו. כתוצאה מכך הקיא את כל אשר ניתן לתוך פיו ואפילו מים. בעקבות כך נעשה כחוש וחלש מאוד ונאלץ לשכב על מיטתו רוב שעות היום. מצב בריאותו היה כה רופף עד כי היה נתון לסכנת חיים יום יומית. בנוסף נהג בקדושה ובפרישות גדולה ולא היה ישן יותר מחצי שעה ברציפות. מעולם לא הוריד את ידיו מתחת למתניו, ומעודו נזהר להקפיד להוציא את ידיו מחוץ לשמיכתו.

למרות חולשת גופו לא נמנע מלעבוד את קונו במסירות נפש ובהתלהבות עצומה. פעמים רבות בשעת התפילה נאלצו להבהיל אליו אנשים שיבצעו לו עיסוי לב. לאחר נישואיו גר תקופה מסויימת בבריגל, סמוך על שולחן חותנו, שם בלט בגינוי קדושה. בהמשך חזר לשינאווא ואביו מסר לו את הרבנות מספר שנים לפני פטירתו. לאחר פטירת אביו, ב-ו' טבת ה'תרנ"ט (1898) רבינו נבחר לרבה הרשמי של שינאווא. היה האדמו"ר השני בשושלת חסידות שינאווא. התפרסם בכל הגלילות כרב ומורה הוראה מובהק וכרב גדול בתורה ובהלכה.

לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה עבר לווינה, בירת אוסטריה. כאשר הגיעו אליו חיילים יהודים לקבל את ברכתו, היה בוכה מאוד ומשתתף בסבלם וכן זכו לקרבה והיו הראשונים בחלוקת השיריים. בשנת ה'תרס"ד (1903) חזר לצאנז. ענוותן מופלא. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. כל ימי חייו עמל להסתיר את גדלותו וקדושתו מעיני הבריות. הירבה בצרכי צדקה. האמת היתה נר לרגליו. נפטר בערב שבת קודש, י"ב חשוון ה'תרע"ט (1918). חי כ-76 שנים. ציונו באוהל אדמו"רי צאנז. בנו, ר' אריה לייבוש מרדכי, מילא את מקומו באדמו"רות.

סבא (מצד האב): האדמו"ר ר' חיים מצאנז (ה'דברי חיים'). **אביו:** האדמו"ר ר' יחזקאל שרגא (מייסד חסידות שינאווא ומח"ס 'דברי יחזקאל'). **אימו:** מרת יוטא דבורה (בת הגאון ר' מרדכי זילברשטיין, אב"ד הולושץ). **אשתו:** בת הגביר החסיד ר' מאיר צבי הירש טננבוים מבריגל. **מרבותיו:** סבו, האדמו"ר רבי חיים מצאנז, דודו, הגאון ר' משה אונגאר מצאנז. **ילדיו:** האדמו"ר ר' אריה לייבוש מרדכי (ממלא מקום אביו בשינאווא), האדמו"ר ר' דוד (כיהן כרב בסוקולוב פודלסקי ואדמו"ר בווינה), מרת מרים (נישאה לר' יעקב יצחק בידרמן משידלובצה), מרת יוטא (נישאה לר' יעקב תאומים-פרנקל מקולושץ), מרת חיה חנה (נישאה לאדמו"ר ר' יעקב שמשון קנר, אב"ד צ'כוב), מרת פייגא (נישאה לאדמו"ר ר' אלימלך בינדיגר. כיהן כרב בשינאווא ואדמו"ר בדעש), מרת ביילא (נישאה לר' בן ציון אונגר מצאנז-דומברובה).

רבינו היה איש מופת והתפרסם בכל גלילות המדינה ומעבר לה בגודל כוח ברכתיו. בעיר צאנז גר יהודי בשם ר' יהודה לייב לוסטיג, שהיה אהוד מאוד על יושבי העיר. לימים הסתבך בעסקיו והוזמן למשפט פלילי. מכיוון שהקטגור היה שונא ישראל מובהק, ר' יהודה חשש לתוצאות המשפט. ביום המיועד למשפט נכנס אל רבינו וקיבל את ברכת קודשו כאשר רבינו הוסיף בברכתו שיהיה לקטגור מפלה! כאשר הקטגור עמד לשאת את דבריו בעת המשפט, הוא צנח לפתע ארצה ומת בו במקום במיתה חטופה. כל הנוכחים ראו כי יד ה' היתה בו והיה קידוש ה' גדול בקרב כל יושבי המחוז.

לחסיד אחד היו ניירות ערך בבורסה. אחרי מלחמת העולם הראשונה המניות ירדו הרבה מאוד. הוא רצה לשמוע את חוות דעתו של בנו של רבינו אם למכור את ניירות הערך שברשותו. הבן לא השיב לו מיד. אחרי זמן הבן הלך לציון אביו (רבינו) והזכיר אותו שם. אביו התגלה לו בחלום ואמר שהחסיד לא ימכור את המניות עד יום פלוני. המניות התחילו לעלות מעלה מעלה עד אותו יום. אז מכר את כל המניות. תיכף לאחר מכן המניות ירדו שוב מטה מטה.

הרה"ח ר' בניציו פריינד היה סוחר של פטריות. כשראה שמחירן יורד, חשש שיפסיד את ממונו, ולכן רצה למכור אותן מהר ככל האפשר. הוא התייעץ עם רבינו. הצדיק הורה לו שלא ימכור עכשיו אלא ימתין לשנה הבאה ואז ימכור ברווח. ר' בניציו עשה כאשר רבינו אמר. בשנה לאחר מכן לא גדלו פטריות. הוא מכר את הפטריות במחיר גבוה מאוד והתעשר מאוד.

אישה אחת מקליינוורדיין חלתה פעם במחלה אנושה. הרופאים אמרו שיש לה גידול בראש רח"ל וחייבים לנתח אותה. בני משפחתה באו לרבינו מצויידים בחוות דעת הרופאים והפצירו בו כי יברך אותה ברפואה שלימה ושהניתוח יעבור בשלום שכן הרופאים אמרו שקיים סיכון גדול בעשיית הניתוח. רבינו אמר להם: "הם אינם יודעים מה שהם אומרים". כך חזרו דבריו ונשנו גם בפני האישה החולה בעצמה שבאה וביקשה את ברכתו. ביום שהניתוח היה אמור להתקיים, התחיל לפתע לזוב מוגלה עם דם מאוזנה עד שהגידול נעלם לגמרי! הרופאים שלא האמינו למראה עיניהם הודו ואמרו כי יד ה' היתה כאן.

רבינו הבחין פעם אחת באחד מחסידיו כיצד הוא נוטל מעט מלח מעל השולחן ונותן על מאכלו. רבינו פנה אליו ואמר: "מלח הינו תאוה ככל התאוות! מימי לא המלחתי דבר מאכל".

מעשה והשפעתו לדורות

שונה משאר ילדי תושבי השיכון. בערוב היום, כאשר ההקפות הסתיימו, האם ובנה צעדו למקום אכסנייתם.

הבן סיפר לאימו בהתרגשות ובהתפעלות על מאורעות היום המרומם שחווה בצל הקודש. הוא תיאר לפניו את התענוג הגדול ואת ההנאה העצומה שהיו מנת חלקו במשך כל שעות היום.

אימו אמרה לו: "דע לך ילדי היקר שמלכתחילה לא תכננתי להתפלל בבית מדרש זה כלל. רק בגלל שראיתי שזה רצונך עשיתי זאת. אבל כשראיתי את האברך ניגש אליך בשעת ההקפות ומרכיב אותך על כתפיו, בלי להתייחס למבטים התמוהים שודאי הופנו אליו עקב לבושך השונה, אמרתי בליבי:

'אם נמצאים בקהילה קדושה. יש בה אנשים יקרים כאלו, שליבם רגיש לתחושותיו של ילד זר, והם מסכימים לוותר על נוחיותם כדי לתת לו הרגשה טובה ומחממת, סימן שדרכה של היהדות החרדית היא הדרך המובחרת והשקפתה היא השקפת התורה האמיתית והיחידה'.

היא הוסיפה ואמרה: "בעקבות זאת החלטתי עתה בהחלטה נחושה שאנחנו נעזוב את תל אביב ונעבור לגור כאן בעיר בני ברק".

"אני אשלח אותך להתחנך במוסדות החינוך ששייכים לקהילה קדושה זו, כי רצוני לראות אותך גדל ופורח בתוך חסידות יקרה זו!".

האם אכן עברה מדיבורים למעשים והם עברו לגור בבני-ברק. היא העבירה את בנה לחינוך תורני חסידי. לשמחתה הבן גדל ושגשג בתורה וביראת שמיים עד שאחד מחשובי החסידים בחר בו לתקן לבתו.

הזוג זכו והקימו את ביתם על אדני התורה והיראה. כיום מיועדנו זוכה לראות את בניו היקרים כשתילי זיתים סביב לשולחנו. כולם אהובים, כולם ברורים והולכים בדרך התורה הקדושה והמסורה.

הנה לנו סיפור מיוחד שמוכיח כיצד פעולה פשוטה של אברך אחד ופעולה פשוטה נוספת של אברך שני הצילו נפשות והכניסו משפחה שלימה תחת כנפי השכינה.

בשני אברכים אלו התקיימו דברי רבי הקדוש: "יש קונה עולמו בשעה אחת" פשוטו כמשמעו ללא שום גוזמה. בתשומת לב של כמה דקות הם זכו לבנות עולמות ולהציל דורות שלמים שעתידיים לעמוד מביתו המבורך של אברך יקר ערך זה. ליום פקודה הם יראו את חלקם העצום בזכות מעשיהם.

להלן סיפור מופלא שמעובד מתוך סיפורו של הרה"ג ר' אהרון טויסיג בספרו 'כבודם של ישראל'. יש בו כדי ללמדנו כי לעיתים מעשה אחד קטן שאנחנו עושים, יתכן מאוד שהשפעתו תהיה לדורות שלמים ואף יקנה לו את חלקו לעולם הבא לעולמי עולמים.

הרב אהרון קיבל את פרטי הסיפור במכתב מבעל המעשה: כותב המכתב נולד בעיר תל אביב למשפחה שלא חינכה את צאצאיה על מבוועי החסידות ואמונה בצדיקים.

אורח חייה היה רחוק מאוד ממסורת דרכה של היהדות החרדית. שנה אחת אימו החליטה לחגוג את יום חג שמחת תורה בעיר בני ברק, כדי להשתתף ולחוות את מעמדי ההקפות בצל החסידים וראשי הישיבות.

בליל החג בני המשפחה הגיעו לקריית ויז'ניץ. מרן האדמו"ר רבי משה יהושע הגר (ה'ישועות משה' זיע"א) התחיל באותה השעה בעריכת השולחן הטהור בהיכל בית המדרש הגדול.

הנער הגיע לכאן עם אימו וראה את החסידים עומדים צפופים בחדרת קודש. הוא לא הבין את משמעות השעה הנעלה ואת הוד נשגבות קדושתה.

הוא נכנס להציץ ולראות במה דברים אמורים. הוא עמד בפניו בית המדרש, כשעיניו עוקבות בהשתאות ובדריכות אחר מהלך עריכת השולחן.

בזמן שעמד בפניה אברך ניגש אליו. הוא הושיט לו יד לשלום בחיוך ובהארת פנים ושאל אותו לשמו ולמוצאו. האברך גם התעניין היכן הוא מתאכסן. לאחר מכן הסביר לו את משמעות המעמד הגדול, כשהוא מציע לו לבוא ולעמוד לידו בכל עת עריכת השולחן.

למחרת ביום החג המשפחה התכוונה להתפלל ולחגוג את ההקפות בבית מדרש אחר אחר. אולם הנער ביקש מאימו שתתן לו ללכת להתפלל בוויז'ניץ.

האם הסכימה לבקשתו. הנער נכנס להתפלל בבית המדרש של ויז'ניץ, בעוד אימו עולה לעזרת הנשים ועומדת על-יד המחיצה כדי לעקוב אחר בנה היקר.

מהמקום בו עמדה היא הבחינה באברך שניגש אל הבן ומדריך אותו בסדרי התפילה. האברך הראה לבן היכן הם אווזים לאורך כל זמן התפילה.

בשעת ההקפות האברך לקח את הבן לעמוד לצידו. בשעת ההקפה השישית, כשכל האבות מרכיבים את בנייהם על כתפיהם, הוא הרכיב אותו על כתפיו כדי שייטיב לראות את המעמד. האברך עשה זאת למרות שהילד היה לבוש בלבוש

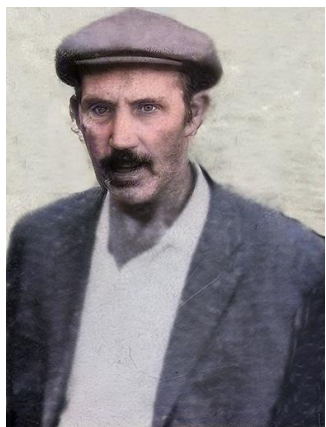
הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
אביבה בת איירון ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוזה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
לטיף בן פרוחה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בן שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרוחה ז"ל
אביבה בוש ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רמנים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	אלהוה אליאס בן אלגריה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	דב בן יצחק ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל
	סיליה בן פרוחה ז"ל	
	יעקב בן סלימה ז"ל	
	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	
	יהודה בן סעידה ז"ל	
	עפאת בת השמת ע"ה	

פניני הצדיקים

לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים
 ללא פרסומות. ללא חדשות. ללא פוליטיקה.
 האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

הרב משה לוי זצ"ל - נולד בת"א ב-ד' שבט ה'תשכ"א (1961). בצעירותו למד בישיבת היישוב החדש ולאחר מכן עבר לישיבת כיסא רחמים. בגיל 22 מונה כר"מ בישיבה למרות שעדיין לא היה נשוי. לאחר נישואיו החל מוסר שעורים בהלכה ובאגדה ברחבי הארץ. כשהקימה ישיבת כיסא רחמים את בית הדין "משפט וצדק" נתבקש לכהן בה כדיין, בתחילה סירב בטענה שהדבר יגרום לביטול תורה, ולבסוף הסכים, ואכן כיהן בה מספר שבועות. **כשראה שאכן הדבר גורם לביטול תורה, התפטר מתפקידו כדיין.**

ענוותן מופלג. התרחק וברח מן הגאווה כמפני האש. למרות שסבל מגיל צעיר מייסורי מעיים המשיך להפיץ תורה בכל הארץ. בשיעורו הקבוע בחולון בימי שישי היו מגיעים ת"ח גדולים וביניהם הרב אברהם יוסף רב העיר חולון. ניצל כל שנייה בחייו ללמוד תורה. **ידוע כבעל מופת.** שימש כסנדק בעשרות מקרים בהם הרופאים טענו כי התינוק יוולד עם מום הבטיח הרב כי הוא יהיה הסנדק והכל יהיה בסדר- ואכן כך קרה.

ענוותן מופלג. השכין שלום-בית בין זוגות רבים. בעל חסד מופלג. הרבה להטיב. זיכוי הרבים היה תמיד לנגד עיניו. הקים בבני ברק בית-כנסת בשם "יוסף דעת" על שם אביו. נכתב עליו ספר בשם 'והאיש משה' המתאר את הביוגרפיה שלו. **מין הגאון הרב עובדיה יוסף זצוק"ל העריכו רבות ואמר כי הוא יהיה הפוסק של הדור הבא.** לצערנו לא זכינו לכך והצדיק נפטר ממחלת מעיים ב-י"א חשוון ה'תשס"א (2001). ציונו בבני-ברק. חי כ-39 שנים. **הגאון הרב מאיר מאזוז שליט"א (ראש ישיבת כסא רחמים בבני-ברק) בהספדו אמר כי נשמת הרמח"ל התנוצצה בר' משה.**

אביו: ר' יוסף. **אמו:** מרת רחל. **מספריו:** **ימנוחת אהבה**- הלכות שבת **ימלווה ה'-** הלכות ריבית **יברכת ה'-** הלכות ברכות **יתפלה למשה-** שו"ת בנושאים הלכתיים כגון: אורח חיים ויורה דעה **יוסף דעת-** חקירות ומערכות בנושאי חזקה **ידבר השמיטה-** בעניין היתר המכירה.

הסיפור הבא מראה בעליל, מהי כוחה של תפילה ומגלה כי הצדיק היה בעל רוח-הקודש. המעשה אירע בשנת ה'תש"ן (1990) עם הרב דניאל משיח שליט"א, אז תלמיד ישיבת 'כסא רחמים'. הרב משיח חלה במחלת הצהבת וכבדו לקה אנושות, עד שנתר ממנו בסך הכל 2%. שבוע ימים הוא שכב בבית החולים 'בילינסון' ללא הכרה.

במצב כזה הברירה היחידה הנה לערוך השתלת כבד, אך בשל הסיכונים הרבים, התנגד מרן ראש הישיבה הגר"מ מאזוז שליט"א לבצע את ההשתלה הקריטית בארץ. כמפלט אחרון, הטיסוהו בבהילות להשתלת כבד בפאריז, בליווי אברך מהישיבה (הרה"ג ר' יוסף בוכריץ הי"ו) ושני רופאים בכירים מבלינסון (האחד יהודי ומשנהו ערבי).

כאשר הגיעו לבית החולים בצרפת, סירבו הרופאים לבצע את ההשתלה. "הוא כבר בגדר מת", טענו, "חבל על הכבד שיושתל...". לבסוף, בהשתדלות אנשי ועד ישיבת 'כסא רחמים' בצרפת, הרופאים נתנו את הסכמתם לדבר. ובעוד מתרחשת הדרמה הרפואית בצרפת, התארגנו בישיבת 'כסא רחמים' לתפלות ו'תיקון כרת' לרפואת חברם האהוב... בחצות הלילה של יום חמישי הגיע רבו, הגאון רבי משה לוי זצ"ל, לישיבה לתפילה בוקעת רקיעים יחד עם תלמידי הישיבה. לאחר התפילה המיוחדת, ליוו מספר תלמידים את הגאון רבי משה לביתו. **לפתע, עצר מהילוכו וכמי שקיבל בשורה משמחת, פנה אליהם בהתלהבות: "ברוך ה'! התלמיד בריא ושלם ויחזור לישיבה ללא ניתוח!"**

התלמידים עמדו משתאים. הן רק עתה סיימו את התפילה, וחברם נמצא עתה בבית-החולים במצב קשה, וכאן מדווח להם רבנו בבטחה ובידיעה ברורה, שהתלמיד בריא ושלם!?! הגיע הבוקר ועימו הבשורות הטובות, כאשר אמר רבנו... הידיעות מצרפת סיפרו, כי **כאשר באו להשתיל את הכבד בגופו של החולה, אירע נס רפואי בלתי מוסבר, והכבד שב לפתע לפעול מחדש.** כעבור שלושה ימים, פקח החולה את עיניו, והחל לדבר עם הסובבים.

הרופאים, שהיו המומים מהנס הפלאי, שמעולם לא התרחש כמותו, אמרו לאברך שהתלווה לחולה: **"תמסור לראש הישיבה שלכם, שימשיך לקרוא תהילים"**. הרופא היהודי התפעל מאוד ואמר: **"עכשיו אני רואה את ה'", ואילו עמיתו הערבי ביקש לעומתו להתגייר כהלכה.** ב"ה, כי לא תמו חסדיו, הבחור החולה התרפא והחלים לחלוטין.

בנס רפואתו הוא שבר שיא של כל הזמנים ברפואת הכבד. עד אז כבד חזר להתרפא רק אם נותר ממנו לפחות 33%, ואילו לחולה זה נותרו רק 2% וברוך ה' הבריא והחלים. כיום הרב משיח שליט"א הינו תלמיד חכם ופוסק חשוב, המשמש כבודק שו"תים בישיבת 'כסא רחמים'. כה ייתן וכה יוסיף בבריאות גופא ונהורא מעליא.

בשנת ה'תש"ס (2000), חיבר הרב משיח ספר שאלות ותשובות, בשם "כרם חמד", ובהקדמה לספרו הוא מספר את נס חייו במלים נרגשות- אגב, לצורך התשלום על ההשתלה, נאספו עשרות אלפי דולרים מעמך בית ישראל. כיוון שב"ה התבטלה ההשתלה, סברו, שאולי כיוון שהכסף כבר נתרם, יעבירוהו לצורך החזקת הישיבה. שאלו את פי מרן ראש הישיבה הגאון ר' מאיר מאזוז שליט"א, ומיד פסק, **שכיוון שדעת התורמים הייתה לצורך ההשתלה, לפיכך צריך להשיב להם את הכסף שתרמו.** וכך היה.

האדמו"ר הרב מנחם נחום טברסקי מצ'רנוביל - נולד בשנת ה'ת"צ (1730) בעיר נורינסק (במדינת ווהלין שבמערב אוקראינה). בעודו ילד התייתם מאביו. בחינוכו טיפל דודו רבי נחום, אחי אביו. דודו הכיר בכשרונותיו המעולים של הנער ושלח אותו ללמוד תורה באחת הישיבות הטובות בליטא. רבינו הצטיין ביותר והיה בין בחירי התלמידים. כשהתבגר ונשא אישה התפרנס ממלמדות, שאפשרה לו גם להקדיש מעתותיו לתורה, להרחיב את ידיעותיו ולקנות בה שלמות. רבינו לא מצא את סיפוקו בלמוד הנגלה, נפשו נמשכה אחר תורת הרז. התעמק בקבלת האר"י ותלמידיו, ואף התחיל לנהוג כמותם בחיים, בסיגופים ובתעניות. כשהתפרסם הבעש"ט, ושיטתו החדשה נודעה ברבים, נסע למיזבז' בכדי לתהות על קנקנו והפך להיות תלמידו.

רבינו ניחן במתק שפתיים. לפיכך סובב בערים ובכפרים, ובנועם מדברותיו והליכותיו בקדושה רכש לבבות לתורת הבעש"ט. בנסיעותיו אלה שם לבו גם למצבם הכלכלי והרוחני של אחינו, ובמיטב יכולתו עשה לתיקונן ושיפורן. על אף היותו עני מרוד עסק תמיד בצדקה ואת פרוטותיו האחרונות הוציא לעניים ובייחוד למצוות פדיון שבויים. גם כשימש כאדמו"ר בצ'רנוביל חי בעוני, אולם תמימותו, ענוותנותו ויחסו הנפשי לזולת שימשו מופת לרבים. מייסד חסידות צ'רנוביל. מחסידות זו יצאו ענפי חסידות אחדים המונים כיום אלפי חסידים, בהם: סקווירא, צ'רנוביל, ורחמסטרביקא. נפטר ב- י"א בחשוון ה'תקנ"ח (1797). חי כ-67 שנים. ציונו בצ'רנוביל. בנו, ר' מרדכי המשיך אחריו והיה האדמו"ר השני לחסידות זו.

סבו מצד אביו: ר' נחום גאון (שהיה צדיק נסתר) **אביו:** ר' צבי הירש **מרבותיו:** הצדיקים ר' ישראל בעל שם-טוב, ר' דוב בער ממזריטש. **אשתו:** מרת שרה (נכדתו של ר' יצחק שפירא, הרבי בלובלין). **ילדיו:** ר' מרדכי (המגיד מצ'רנוביל), ר' משה (נפטר בחיי אביו), מרת מלכה (נישאה לר' אברהם בן הרב צבי, המגיד מקאריסטשאוו). **מספריו:** ימאור עינים יישמח לב.

פעם אחת, התארח רבינו בשבת קודש אצל הרה"ק ר' שמעון שלמה זצוק"ל (אביו של הרה"ק מסאוואראן זיע"א). בערב שבת הדליקו נר גדול, כדי שידלק כל הלילה. באשמורת הבוקר כאשר קם רבינו משינתו, היה עוד חושך בחוץ. רצה הצדיק לצאת מהבית. ראו ר' שמעון שלמה ובני ביתו שרבינו הולך וממשש כהולך באפילה. שאל רבינו: "למה לא הדליקו נר גדול שיאיר לכל הלילה?", והיה לפלא בעיניהם, כי הנר עדיין היה דולק והיה אור בבית. אולם תיכף אח"כ, דרשו וחקרו, אודות הנר, והתברר להם, כי הנר כבה באמצע הלילה, ואחד ציווה למשרתת הנכריה, שתדליק את הנר בליל שב"ק, וע"כ לא האיר הנר, לרבינו, ולא ראה כלום לאורה.

פעם אחת שבא רבינו אל הבעש"ט היה חורף קשה ושלגים מרובים. שאל הבעש"ט את רבינו, למה הרעיש את כל העולמות בתפילת מנחה. סיפר רבינו שנסע עם בעל עגלה נכרי ומגודל הקור מת הנכרי. כשראו הערלים שבכפר, שהנכרי מת העלילו עלי, שאני הרגתי אותו ורצו להרוג אותי, ביקשתי מהם, שיניחו לי להתפלל ואח"כ יעשו כרצונם. התפללתי תפילת מנחה בכוונה גדולה. לפתע קם הנכרי המת על רגליו ואמר לערלים: 'מה אתם רוצים מהיהודי הזה, הוא לא הרג אותי רק הקור הרג אותי!'. ותיכף ומיד נפל בחזרה על הארץ ומת, הערלים חיכו, שאגמור את תפילתי וניגשו אלי וסיפרו את הפלא ופייסו אותי, והיה קידוש ה' גדול.

בכל בוקר אשתו לבשה את פרוות הכבשים היחידה, שהייתה ברשותם. כאשר שבה מהשוק רבינו התעטף בפרווה ויצא לביהמ"ד. למרות הפצרות מקורביו העשירים להעניק לו דירה, מלבושים מכובדים ואת כל צרכיו בהרחבה. רבינו סירב לכך והשיב, כי מי שחפץ להיות חסיד עליו לקיים את הנאמר בפרקי אבות: 'כך דרכה של תורה, פת במלח תאכל...'. והרי לא נאמר 'דרכיה' ברבים אלא 'דרכה' ביחיד כלומר - זו הדרך היחידה ולא קיימות דרכים אחרות.

סיפר בנו, ר' מרדכי: לפני שהסתלק אבי לעולם העליון שאלתי אותו: "מי ילמד אותי עכשיו תורת ה', כמו שלמדתי עד כה?". השיב אבי שיבוא אלי בכל יום בחלום ללמוד עימי תורה- וכך היה. פעם אחת חודש ימים לא בא אלי אבי הק' ללמדני תורה. הצטערתי על זה. לאחר שלושים יום הגיע אבי וסיפר לי, שהסתלק צדיק גדול מעלולב ושמו ר' דוד שכל ימיו לא אמר ד"ת על שולחנו לפני חסידיו למרות שהיה מלא וגדוש בתורה ובחכמה. ע"כ כיבדו אותו בעולם העליון לדרוש במתיבתא דרקייעא שלושים יום. כל נשמות הצדיקים הלכו לשמוע את דבריו, וע"כ לא יכולתי לבוא בחלום, כי לא נתנו לשום נשמה רשות לרדת למטה בעת הדרשה.

מסופר, שפעם הגישו לפניו בטעות חלב עכו"ם ורבינו לא ראה את החלב. לאחר שהתברר מקורו - שאלו, מניין ידע ואמר, שכלל לא ראה את החלב שהגישו והסביר ע"פ המשנה במסכת ע"ז "חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו" שאפשר לפרש שאין ישראל רואה חלב עכו"ם.

סיפר הרה"ק ר' איציקל מפשעווארסק, שהרה"ק ר' דוד מטאלנא סיפר שאביו הרה"ק ר' מרדכי מצ'רנוביל ז"ע סיפר לו, שאביו (רבינו) בכל יום לאחר פטירתו למד עימו. כך במשך תקופה ארוכה, עד שהפסיק לבוא אליו. כעבור תקופה שוב הופיע ללמוד עמו. שאל ר' מרדכי: "מדוע הפסיק לבוא אליו?". ענה, שכל זמן שיכל לסבול את אוויר העולם ירד אליו. היות שהתעלה כל-כך, אין עוד באפשרותו לרדת לעולם השפל. שאל ר' מרדכי: "א"כ, מדוע היום כן הגיע אליו?". השיב אביו: "היום נפטר בבדריטשוב יהודי בשם יהושע אלעזר חודרוב, שבמידת החסד היה חד בדרא. הכריזו בשמיים שכל אלו שעסקו בגמילות חסדים החל מאברהם אבינו ועד הדור האחרון, צריכים להשתתף בהלווייתו. היות שעסקתי בפדיון שבויים, שלחו גם אותי. היות שהייתי כבר כאן, באתי אליך. אבל אין זה אומר, שאמשיך לבוא בכל יום."

הגאון רבי בן ציון מרדכי חזן זצ"ל - נולד בשנת ה'תרל"ו (1875) בבגדאד (בבל). גדל בביתו של רשכב"ג החכם המקובל ר' יוסף חיים זצ"ל. בהיותו כבן 28 שנים עלה לארץ ישראל בעצת הבן איש חי, כי בשל קולו הערב (שימש כחזן של הבא"ח) דרש ממנו המושל הערבי להיות מואזין במסגד. בהגיעו לארץ השתכן בשכונת הבוכרים בירושלים. שם המשפחה שונה מ'נחום', מאחר שהשלטונות בארץ החליטו, ששם המשפחה יהיה 'לחזן' בשל קולו הערב. עסק בצרכי ציבור. הקים את הישיבות 'מעייני גנים' ו'שושנים לדוד'. מונה להיות אחראי על בניית הקליניקה 'חסד לאברהם' בחברון (ע"ש אביו של הנדיב ר' יוסף אברהם שלום מכלכותא בהודו. כיום נקרא 'בית הדסה').

מונה ע"י הבא"ח לנצח על מלאכת הקמת ישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה מכספי הנדיב ר' יוסף שלום מכלכותא (ה'בן איש חי' יעץ לנדיב לתרום את כספו למטרה זו והלה תרם 30,000 לירות זהב). הערבים ביקשו להרוג את רבינו בטענה, שהקרקה היא רכוש הוואקף (הקדש). המשיך הבניה התאפשר לאחר שדגל בריטי הונף מעל המקום, יען כי הנדיב היה נתין בריטי. הבנייה ארכה כעשר שנים כולל הפסקה בימי מלחמת העולם הראשונה, ובשנת ה'תרפ"ג (1922) נסתיימה. אז עזב את שכונת הבוכרים, התגורר במתחם הישיבה וניהל אותה עד יומו האחרון. רבינו עמד בקשר הדוק עם הבא"ח והיה המקשר בינו ובין ר' אליהו מני (רבה של חברון). הגיה את כל ספרי הבא"ח והביאם לדפוס בארץ. תואר פניו והקדושה הנסוכה על פניו הביאו אפילו את הגויים להעריכו ולכבדו. שימש כחזן בבית הכנסת 'איסטמבולי' הגדול ברובע היהודי.

ר' עובדיה יוסף זצ"ל זכה להיות בן בית בבית רבינו. דרשן מופלג. דרש בשכונת נחלת ציון ואח"כ דרש בביהכנ"ס רבן יוחנן בן זכאי ברובע היהודי. חשש מפני הגזל. **גאון בנגלה ובנסתר. רבים פנו עליו ונושעו. ברכותיו עשו פרי. מפורסם כמרפא חולים, מסיר פחדים ופוקד עקרות מכל מקום לא היה מוכן לקחת כסף בשום פנים. בעל רוח-הקודש. ידע את יום פטירתו. נפטר ב-י"ב חשוון ה'תשי"ב (1951). חי כ-76 שנים. ציונו בבית העלמין סנהדריה בירושלים.**

אביו: ר' מרדכי. **אמו:** מרת רחל. **מרבותיו:** המקובל חכם ר' יוסף חיים (בעל ה'בן איש חי'), המקובל חכם ר' שאול דוויק הכהן. **בניו:** ר' יוסף חיים (ע"ש רבו ה'בן איש חי'), ר' מרדכי ז"ל, ר' מאיר (אחיו התאום ר' עקיבא נפטר בילדותו) ור' אביחיל הי"ו. **מכתביו:** את דרשותיו, שדרש במשך ארבעים שנה, ערך כדי להדפיסם, אך כל כתביו אבדו עם נפילת הרובע.

להלן סיפורים, שהביא ידידי ורעי ר' דניאל אלול בספרו 'אורח צדיקים': אמו של רבינו ילדה שני בנים והם נפטרו ל"ע יום לאחר הברית. כשהרתה בפעם השלישית חששה, שגורל בנה השלישי (רבינו) יהיה כאחיו, ופנתה למעונו של ראש גולת ישראל בבבל ר' יוסף חיים בעל ה'בן איש חי'. בבואה שטחה לפניו את בקשתה, שיתפלל על העובר שלא ימות כאחיו. ה'בן איש חי' בירך ואמר לה, שיחיה בעזרת ה'. כעבור זמן ילדה בן במזל טוב וביום השמיני נכנס בבריתו של אברהם אבינו. למחרת הברית החל הילד לפרפר, והחשש לחייו גבר. אמו לקחה אותו לבית ר' יוסף חיים ואמרה בכי שחיי הילד בסכנה, ונראים בו סימני גסיסה. אמר לה הצדיק: "הניחי את הילד אצלי, ואני אגדל אותו כבן". האם השאירה אותו בבית הרב והלכה לה. כך זכה רבינו לגדול בבית רבו. מפני כך זכה לקרבתו, למד ממנו את תורת הנגלה והנסתר וזכה לרכוש לעצמו רבות מהליכותיו של הבא"ח. (מפי בנו ר' אביחיל הי"ו. ממשיך מורשת אביו בביה"כ 'אהל יעקב' ברמת גן)

על העובדה שרבינו ידע יום פטירתו, ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא: כמעט ארבע שנים עברו מאז נפל הרובע היהודי בעיר העתיקה בידי הגליונרים הירדנים. באותה העת, מאז חורבן ישיבת 'פורת יוסף' ברובע, למדו תלמידי הישיבה בשכונת הבוכרי, רבינו עבר להתגורר בקטמון. היה זה ביום ראשון, י"ב חשוון ה'תשי"ב. בנו ר' אביחיל יצא לעבודתו. רבינו אמר לאשתו כי הוא רוצה לנסוע לישיבת 'פורת יוסף'. היא טענה שהדבר קשה ושלא כדאי לו לטרוח כעת ולנסוע עד לשם. אולם רבינו אמר, שכבר מלפני ראש השנה לא ביקר בישיבה ונכספה נפשו להגיע ולבקר בה. הצדיק נסע בשני אוטובוסים להגיע לישיבה. בישיבה פגש את כל הרמ"ם וביקש מהם מחילה. הוא התנצל ואמר כי הוא חושש שמא נזף במישהו, והגם שהיה זה לשם שמיים מכל מקום רואה הוא צורך לבקש את סליחתם **מכיוון שהוא יודע כי שעותיו ספורות בזה העולם.** הרמ"ם סירבו להאמין למשמע אזנם, וביטלו את דבריו. רבינו החזיק בדעתו, וביקש, שיתפללו עליו שלפחות יזכה להגיע עד לביתו. הרב סיים את דבריו ויצא מהישיבה. ר' יהודה צדקה לא היה רגוע ויצא אחר רבינו באוטובוס הבא. ר' בן ציון הגיע למפתן ביתו, נשק למזוזה וזעק "חטאתי עויתי פשעתי..." (וידוי) וקרא שמע ישראל. הוא לא רצה, שאשתו תהיה נוכחת בשעת פטירתו - ולכן ביקש ממנה, שתכין לו כוס חלב. אחר שחיימה את החלב והביאה לו את הכוס - ראתה, שכבר נפטר. עד רגע מותו לא כהתה עינו ולא נס לחו. **בהלווייתו השתתפו למעלה ממאה אלף איש.** אחר ההלוויה באו לרב יהודה צדקה ואמרו לו בחלום, שהיה לרבינו **ניצוץ מנשמת דוד המלך ע"ה.** כמו כן סיפרה אשתו שארבעה ימים לפני פטירתו **ביקש, שתקדים את יום כביסה ליום ראשון** (במקום יום שני) כי לא תהיה פנויה ביום שני (ולא גילה לה מדוע). **במוצש"ק האחרון לחייו הלך לדירות בניו וברכם בלא להסביר מדוע.** והיה זה פלא, משום שלא היה רגיל לבקרם. (מפי בניו ר' יוסף חיים ור' אביחיל הי"ו)

כאשר רבינו היה עובר ברחוב היו הסוחרים הערבים קמים לכבודו. כשנפל הרובע היהודי בידי הירדנים, היה רבינו זה שהסדיר את תנאי הכניעה והפינוי של תושביו, כדי שלא יאנה להם כל פגע ונשא את הדגל הלבן יחד עם הרב מינצברג, מוכתר הרובע (ראש הקהל). כשראהו המפקד הירדני, עמד מפניו, והסביר לחייליו, שראה לפניו דמות מיוחדת של מלאך.

כשבנו הגדול חזר לישיבה לבקר את אביו הגיע השמש ר' מימון סודרי עם מגש של כוסות תה עבור תלמידי הישיבה, והגיש כוס לרבינו. כשראה את בנו של הרב- הגיש גם לו כוס תה. רבינו זעק ואמר לו: "אין לו רשות לשתות כוס זה, כי כבר אינו תלמיד בישיבה וכסף הישיבה היונו של הקדש. והוא יכול לשתות בבית".

הרב המקובל חכם יעקב חיים זצ"ל: נולד ב-ב' ניסן ה'תרי"ד (1854). כבר מצעירותו ניכר כי לגדולות נועד ולאחר שלמד בכותאב המקומי, התקדם יותר משאר בני גילו ואביו החל ללמדו בצעירותו היה ידוע כתלמיד חכם ואף אביו מזכירו פעמים רבות חידושי תורה בשמו של בנו היניק והחכים. בשנת ה'תרס"ט לאחר פטירת אביו החל למלא את תפקיד אביו ברבנות. ניהל את קופת הצדקה של הקהילה. יסד ישיבה לבעלי בתים בשם 'מדרש בית טאקו' ואף עמד בראשה. הנהיג את הקהיל בבגדד. **חסיד ומקובל. חריף ובקי.** מפורסם כאביו הגאון במידת החסידות והפרישות. איש אלוקים קדוש. **מספרים עליו כבעל קבלה מעשית. בעל רוח-הקודש.** כל העם היו סרים למשמעתו. בעל לב טוב, אהוב ונחמד לכל. מלומד בניסים. נפטר ב-י"ב חשוון ה'תרפ"ב (1921). חי כ-67 שנים. ציונו בבגדד שבעירק. בנו, ר' דוד מילא את מקומו.

אביו: הגאון המקובל חכם ר' יוסף חיים זצ"ל (בעל הבן איש חי). **אימו:** מרת רחל. **בנו:** חכם ר' דוד. מרבתי: אביו, חכם יוסף. **מספריו:** **יציצים ופרחים** - דרשות ורמזים על פי הסוד על כל התורה **יזכות אבות** - על פרקי אבות **גאון יעקב** - חידושים על אגדות התלמוד **י"ל אורות יחיבור על קבלה מעשית** - כתב יד

מסופר על ר' יעקב בנו של הגאון ר' יוסף חיים זצ"ל כי מעבר להיותו מקובל, אף הוא השתמש בקבלה מעשית. ומעשה שהיה כך היה: ידוע כי ר' יעקב ואביו ר' יוסף למדו תורה באותו בית-מדרש. אולם הם לא ישבו יחדיו, אלא כל אחד במקומו. האם, בכל יום הייתה מינה אוכל ומביאה אותו לבית-המדרש לבעלה ולבנה ורווה נחת מבעלה הצדיק ומבנה הקדוש ומשקידותם באוהלה של תורה.

פעם אחת הגיעה לבית-המדרש כהרגלה לתת אוכל, וקראה לבעלה ולבנה. להפתעתה הרבה, בנה לא היה שם. היא שאלה את בעלה הגאון ר' יוסף: "היכן יעקב?". אולם הרב השיב כי איננו יודע, ורק לפני דקות אחדות ראה אותו. והיה הדבר לפלא, כיוון שר' יעקב ידע שאמו מביאה את האוכל לבית-המדרש ומקפיד היה להיות נוכח.

לאחר זמן מה, ראה ר' יוסף את בנו יושב במקומו ולומד תורה. ניגש אליו אביו כדי להוכיחו על כך שלא ימו נגרם בשל העובדה כי הביאה את האוכל והוא לא היה שם. ושאלו: "היכן היית?". השיב בנו כי היה בחוץ-לארץ במקום פלוני (מרחק ימים רבים מבגדד). הבין אביו כי בנו השתמש בקבלה מעשית ואמר שם קדוש של קפיצת הדרך, ואמר לו: "בני, אבקשך לא להשתמש בשמות הקודש, כיוון שמי שמתמש בהם מתקצרים ימיו!".

בכל יום ר' יעקב חיים היה הולך במסלול קבוע להגיע לבית-המדרש, ותמיד השתדלו תלמידיו ללוותו כדי ללמוד ממנו בדרך. פעם אחת, בעת שהלך בדרך עם תלמידיו, ראו התלמידים מרחוק שתי ערביות העומדות מרחוק באותו מקום שהם עתידים להלך שם. והן עמדו שם בכוונה, באופן שהרב יהיה מוכרח לעבור בין שתיים.

מאחר וראו התלמידים כי אין הרב משנה את מסלול ההליכה, פנו אליו בשאלה אם ראה את הערביות מרחוק. השיב הרב כי ראה ואל להם לדאוג בעניין. הם מהלכים ואינם רואים פתרון כי אם לעבור בין שתי הגויות. אולם הם ידעו מגדולת רבנו ולא שאלו שאלות. כשהגיעו מרחק קצר לפניהן, אחת מהן התעלפה ואילו השניה רצה לעזור לה, ואז הרב עבר כהרגלו.

○ יפר הגאון חכם שמואל דרזי זצ"ל סיפור מופלא על ר' יעקב, בנו של הבא"ח: פעם אחת, בעת הילוכו בדרך, החליט נער ערבי לבזות את רבם של היהודים. "כיצד יתכן שרב היהודי יזכה לכבוד גדול משל אביו", חשב בלבו. מה עשה? בעת שעבר ר' יעקב, שפך עליו מים סרוחים ודלוחים.

הרב לא התייחס והמשיך לדרכו. אולם כדי ללמד את הגויים לבל יבזו את היהודים החליט ללמדו לקח. אמר הרב מה שאמר והוציא שני מסמרים מהגהינם והכניסם בכפות רגליו של הגוי. מיד החל הנער על כל צעד ושעל לקפוץ מרגל לרגל תוך כדי שהוא שואג בזעקות כאב. מיד ניגשו אליו שכניו הגויים ושאלוהו: "מה קרה?". אולם הוא אינו יכול להשיב מחמת הכאב. הם השכיבו אותו ורווח לו קמעא. מיד ניגשו לאביו שהיה מכובד מאוד בקרב הערבים וסיפרו לו מה שקרה מבנו. הוא בירר וחקר איזה ארוע קדם למה שארע עם בנו, ועדים שהיו נוכחים בעת שפיכת המים הסרוחים סיפרו לו.

"עתה נודע הדבר", השיב בפנים כאובות, "בני חסר דעת, ביקש לבזות את רב היהודים". מיד ניגש אל ר' יעקב וביקש שיעזור לבנו תוך שהוא משתטח ארצה ונופל לרגלי רבנו ובוכה על אודות בנו. אולם הרב השיב: "איני יודע מה אתה רוצה ממני!". אביו של הנער לא הרפה וביקש: "איני יודע כי הכל בגלל בני. הוא עשה מעשה אשר לא יעשה. אני כועס עליו מאוד ואני מבקש ממעלת רב היהודים שיכופר לו".

לאחר זמן מה רצה רבנו לקדש שם שמים ואמר: "שאל את בנך. אם יבטיח מהיום והלאה לא להזיק לאף יהודי, ולא רק זאת, יסייע לכל יהודי שיצטרך עזרה- אזי אעזור לו. אם לא- יכול להישאר הוא במצבו הנוכחי". על אתר הסכים כמובן הנער הערבי לדברי הצדיק. הרב התפלל ומיד יכל לעמוד על רגליו ולהלך כפי שהיה.

אביו גער בבנו תוך שהוא מפלא בו את מכותיו וזועק עליו: "כיצד העזת לעשות כן לרב היהודים? הרי בכוחו יכול הוא לגרום למיתתך!". הבן בבכי נפל לרגלי רבנו תוך שהוא מבקש סליחה, מחילה וכפרה. באותה שעה נתקדש שמו של הבורא בקרב הגויים שהיו נוכחים באותו מעמד מרטיט.

הגאון רבי יהודה יהושע צדקה זצ"ל - נולד ב-ג' שבט ה'תר"ע (1910) בירושלים. נקרא על שם סבו רבי יהודה סומך מבגדד. השם יהושע התווסף על פי חלום של אימו והשם חיים כשחלה. בילדותו התחנך בת"ת בני ציון ולאחר מכן המשיך בישיבת 'פורת יוסף'. בשנת ה'תרצ"ז (1937) החל להעביר שיעורים בישיבה במקום הגאון ר' אליהו לופס שנפטר. בשנת ה'תשל"ל (1970) התמנה כראש ישיבת 'פורת יוסף'. בעל גמילות חסדים מופלאה. ענוותן. נזהר בכבוד הזולת בצורה מדהימה. דאגתו לכלל ולפרט הייתה לשם דבר. גאון בנגלה ובנסתר. נפטר ב- י"ב חשוון ה'תשנ"ב (1991). חי כ-81 שנים. ציונו בבית-העלמין סנהדריה בירושלים.

אביו: ר' שאול. **אימו:** מרת שמחה (בת אחותו של רשכב"ג מרן הרב יוסף חיים בא"ח). **נשותיו:** מרת פהימה בטאט (זוג ראשון- נישא בשנת ה'תרצ"ד- 1934), מרת תמר סודרי (זוג שני- בשנת ה'תשל"ט- 1979). **מרבותיו:** הגאונים ר' עזרא עטיה, ר' שלמה עבו מזרחי, ר' דוד הלוי יונגרייז, ר' יעקב חיים סופר, ר' יוסף שלוש. **מתלמידיו:** הגאונים ר' בן-ציון אבא שאול זצ"ל, ר' עובדיה יוסף, ר' מרדכי אליהו (בן אחותו), ר' יהודה מועלם, ר' עמרם אזולאי, ר' ברוך בן חיים, ר' עזרא עדס, ר' יוסף עדס. **ילדיו:** ר' משה (ממשיך דרכו כראש-ישיבת 'פורת יוסף'), ר' דוד (רבה הראשי של פרס חנה - כרכור), ר' אליהו (ר"י דורשי תורה ברמת-גן), ר' שאול, ר' שלמה. מרת סימה (נישאה לגאון ר' יעקב שכנזי, מו"צ בעדה החרדית הספרדית). **חתן נוסף:** ר' אבנר מרציאנו (אב"ד וראש כולל בירושלים). **ספריו:** קול יהודה- דרושים על פרשיות השבוע וחדושים על הש"ס.

רבינו חנך את בניו ותלמידיו להיגמל בכל יכולתם מסיפור לשון הרע ומרכילות. באחד המבחנים הפומביים שערך לתלמידים, אשר גרסו בעל-פה מסכתות שלמות, לאחר שקרא הבחור המסיים את ה'דרן' והגיע למילים "שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה, ותהי עימנו בעולם הבא", רבינו הפסיק אותו ושאל: "מה פשר הבקשה: 'ותהי עימנו לעולם הבא?' וכי לא פשיטא, שאדם הגורס ושונה מסכת לשמה, שהתורה תהיה עמו בוודאי גם לעולם הבא?". נאנח הרב ופירש: "אלא לפי שמואב ב'חובת הלבבות', שהמדבר לשון הרע, לעתיד יטלו ממנו את כל זכויותיו אשר עשה: מצוות ומעשים טובים ויזקפו כולם לזכות אותו האיש שדיבר עליו. נמצא שיש מציאות כזאת שאדם למד תורה בעולם הזה, ואינה עומדת לו בעולם הבא, כי נלקחה ממנו וניתנה לחברו. אם כן, שפיר קא מצלין הכי 'ותהי עימנו לעולם הבא', דהיינו שלא ניכשל ח"ו בלשון הרע".

רבינו התנזר מהבלי העולם הזה והסתפק במועט. פעמים רבות נהג בשעת אכילתו לעשות את 'סיגוף הראב"ד' כלומר שהפסיק באמצע אכילתו. בימי שני וחמישי נמנע מאכילת בשר. ביתו היה צנוע ופשוט ואף ספה לא הייתה בה. פעם הציעה אשתו לקנות מקרר. ענה לה רבנו: "מצות כתיבת ספר תורה לא קיימתי עדיין, ואלך ואקנה מקרר?". ואכן, רק לאחר שזכה לקיים מצות כתיבת ספר תורה- קנה מקרר.

באחרית ימיו, כשהיה כבר חלוש, נצרך לנסוע למקום מרוחק ובני הבית ביקשו להשיג עבורו מכונית ממוזגת, היות שהיו אלו ימי קיץ חמים ביותר. אולם רבנו סירב לכך בתוקף ואמר, כי אין לו צורך במזגן היות שאפשר לפתוח את החלון ודי לו בזה. והוסיף ואמר: "האם ברצונכם שאקבל את שכרי בעולם הזה ח"ו? הרי כל מה שהאדם נהנה בעולם הזה, יורד לו משכרו לעולם הבא, ועל כן, צריכים אנו רק את צרכינו, ולא יותר!". רבינו חי את העולם הזה כפרוודור ותו לא, כיוון שידע, שחיי העולם הבא הם העיקר. וכך חנך את תלמידיו, שינהגו בצניעות ויסתפקו במועט ולא ירדפו אחר מותרות.

מעשה שירד הרב מירושלים עם פמליה מבני המשפחה להרצליה כדי להשתתף בשמחת נישואין של אחד מקרוביו. כשחזר לירושלים אחרי החתונה, באישון לילה, כבר הראו מחוגי השעון שהשעה קרובה לחצות. למרות זאת הרב אמר לנהג שהסיע את הרב ופמלייתו, כי יוריד תחילה את בני לווייתו סמוך למעונו, ורק לאחר מכן יביא אותו לאולמי 'נוף ירושלים' בפאתי שכונת בית הכרם. לאחר מכן ביקש, מבן אחותו שיתלווה אליו. אחיינו שאל אותו: "להיכן?" השיבו: "לשמח חתן וכלה". חזר ושאל האחייני: "כעת? בחצי הלילה?". ענה והסביר לו הרב: "כן, בוודאי, גם אם יראה אותנו רק אחד מבני המשפחה - דיינו!". נתמלא הצעיר סקרנות: "מי הם החתן והכלה?". סח לו רבנו, שהחתן הוא בחור מסכן, יתום מאמו, ואלמלא דחקו בו הקרובים מהרצלייה לבוא ואלמלא שלחו מכונית להסיעו מן הבית, היה בלי-ספק נשאר בירושלים. והכול כדי להשתתף בחופת היתום. עם הגיעם לאולמי 'נוף ירושלים', מצאו את קהל הקרואים יושב עדיין אצל השולחנות וכולם מברכים ברכת המזון. אחר כך נודע להם, שבזמן החופה אבד שטר הכתובה, ועד שהשיגו טופס אחר חלפו יותר משעתיים, לכן התאחרו כל כך בסעודה.. הופעת רבינו בשעה כזאת גרמה להתרגשות רבה. החתן בכבודו ובעצמו קם ממקומו וחש לקראתו בשמחה.

עוד הרבה אנשים קמו מכיסאותיהם כדי להקביל פניו. הושיבוהו בראש. מיד פנה לבן-לווייתו ואמר: "ניטול ידיים ונאכל כזית, הלא כן?". מיד הביאו לפניו נטלה עם ספל מים. הרב בצע על הפת. אחר הורה לבן-אחותו שישב לצדו שיברך על המזון, בעוד הוא עצמו נוטל בידיו את הכוס, ומברך בגילה את כל שש ברכות הנישואין. הרב גם נשא דברי ברכה קצרים, דרשה מלבבת, ויצא במחול עם החתן וכל הקהל סביבם, והשמחה פרצה מן הלבבות עד השמיים. אבי החתן ודודיו היו כל כך נרגשים, עד שזלגו עיניהם דמעות של אושר וגיל. אמר אז רבנו: "גם את הדמעות האלה, הקב"ה הוא סופר ומניח בבית גנזיו". ובפנותו אל מלווהו הזכיר לו: "הנה זכינו באמת לשמח חתן וכלה".

בערב ימיו גם לאחר שתקפו את הצדיק חוליים קשים, לא שינה ממנהגו לשאת מדברותיו בקרב העם. תלמידיו שאלו אותו: "מדוע אינו חדל מכך כדי לשמור על בריאות גופו, אחר שנצטווה על ידי הרופאים להרבות במנוחה?" השיב הרב: "וכי ידעתם איזו אחריות אני מקבל עלי אם אנוח? וכי אפשר לדעת אלו תוצאות ישנן לדרשה אחת? מקרוב בא איי יהודי בעל חזות חרדית מובהקת, כשהוא מוקף בילדיו, זרע ברך ה'. הוא סיפר שבעבר הלא רחוק היה חילוני גמור, אבל בהשפעת דרשה אחת שלי בשכונת 'קטמון', חזר בתשובה והציל את עצמו ואנשי ביתו מדרת שחת...".

האדמו"ר הרב משה הלברשטאם משינאווא זצ"ל - נולד ב-ט' אב ה'תר"ב (1842) בגליציה. נקרא על שם זקנו מצד אימו הגה"ק ר' משה טייטלבוים (ה'ישמח משה) שנפטר שנה אחת קודם לכן. רבינו התייתם מאימו בגיל צעיר ונשלח ללמוד אצל דודו, הגאון הרה"ק ר' משה אונגאר מצאנז (חתן הרה"ק ה'דברי חיים') לעודדו ולרוממו וגדל גם על ברכי הסבא הגדול. משחר ילדותו היה חלש מאוד. כל ימיו התקשה לעכל את מזונותיו. כתוצאה מכך הקיא את כל אשר ניתן לתוך פיו ואפילו מים. בעקבות כך נעשה כחוש וחלש מאוד ונאלץ לשכב על מיטתו רוב שעות היום. מצב בריאותו היה כה רופף עד כי היה נתון לסכנת חיים יום יומית. בנוסף נהג בקדושה ובפרישות גדולה ולא היה יושן יותר מחצי שעה ברציפות. מעולם לא הוריד את ידיו מתחת למתניו, ומעודו נזר להקפיד להוציא את ידיו מחוץ לשמיכתו.

למרות חולשת גופו לא נמנע מלעבוד את קונו במסירות נפש ובהתלהבות עצומה. פעמים רבות בשעת התפילה נאלצו להבהיל אליו אנשים שיבצעו לו עיסוי לב. לאחר נישואיו גר תקופה מסויימת בבריגל, סמוך על שולחן חותנו, שם בלט בגינוני קדושה. בהמשך חזר לשינאווא ואביו מסר לו את הרבנות מספר שנים לפני פטירתו. לאחר פטירת אביו, ב-ו' טבת ה'תרנ"ט (1898) רבינו נבחר לרבה הרשמי של שינאווא. היה האדמו"ר השני בשושלת חסידות שינאווא. התפרסם בכל הגלילות כרב ומורה הוראה מובהק וכרב גדול בתורה ובהלכה.

לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה עבר לווינה, בירת אוסטריה. כאשר הגיעו אליו חיילים יהודים לקבל את ברכתו, היה בוכה מאוד ומשתתף בסבלם וכן זכו לקרבה והיו הראשונים בחלוקת השיריים. בשנת ה'תרס"ד (1903) חזר לצאנז. ענוותן מופלא. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. כל ימי חייו עמל להסתיר את גדלותו וקדושתו מעיני הבריות. הירבה בצרכי צדקה. האמת היתה נר לרגליו. נפטר בערב שבת קודש, י"ב חשוון ה'תרע"ט (1918). חי כ-76 שנים. ציונו באוהל אדמו"רי צאנז. בנו, ר' אריה לייבוש מרדכי, מילא את מקומו באדמו"רות.

סבא (מצד האב): האדמו"ר ר' חיים מצאנז (ה'דברי חיים'). **אביו:** האדמו"ר ר' יחזקאל שרגא (מייסד חסידות שינאווא ומח"ס 'דברי יחזקאל'). **אימו:** מרת יוטא דבורה (בת הגאון ר' מרדכי זילברשטיין, אב"ד הולשיץ). **אשתו:** בת הגביר החסיד ר' מאיר צבי הירש טננבוים מבריגל. **מרבותיו:** סבו, האדמו"ר רבי חיים מצאנז, דודו, הגאון ר' משה אונגאר מצאנז. **ילדיו:** האדמו"ר ר' אריה לייבוש מרדכי (ממלא מקום אביו בשינאווא), האדמו"ר ר' דוד (כיהן כרב בסוקולוב פודלסקי ואדמו"ר בווינה), מרת מרים (נישאה לר' יעקב יצחק בידרמן משידלובצה), מרת יוטא (נישאה לר' יעקב תאומים-פרנקל מקולושיץ), מרת חיה חנה (נישאה לאדמו"ר ר' יעקב שמשון קנר, אב"ד צ'כוב), מרת פייגא (נישאה לאדמו"ר ר' אלימלך בינדיגר. כיהן כרב בשינאווא ואדמו"ר בדעש), מרת ביילא (נישאה לר' בן ציון אונגר מצאנז-דומברובה).

רבינו היה איש מופת והתפרסם בכל גלילות המדינה ומעבר לה בגודל כוח ברכותיו. בעיר צאנז גר יהודי בשם ר' יהודה לייב לוסטיג, שהיה אהוד מאוד על יושבי העיר. לימים הסתבך בעסקיו והוזמן למשפט פלילי. מכיוון שהקטגור היה שונא ישראל מובהק, ר' יהודה חשש לתוצאות המשפט. ביום המיועד למשפט נכנס אל רבינו וקיבל את ברכת קודשו כאשר רבינו הוסיף בברכתו שיהיה לקטגור מפלה! כאשר הקטגור עמד לשאת את דבריו בעת המשפט, הוא צנח לפתע ארצה ומת בו במקום במיתה חטופה. כל הנוכחים ראו כי יד ה' היתה בו והיה קידוש ה' גדול בקרב כל יושבי המחוז.

לחסיד אחד היו ניירות ערך בבורסה. אחרי מלחמת העולם הראשונה המניות ירדו הרבה מאוד. הוא רצה לשמוע את חוות דעתו של בנו של רבינו אם למכור את ניירות הערך שברשותו. הבן לא השיב לו מיד. אחרי זמן הבן הלך לציון אביו (רבינו) והזכיר אותו שם. אביו התגלה לו בחלום ואמר שהחסיד לא ימכור את המניות עד יום פלוני. המניות התחילו לעלות מעלה מעלה עד אותו יום. אז מכר את כל המניות. תיכף לאחר מכן המניות ירדו שוב מטה מטה.

הרה"ח ר' בנציון פריינד היה סוחר של פטריות. כשראה שמחירן יורד, חשש שיפסיד את ממונו, ולכן רצה למכור אותן מהר ככל האפשר. הוא התייעץ עם רבינו. הצדיק הורה לו שלא ימכור עכשיו אלא ימתין לשנה הבאה ואז ימכור בריווח. ר' בנציון עשה כאשר רבינו אמר. בשנה לאחר מכן לא גדלו פטריות. הוא מכר את הפטריות במחיר גבוה מאוד והתעשר מאוד.

אישה אחת מקליינוורדיין חלתה פעם במחלה אנושה. הרופאים אמרו שיש לה גידול בראש רח"ל וחייבים לנתח אותה. בני משפחתה באו לרבינו מצויידים בחוות דעת הרופאים והפצירו בו כי יברך אותה ברפואה שלימה ושהניתוח יעבור בשלום שכן הרופאים אמרו שקיים סיכון גדול בעשיית הניתוח. רבינו אמר להם: "הם אינם יודעים מה שהם אומרים". כך חזרו דבריו ונשנו גם בפני האישה החולה בעצמה שבאה וביקשה את ברכתו. ביום שהניתוח היה אמור להתקיים, התחיל לפתע לזוב מוגלה עם דם מאוזנה עד שהגידול נעלם לגמרי! הרופאים שלא האמינו למראה עיניהם הודו ואמרו כי יד ה' היתה כאן.

רבינו הבחין פעם אחת באחד מחסידיו כיצד הוא נוטל מעט מלח מעל השולחן ונותן על מאכלו. רבינו פנה אליו ואמר: "מלח הינו תאוה ככל התאוות! מימי לא המלחתי דבר מאכל".

מרן הגאון הרב שלמה קורח זצ"ל - נולד ב-י"ז כסליו ה'תרצ"ו (1935) בעיר צנעא בירת תימן. בילדותו חלה והגיע עד שערי מוות. לסבו היו קשרים עם בית המלוכה בתימן, והביא רופא מומחה שאמר כי חלילה אין סיכוי שיבריא, אולם רבינו החלים. בחודש תשרי ה'תש"י (1949) עלה עם משפחתו לארץ ישראל, ומשפחתו התיישבה במעברה בראש העין ולאחר מכן בירושלים. רבינו התחנך וספג תורה ויראה על ברכי זקנו הגדול. בהמשך למד בישיבת 'מקור חיים'. שם שקד על תלמודו בשקידה עצומה ימים ולילות. כתוצאה מכך נפל למשכב. ראש הישיבה גער בו, והורה לו שיקדיש זמן גם לצורך מנוחת הגוף. לאחר מכן למד בישיבת 'אור ישראל' בפתח-תקווה. שם נודע בשקדנותו וחרירותו. בשנת ה'תש"ך (1959) נסע לתלמוד בישיבת לייקווד, והיה מהיחידים שהבינו את שיעוריו של ראש-הישיבה מרן הגאון רבי אהרון קוטלר. לאחר שנה חזר לארץ ועבר לתלמוד בישיבת פוניבז' בבני ברק. כך למד במשך כמה שנים בשקידה עצומה ומתוך דוחק עצום. רבו, הגרי"ש כהנמן העניק לו תמיכה כלכלית מכובדת ולאחר מספר שנים החזיר לו רבינו את כל הכסף בחזרה.

בשנים שלאחר קום המדינה, בתקופת עליית 'כנפי נשרים', למרות שהיה נער צעיר, כיתת את רגליו עם קבוצת פעילים במחנות העולים מן ועד באר-שבע כדי לסייע להם רוחנית. עמד בראש 'ארגון בני הישיבות יוצאי תימן'. יסד ישיבה לבני עדת תימן בשכונת 'נחלת אחים' בירושלים. קיבל סמיכה ומשנת ה'תשכ"ה (1964) שימש כרבה של הקהילה התימנית בבני ברק. בהמשך נבחר לכהן כרב העיר הספרדי של בני ברק. כונה 'זקן רבני תימן'. **ענוותן. גאון בנגלה ובנסתר. הירבה לבטל את עצמו אף בחורי ישיבות צעירים. היה שומע את טענותיהם בכובד ראש, ומשיב בענווה ובאורך רוח.** נפטר לאחר יסורים קשים ומרים ב-י"ג מרחשוון ה'תשע"ט (2018). חי כ-83 שנים. ציונו בבית העלמין סנהדריה בירושלים. לאחר פטירתו, מונה בנו הגאון, ר' עמרם למלא את מקומו כרב בית מדרש 'חניכי הישיבות' בבני ברק ומשמש גם כרבה של ק"ק 'תורת חיים ספרדים ביתר עילית'.

סבא (מצד האב): הגאון ר' עמרם קורח (רבה האחרון של תימן ומח"ס 'סערת תימן'). **אביו:** ר' יחיא. **אימו:** מרת נעמי לבית חוברה. **אשתו:** מרת אסתר שרעבי (דור שישי לרבינו הרש"ש זיע"א). **מרבתינו:** הגאונים - סבו, ר' עמרם. אביו, ר' יחיא. ר' ברוך יצחק לוי (רבינו היה תלמידו המובהק), ר' יוסף צובירי. **מתלמידינו:** הגאונים בנו, ר' עמרם, ר' אברהם אריה (רב קהילת 'שערי הלכה' בני ברק), ר' משה ברנשטיין (מראשי ישיבת 'רבינו חיים עוזר'), ר' יוסף בן דוד (רבה של קריית-עקרון), ר' יונתן אדמוני (רב קהילת 'אוצר התורה' בניו יורק ארה"ב) ועוד רבים. **בנו:** הגאון ר' עמרם (מח"ס 'מלכות אסתר' על ספר תהילים, 'שינון התוספת' ו'פלאי התביר'). **בנותיו:** מרת רונית (נישאה לר' יצחק צדוק), מרת איילה (נישאה לר' אליעזר גיספן), מרת צילה (נישאה לר' חזקיהו סאמין). **מספריו:** **יעריכת שולחן- י"ג כרכים ישפת מלך- על הרמב"ם יתשובה כהלכה- שו"ת יזאת אמונת יבסוד ישרים יחיי ברכה- על תהילים יועמך כולם צדיקים יראשית דעת יחכמת הנפש ירוח טהרה- על משניות טהרות ועוד חיבורים רבים בכתב יד.**

רבינו היה אומר: "כל מי שיבוא לשיעורי הקבוע בימי ראשון, יהיה לו זה כקמיע לרפואה שלא ינזק מכל מחלה". כך היה. אדם אחד חלה קשה מאוד ל"ע. הרופאים העריכו לאור חומרת מחלתו כי נשאר לו חודשים ספורים לחיות. כאשר באו אל רבינו זצ"ל וסיפרו לו על כך, אמר להם: "תודיעו לו שיבוא לשיעור הקבוע ביום ראשון". החולה התחיל להגיע לשיעור, והיה אומר לו רבינו בכל עת: "זה יהיה לך לרפואה". **אותו אדם ב"ה זכה לחיות עוד תשע שנים ויהי זה לנס ופלא.** (מפי בנו הגאון רבי עמרם שליט"א).

בערוב ימיו, אחד הרופאים, שבא לטפל בו בבית בתו בירושלים, היה בעצמו צורבא מדרבנן ויד ושם לו בחכמת הנסתר. הרופא שוחח מעט עם רבינו. לפתע רבינו אמר: "לו הייתי רוצה, הייתי מתרפא ומתהלך כאחד האדם, על ידי עשיית דבר מסוים על פי תורת הקבלה"... רופאים רבים שטיפלו ברבינו אמרו: **"אנחנו מרגישים, שאנחנו מטפלים באדם קדוש מאוד!"**

רגישותו של רבינו זצ"ל לזולת לא ידעה כל גבול, וניתן להאריך על כך בסיפורים רבים. מעשה אחד אירע בערוב ימיו של רבינו, כאשר חלה בעוה"ר בחוליו האחרון אשר ממנו לצערינו לא קם. מעולם לא בכה או התלונן על מצבו ועל קשייו הרבים, מחמת מחלתו הקשה בה חלה קרוב לחצי שנה. יום אחד רבינו זצ"ל נראה לפתע בוכה. לשאלת בנו הגאון רבי עמרם שליט"א מדוע הוא בוכה, רבינו השיב: **"אינני בוכה על עצמי, אני בוכה עליה", והצביע על הרבנית תחי' בידו: "מה יהיה עליה, היא תישאר לבד"...**

חַתונת נכדתו של רבינו בשנת ה'תשע"ג, התקיימה באולמי 'היכלי מלכות' בבני ברק. מיד לאחר ברכת המזון רבינו יצא מהאולם מכיוון שהוא לא חש כל כך בטוב. ביציאה מהאולם, רבינו המתין לרכב שהיה אמור לקחת אותו לביתו, כאשר מסביבו היו קבוצה ממקורביו ומבני משפחתו, אך משום מה הרכב התעכב. כך עברו עשר ועשרים דקות, והזמן התארך.

הציעו לרבינו כיסא לשבת עליו, מכיוון שהיה זה זמן קצר לאחר שנפל ונפצע ברגליו במדרגות אל לשכתו שברבנות בני ברק. אולם, רבינו דחה את ההצעה ואמר: **"לא, זה יעשה רעש סביבי, יחשבו כאילו איזה אדם גדול יושב כאן".** לכן נמנע מלשבת. כך, בעוד שרגליו כואבות עמד על רגליו למעלה ממחצית השעה.

המאמר מעובד מתוך החומר באדיבות 'מכון המאורות' להוצאת כתבי רבותינו חכמי תימן- דוא"ל: sm08830222@gmail.com

האדמו"ר הרב אברהם אלימלך פרלוב הי"ד - נולד כבן חמישי ב-ד' באלול ה'תרנ"ב (1892). נקרא אלימלך על שם זקנו הרה"ק ר' אלימלך מגרודזיסק ואברהם על שם המגיד מטוריסק. כבר בצעירותו נהג בדרך הקדושה והפרישות והיה יושב ולומד שעות ארוכות כשהוא מצמצם בזמן השינה ושאר צרכי הגוף, את מזונו היה בולע ללא לעיסה על מנת להמעיט את הנאת האכילה וליהנות כמה שפחות מן העולם הזה וכך התפרסם בקדושתו. לאחר נישואיו נשאר להתגורר כמה שנים אצל חותנו, ר' דוד בזלטיפולי ולאחר מכן חזר לסטולין. בשנת ה'תרפ"ב (1921) נפטר אביו. על אף צוואת אביו סירב לכהן באדמו"רות.

רוב חסידי אביו ברוסיה ובארץ ביקשו שרבינו ישמש כאדמו"ר אולם הוא סירב והתבטא כי כשמדברים עימו בעניין זה מרגיש כמו שדוקרים אותו בסכינים. הם פנו אל חמיו האדמו"ר ר' מרדכי יוסף טברסקי מזטיפולי על מנת שישיפע על חתנו וכן זקן חסידי קארלין ר' חיים מנדל פנה אל חצרו של האדמו"ר רבי ישראל מצ'ורטקוב שאף הוא ישפיע על רבינו ואכן לאחר מכתב מהאדמו"ר ר' ישראל בו הוא מורה לו ליטול על עצמו את עול האדמו"רות החל רבינו לשמש בהיותו כבן 30 שנים כאדמו"ר השמיני בשושלת אדמו"רי חסידות קארלין. כדי למנוע מחלוקת עם חסדי אחיו האדמו"ר רבי משה מסטאלין עבר להתיישב ולהקים את חצר האדמו"רות בעיירה קארלין הסמוכה לפינסק. שם הקים את ישיבת 'אור פלשו לעירו. למרות זאת ביקש לחזור לעירו כדי לעודד את היהודים שם, וחסידיו ניסו לעצור בעדו, אך הרבי התעקש לחזור ולא להשאיר את חסידיו לבד. הוא אכן חזר בספינה האחרונה שיצאה. **בעל רוח-הקודש. ענוותן מופלא. רבים פנו אליו ונושעו.** הנהיג את חסידיו במסירות נפש כאהבת אב לבניו. נכלא עם שאר היהודים בגטו פינסק. המשיך לתמוך ולעודד את אחיו היהודים הנדכאים. נרצח בחודש חשוון ה'תש"ג (1942). חסידי קארלין מציינים את היארצייט ב-י"ד בחשוון, אך התאריך המדויק אינו ברור. חי כ-51 שנים. אחיו, רבי יוחנן מלוצק שימש אחריו כאדמו"ר.

אביו: האדמו"ר ר' ישראל (הינוקא מסטולין). **אימו:** מרת ברכה שיינדל (בת ר' דוד מזלטיפולי). **אישתו:** מרת חווה (בת דודו, האדמו"ר רבי מרדכי יוסף מזלטיפולי, נישא ב-ד' אדר ה'תרפ"ב). **בתו:** מרת חנה הי"ד (נישאה לר' שמואל נחמיה פרנקל הי"ד ושניהם נספו בשואה). **מרבתי:** אביו, האדמו"ר ר' ישראל. **מתלמידיו:** האדמו"ר ר' משה מרדכי בידרמן מלעלוב. **מספרי:** חיבורו 'קונטרס פני אלימלך' בתוך 'ילקוט דברי אהרן'.

○ יפר הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל ראש ישיבת פינסק קארלין: כשהגיע האדמו"ר רבי אברהם אלימלך מקארלין הי"ד זי"ע לארץ ישראל, ביקשו מנהלי ישיבת קארלין מקום חילופי זמני עבור תלמידי הישיבה כדי שיוכלו להמשיך את סדרי הישיבה כרגיל. מקומה הקבוע של הישיבה היה בבית-הכנסת המרכזי בבית ישראל, אבל כיוון שהגבאים הועידו את עזרת הנשים למקום מושבו של הרבי, ששם יקבל את הקהל לעצה ולברכה, חששו מההמולה בהמתנת האנשים עד שיכנסו ולכן חיפשו לתלמידי הישיבה מקום לימוד זמני. תיזכר לטובה צדקותה של אמי ע"ה, ששמעה על העניין והציעה ללא היסוס להעביר את הישיבה לחדר האורחים בביתנו. באותו זמן היה אבי בחוץ לארץ, וכך במשך תקופה ארוכה למדו הבחורים בביתנו ואמי ע"ה דאגה לרווחתם ולצורכם.

באחד הימים זכינו לביקורו של הרבי, שהגיע לשמוע את שיעורו של המג"ש הרה"ג שלמה אטיק זצ"ל, מגדולי גאוני ירושלים. הרבי ישב שעה ארוכה והשתתף בשיעור והעיר הערות בסוגיה הנלמדת. כשישב הרבי בביתנו הגיע מכתב מארה"ב מאבי, במכתב סיפר, שבתקופה האחרונה נתקף בכאבים עזים בבטנו והלך להיבדק אצל רופא. הרופא הורה לאשפזו בבית הרפואה, ולאחר סדרת בדיקות הוחלט על דעת צוות רופאים מומחים, שעליו לעבור ניתוח. אבי מבקש במכתב, היות והרבי נמצא כעת בארץ, מבקש הוא להזכירו לרפואה שלימה בפני הרבי. אמא ביקשה ממני להראות את המכתב לרבי. הרבי העיף מבט במכתב, שהיה כתוב על פני ארבעה עמודים. עבר במהירות על כל דפי המכתב ואמר: "אין מקום לדאגה. הרופאים האמריקאים אוהבים לנתח באופן שיטתי!". הרבי בירכו ברפואה שלימה.

אחה"צ התיישבה אמי ע"ה בדעתה אולי מן הראוי היה לשלוח מברק דחוף לארה"ב ולהודיע לאבי על התנגדות הרבי לניתוח. בין מנחה למערב נכנסתי לרבי ושאלתי לדעתו, אם כדאי לשלוח טלגרמה. הרבי הרהר קמעא ואמר: "אין צורך, הם בעצמם יגיעו למסקנה שכדאי לוותר על הניתוח". כעבור מספר שבועות הגיע מכתב מאבי ובו סופרה כל השתלשלות העניינים, איך שבתחילה המליצו לו לעבור ניתוח, ולבסוף בהתייעצות נוספת ושמיעת חוות דעת מומחים הוחלט שאין צורך כלל בנייתוח והסתפקו בהמלצה לקחת תרופות, וב"ה חל שיפור ניכר. (לב ישראל)

○ יפר הגה"ח רבי אהרן הלטובסקי מעת שהותו בחצר רבינו שבקארלין: "אחד מאנ"ש ור' יוסף שמו, שהיה שתדלן גדול לטובת אחינו בית-ישראל מסיבת היותו מוכר בחוגי השלטונות וקיים עמם יחסי ידידות וקשרים הדוקים ביותר, ובגלל מסחרו במטבעות שהיה אסור לפי חוק המדינה נתפס פעם בעבירה חוקית זו והכניסו אותו במאסר. ביום כ"ו תשרי בעת שולחנו הטהור לרגל ההילולא של זקינו הס"ק הרא"ש מסטאלין זי"ע הודיעו לפתע לרבינו שזה עתה העבירו את ר' יוסף דרך בית המדרש לכיוון בית המשפט שם יתקיים משפטו. רבינו נענה ואמר חבל שלא ידע על כך מקודם, ושלח תיכף כמה מהנוכחים לאולם בית המשפט לעמוד שם משך זמן המשפט ולראות איך יפול דבר.

לאחר מכן הפטיר רבינו בפני הקהל בנימה של הסבר ואמר: 'עבירה כגון זה אינה חמורה כל כך ולכל היותר דין העובר הוא קנס של מאסר בפועל משך שלושה חודשים והוא ר' יוסף הרי יושב כבר תקופה כזו במאסר... לא עברה שעה ארוכה והשלוחים חזרו מבית המשפט וסיפרו לפני הקהל את מהלך דברי המשפט שתאמו בדיוק נמרץ את דיבוריו הקודמים של הרה"ק בשולחנו אודות המשפט, וכך יצא פסק דינו לשחרור מוחלט. כשהגיע ר' יוסף לבית מדרשו של רבינו והקהל נעמד מסביבו לשמוע מה בפיו הבחין בכך הרה"ק שהבין את תוכן משמעות שיחתם וניגש תיכף לר' יוסף נתן לו שלום והפטיר באזניו: 'הרי אתם עיפים לכו לביתכם לנוח קמעא', ובכך הצליח להפסיק את ההמולה שהשתררה שם אודות אירוע הפלא שהתרחש נוכח עיניהם...

הגאון הרב אברהם ישעיה קרליץ זצ"ל הידוע בכינויו 'חזון אי"ש' נולד בשנת ה'תרל"ט (1878) בעיירה קוסובה שבמחוז סלונים (כיום בלארוס). כבר בילדותו למד בהכרה עצומה. כשהגיע למצוות, בדרשת הבר מצווה עלה על הבימה ואמר שמעכשיו מקבל על עצמו ללמוד אך ורק לשם שמיים וירד מן הבימה. למד שעות רבות כל יום עד שהגיע לידי אפיסת כוחות. הרב היה נרדם על הסטנדר בבגדיו. כשנשאל מדוע לא יחליף לפיג'מה אמר כי אם היה לו כח להחליף- אזי היה לומד עוד דף גמרא.

אשתו פתחה חנות בכויאן לאריגים ופרנסה את המשפחה כך שהרב התפנה אך ורק ללימוד תורה. בשנת ה'תרצ"א (1911) פרסם את הראשון בסדרת ספרי 'חזון אי"ש'. הרב לא חתם את שמו על הספר בשל צניעותו וחוסר רצונו להתפרסם. הספר הרשים מאוד את הרב חיים עוזר גרודז'ינסקי, רבה של וילנה, אחד מגדולי התורה הנודעים של אותו זמן, שקירבו אליו. בשנת ה'תרצ"ג (1933) עלה לארץ. שם פעל במיוחד להחדרת תודעה רחבה לקיום מצוות התלויות בארץ, ובעיקר מצוות שמיטה. הרב היה ידוע בכל הציבור, בסוף ימיו עלה על הדוכן ואמר: "כל מה שהגעתי אליו- בזכות אשתי, שהסתפקה במועט והייתה עזר כנגדי, גם בתקופות הקשות ביותר בהם לחם לא היה בבית. ולכן שכרה בעולם הבא גדול משלי". נפטר מהתקף לב בשבת ט"ו בחשוון ה'תשי"ד (1953). ציונו בבני-ברק. חי כ-75 שנים. שכונת 'בית חזון' בכפר הרא"ה נקראת על שמו וכן שיכון חזון איש בבני-ברק. מספר בתי כנסת, כוללים מספר ורחובות נקראו להנצחת שמו הגדול.

אביו: ר' שמריהו יוסף (שימש כרב בעיר קוסובה שבליטא). **אימו:** מרת ראשה לאה (בת ר' שאול קצנלבוגן). **מרבתי:** הגאונים אביו, ר' שמריהו יוסף, ר' משה טוביה. **אשתו:** מרת בתיה (בת ר' מרדכי ביי). **ילדי:** לאב לא היו ילדים. אך גיסו הגאון מרן הרב יעקב ישראל קניבסקי (הסטייפלר זיע"א) שהיה נשוי לאחותו, הפקיד בידיו את חינוך ילדו, מרן הגאון הרב חיים וכן מרן הרב שמואל גריינמן הפקיד בידו את חינוך ילדיו. **מתלמידי:** הגאונים ר' אברהם חיים ברים, ר' חיים קניבסקי, ר' גדליה נדל, ר' ניסים קרליץ, ר' אברהם יעקב ווינר, ר' חיים שאול גריינמן, ר' מיכל יהודה ליפקוביץ, ר' שריה דבליצקי, ר' יהודה שפירא, ר' יהודה בויאר. **מספריו:** 'חזון אי"ש' סדרת ספרים על הלכה, ענייני אמונה וביטחון ואגרות החזון אי"ש הכוללות הערות על התלמוד ועל השו"ע • **אמונה וביטחון** • **אגרות חזון אי"ש**.

ל חדרו של רבינו נכנס יהודי עשיר, כשהוא אוחז בידו תיק מנהלים גדול. "שלום כבוד הרב" אמר "אני עומד עתה לקנות מגרש גדול במרכז העיר חיפה, עליו אני רוצה לבנות בנין גדול, בית-מדרש ומקווה". ותוך כדי דיבור הוציא מתיקו את התכניות והציג בפני ר' אברהם. הרב שמע את דבריו בתשומת לב, עיין בתכניות הבניין ולאחר ששאל מספר שאלות אמר: "הייתי רוצה לראות מספר בקשת הרב נראתה לו מזורה. הוא אסף את ניירותיו ויצא לדרך. בדרכו לחיפה הרבה רבות בדבר. "בוודאי שיש בכך סגולה כלשהי... סוד עמוק ונסתר בחכמת הקבלה". לבסוף החליט: "במופלא ממך אל תדרוש! עשה כמצוות החכם ומובטח לך שלא תפסיד!". למחרת הגיע שוב לביתו של החזון אי"ש, הוציא מתיקו מספר אבנים שהביא עימו והניחן על שולחנו.

הרב נטל את האבנים, בחן אותם בתשומת לב, קם ממקומו וניגש לארון הספרים. הוציא מספר ספרים ועיין בהם תוך כדי שהוא בוחן את האבנים. לאחר זמן ממושך הרים את עיניו ואמר: "אני חושב שהדבר אפשרי, יהיה רצון שתשרה הברכה במעשה ידיכם!". בחיך רחב יצא האישי מביתו של הרב לכיוון בעל הקרקע על מנת לרכוש אותה ממנו.

למחרת הגיע למהנדס ושטח בפניו את תכניות הבניה. המהנדס הביט בדפים ואמר: "אין בעיה! את הכל ניתן לבנות, אלא שצריך אני תחילה לראות את הקרקע, כיוון שנראה לי שתהיה בעיה לבנות מקווה, במקום שביקשת". כשהמשיך לשוחח עם בעל הקרקע, נחרד המהנדס לדעת שהלה כבר קנה את הקרקע מבלי להתיעץ על טיבה עם איש מקצוע. וכשהגיעו למקום אמר המהנדס נחרצות: "הקרקע הזו סלעית! אין אפשרות לחפור בה לעומק המתאים לבניין מקווה!!!".

ר' חיים לא נבהל. הוא היה בטוח בהבטחת רבו. מיודעו הסביר, כי בטרם קנה את הקרקע הוא התייעץ עם החזון אי"ש, אשר יעץ לו לרכוש את הקרקע ולכן הוא בטוח, כי זו אכן תתאים עבור מטרותה. המהנדס חייך בלגלוג ואמר: "באיזה אוניברסיטה למד הרב שלך?". "אסדר לך פגישה עימו", אמר בעל הקרקע ועיניו שופעות ביטחון ואמונה צרופה, "ואז תראה את הכל בעיניך". ובאמת כעבור כמה ימים ניצבו שניהם בפני הרב.

מופתע היה המהנדס לראות אדם לבוש בפשטות כשעל שולחנו ספרי גמרא גדולים אשר בלימודם היה שקוע. אולם רבה עוד יותר הייתה הפתעתו כשרבי אברהם פתח לפניו את הגמרא והראה לו כיצד חכמינו ז"ל הכירו כל אבן וידעו מה טיבה. ואמר למהנדס: "הנה, כתוב פה שאבן מסוג זה נמסה במים. הנוזלים לאט-לאט מתוך צינור דק וכך היא מתרככת ומתפוררת, ובסופו של דבר יתאפשר לחפור בה". עוד זמן מה ישבו ר' חיים והמהנדס בחדרו של החזון אי"ש. וכאשר יצאו, אמר המהנדס המוקסם מהחוכמה העצומה של גדול הדור: "חוויה שכזו לא עברתי מימי. אכן, כמה קטנים אנו אנשי המדע, יש לנו עוד הרבה מה ללמוד".

הגאון הרב אברהם ישעיה קרליץ זצ"ל הידוע בכינויו 'חזון אי"ש' נולד בשנת ה'תרל"ט (1878) בעיירה קוסובה שבמחוז סלונים (כיום בלארוס). כבר בילדותו למד בהכרה עצומה. כשהגיע למצוות, בדרשת הבר מצווה עלה על הבימה ואמר שמעכשיו מקבל על עצמו ללמוד אך ורק לשם שמיים וירד מן הבימה. למד שעות רבות כל יום עד שהגיע לידי אפיסת כוחות. הרב היה נרדם על הסטנדר בבגדיו. כשנשאל מדוע לא יחליף לפיג'מה אמר כי אם היה לו כח להחליף- אזי היה לומד עוד דף גמרא.

אשתו פתחה חנות בכוויאן לאריגים ופרנסה את המשפחה כך שהרב התפנה אך ורק ללימוד תורה. בשנת ה'תרצ"א (1911) פרסם את הראשון בסדרת ספרי 'חזון אי"ש'. הרב לא חתם את שמו על הספר בשל צניעותו וחוסר רצונו להתפרסם. הספר הרשים מאוד את הרב חיים עוזר גרודז'ינסקי, רבה של וילנה, אחד מגדולי התורה הנוודעים של אותו זמן, שקירבו אליו. בשנת ה'תרצ"ג (1933) עלה לארץ. שם פעל במיוחד להחדרת תודעה רחבה לקיום מצוות התלויות בארץ, ובעיקר מצוות שמיטה. הרב היה ידוע בכל הציבור, בסוף ימיו עלה על הדוכן ואמר: "כל מה שהגעתי אליו- בזכות אשתי, שהסתפקה במועט והייתה עזר כנגדי, גם בתקופות הקשות ביותר בהם לחם לא היה בבית. ולכן שכרה בעולם הבא גדול משלי". נפטר מהתקף לב בשבת ט"ו בחשוון ה'תשי"ד (1953). ציונו בבני-ברק. חי כ-75 שנים. שכונת 'בית חזון' בכפר הרא"ה נקראת על שמו וכן שיכון חזון איש בבני-ברק. מספר בתי כנסת, כוללים מספר ורחובות נקראו להנצחת שמו הגדול.

אביו: ר' שמריהו יוסף (שימש כרב בעיר קוסובה שבליטא). **אימו:** מרת ראשה לאה (בת ר' שאול קצנלבוגן). **מרבותיו:** הגאונים אביו, ר' שמריהו יוסף, ר' משה טוביה. **אשתו:** מרת בתיה (בת ר' מרדכי ביי). **ילדיו:** לאב לא היו ילדים. אך גיסו הגאון מרן הרב יעקב ישראל קניבסקי (הסטייפלר זיע"א) שהיה נשוי לאחותו, הפקיד בידיו את חינוך ילדו, מרן הגאון הרב חיים וכן מרן הרב שמואל גריינימן הפקיד בידו את חינוך ילדיו. **מתלמידיו:** הגאונים ר' אברהם חיים ברים, ר' חיים קניבסקי, ר' גדליה נדל, ר' ניסים קרליץ, ר' אברהם יעקב ווינר, ר' חיים שאול גריינמן, ר' מיכל יהודה ליפקוביץ, ר' שריה דבליצקי, ר' יהודה שפירא, ר' יהודה בויאר. **מספריו:** 'חזון אי"ש'- סדרת ספרים על הלכה, ענייני אמונה וביטחון ואגרות החזון אי"ש הכוללות הערות על התלמוד ועל השו"ע **אמונה וביטחון** **אגרות חזון אי"ש**.

על זהירותו המופלאה של הרב בענייני ריבית סופר רבות, באחד המקרים סופר: תור ארוך השתרך לפני דלת חדרו של החזון אי"ש, זה לבקש עצה על קרוב משפחה חולה, לידו תלמיד חכם המבקש עזרה בפסק הלכה קשה שבא לפניו וכן הלאה.

לפתע נשמע קולו של רבינו בקולי קולות: "הצילו! הצילו!" שניים מקרובי משפחתו של הרב נכנסו

בבהלה לחדרו. לתדהמתם הם ראו את הרב הישיש עומד באמצע החדר, חיוור כסיד, רועד בכל גופו כשבדו מעטפה. לשאלת בני המשפחה, מדוע הרב צועק? "כשהוא חיוור כסיד, סיפר כי לפני מספר ימים הלווה סכום כסף לאדם נזקק, והלה בא קודם לכן להחזיר את ההלוואה. "כשבא, הייתי טרוד בלימודי ולא ספרתי את הכסף שהביא. אולם כעת ספרתי את הכסף ונחרדתי לראות כי החזיר סכום הגדול ממה שלווה. אנא", התחנן הרב, "רוצו וחפשו את האיש והצילו אותו מהאיסורים החמורים שבנתינת ולקחת ריבית".

השניים קראו לכמה מחבריהם והחלו לחפש את האיש בכל רחבי העיר. כל אותה השעה, החזון אי"ש הסתובב בחדרו קורא פרקי תהילים בדמעות, בתפילה שיימצא הלווה. לאחר שעה קלה נמצא האיש שרץ במהירות לביתו של הרב, על מנת להתנצל על האיסור שכמעט הביא על הרב, ועל עוגמת הנפש. החזון אי"ש קיבל את פניו בשמחה והשיב לו את הכסף הנוסף. לאחר שהלך התיישב הרב על כסאו למשך שעה ארוכה עד שנרגע לחלוטין.

○ יפר הגאון ר' מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א על גודל זהירותו של החזון אי"ש בשמירת לשונו, שלא לדבר בגנותו של אדם, אף במקרים שהייתה בהם תועלת גדולה ללמוד מאותו אדם ולהתחזק בלימוד התורה, כדוגמת המעשה שלפנינו: פעם בא תלמיד חכם לפני החזון אי"ש ושאל בעצתו "האם לפתוח ישיבה לבחורים חלשים?". השיב ר' אברהם בין השאר: "אין בחורים חלשים, הדמעות של האמא והסבתא מועילות". הוסיף הרב וסיפר על אחד מגדולי התורה, שלא היה כישרוני בצעירותו בלשון המעטה.

כדי להמחיש עד כמה התקשה בהבנתו, סיפר החזון אי"ש, שבהיותו בגיל 18 ביקש ממני לבאר לו פשט ברש"י האומר: "כל תיבה שהצריכה הכתוב למד בתחילתה- הטיל אותה בסופה. כגון למצרים- מצרימה". ושאל אותי: "הרי תיבת מצרים לא מתחילה בלמד?". כלום יתכן חוסר כישרון ואטימות יותר גדולה מזו? ואעפ"כ הפך אותו אדם ביגיעתו העצומה לאחד מגדולי התורה".

נשאל הרב מתוך סקרנות מובנת: "מיהו אותו גדול תורה, שהרי יש בידיעה זו משום עידוד גדול לאילו שאינם מאמינים ביכולתם לצמוח לגדולי תורה?". אך החזון אי"ש סירב בכל תוקף לגלות את זהותו של אותו גדול תורה. וכשנשאל שוב לאחר זמן אמר: "עכשיו בודאי אינני יכול לגלות כי כבר נפטר לבית עולמו".

הצדיק רבי חיים פינטו זצ"ל- המכונה ר' חיים הקטן, כדי להבדילו מסבו: נולד בשנת ה'תרכ"ד (1864). נודע כצדיק נשגב שתפילותיו וברכותיו אינן שבות ריקם. שמו התפרסם והמונים פקדו את ביתו לבקשת ברכה, תפילה ועצה. באהבתו הגדולה לעניי ישראל חיזק ותמך כמנהג אבותיו בעניי מוגדור. **נהג ללבוש מלבושים פשוטים, לשבת בין העניים, לעודד את רוחם, לשמחם וקרבתם לתורה ומצוות.** בכל יום היה נכנס לבית איזה עני ושואל: "מה הכנתם היום לאכול, כי אני רוצה לאכול איתכם", באותם ימים מאכל העניים היה סלט ירקות או לחם עם תה. הצדיק היה יושב איתם ואכל מלחמם ושמח יחד איתם, ואח"כ בירך אותם ונפרד מהם לשלום. ולא היה אוהב לאכול משולחנם של עשירים.

בעל צדקה גדול, ובכל פעם שהיה מחלק צדקה לעניים, היה מכבס תיכף את המטפחת, שבה היה מניח כסף (מנהגו היה לרכז כסף במטפחת יעודית), באחד הימים נשאל לפרש הדבר, ענה להם הצדיק: **"הלכלוך הגדול של העולם הזה הוא הכסף, לכן כל פעם שאני מחלק את הכסף לעניים, מייד כשאני מסיים את החלוקה, אני מכבס את המטפחת שלי מקליפות הלכלוך של העולם הזה"**.

כ-4 שנים לפני הסתלקותו עבר ממוגאדור לקזבלנקה, טרם נסיעתו קרא לבנו והודיעו, כי הוא חש שעבים שחורים מכסים את שמי היהדות וגזירות נוראות מאיימות, על כן יש להתחזק בעבודת ה', להתפלל ולהתחנן כדי להעביר את רוע הגזירה, או לכל הפחות להקל אותה ולו במעט. **טרם הסתלקותו איבד את מאור עיניו, אך תמיד ידע מי ניצב לידו וכיצד מראהו.** נפטר ב-ט"ו מר-חשוון ה'תרצ"ח (1937) (כשנה לפני פרוץ השואה). ציונו בקזבלנקה שבמרוקו. חי כ-73 שנים. בזמן פטירתו הספידו הרב הקדוש ר' שמעון אביקציץ זצ"ל - והיה גשם חזק מאוד, והרב הנ"ל ביקש "בזכות הצדיק יפסק הגשם" וכך היה.

אביו: הצדיק ר' הדאן (ר' יהודה). **בניו:** הצדיקים ר' מאיר, ר' משה אהרון ור' רפאל. **סבא:** הצדיק המאור הגדול, ר' חיים - הראשון (מצד אביו).

שנים רבות לאחר פטירתו של ר' חיים, נסע הרב של קריית-ביאליק, ר' עמינדב קריספין, באוטובוס מחיפה לתל-אביב. על ידו ישב קצין משטרה, בעל דרגה בכירה, ובין השניים התפתחה שיחה. תוך כדי שיחה התברר להם מוצאם המשותף, העיר מוגאדור. "זכית להכיר את הרב חיים פינטו?", שאל הרב. "כמובן", ענה הקצין, "וכי מי אינו מכיר את הצדיק? אני חייב לו את חיי". לתמיחתו של הרב, סיפר לו הקצין, כיצד ניצלו חייו בזכותו של ר' חיים פינטו.

"כאשר הייתי נער צעיר", התחיל הקצין את סיפורו, "רציתי לרכוש משאית, ולהוביל סחורות בחברת תובלה צרפתית. זו הייתה פרנסה טובה, אבל באותו זמן היו הדרכים בחזקת סכנה. מלחמה התנהלה בין המשל הצרפתי במרוקו לבין המורדים המוסלמים, שארבו בדרכים לנוסעים והרגו בהם".

"אמי דאגה לי מאוד, ועל כן לקחה אותי לביתו של ר' חיים לבקש את ברכתו, לפני שאני עושה צעד כל כך משמעותי בחיי, ועוזב את הבית. שמחתי לקבל את ברכת הרב, אבל, כאשר ציווה עלי לקנות גלימת מוסלמים ולהניח אותה בתא הנהג- התקוממתי כולי. "כבוד הרב", אמרתי, "כיום כבר לא נוהגים ללבוש גלימות. זה לבוש מיושן, והדור הצעיר מתקדם ומתלבש בחליפות אירופאיות. מדוע שאני, שאיני מוסלמי, חייב להחזיק גלימה בתא הנהג?".

"עשה כדבריי", ענה לי הרב בניחותא, "יום יבוא והגלימה תציל את חיך". אמי הפצירה בי מאוד לשמוע בקול הרב, וגם אני חשבתי, שאם לא יועיל- בודאי לא יזיק להחזיק גלימה בתא הנהג. אחרי הכל, הגלימה לא תופסת מקום רב, ואם היא מקופלת- אף אחד לא מבחין בה. אמי קנתה לי גלימה, ואני הנחתי אותה על יד תיק הטלית והתפילין בתא הנהג. התחלתי לעבוד כנהג בחברת מובילים, והנסיעות הממושכות ברחבי הארץ השכיחו ממני את הגלימה.

באחד הלילות הגענו לחניון ועצרנו לחניית לילה. היה זה חניון מסודר לנהגים, שבו נהגנו ללון מחשש להתנפלות המורדים. בהיותי עייף מהדרך הארוכה, התקרבלתי בתא הנהג והתכוננתי לשינה ממושכת. **בגלל הקור, התעטפתי בגלימה,** וכעבור מספר דקות ישנתי שנת עמלים מתוקה. בבוקר התעוררתי משנתי העמוקה, רענן ומלא כוחות. הסטתי את הגלימה, הורדתי את השמיכה והצצתי החוצה אל החניון.

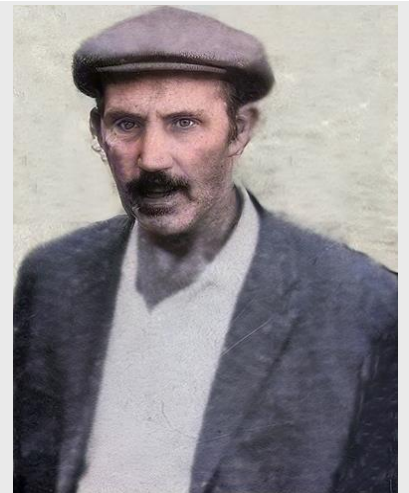
מראה הזוועה שנתגלה לעיני עורר בי חלחלה. התברר, כי באותו לילה הגיעו המורדים המוסלמים לחניון. **הם עברו בלאט ממשאית למשאית, ובכל מקום, שבו ראו נהג בעל לבוש אירופאי, חשבו שהוא צרפתי והרגו אותו. מי שהיה עטוף בגלימה המוסלמית המסורתית, ניצל מהגורל המר.**

מכיוון שהייתי עטוף בגלימה, הסיקו שגם אני מוסלמי, ולא נגעו בי לרעה. למחרת האירוע הנורא, עזבתי את חברת התובלה. מיהרתי לבית הצדיק, ברכתי ברכת "הגומל", ובאותו שבוע ארזתי את חפצי ועליתי לארץ ישראל. זכותו של הצדיק רבי חיים פינטו עמדה לי להינצל ולעלות לארץ, "סיים הקצין את סיפורו המדהים, "ובזכותו אני חי!".

המקובל הנסתר רבי יהודה לאון פטילון זצ"ל: נולד בטורקיה. מקובל. צדיק נסתר. חסיד ועניו. רבים נושעו מתפילותיו. התגורר ביפו. הסתיר את גדולתו ומעשיו בעזרת מקצועו כצייר. נודע כבעל מופת. בקי גדול היה בעולם הנשמות והגלגולים, הוא הצטיין בעיניו הרואות למרחקים, מביתו שביפו השקיף על כל פני הארץ, היו לו קשרים עם עוד צדיקים נסתרים שהיו נפגשים יחדיו וממתיקים סוד.

באותה תקופה היו מספר צדיקים נסתרים, שהיו נראים מפשוטי העם, ואף השכנים שלהם לא ידעו על גדולתם. ביניהם: חכם ר' מנחם מנשה, ר' יוסף וולטוך, ר' משה יעקב הכהן רביקוב ('הסנדלר הקדוש' - באותה תקופה הגדילו להסתיר את עצמם במסווה), ר' עמרם בלוי, ר' יוסף דיין ועוד. אותם צדיקים ביקשו להסתיר את מעשיהם ולעשות במלאכות שונות, כגון: ציור, סנדלר, שמש וכיו"ב. רק לאחר פטירתם נודע ברבים כי הם היו מעמודי התווך שהחזיקו את העולם. אולם בחייהם לא נודע דבר מעשיהם לרבים.

פעמים רבות כאשר באו אנשים עם צרות וייסורים אל חכם מנחם מנשה זצ"ל (אשר העיד עליו המקובל ר' מרדכי שרעבי זצ"ל כי היה מראשי הל"ו הצדיקים הנסתרים שבדור) שלחם אל ר' יהודה ליאון פטילון. נפטר ב-ט"ו מר-חשוון ה'תשל"ה (1974). ציונו בבית-העלמין בסנהדריה. אף לאחר פטירתו ראו העולים על קברו ישועות ונחמות.

אביו: ר' יעקב. **אמו:** מרת שרה. **אשתו:** למשפחת ניסן. **ילדיו:** ר' יעקב, מרת שרה.

על ראייתו למרחקים ורוח-קודשו מובא בספר 'עוד יוסף חי' כי בשנת ה'תש"ך לערך באו אל הרב פטילון שניים מתלמידיו וסיפרו לו כי חכם ר' יוסף עדס מיישבת 'פורת יוסף' בירושלים, סיים עם תלמידיו את מסכת שבת, וגם הם במסגרת שיעורי ערב שהתקיימו בת"א סיימו את הלימוד, ולכן החליטו לערוך במשותף מסיבת סיום נכבדה במירון, מקום ציונו של רשב"י הקדוש.

הם הוסיפו וביקשו ממנו שיצטרף אליהם. הרב האזין לדבריהם ומיד נענה ואמר: "רואה אני עתה אדם בדרגת מלאך היושב על קברו של בניהו-בן-יהודע, לראשו חבוש כובע ברט והוא לבוש מכנסי חאקי. בידו נמצא ספר כוונות והוא מכונן ייחודים. אם תבטיחו לי כי תיסעו לקברו של בניהו בן-יהודע אצטרף אליכם, כי יודע אני שישהה שם עד לשבוע הבא וברצוני לראותו מקרוב".

לשמע דברים אלו היוצאים מפיו של רבינו, שידוע היה בראייתו הטובה למרחקים, הנהנו שני התלמידים בראשם להן, וכי יפקדו את ציון המבוקש. משיצאו למסע יחד עם רבם, השתטחו תחילה על ציונו של רשב"י במירון, ואח"כ חגגו ברוב פאר והדר את מסיבת הסיום.

למחרת, עם נץ החמה התפללו שחרית ושמו פעמיהם לכיוון קברו של בניהו בן-יהודע הנמצא ביציאה מצפת. מרחוק ראו את מצבת האבנים הנמצאת באמצע השדה ולידה ישב אדם שתאם בדיוק את תיאורו של הרב פטילון. היהודי חבש כובע ברט ולבש מכנסי חאקי. כשהתקרבה המכונית אל ציון הצדיק, מיד קם ר' יוסף דיין מהקבר וזז הצידה תוך שהוא ממשיך ללמוד מתוך הספר.

כל החברה ירדו מהרכב, התפללו וערכו שבע הקפות במקום. שני התלמידים ששמעו מפי הרב פטילון על הימצאות הצדיק, התבוננו בו ועקבו אחריו וגילו כי הספר שבידו זה ספרו הקדוש של השד"ה ע"פ הרש"ש "בניהו בן-יהודע". הם ניגשו אליו ואמרו: "יודעים אנו שכבודו צדיק נסתר. הרב פטילון גילה לנו, תודיע לנו מה שמך ונפגוש אותך בירושלים". משראה ר' יוסף כי עלו על עקבותיו ולא יוכל להתחמק מהם, מסר להם כי שמו "יוסף דיין" ולא יספך לדבר איתם. כך החלה התגלותו של עוד אחד מהצדיקים הנסתרים ליחידים.

○ יפר יהודי בר אורין ששמע מחברו שזכה להיות נוכח בסעודת ברית-מילה של אדם מסוים. באותו מעמד היו נוכחים הצדיקים ר' יוסף וולטוך ור' יהודה ליאון פטילון. החבר סיפר שעמד לידם ושמע איך שהם מתלחשים ביניהם, ואחד אומר לשני: "מדוע אליהו הנביא עדיין לא הגיע לברית?".

ר' פטילון השיב לר' וולטוך: "היות ועוונותיהם של מספר אנשים מהנוכחים מעכבות". לאחר זמן קצר שמע איך מתלחשים שוב הצדיקים ביניהם ואומרים: "הנה הגיע אליהו הנביא באיחור, כנראה שזכות הציבור גרמה שיגיע היות ונמחלו עוונותיהם בזכות הברית", ונמשך עוד הדו-שיח בין צדיקים אלו.

מובא בספר "חכם מנחם מנשה" מעט על גדולתו של הרב: פעם שהה אדם מסוים בבית הרב פטילון, ולפתע ראה חתולה נכנסת לבית הרב ונעמדת לפניו. הרב פטילון התבונן בה ואמר: "לכי, את מתוקנת!" מיד יצאה החתולה מחדרו של הרב. שאל אותו מקורב את הרב: "מי זאת?" - "זוהי נשמה של בחורה הייתה בת שבע-עשרה אשר חיללה את השבת ובאה בגלגול חתולה. עתה באה הנשמה על תיקונה וברגע זה נדרסה".

משיצא המקורב מבית-הרב, גילה לתדהמתו את נבלת החתולה מושלכת באמצע הכביש, היא נדרסה על-ידי משאית ברגע שיצאה מביתו של הצדיק. הסיפורים הנ"ל מעטים הם מיני רבות, מתוך הסיפורים שהיו עם הרב פטילון, בהם ראו אנשים רבים ישועות ונחמות.

האדמו"ר הרב שמואל פרנקל זצ"ל הידוע כר' שמואל קומודור - נולד בתאריך ה ניסן ה'תקע"ה (1815) בעיירה קומאדי שבהונגריה. בגיל שש התייתם מאביו ועבר לגור אצל אחי אביו, הגאון ר' יצחק (אב"ד קראלי). בהמשך גר אצל גיסו, בעל אחותו, הגאון ר' זאב וואלף טננבוים (אב"ד וורפליט, מח"ס 'רחובות הנהר'). גר גם אצל הגאון ר' מאיר איזנשטטר (אב"ד אונגוואר). לאחר נישואיו התגורר בעיר גר בקומודור.

מאוחר יותר עבר לברט"ו-אויפאלו. סחר באתרוגים ובסחורות נוספות מכיוון שלא רצה ליהנות מכתרה של תורה. בשנת ה'תרל"ד (1873), בפקודת רבו, האדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנז התמנה לרב בעיר דאראג והיה האדמו"ר הראשון לחסידות דאראג. גר בעיר דאראג עד סוף ימיו. **גאון. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. ענוותן. חסידיים רבים נהרו אליו.**

מסופר שבאסיפת רבנים בפסט בהשתתפות הגאון ר' אברהם שמואל בנימין סופר (ה'כתב סופר'), הגאון ר' ישעיהו זילברשטיין (מח"ס 'מעשי למלך'), הגאון רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים (האדמו"ר מסיגט) ועוד גדולי הדור, התנהל ויכוח וכשלא יכלו להגיע לעמק השווה, הציע האדמו"ר מסיגט, ר' יקותיאל יהודה (ה'ייטב לב') למסור את ההכרעה לרבינו. נפטר ב-ט"ו חשוון ה'תרמ"ב (1881). חי כ-66 שנים. ציונו בדאראג שבהונגריה. חתנו, רבי זאב וואלף ציטרן מילא את מקומו, לאחר שבנו בכורו ר' אברהם שרגא צבי סירב למלא את מקום אביו. על שמו הוקם בית-כנסת בשכונת הר נוף בירושלים בשם 'אמרי שפר'.

אביו: ר' שרגא פייבל (אב"ד גינז רוסקא). **אימו:** מרת גיטל. **נשותיו:** מרת רחל (זיווג ראשון- בת הגביר ר' יצחק מפאטשוי שבהונגריה. התחתן בגיל ארבע-עשרה), מרת ברכה (זיווג שני- בת ר' הרב יעקב דב נויגרשל, אבד"ק ברדיוב). **מרבתינו:** האדמו"רים ר' חיים הלברשטאם מצאנז, ר' יצחק פרנקל (אב"ד קראלי), ר' זאב וואלף טננבוים (אב"ד וורפליט), ר' מאיר איזנשטטר (אב"ד אונגוואר), ר' אברהם יהודה לייב הכהן שוורץ ('קול אריה'). **ילדיו:** ממרת רחל נולדו לו שני בנים ושתי בנות. **בניו:** ר' אברהם שרגא צבי (הבן הבכור), ר' מאיר. **מחתניו:** ר' זאב וואלף. **מספריו:** **יאמרי שפר** - מעט מדברי תורה שהשתמרו והביא לדפוס חתנו ר' זאב וואלף. **סיפורי שמואל** - סיפורים מחייו ופועלו **ירבינו הקדוש מדאראג** - סיפורי הנהגות על רבינו עשרות שירים וניגונים מיוחדים לו, בהם ניגון המצווה טאנץ המוכר בחסידות צאנז.

אחד מיהודי העיר ביסרמין, שעשה את דרכו לדברצין לרגל מסחרו, נפל באמצע הדרך והתעלף. מיד לקחו אותו אל בית הרפואה. לאחר בדיקה קצרה, הרופאים הגדירו את מצבו אנוש. הוא שכב על מיטתו והגיע עד ערש דוויו. הרופאים שטיפלו בו אמרו נואש לחייו, **הם לא נתנו לו סיכוי להישאר בחיים יותר משלושה ימים!**

כששמעו, כי אין בידי הרופאים תרופה למחלתו, הובילו אותו ידידי לביתו, כדי שלפחות יפטר בביתו ולא ימות בנכר. באותו שבוע ביום חמישי התקיים יריד בעיר דאראג. אשתו של היהודי ביקשה מאחד משכניה, שנסע ליריד, שכאשר יגיע לעיר, יכנס אל הרה"ק רבי שמואל פרנקל מדאראג זיע"א ויזכיר את שם בעלה לרפואה.

השכן הסכים. הוא נכנס אל הרבי, וסיפר לצדיק את שאירע והזכיר את שם שכנו. הוא ביקש שהרבי יברך את החולה ברפואה שלימה. הצדיק אמר לו, **שייכנס אליו שוב לפני שישב לביתו.** השכן נלחץ מהתשובה והזכיר שנית, כי הרופאים אמרו שהחולה לא ישאר בחיים יותר משלושה ימים. אך הרבי ענה לו שוב, שייכנס אליו לפני שישב לביתו, ועד אז אין מה לדאוג.

ביום ראשון לפני שהאיש חזר לביסרמין נכנס שוב לקודש פנימה. הרבי נתן בידו חתיכת קוגל, שיריים ששמר מסעודת השבת, וציווה, שכשיגיע לעירו יתן את הקוגל לבני ביתו של החולה, **ושילחשו באוזניו בזה הלשון: "שמואל בן גיטל שולח לך קוגל זה. ובכוח קדושת רבינו האדמו"ר מצאנז זיע"א תזכה לרפואה שלימה"**.

בני הבית עשו מיד, כפי שהתבקשו. הם ניגשו אל החולה, ששכב ללא הכרה כמה ימים ולחשו באוזניו. לתדהמתם החולה מיד התעורר וביקש מים לנטילת ידיים כדי שיוכל להתפלל, לאחר שבמשך מספר ימים לא יכול היה לעשות כן בגלל שהיה מחוסר הכרה. לאחר התפילה אכל מהקוגל, והתרפא לגמרי ממחלתו. (רבינו הקדוש מדאראג).

בצעירותו התפרנס רבינו ממסחר בנוצות. באותם הימים ריפוד הנוצות שימש לכריות וכיו"ב. כך רבינו פירנס את משפחתו. פעם אחת הגיע סוחר ומכר לרבינו כמות גדולה של נוצות. מחיר הנוצות נקבע בהתאם למשקלן. הסוחר ביקש להגדיל את הכנסותיו ועשה מעשה רמיה. הוא הוסיף אבנים קטנות, כדי שמשקל הנוצות יהיה גדול יותר. **רבינו מיד הבחין במעשה הרמיה. בגלל שרבינו לא רצה לבייש את הסוחר, לכן שילם את מלוא הסכום, כפי שהראה המשקל, למרות מצבו הכלכלי הדחוק.**

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב בן ציון אברהם קואינקה זצ"ל

הגאון הרב בן ציון אברהם קואינקה זצ"ל - נולד ב-כ"א ניסן ה'תרכ"ז (1867) בעיר העתיקה בירושלים. משפחתו נושאת את שמה של עיר מוצאה קואינקה בספרד, ולאחר הגירוש התיישבה בסלוניקי. הוריו עלו מסלוניקי לארץ במחצית המאה ה-19. בהיותו כבן שמונה שנים היה בקי בחמישה חומשי תורה עם פירושיהם, וכן בפרקים ממשניות ומספר סוגיות בגמרא. בשנת ה'תרל"ו (1876) בהיותו כבן תשע שנים בלבד התחיל להניח תפילין ונשא את הדרשה הראשונה שלו בציבור. משנת ה'תרל"ח (1878), והוא בן 11, החל לכתוב לעצמו חידושי תורה ושמך יצא לתהילה ולעילוי.

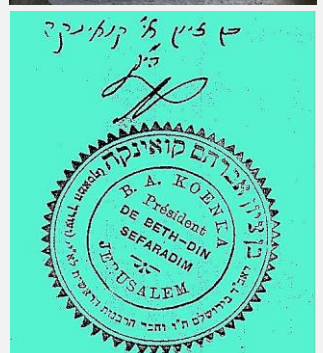

בשנת ה'תרמ"ב (1882) התחתן ועבר לגור בשכונת 'אוהל משה' שמחוץ לחומות. בשנים אלה, היה סמוך על שולחן אביו והקדיש את עצמו ללימוד תורה כשאביו הוכש עבורו ספרים. בשנת ה'תרנ"א (1891) נפטר אביו ורבינו נאלץ לנהל את עסקיו, אך ההצלחה לא האירה לו פנים. בשנת ה'תרנ"ו (1896) ייסד את כתב העת התורני 'המאסף', שאיגד חידושי תורה של רבנים שונים מתקופתו. קרוב ל-19 שנים יצא כתב העת כשרבינו משקייע בו את כל הונו וכוחו.

בשנת ה'תרנ"ז (1897) התמנה כדיין בבית הדין של חכם ניסים ברוך וחכם שלמה סוזין ור' יצחק אשכנזי, ובשנת תרנ"ח (1898) החל לשמש כראש ישיבת 'תפארת ירושלים'. בשנת ה'תרנ"ט (1899) יצא כשד"ר בשליחות ישיבת 'בית א-ל' והכוללים הספרדים שבחברון. בדרונו עבר לבבל והגאון חכם ר' יוסף חיים הציע לו לכהן כרבה הראשי של בגדד, אך רבינו סירב. בשנת ה'תרס"ג (1903) חזר לארץ והראשון לציון ר' יעקב שאול אלישר מינה אותו כראב"ד בירושלים. בשנת תרס"ו (1906), הקים את 'בית הזקנים לעדת הספרדים' בירושלים ועמד בראשו. בשנת ה'תרצ"א (1931) התמנה כרבה של חברון, תפקיד אותו שימש עד ליום פטירתו. נפטר ב-ט"ז חשוון ה'תרצ"ז (1936). חי כ-69 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: ר' אברהם. **אמו:** מרת בכורה דונה. **אשתו:** מרת אסתר קואינקה (קרובתו). **מרבתי:** ר' מרדכי ישראל שריזלי, ר' מנחם בכר יצחק, ר' וידאל חנוך אנג'ל. **מתלמידי:** ר' אברהם פינטו, ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל (ה'ראשון לציון'), ר' בן ציון פיזאנטי, ר' בנימין לוי, ר' חנניה גבריאל, ר' יוסף לוי, ר' משה ניסים, ר' ניסים דאנון. **מספריו:** **הושיע ציון-דרושים על התורה • זיכרון לאברהם-חידושים על המשניות • תפארת ציון- על התורה בהלכה ובאגדה • הזיכרונות והתולדות- יומנו של רבינו • קונטרס כללים- לפי סדר הא"ב • פרפראות לחכמה- הלכות • דרושים.**

רבינו ידע אף את מועד פטירתו. סיפר הגאון ר' חיים דוד הלוי שבצעירותו גדל בשכונת 'אוהל משה' בירושלים. באותה תקופה גרו בשכונה זו יותר מתריסר רבנים ספרדים גדולי עולם. רבינו התפלל בבית-הכנסת 'טראנטו' ור' חיים דוד הלוי זכה להתפלל עימו. פניו של אותו גאון היו מאירות באור עצום.

אביו, ר' משה הלוי שימש כשליח ציבור באותו בית-כנסת. פעם אחת ביקש ר' משה הלוי מרבינו שירשה לו להתפלל את תפילת מוסף כשליח ציבור ביום הכיפורים. זאת כיוון שרבינו בכל שנה ושנה נהג הוא בעצמו להתפלל תפילה זו. רבינו ענה לו במיתון וענוות חן כדרכו: "אתה צעיר ותזכה עוד שנים רבות להתפלל מוסף ביה"כ, ואילו אני קרוב לזיקנה ואיני יכול לוותר". מובן מאליו שכך היה.

כעבור מספר שנים לאחר הכנסת ספר תורה להיכל, פנה ר' משה הלוי לרבינו והזמין כרגיל לתפילת מוסף. להפתעת הכל סירב רבינו לעבור לפני התיבה כאשר ר' משה הלוי מפציר שוב ושוב ברבינו, ענה הצדיק שאין הוא יכול מסיבות בריאותיות. כאשר הרב עמד על סירובו התערב גבאי בית-הכנסת ר' יעקב ברוך (ששימש גם כמזכיר ראשי של הרבנות הראשית) ועודד את ר' משה הלוי להתפלל מוסף. כשהגיע בתפילת החזרה לוידוי, עבר רבינו לפני התיבה וביקש לומר את הוידוי. הצדיק פתח בבכי ואת כל הוידוי אמר בקול בכי ואנחה. אותו וידיי החריד מאוד את כל המתפללים שהכירו את הצדיק כאדם השמח תמיד.

אחרי יום הכיפורים נודע, שבאותו ערב כתב את צוואתו וכעדים החתים את ר' יעקב ברוך ואת ר' אליהו פרדס (רבה של ירושלים). הרב אמר להם כי מקובל היה שבאותה שנה שלא יוכל לעבור לפני התיבה לתפילת מוסף ביום-הכיפורים תהיה שנת הסתלקותו. ימים אחדים אחרי חג הסוכות חלה רבינו. בשכונה פשטה שמועה שמצבו של רבינו קשה מאוד. כשבני ביתו בכו למראה סבלו, אמר להם: "אל תבכו, **עדיין יש לי זמן עד יום פלוני שעה פלונית**". ואכן כך בדיוק היה. רבינו נפטר במועד שנקב. אז הבינו שרבינו לא רק גדול בתורה אלא גם צדיק גמור שידע לכוון בדיוק את שעת הסתלקותו. (מעובד מתוך שו"ת 'עשה לך רב' חלק ו' סימן מ"ג עמ' קמ"ט)

לשקידתו העצומה בתורה גם במצבים קשים שפקדו את חייו זאת לא ניתן לתאר ולשער. רבינו ניהל יומן ובו גולל את שאירע עימו. פעם אחת חלתה בתו הקטנה במחלה קשה ל"ע וכולם חרדו מאוד לגורלה. במקרה כזה מטבע הדברים כל הבית היה מלא בקרובים וידידים שונים שהיו באים לבקר כדי לראות מה שלום הילדה וכן להסיח את העצב. בינתיים הילדה הגיעה עד שערי מוות כאשר בבית היו אביו, אימו, חמותו ורבינו. החמה מיד הלכה לבית הרבנים ר' מרדכי ור' יצחק אשכנזי לקרוא להם.

הרבנים הגיעו לבית וראו כי הילדה גוססת. הם חיפשו את רבינו ושאלו: "היכן הרב?". התשובה הייתה כי הוא יושב בחדר הסמוך. הם נכנסו ולהפתעתם המרובה ראו את רבינו יושב ולומד בשעה קשה זו כאשר הוא מוקף בספרים רבים. פליאתם הייתה עצומה והם שאלו את רבינו: "כיצד ייתכן ורבינו שנמצא בשעה קשה זו מסוגל לשבת וללמוד? הרי הבת גוססת?". השיב להם רבינו: "ומה בידי לעשות? הרי כל בני הבית נמצאים ומה שאפשר להשתדל ולדרוש ברופאים ולהביא תרופות הרי כבר הם משתדלים לעשות". (מתוך יומנו האישי, הובא ב'המאסף' לר' עזרא בצרי חוברת 1 עמ' 103)

אם ראשונים כמלאכים - הרב עמרם רוזנבאום חסידא זצ"ל

הרב עמרם רוזנבאום חסידא זצ"ל - נולד בשנת ה'תקנ"ט (1789). מצאצאי גאוני עולם ביניהם המהר"ל מפראג, ר' העשיל מקראקא, ר' אדם בעל שם-טוב. מילדותו ניכר בקדושתו. מאז עמד על דעתו היה מקודש בקדושה יתירה, עד שהעיד עליו החת"ס, שלא הניח כמותו בצדקות בחוץ לארץ. שקד על לימוד התורה הקדושה ולאחר שהתפרסם בקדושתו נתווסף לו הכינוי 'חסידא'. בבית חמיו למד מספר שנים בהתמדה. בשנת תקע"ד (1813) בהיותו כבן 24 שנים התמנה כאב"ד אירשא. בשנת ה'תקפ"ט (1819) מונה לרב העיירה מאד (הונגריה). **גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. מלומד בנסים. נודע כאיש מופת. דרכו בקודש הייתה להתענות משבת לשבת.**

בשנת ה'תקפ"ו (1825) עלה לארץ ישראל (הספינה בה הפליג הקדימה לבוא בתשעה ימים קודם!) והתגורר בצפת. מינוהו תוך זמן קצר כממונה ונשיא "כולל החסידים". באותה עת לא הטמינו אף אדם בבית החיים הישן בצפת מחוסר מקום, אולם רבינו עמרם ראה ברוח קודשו מקום אחד פנוי, ובו ביקש להיטמן. נפטר ב-ט"ז מרחשוון ה'תקצ"צ (1829). כשעה לפני פטירתו זכה לראות את האור הגנוז מששת ימי בראשית וברך עליו בשם ומלכות: 'המאיר לעבדיו מאור הגנוז מששת ימי בראשית'. חי כ-40 שנים. ציונו בצפת.

אביו: ר' משה נחום. **אשתו:** בת הגה"צ ר' ישראל ברילל זצ"ל אבד"ק פאלאטא (נישא בהיותו כבן שלוש-עשרה). **מרבתי:** ר' מרדכי בנט (אב"ד ניקלשבורג). **מתלמידיו:** ר' שמואל מסאלנט (אב"ד ירושלים)

שנים רבות היו אביו ואמו חשוכי בנים, ותמיד התפללו, שיפקדו בזש"ק. פעם אחת אירע, שליד ביתם נעצרה עגלת סוסים, מתוכה ירד בעל עגלה אשר הכרת פניו ענתה בו, כי צדיק הוא. הקיש על פתח הבית וביקש, שיתנו לו להניח תפילין דר"ת, כי ירא, פן תשקע עליו החמה, ועדיין לא הניח. ר' משה נחום הכניסו לביתו וקבלו בסבר פנים יפות. האורח הניח את התפילין וביקש להמשיך לדרכו. אולם בעל-הבית הפציר בו, שיסעד את לבו טרם יציאתו לדרך. הלה נעתר לבקשתו, סיים לאכול והתחיל לברך ברכת-המזון. כשהגיע לברכת הרחמן, הגביה קולו ואמר: הרחמן הוא יברך את הרב בעל הבית... אותם ואת זרעם."

כשסיים לברך, פנה אליו בעה"ב ואמר לו: 'הרי עדיין לא התברכנו בזרע, ומה ראה מר לברך אותנו ואת זרעינו?! מי ייתן, שברכתכם תתקבל וניוושע בבנים'. ענה העגלון ואמר: 'רואה אני את הסיבה, שבעטיה לא נפקדתם בבנים. **מול ביתכם במרחק רב מתנוסס מגדל. בית תיפלות של הנוצרים. כשיוצאים אתם מפתח ביתכם נתקלים מבלי משים בהסתכלות בשתי וערב הנעוץ על גג המגדל. הקב"ה רוצה לפקוד אתכם בזש"ק, ולכן אין מן הראוי, כי הרבנית תביט אפילו פעם אחת בצורת השתי וערב, כי זה פוגם מאד ח"ו. על-כן עצתי שתעקרו מדירה זו, ואז תיוושעו. הדברים נכנסו ללבם, הם עברו מיד לגור במקום אחר ונפקדו בבן זכר, אשר נקרא בשם עמרם.**

מעשה והוריו נסעו לקרלסבאד בהשאירם את הילד אצל קרוב משפחתם. הימים היו ימי צינה וכפור, באמצע הלילה קם אחד מבני המשפחה שאצלם שהה הילד בחששו, שמא יתקרר, כיסה את הילד במעיל צמר, והילד היה שקוע אז בשנתו. כאשר הניח את המעיל על גבי הילד, החל הילד להדעזע ולבעוט בכל כוחו, עד שזרק ארצה את המעיל. הלה כיסהו שוב, והמחזה נשנה שוב ושוב.

למחרת נשאל הילד, מדוע לא נתן לכסותו במעיל, בעוד הקור היה עז. הילד לא ידע מה לענות, הוא אמר, שלא הרגיש כלל, שנתנו עליו מעיל ושהוא זרקו ארצה. לימים כשספרו את הדבר לפני ר' משה נחום (אביו של רבי עמרם) **ביקש שיבדקו את הבגד, אם נקי הוא משעטנז, יצאו ובדקו ואכן, התגלה כי היה במעיל שעטנז, ויהי הדבר לפלא.**

פעם בליל הסדר שאל את אביו: "מדוע כשפותחים הדלת לאמירת 'שפוך חמתך' מקבלים את פני אליהו הנביא בפנים שמחות וקוראים 'ברוך הבא' ובשעת יציאתו, מדוע אין יוצאים ללוותו?!". השיב לו אביו בתמיהה: "וכי מי רואה אותו בצאתו?". הילד הוסיף אף הוא לתמוה ואמר: "הרי כשם שרואים אותו בכניסתו כך רואים אותו ביציאתו". האב התפעל מדברי הילד ושמר זאת בלבו...

בהיותו כבן שלוש שנים התעורר פעם באמצע שנתו בבכיות נוראות. אביו נייער לקול הבכי, ניגש בחרדה ושאל: "מה לך בני?" הילד השיב, כי חלם שאביו שכח להעמיד ליד מיטתו מים לנטילת ידיים ולכן התחיל לבכות. אביו מיהר להגיש המים ליד מיטתו ונחה דעת הילד.

פעם הלך עם מאחרו בק"ק מאדע לקדש הלבנה ברחוב העיר, שהיה ממוקם מול בית אדון אחד, ובא משרתו עם כלי נשקו בידו לגרשם משם למען לא יפריעו שינת האדון, ובקפצו עליהם אמר בינו לבין עצמו בתפילתו: "רבש"ע וכי לא יכלת בפחות רשע אחד כזה בעולמך?!", ובבוקר נשמע בשורה מבהילה בעיר, כי משרת האדון מת פתאום בלילה, והיה לפלא והתפרסם מעשה זה גם בין הגוים.

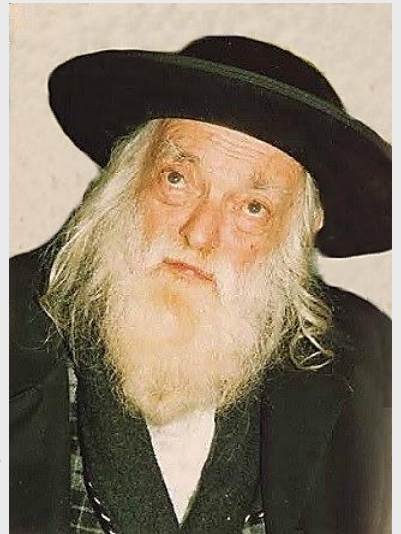
בהיותו ילד כבן שמונה חזר פעם מבית רבו בקול בוכים ועינים דומעות. לשאלת הוריו על פשר בכיו השיב, שהרבי בישר להם היום בשורה מרה, אודות פטירתו של אותו גאון וקדוש הגאון רבי אליהו זלמן מוילנא זיע"א (הגר"א) שנסתלק זה עתה בחוה"מ סוכות, והרבה לספר להם על רוב גדולתו וקדושתו. והוסיף שהרבי סיים, כי 'חובה עלינו להשתדל ולעשות, כל מה שלא-ל ידינו למלאות את החלל הריק שנוצר בהסתלקותו של צדיק זה'. כששאלו אביו: 'מה בדעתך לעשות?'- השיב בתום, שבדעתו מהיום והלאה להשכים קום ולהוסיף שעה אחת בלימוד התורה קודם התפילה, ובכך יושלם במעט החסר הגדול... ואמנם, קיים מה שאמר, ובשעה זו קנה שלימות בתורה יותר ממה שבכל היום כולו.

בהיותו כבן שש שנים נטפל אליו ערל אחד ולקח ממנו בכוח את ה'טלית קטן' שלבש על בגדיו. הילד החל לבכות ולצרוח בקול מר, ולא הסכים בשום אופן לזוז מהמקום, עד שהביאו לו טלית קטן אחר. ואז, מתוך אנחת צער אמיתית, רוויית כאב, פלט הנער: "הלוואי ויבלע הגוי הזה באדמה". לא עברו ימים מועטים והקול נשמע בעיר שאותו גוי נפל לבור עמוק, ואיבריו התרסקו. כששאלו את עמרם הקטן, מה ראה לגלגל עליו דווקא קללה זו, שייבלע באדמה, השיב: "גם קרח שלגלג על מצוות יציאת, נבלע באדמה".

הרב הצדיק בנימין זאב חשין זצ"ל: נולד ב-כ"א אב בירושלים. כבר מילדותו הצטיין בחריפותו ושקידתו המופלגת וכן בגיל קטן היה נזהר מאוד לא להשמיע קול בכי כדי לא לצער את הוריו. למד בישיבת 'עץ חיים' וזכה לסיים את הש"ס כולו לפני החתונה. אישתו סיפרה כי רבינו היה קם בכל לילה לאמירת 'תיקון חצות' בבכיות קורעות לב, עד שהייתה מבקשת ממנו שיפסיק, כי בכיותיו קורעות לה את הלב!

מגדולי חסידי ברסלב. מקובל. ראש ישיבת המקובלים 'שער השמיים'. ניחן במתק שפתיים. טרח רבות בקירוב רחוקים באמצעות שיעוריו. רבים השיב מעוון. המקובל ר' ציון ברכה התבטא כלפיו: "**צדיק יסוד עולם**". והמקובל הצדיק הרב מרדכי שרעבי העריכו מאוד והיה רגיל לומר: "רבי בנימין זאב חשין קדוש קדוש", ובכל פעם שראה אותו נכנס, היה מהדר וקם מכיסאו. מלומד בניסים. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן.

שקידתו בתורה הייתה מופלאה. היה בקי עצום בחוכמת היד והפרצוף. התנהג בפשטות. לעיתים היה נוסע לאשדוד אל האדמו"ר רבי מאיר אבוחצירא, עימו היה עוסק בצוותא בתורת הסוד. עורר תדיר על מעלתו העצומה של התיקון הכללי וכן לסיים בכל שבוע לפחות פעמיים את ספר התהילים, פעם אחת בימות החול ופעם שניה בשבת קודש והוא תיקון גדול לכל הפגמים. נפטר ב-י"ז חשוון ה'תשמ"ט (1989). ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' נחמיה. **אימו:** מרת פינה רילה. **אשתו:** מרת חנה ליבא. **ילדיו:** ר' צבי (משיב בישיבת מיר וחסיד ברסלב גאון בנגלה ובנסתר), ר' אהרון, ר' יוסף צבי ור' דוד. **מרבתי:** הצדיק הנסתר ר' ישראל יצחק משי זה"ב. **מתלמידי:** הגאונים ר' ראובן אלבז, ר' יעקב ישראל לוגאסי, ר' רפאל זר, ר' בנימין בצרי, ר' אורי זוהר ועוד רבים. **חברותא:** הגאונים - מרן ר' שלמה זלמן אוירבך זצ"ל, המקובל ר' מרדכי שרעבי זצ"ל, המקובל ר' ציון ברכה זצ"ל.

ערב שבת אחת, אירעה תקלה חריפה ברכבו של נהגו המסור ר' אליעזר ב"ח הי"ו, ועקב כך המשאבה של הרכב התרוקנה מן השמן כליל. בעל מוסך שבדק את הרכב אמר: "**הבעיה מורכבת, ורק לאחר השבת אפשר לתקנה**", וביקש, שיבוא אליו לאחר השבת. באותו יום התכונן רבינו כדרכו לנסוע לכותל, אולם התפלא מדוע ר' אליעזר רוצה להזמין מונית, כשהובהר לו, כי אי אפשר לנסוע ברכב הפרטי, נענה הצדיק ואמר: "**ר' אליעזר, כי בשמחה תצאו. ניסע ברכבך כדרכנו לכותל**".

הלה ניסה להסביר, כי הדבר לא מציאותי, אך רבינו חזר על דבריו שוב, ואכן **למרבה הפלא, נסע הרכב לכותל כאשר המשאבה הרוסה וללא שמן**. ביציאתם מן הכותל שוב אמר לו רבינו: "כי בשמחה תצאו" - ומיד החלו בנסיעה והגיעו לבית הרב במהירות יותר מן הרגיל. בשבוע שלאחר מכן לקח ר' אליעזר את רכבו למוסך.

כשנבדק הרכב ע"י בעל המוסך, תמה הלה על ר' אליעזר: "**באת לצחוק ממני? הרי תיקנת כבר את הבעיה... המשאבה מצוינת, והשמן במשאבה מלא**". הלה סיפר לו בקצרה את אשר אירע ביום ששי, ועל גדולתו וקדושתו של הצדיק הרב חשין זצ"ל, בעל המוסך התרגש ואמר: "**אתה חייב לקחת אותי להתברך מהרב הזה**".

לפני יותר מעשרים ושש שנים, הרב בנימין זאב חשין היה נותן שיעור שבועי בבית הכנסת כל יום שלישי. ליד אותו בית-כנסת גר אדם שבלשון המעטה לא אהב זאת, והיה מרעיש בכוונה, כדי להפריע לשיעור. הרב יצא אליו וביקש ממנו בעדינות, שלא יפריע. **אותו אדם תפס בזקנו של הרב, והתחיל למשוך אותו בכוח, תוך כדי שהוא קורא בקול לאשתו: "תביאי מהר מספריים"**. מיד ניגשו מספר אנשים מבית-הכנסת והדפו את האדם המתפרע. **למחרת היום, אותו אדם התיישב בתחנת אוטובוס, ברחוב ז'בוטינסקי בר"ג, ולא קם יותר**.

בכדו הרה"ג ר' יצחק חשין שליט"א סיפר, כי היה פעם יהודי המתגורר בצרפת, אשר חלם פעם אחר פעם על איזה 'זקן' המעורר שוב ושוב לחזור לדרך ה', הלה נשבר וסיפר את חלומותיו לדודו המתגורר בארץ הקודש, דודו יעץ לו כי יבוא ארצה ויחד יסעו לשריד בית מקדשנו הכותל המערבי להתפלל לה'. והנה, כשהגיעו לכותל הוא רואה לפתע איזה 'זקן' היושב ואומר תהילים, **הלה רק ראה את פניו נפל והתעלף במקום**. כשחזר להכרתו שאלו אותו: "מה קרה?" הלה סיפר כי זה הזקן אשר הופיע לו בחלום כמה פעמים בצרפת, והזהיר אותו, שיחזור למוטב. **זקן זה היה לא אחר מאשר רבינו בנימין זאב חשין זצ"ל**.

ויפר הרב מנשה גליקזאהן על ענוותנותו המופלאה של רבינו: באחד משיעוריו הקבועים בספר ליקוטי מוהר"ן, כשהקהל גומע בצמא את אימרותיו נכנס אדם שדעתו השתבשה עליו רח"ל, **וסטר על לחיו של רבינו**. הציבור שהיה בהלם מהמחזה המביש, רצו לטפל באותו אדם ולהוכיח אותו על שביזה ת"ח, אך רבינו עצר בעדם והמשיך בשיעור, כאילו לא אירע דבר. וכאילו לא די בכך ניגש רבינו באצילות רוח לאותו יהודי אומלל והגיש לו כוס מיץ קר. אשר תלמידיו מזגו לו לפני כן. כשהגיע לביתו, לאחר אותו מקרה הפטיר בשפלותו שכנראה מחמת החום הכבד ששרר במקום, עשה אותו יהודי, מה שעשה.

פעם אחת הזמינו את רבינו לשאת את דבריו. רבינו כמובן ניאות להזמנה. משוש חייו היו השיעורים, בהם היה מלהיב את נשמות ישראל לאביהם שבשמיים. כשהתקרב היום המיועד, נתלו מודעות ענק על לוחות המודעות בירושלים ובהם נכתב, כי **הרב הגאון ר' בנימין זאב חשין ימסור דרשה** וכו'. רבינו שסלד כל ימיו מתארים ומקילוסין, כאב על אותם תארים שנכתבו במודעות. מה עשה? **הלך ממודעה למודעה וקרע את המילים 'הרב הגאון'**. וכך נראה רבינו הולך ברחובות ומשמיט תארים, שסלד מהם בתכלית.

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

לך לך

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת לך לך

- והיה תמים - אמונה בה' בתמימות ובשלמות .....ב
- בירה דולקת - מתחת הדליקה טמונה הטובה .....ו
- בה' בטחתי לא אמעד - ע"י האמונה והבטחון ילך לבטח דרכו .....ז
- הבט נא השמימה - יתחיל בעבודה וה' יגמור בעדו .....ט
- להנאתך ולטובתך - העמידה בנסיון מטה לטובה אותו ואת כל העולם .....יא
- ישפוך שיחו - אין כוחנו אלא בפה.....יב
- היא קדש - שכר טוב ליראיו ובפרט בעניין שמירת עיניים .....יג
- מתלמידיו של אברהם אבינו - אהבת חסד ומידות טובות.....יד
- אל נא תהי מריבה - שלא תפרה ותרבה אש המחלוקת.....טו
- יבקש את הנרדף - הזהירות שלא לפגוע בזולתו ומעלת הנרדפים.....טז

פרשת לך לך

והיה תמים - אמונה בה' בתמימות ובשלמות

בפרשתן (י"א), 'ויאמר אליו אני א-ל ש-ד-י התהלך לפני והיה תמים', וביאר רבינו הרמב"ן משמעות הציווי 'והיה תמים' בזה"ל, מצוה אחרת עוד בענין הזה כמעט 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' (דברים י"ג) אחרי אזהרת ה' 'לא ימצא בך קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וגו' (שם י"ח י"ט), והענין בשניהם שיאמין בלבו כי הקב"ה לברו הוא בעל היכולת בתחילה ובסוף, הוא היכול לעשות ולבטל, ולא ישמעו אל מעוננים ואל קוסמים או למנחש ומכשף, ולא יאמין שיבואו דבריהם על כל פנים [כלומר, שדבריהם מוכרחים להתקיים], אבל יגזור בלבו שהכל ביד עליון העליונים" שהוא 'א-ל [מלשון תקיף ובעל היכולת] והוא א-ל ש-ד-י, עושה טובה שלא היה במזל וכו' כפי שיתהלך האדם לפניו, מִפְּרֹאֲוֹת בָּדִים וְקוֹסְמִים יְהוֹלֵל' (ישעיה מד כה), וזהו

שאמרו (שבת קנ"ו) צא מאצטגנינות שלך, [וכדאיתא שם בגמ', 'מניין שאין מזל לישראל, שנאמר (טו ה) ויוצא אותנו החוצה, אמר אברהם לפני הקב"ה, רבש"ע בן ביתי יורש אותי (שם ג), אמר לו לאו, כי אם אשר יצא ממעיך (שם ד), אמר לפניו רבש"ע נסתכלתי באצטגנינות שלי (פירש רש"י, חכמת המזלות) ואיני ראוי להוליד בן, אמר ליה צא מאצטגנינות שלך, שאין מזל לישראל].

ללמדנו, שגם אם כל החכמים יודעי העיתים' אומרים לו בבירור מה יעלה בגורלו, ומי יאשים אותו שבבר אבד סברו ובטל סיבויו, אין שום צל של תקוה שיצא מאפילה לאורה ותזרח עליו השמש, בין ב'בני' - ש'מזלו' הוא להיות ערירי ח"ו, או ב'חיי' או ב'מוזני' - שכך נגזר עליו מלידה להיות 'שלימול' - אל יאמין להם ח"ו ויֵאֱשׁר עֲצֻמוֹת חַלִּילָהּ, אלא יחזק אמונתו בקרבנו כי 'הכל ביד עליון העליונים', הקב"ה הוא

א. סיפר הגאון הגדול ר' משה שטרנבוך שליט"א ראב"ד העדה החרדית בעיה"ק ירושלים ת"ו, ששמע ממקורבי הרה"ק מסאטמאר זי"ע בזמנו, כי הגיעו כמה עשירים אל הרה"ק מסאטמאר, ואמר לו שברצונם להחזיק מכספם כתב עת יומי (עיתון) שיתנהל אך ורק עפ"י דעת תורתו והשקפתו של הרבי, ויהיה בכך תועלת גדולה לפרסום שיטתו, השיב להם הרה"ק שברצונו לעיין בדבר כמה ימים בטרם יחווה דעתו ויודיע תשובתו, לאחר כמה ימים קרא להם הרה"ק ואמר שאינו מסכים, כשטעמו ונימוקו עמו, כי הקורא 'כתב עת' מסוכן הוא לחשוב שהעולם מתנהל על פי טבע ועל פי מעשה בני אדם, כי הרי כך היא דרכם של כתבי עת, להודיע כי מקרה זה אירע בכלל סיבה פלונית... כך וכך התרחש בגלל פלוני שעשה מעשה מסוים... וכיו"ב, וצריך להשגיח ולפקח לבל יבואו הקוראים לידי כפירה אלא יזכרו כי הכל מאת ה' עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, והוא אינו יכול לקחת את האחריות על עצמו... מענין לענין, מאמר נפלא שמעתי מאשי צדיק וחכם, כי הנה מצינו בבריאת העולם שבירך הקב"ה את ה'אדם' ואת העופות והדגים בברכת 'פרו ורבו', ולכאורה יש מקום להקשות מדוע לא בירך השי"ת גם את האילנות בריבוי פירות העץ ויבול השדה, אלא רמז יש בדבר, כי 'העץ' אינו עושה שום פעולות מעצמו בכדי להתרבות, אלא אחרים משקים אותו והוא מוציא פירות מעצמו, וזה שיוזע שאינו עושה כלום אינו צריך לברכה - כי עצם הידיעה הזאת היא היא מקור הברכה, ורק מי שנדמה לו שהוא עושה והוא גורם לריבוי זקוק לברכה מיוחדת שלא יתקלקל השפע... כיו"ב שמעתי, דלכן אוכלים בשבת את ה'דגים' כי לדגים אין לא ידים ולא רגלים, וממילא לעולם אינם מעלים בדעתם ש'כוחי ועוצם ידי' עשו את החיל את זה, וביום השבת 'יומא דמהימנותא' עלינו להשריש בקרבנו כי אף אנו כיו"ב, אין לנו ידים ורגלים העושים מאומה...

ב. רבינו ניסים גאון מביא (בספרו ספר מעשיות בד"ה אמרו חכמינו) מעשה שהיה בימי קדם באחד מעשירי היהודים, יום אחד התבונן העשיר בעצמו - הרי סוף כל אדם למיתה, ומה יישאר לי מכל עושרי ומרוב נכסי, הלא לא אקח עמי אלי קבר אפילו פרוטה אחת גרידא, נתייעץ עם יועציו וכה אמרו לו - חלק מממונך לעניים, ואז יהא זכות הממון לעלמא דאתא, אך הוא נשבע 'לא אתן מממוני כי אם למי שנתייאש ממצבו', והחל לתור ברחובה של עיר אחר איש שכבר הגיע לידי ייאוש, בכדי להעניק לו סכום נכבד ביותר ולהפכו לאיש עשיר בין רגע. כל חיפושי

באר הפרשה - פרשת לך לך

ג

ה'עושה' והוא ה'יעשה' לכל המעשים^ה, וברגע אחד יכול להוציאו מן המיצר למרחב - כשיעלה הרצון לפניו.

אחר ה'מיואש' לא הועילו לו, כי כל עני שמצא סמך על איזה משען ומשענה, זה על דודו וזה על רעהו וכו'... עד שמצא מחוץ לעיר עני אחד היושב באשפתות המתכסה בכלויי סחבות ומחפש מה יאכל, שמח העשיר בלבו ואמר לעצמו, הנה בוודאי זה האיש לאחר יאוש הוא, ונתן לו מאה דינרים, ויתמה העני מדוע נתת לי סכום גדול כזה יותר משאר עניי העיר, ויאמר לו כי נשבעתי שלא אתן כי אם לעני המיואש, מיד זעק עליו העני, הכסיל והטיפש מתייאש מטוב העולם, אך אני מבטחי בה' אלוקי - כמו שנאמר (תהלים קיג ז) 'מאשפות ירים אביון', ואין מעצור לה' להושיעני ולהעשירני, ונוכח העשיר לראות שלעולם לא ימצא מיואש לתת לו כל כספו, אמר העשיר אלך ואטמין מעותיי בבית הקברות עם המתים שכבר נתיאשו מהאי עלמא, וכן עשה.

לימים נהפך הגלגל על אותו עשיר, ונעשה לעני מרוד המחזר על הפתחים, עד שנזכר מהסכום האדיר אשר הטמין בבית הקברות, וילך ויחפור שם, תוך כדי חפירותיו מצאווה שוטרי העיר ולקחוהו אל שר העיר להעמידו בדין על 'חיסוטי שכבי', בבואו לפני שר העיר סיפר לו ה'יורד' את כל דבר המעשה אשר הוא בעצמו הטמין את הממון, וכן תיאר את מזלו שנהפך עליו, ועל כן חפר בבית החיים ברצונו לשוב ליטול את הממון אשר יעמידנו על רגליו כבתחילה. אמר לו שר העיר ואמר לו, התכירני, ויאמר לו היאך יכיר העבד את אדוניו, אמר לו השר אני הוא העני שמצאת באותו יום נובר באשפה, ועתה תראה היאך עליתי לגדולה... הוא הדבר אשר אמרתי לך שכל מבטחי ותקוותי היא אך ורק בה' אלוקי, ועתה ראה עד כמה הרווחתי בזכות אמונתי ובטחוני בהשי"ת.

ג. שמעו נא לדברי חיזוק נפלאים שהשמיע הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע בימים שלאחר ה'מלחמה' באזני הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, פעם נערך 'דין-תורה' שהתקיים בעיר מולדתו קובנא. וכך הווה מעשה, ביהודי שלוה מעות הרבה מאוהביו וידידיו לקראת יום השוק, קנה בהם סחורה ביריד במחיר זול ומוכר אותה בעירו יותר ביוקר, ומהרווח הרוויח את מטה לחמו בצמצום. פעם אחת לא היה היהודי בקו הבריאות, על כן שלח את בני ביתו לעשות כמעשיו, ואכן, היא לוותה מעות והחישה פעמיה לעבר היריד, אלא שבדרך ליריד אבדה את צרור הכסף, בצר לה הפכה את השוק ושאלה את כל הבאים שמא נזדמן להם לראות את צרור הכסף... עד שאחד מן השוק ענה לה שהוא מצא את הכסף, אבל אין בדעתו להחזיר המעות כי 'המוצא מעות מפוזרים הרי אלו שלו' (שו"ע חו"מ רסב יא), והרי הוא כ'אנוס' מכיוון שהוא 'נצרך' מאד לאלו המעות, ע"כ יתנהג בזו הפעם כפי שורת הדין.

האשה לא ידעה את נפשה מרוב צער והזמינה את האיש להתדיין בפני המרא דאתרא הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל, ביום הדין סיפרה האשה בדמעות שליש שבדרך ליריד איבדה את צרור הכסף, לעומתה הודה הבעל-דין שמצא את כספה, אך לא יחזיר לה את המעות כיון שמצד ההלכה הרי אלו שלו. הקשיב הרב לטענותיהם, ויצא ה'פסק' שעליו להחזיר לה אבדתה, כי אף אם אמת ש'הרי אלו שלו' מחמת ייאוש הבעלים, מ"מ אין האשה 'בעלת הבית' על המעות אלא בעלה, ולייאושו אנו זקוקים... והוא לא ידע כלל מכל דבר האבידה, נמצא שמצד הדין יש כאן חיוב השבה. ב'פסק' זה רמז החזו"א, כי אין בידי אדם להתייאש, שהרי כל אשר לו אינו שלו אלא של הבורא יתב"ש, וא"כ איננו 'בעלי בית' להתייאש, ואין יאושו חשוב יאוש כלל, אין לו אלא להתחזק תמיד ולא ליפול ברוחו חלילה בשום פנים ואופן. ד. וכך ביאר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דכלה חוקת ד"ה עמוד נא, וכן הוא בהיכל הברכה להרה"ק מקאמאנא) את הפסוק האמור בפרשתן (טו ו) 'והאמן בה', שנכתב 'והאמן' חסר בלא יו"ד, כי אות 'יו"ד' מרמזת על בחינת ה'חכמה' (כמבואר בזוה"ק במקומות רבים), ונחסרה היו"ד מן האמונה, כי בענייני אמונה על האדם לבטל את כל 'חכמתו' ולהאמין בפשטות - בלא חקירות ודרישות רק תמים יהיה עם ה' אלוקיו.

ולא עוד, אלא שאמונה פשוטה היא חשובה ומעולה יותר מהשגות גבוהות ומדרגות נשגבות שהם כ'ראיה' ממש. ביסוד זה ביאר הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע את הפסוקים המפורשים בפרשה. כי הנה אברהם אבינו ע"ה ראה דברים עליונים וגבוהים, כדכתיב בפרשתן (טו א-ה) 'אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר וכו', ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים' וגו', היינו שהקב"ה הראה לאברהם אבינו דברים עליונים נשגבים. מכל מקום מה כתיב מיד אחריו 'והאמן בה' ויחשבה לו צדקה' שאמר אברהם - אבי שבשמים, אין רצוני אלא להאמין בך באמונה תמימה, באמונת הלב, מבלי לראות במחזה דברים גדולים ונשגבים. כי גדולה מעלת האמונה על פני הראיה עשרת מונים.

ה. וכך איתא ב'יכין' על מסכת תמיד (א ב) דכתיב שם גבי גורל הפיס זכה מי שזכה, ולכאורה יש להקשות שתביבות 'מי שזכה' נראות כמיותרות ומחוסרי הבנה, וכי יש מקום לומר שזכה מי שלא זכה, הרי בוודאי הזוכה שזכה

באר הפרשה - פרשת לך לך

וידע כי בזכות האמונה עצמה יחיש עליו את הישועה במהרה, וכמו שפירש הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"ט) במה שמצינו בדבר ה' אל אברהם ב'מחזה', שבתחילה אמר לו ה' שיזכה לבן, וכדכתיב (טו ד-ה) 'כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך וכו', כה יהיה זרעך, ועל כך נאמר (פסוק ז) 'והאמין בה', עוד אמר לו הקב"ה (פסוק ז) 'לתת לך את הארץ הזאת לרשתה' - שבישרו שיזכה לרשת את ארץ ישראל, ואמר אברהם

הוא שזכה... אלא מבאר ה'יכין' וז"ל. אע"ג שהפילו גורל, לא היה דרך מקרה (מי שיזכה בגורל), רק מה' כל משפטו, ורק מי שראוי וזכאי לכך משמים, הוא הוא שזכה בגורל בכל עבודה ועבודה, עכ"ל. כלומר זכה בעולם הזה מי שזכה בשמים ממעל. הרי לך שאין דבר נעשה מעצמו בעולם הזה, אלא הכל בהכרזה והנהגה ממעל ייעשה.

מעשה היה באיש יהודי שהיה דחוק מאוד בפרנסתו ולא הצליח להביא טרף לביתו, בצר לו ניגש אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו, רבינו, חוס ורחם נא עלי, ויגלה לי ברוח הקודש את ה'מספר' העומד לעלות בגורל בזמן הקרוב, ואלך ואקנה כרטיס לוטו ואמלא בו אותם מספרים, ואזכה בסכום הגדול ויבוא סף וקץ לכל צרותי, נענה לו החזו"א, וכי נדמה לך כי מן השמים נגזר ש'המספר' יעלה בגורל... לא כן הדבר, אלא משמים נגזר על האדם שיזכה בגורל, ואם לא נגזר עליך שתזכה - אזי אותם מספרים לא יעלו ולא יורידו...

ו. יתר על כן כתב הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (אות לג) שהתולה מקריו וענייניו בדרך הטבע מרחיק מעליו את ישועת ה', ובזה ביאר הא דאיתא במדרש (בר"ר מה ב) על הפסוק האמור בפרשתן (טז ב) 'ותאמר שרי אל אברם הנה נא עצרני ה' מלדת' - 'אמרה ידעת אנא (- יודעת אני) מהיכן היא סיבתי (- מפני מה הנני עקרה), לא כשם שהיו אומרים לי קמיע היא צריכה, הימוס (- רפואה) היא צריכה, אלא הנה נא עצרני ה' מלדת', ומבאר ה'שפתי צדיק' בזה"ל, זהו לימוד דעת שלא לתלות בטבע רק במנהיג העולם, כל מה שתולין בטבע קשה השינוי, אבל [אם תולין] למעלה מהטבע זוכין ברגע אחד לאור גדול.

עוד יש להביא מה שכתב ב'אזור אליהו' לבאר מה שנאמר בפרשתן (טו יג-יד) 'ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה וכו', ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, וז"ל, הנה אם השי"ת מעניש לאיזה אדם רח"ל, אז כל זמן שלא נודע לו להאדם שבאמת מגיע לו זה העונש וכמדומה לו איזה תערומות באפס מה (- אפילו במשהו) עליו יתברך אז רחוק הוא מהישועה, אך כשיודע באמת שהצער שיש לו מגיע לו כן באמת ובמשפט אז קרוב הוא להישועה. זהו ואחרי כן מלשון 'כן בנות צלפחד דוברות' (במדבר כז ז) כלומר לאחר שנתוודע לו שצדיק וישר ה' ובפרט נגדו, ומגיע לו זה הצער באמת, אז יצאו ברכוש גדול היינו שתבוא לו הישועה. עכ"ל. מעשה נורא מסופר על הגה"צ רבי נחום יאס'ער זי"ע מזקני וחשובי חסידי שטפנשט-באייאן (נולד והתגורר שנים רבות על אדמת רומניה) בשנות מגוריו בעיה"ק ירושלים, שפעם נפלה בתו היחידה למשכב ושהתה בבית החולים 'ביקור חולים' בקרתא דשופריא, והנה הגיעה עד שערי מות, והידיעה הגיעה לאזני ר' נחום שאין לה אלא שעות ספורות לחייה עלי אדמות. וילך רבי נחום מתוך יישוב דעת לטבול במקוה, שהרי עתה יצטרך לישב 'שבעה' ולא יוכל לילך למקוה משך ז' ימים, שב לביתו וישב ללמוד הלכות אנינות וקריעה מחשש שמא כשתגיע השעה לא תהיה דעתו מיושבת עליו, ויצא לעבר בית החולים, בדרך הילוכו נזכר ששכח את הסכין בכדי לקרוע 'קריעה' וחזר לקחתו, בעת שהלכו לבית החולים, פנה רבי נחום אל מלוויו ואמר, הרי עוד מעט קט עומד אני לברך בשם ומלכות את ברכת 'דיין האמת', שאמרו חז"ל (ברכות ס:) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה ו'לקבלינהו בשמחה', אם כן מוטל עלי להכניס בקרבי 'שמחה' - בקבלת רצון שמים באהבה וחדווה, ובתוך כך התלהב רבי נחום והחל לומר ברגש, אם בתי נוטה למות נמצא שהשי"ת מדבר ועוסק בי כעת, והיאך לא אתמלא שמחה על שהקב"ה בכבודו ובעצמו שמלא כל הארץ כבודו עומד ומדבר ודן בי.

משקרבו לעבר בית החולים פנה רבי נחום אל מלוויו ואמר, מעתה אסור להראות שום אות שמחה, כדי שלא לגרום חלילה צער וחלישות הדעת לרבנית העומדת בבכי לצד מיטת חוליה של הבת. ותיכף כשנכנס רבי נחום אל בית החולים, שמע בשורה טובה - שהבת התעוררה, חזרה להכרתה ויצאה מכלל סכנה, אז החל רבי נחום לרקוד בשמחה רבה על חסדי ה' כי לא תמנו. לאחר מכן הסביר את אשר אירע, בעת שמביא הקב"ה צרה על האדם כגון 'צרת הבת', אין זה אלא 'נסיון' מן השמים - לראות אם יאמין האדם בה' שכך צריך להיות ולא ירע לבבו, אך אחר שהקב"ה ראה את שמחתי 'בטרם צרה תחייני' - ובטרם יארע דבר התחזקנו באמונה, נמצא שעמדתי כבר בניסיון, אפשר לה להישאר בין החיים...

באר הפרשה - פרשת לך לך

ה

אך על ידי אמונה ניתן לבטל כל המולות ולהפך הבל לטובה, והאמונה המהורה היא היא 'זכות גדול', על כן לא פקפק אברהם כלל בבשורת הזרע, כי ידע שאם יאמין בה' אכן יזכה לבנים¹ (ורק על ירושת הארץ שאל במה אדע כי אירשנה, מאחר שלגרש את בני כנען תלוי רק אם המה מחזיקים בחטא, ואז שורת הדין נותנת לגרשם, נמצא שבשהבטיחו הקב"ה על ארץ ישראל נכלל בזה שבוודאי לא ישובו הכנענים מדרכם הרעה והוא 'יותר קשה וממש נמנע שיסגור דלתי תשובה ויעשה כנגד בחירתם', על כן היה קשה לו להאמין, כי שמא יחזרו בתשובה ושוב לא יוכלו לגרשם מן הארץ, על כן שאל במה אדע).

ה' אלוקים במה אדע כי אירשנה' (שם ה), ופירש רש"י (פסוק ו) שעל בשורת הזרע לא שאל לו אות, כי אם על ירושת הארץ שאל במה אדע כי אירשנה. ולכאורה צריך ביאור מאי שנא בשורת הזרע מבשורת הארץ, מדוע האמין אברהם שיזכה לבנים ולא ביקש אות ואילו על ירושת הארץ ביקש אות.

ומבאר ה'חתם סופר', כי הגם שלפי 'מזלו' של אברהם לא היה שייך שיזכה לבנים, ומבואר בתוס' (שבת קנו. ד"ה אין) שצריך 'זכות גדול' לשנות את המזל,

ז. שמא תאמר, מניין לי האמונה והבטחון שהקב"ה יושעיני והלא יודע אני היטב את 'מצבי' וחשבון מעשיי, ואיני הגון ואיני כדאי לזכות לנס ולישועה, אכן שמע נא לדברי הרה"ק ה'זרע קודש' זי"ע (ליל ה' דחנוכה) בזה"ל, ואף אם אמור יאמר האדם, זהו היה אם הייתי צדיק הייתי יכול לבטוח בה' שלא יקפח שכרי ויאכילני פרי מעשי, אבל אני יודע בעצמי מעשי שלא יצאתי ידי חובתי נגדו ית"ש, וא"כ איך אוכל לבטוח בה' שיגמול לי טובות מה שאינם לפי תגמול מעשי, זה עצת היצה"ר, אבל באמת לא כן הדבר, כי השי"ת טוב ומטיב לרעים ולטובים וטוב ה' לכל, ולכן בטחון לשון טיחה ודיבוק שידבק האדם בבטחונו ולא יסור ממנו בשום סיבה ואופן, עכ"ל. ובזה מבאר מה שנאמר 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה', שאברהם אבינו חשב שהגם שאינו ראוי לפי מעשיו, וכמו שאמר על עצמו 'ואנכי עפר ואפר', אך עם כל זאת יעשה עמו ה' צדקה, ובטח בהקב"ה שיעשה עמו צדקה, ומכאן ילמדו כל 'זרע אברהם' לילך בדרכי אבות.

ח. הנה רבים מאחינו בני ישראל הנתונים איש איש בנגעו ומכאובו יברכו את עצמם לאמר, מי יתן והייתי זוכה עתה לגילוי שכינה - שהקב"ה יתגלה אלי ויבטיחני בהבטחה ברורה כי בקרוב ממש אצא מאפילה לאורה, כל חד וחד בדיליה, זה ירצה לקבל הבטחה שפרנסתו תתברך, זה ימתין להיות מובטח ב'נחת דקדושה' מיו"ח ופעמים שהוא כבר זועק נואשות להבטחת 'ושבו בנים לגבולם'... יש הממתין להבטחת הזיווג - שהבן או הבת ימצאו בקרוב ממש את זיווגם, או שקרוב פלוני יתרפא ברפואה שלימה ברפואת הגוף והנפש, האחד יאמר הלוואי שאהיה מובטח לחבוק בקרוב בן, והשני מצפה להבטחת ישועה במציאת דירה או במציאת ה'ממון' עבור הדירה... וכהנה רבות - יכלה הדין וגווילי הנייר והם לא יכלו... ומכיוון שעדיין לא נגלה עליהם הקב"ה הרי הם שבורים ורצוצים, דוויים סחופים ומעורבבים, אכן יסוד נפלא נתגלה בפרשתן - כי כוחה של אמונה בה' להחיש על האדם את הישועה הנכספת יותר מכוחה של הבטחת ה' ברורה, על כן יעזוב איש את בכיו ויאשו, יתחזק באמונתו בה', ועי"ז תהא ישועתו קרובה לבוא.

והוכיח כן הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (בפרשתן ד"ה וינגע) מהא דכתיב (יב יז) 'וינגע ה' את פרעה על דבר שרי', ואיתא במדרש (בר"ר מא ב) כל אותו הלילה היתה שרה שטוחה על פניה ואומרת רבנו של עולם אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה, ואברהם מבחוץ (שאינו בכלל הצרה) ואני בתוך הסירה (יושבת כלואה בבית פרעה הרשע), אמר לה הקב"ה כל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, והכל אומרים 'על דבר שרי', עי"ש. ולכאורה טענותיה של שרה תמוהים הם, כי אדרבה, אכן, אברהם אבינו הובטח בהבטחה מפי הקב"ה לפיכך הוכרח הקב"ה לקיים ולשמור הבטחתו, שהרי 'לא איש א-ל ויזב' (במדבר כג יט) ומה שאין כן שרה שלא הבטיח לה כלום.

ומבאר הדבר"י, ומכאן יש להוכיח, שכח אמונה הוא גדול יותר מן הבטחה... ואם הקב"ה מטיב למי שמבטיח אותו מכל שכן למי שמאמין בו, וזו היתה טענת שרה 'אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה' - שהוא גדול מן הבטחה, ולבסוף - 'אברהם מבחוץ ואני בתוך הסירה' (כיצד יתכן כדבר הזה), השיב לה הקב"ה, כן הוא האמת, וכל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, היינו בשביל האמונה שבך, שהיא גדולה מן הבטחה שהבטחתי לאברהם, כנ"ל, והכל אומרים על דבר שרי - היינו על דבר האמונה כאמור, ודי למבין. והתבונן בדבר, כי נורא הוא, הגע בעצמך אילו היה לך הקורא 'הבטחה' מפורשת מפי אליהו הנביא, או מפי הרבי בכבודו ובעצמו - ק"ו מפי השכינה כמו שהובטח אברהם אבינו, וכי לא היית מובטח ושללו בלבך, וכאן מצינו כי כוחה של אמונה גדול מזה, ופי כמה תשקט רוחו ותשלול נפשו של המאמין ובוטח בה'.

באר הפרשה - פרשת לך לך

בירה דולקת - מתחת הדליקה טמונה הטובה

איתא במדרש בפרשתן (בר"ר ל"א), 'רבי יצחק פתח (פרשה זו), משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה הזאת בלא מנהיג (פירוש, שאין לבירה בעה"ב שישמור להצילה מלהבה), הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך, לפי שהיה אברהם אבינו אומר (לאחר המבול ודור ההפלגה) תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם, ע"כ. ולכאורה לא נתברר מה תשובה יש כי 'אני הוא בעל הבירה', אדרבה יקשה ביותר - אם הוא רואה הכל מדוע אינו מכבה את הדליקה, כיצד יתכן שבעליו של הבירה יניחו לבירה שתדלק ותהא נתונה למאכולת אש מבלי שינקפו אצבע להצילה מלהבה.

אך האמת, דקושיא מעיקרא ליתא, כי כוונת בעה"ב הייתה לומר, טעות בידך, כי רק בעיניך נראה כדליקה המזיקה, אך האמת שאני הוא 'בעל הבירה' וכל הנעשה כאן על ידי נעשה, ב'חשבון' מדוקדק לפרטי פרטים לטובת הבירה ויושביה^ט, ובאמת גם 'האש' היא לטובה'. ולא הפקרתי את ביתי, אלא הנני עומד ומשגיח על כל הנעשה בהאי ביתא שיהיה אך ורק לטובה ולברכה".

וללמדנו, כי אף בשנראה לאדם שצרה קרובה, והרי הוא מתפחד מלהבות האש, ידע ש'בעל הבירה' עומד ומשגיח על הנעשה בהאי עלמא. ומה שאיננו מכבה את האש - כי באמת אין זה אלא

ט. אשריהם ישראל, שבאמונתם מקבלים כל דבר באהבה ושמחה, ופוק חזי שיגרא דלישנא (בשפת האידיש) כשרוצים לומר על ענין שאינו טוב אומרים פלוני איז גוט אונגערעג (מאד רעב) או פלוני איז גוט מיד (עייף), גוט נערווייז, גוט אין דער ערד (ח"ו) וכיו"ב, ואף כשרוצים לומר על אי מי שעושה מעשה שטות אומרים פלוני איז גוט משוגע, כי יודעים ומאמינים שכל דעביד רחמנא לטב עביד...

י. וכמו שמצינו בפרשתן אצל אברהם אבינו, שלאחר שעלה ממצרים כתיב (יג ג) 'וילך למסעיו', ופירש רש"י 'בחזרתו פרע הקפותיו', ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בד"ה וילך למסעיו) שבעת הילוכו עמדו עליו 'ליצני הדור' - מחוסרי אמונה, להרבות בקושיותיהם, שהלא הקב"ה הבטיח לך 'ואברכך' - בממון (רש"י יב ב) בבואך לארץ כנען, והנה מיד פגע בך הרעב עד שהוצרכת לצאת לחוצה לארץ, ואיה הבטחת הבורא ב"ה. ובאמת, דייקא שם נתקיים בו 'ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב' (יג ב), מעתה, בא ברונה אל כל ה'חכמים' המקשים עליו ופרע את כל הקפותיו - 'הקפותיו' מלשון מחיצות והעלמה, ובחזרתו 'פרע' - גילה והוריד מעליו את כל ההסתרות, והחזיר להם תשובה באמרו, עתה ראיתם כי לשם כך שלחני הבורא לשם - להטעין אותי בעושר גדול בכסף וזהב ובגדים וצאן ובקר לרוב, והרעב היה הגורם והמסובב לקיום הבטחת הקב"ה.

הוסיף הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לבאר 'בחזרתו פרע הקפותיו' שהוא מלשון 'גילוי' (מל' זפרע את ראש האשה', במדבר ה יח) כי אז נתגלה אור האמונה, וראו כל עמי הארץ כי כל מעשי ה' לטובה - לעשות את אברהם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב.

יא. ולא עוד, אלא שה'בירה הדולקת' היא הגורמת לה'ציץ עליו בעליו הבירה' - לקירבת ה' באהבה יתירה. וכדכתיב בריש פרשתן 'אל הארץ אשר אראך', וכתב ה'בעל הטורים' אראך בגימטריא בעננים (222), עיי"ש מה שפירש בזה, ולדידן יאמר, ללמדנו בא, שלא ירך לבב האדם בעמדו בעת חשיכה, כי באו העננים להחשיך בעדו, כי אדרבה, מתוך החשיכה יזכה ל'אראך' - לראות את הקב"ה בהארת פנים.

וכך נאמר לאחר מתן תורה 'ומשה ניגש אל הערפל' (שמות כ יח) וכתב 'בעל הטורים' כי 'אל הערפל' בגימטריא 'אל שכינה'. מכאן למד הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (דברים, עמו' ריא) כי אם נראה לאדם ש'ערפל' מכסה אותו בחושך כפול ומכופל ידע שאין זה 'ערפל' אלא עכשיו 'שכינה' שורה ונגלית עליו, ואינו ניגש 'אל הערפל' אלא 'אל שכינה'. והן הן דברי הכתוב בחנוכת בית המקדש הראשון (מלכים א' ח יב) 'אז אמר שלמה ה' אמר לשכון בערפל', שנתגלה לשלמה כי כשיש 'ערפל' הרי זה סימן כי ה' אמר לשכון עליו.

וכן ביארו צדיקים בלשון הכתוב (תהלים קמז ח) 'המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר', שרמז יש כאן למי שמתנסה בייסורים קשים ומרים, ונראה לו ש'עננים' שחורים' באו עליו והם מחשיכים בעדו את אור השמש, ידע שבאמת כל 'חשכות' עננים הללו אינה אלא מפני ש'המכין לארץ מטר' - ומשכן ה'מטר' בתוך אלו העננים, ומתוך צרה יבוא הגשם להשקות צמאי חסדיך, ולא היתה זאת לרעה כי אם לטובה.

באר הפרשה - פרשת לך לך

ז

זי"ע (ד"ה ואברהם) שבוודאי הוקשה לו לאברהם לעזוב את ארצו ומולדתו ובית אביו בהם הורגל כל ימי חייו, ללכת לארץ נכריה כאשר עדיין אינו יודע אפילו אנה ילך, ומאין היה לו בח כביר כל כך - לעזוב הכל, למקום הלא נודע... אלא שהאמין ובטח בהקב"ה שבוודאי יעשה עמו 'אך טוב וחסד', השליך עצמו ואת יהוה על ה', ובזאת היה בכוחו לקיים רצונו ית' אפילו בדבר

דמיונות הוא לפי קוצר קטנות דעת האדם², כי לא 'דליקה' יש כאן אלא רוב טובה וברכה³.

בה' בטחתי לא אמועד - ע"י האמונה והבטחון ילך לבטח דרכו בפרשתן (יב ה), 'ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן', ומפרש הרה"ק ה'בת עין

יב. וכך כתב ב'חובת הלבבות' (שער הבחינה פ"ה) 'וכבר נאמר, כי חבורה אחת מעוברי דרכים לנה סמוך לכותל, ובא כלב ועשה צרכיו על אחד מהם, ונעור משנתו ומיהר עצמו לרחוץ מן הזוהמא - כשהוא מלא טענות כרימון מדוע דווקא לי אירע כזאת, אמנם כשהרחיק משם נפל הכותל על חבריו וימותו כולם ורק הוא ניצל', עכ"ל. נמצא שכשחזר למקומו להמשיך בשינתו וראה את נפילת הכותל כבר רבתה שמחתו שדווקא לו אירע הדבר, שעל ידי זה ניצול ממות לחיים.

פעם נכנס אברך אל הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע ושפך בפניו את מר לבו, לאחר שבנו יחידו מחמד נפשו הנולד לו שנים רבות לאחר נישואיו חלה אנושות ונסתלק לבית עולמו ל"ע, ועתה נפשו בשאלתו לדעת ולהבין מה רוצה מעמו השי"ת בלקחו מעמו מתנה יקרה זו. אמר לו הרבי, בשנות ילדותי הזדמן לי להיות ב'בנק', וראיתי איך שבא יהודי אל פקידי הבנק ונותן להם סכום מעות גדול, מיד נתמלאתי רחמים עליו מדוע 'לקחו' ממנו את כל כספו ורווחיו אשר הרוויח ביזע ועמל ואפילו מעט מזעיר לא השאירו בידו. לאחריו ניגש יהודי נוסף ובזאת הפעם שמחה נפשי בראותי ש'נותנים' לו הון רב. אך כעבור כמה שנים נעשיתי בר דעת אז נוכחתי לדעת שטעות גדולה הייתה בידי, כי האיש אשר ריחמתי עליו אינו אלא עשיר גדול שבא להשקיע כספו שישא רווחים ומעות אלו יכפילו וישלשו עצמם, ואילו השני עליו יש לרחם ביותר, כי המעות ש'קיבל' לידו לא היו אלא 'דמי הלואה' שלוה מהבנק - בריבית שהושתה עליו ב'היתר עיסקא', ומעתה יגדל חובו יותר ויותר. מכאן למדתי כי לא מה שנראה לעיני אדם הוא הנכון, כי לפעמים נראה לו לאדם שהוא 'מקבל' ואינו אלא 'מפסיד' גדול, ופעמים נראה לו ש'מפסיד' ובאמת טמון בו 'רווח' גדול. כמו כן אתה, אין לך לעשות כלום כי השי"ת לא לקח ממך מאומה, אלא אדרבה מה שה' לקח באמת הוא ה' נתן ועל כך יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם.

מעשה היה באיש יהודי 'קשה יום' אשר הרבה צרות וייסורים עברו עליו והרגיש בנפשו ש'אך רע ומר ירדפוהו כל ימי חייו', ושפך ליבו בפני הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל גאב"ד טבריא, נענה לו רבי משה בלשון תימה, מדוע אתה מספר לי רק חצי סיפור, וכבר נודע פתגם העולם שרק לשוטה מראים חצי עבודה... התפלא האיש מאוד על דברי רבי משה, ואמר לו ימחול נא רבינו אך לא זכיתי לירד לעומק דעתו, ואיזה 'חצי שיעור' יש כאן... השיב לו רבי משה במתיקות ובמאור פנים, אכן, אינך אוחז רק בחצי מהמעשה, כי 'הסיפור' עדיין לא הסתיים... המתן מעט ותתאזר בסבלנות וכבר תראה כיצד הכל היה בחשבון להביא לידי טובתך השלימה, ועוד תאמר בפה מלא 'אודך ה' כי אנפת בי'...

יג. ויתבאר ביותר על פי מעשה שהיה ביהודי שהיה מהלך ברחובה של עיר בבני ברק יצ"ו, והנה רואה הוא עשן העולה ומיתמר מבית כלשהו, הרואה לא התמהמה, אלא תיכף ומיד החיש את הממונים על כיבוי האש בעיר, הללו פרצו לבית וראו שאין כאן אש כלל, כי אם עשן היוצא ממכשיר החימום אשר בבית הנקרא 'יונקערס' (הנעשה לחמם את המים שבבית), ועזבו את הבית, לאחר כמה ימים דרשו מבעל הבית שישלם להם שכר טרחתם בסך תשע מאות שקלים טבין ותקילין. מכיוון שכן, הזמין בעל הבית את היהודי שקרא למכבי האש ל'דין תורה' אצל בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל, בטענתו אף שראית 'עשן' עולה מהבית היה עליך לדעת שעדיין אין זה הוכחה שה'אש' בוערת, כי מאחר ואינך בקי בכלי הטעכנאלאגיע, היה עליך לברר תחילה האם צריך להזעיק את מכבי האש... ובזה יתבאר דברי המדרש, שאברהם ראה בירה דולקת, אמר לו הקב"ה אין כאן דליקה כלל... אלא רק נדמה לך שהיא דולקת מאחר שאינך מבין בהנהגת העולם...

יד. בספר 'דרכי נועם' (ח"א עמ' קסד) ביאר מה שנאמר (טו ה) 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה', שאברהם אבינו האמין בתכלית האמונה כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, ויאף שאינו מבין מה החסד שבדבר, היאך יכולה פורענות

באר הפרשה - פרשת לך לך

ומכאן נלמד, כל חד וחד ב'עשרה נסיונות' העוברים עליו, או בכל צרה וצוקה המתרחשת ובאה לעולם, וכן בכל 'פרשת דרכים' כשאנו יודע כיצד יוכל להחזיק מעמד וללכת ב'חרן' - חרונו של עולם, יתאמץ לראות את ה' בכל דבר וענין, ואז יצליח", כי האמונה והבטחון הם המשענת שעל ידם יצליח את כל 'משבר' ונליך שעלי עברו, ואם יבטח בהש"ת יוכל לעמוד בנקל מבלי שברון רוח ונפש".

שקשה לו, וזהו שאמר הכתוב ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה, כי תיבת 'בטחון' עולה בגמטריא 'חמש ושבעים', וכלומר שהשיג מדרגת הבטחון בצאתו מחרן, שרק על ידי שבטח בה' היה בכוחו לצאת מארץ מולדתו ומבית אביו וממשפחתו¹⁰. וכן הוא לדידן - בכח האמונה והבטחון בבורא כל העולמים דכל מאי דעביד לטב עביד יש בידו לקיים מצוות ה' ולעמוד בנסיונות הקשים ביותר¹¹.

להיות הטוב המושלם שאין טוב הימנו - דבר זה לא ערער במאומה את אמונתו שהכל טוב וחסד', וזהו שנאמר והאמין בה', ועל כן ויחשבה אברהם לו - להנהגת הבורא ית"ש עמו לצדקה לחסד ולרחמים. ונדע המעשה שסיפר הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע אודות הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג ואחיו הרה"ק בעל ההפלאה זי"ע ששאלו את רבם הגדול המגיד ממעזריטש זי"ע על הא דאיתא במשנה (ברכות נד.) 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה', כיצד ניתן לקיים דברי חז"ל האלו כפשוטם ולברך על הרעה כאילו היא טובה, אמר להם המגיד הכנסו לבית המדרש ותשאלו את רבי זושא, ה"ה הרה"ק מאניפולי, ואכן הלכו לשם ואמרו להרבי ר' זושא כי רבנו המגיד אמר לנו לשאול אותך פירוש בדברי המשנה, נענה להם, 'תמוה לי שצוה לכם לשאול אותי, הכי שייך לשאול זאת לאדם אשר לא היה לו עוד שום רע מעולם אפילו רגע אחד, כי מיום הולדתו יש לי כל טוב, שאלה כזו צריכים אתם לשאול לאיש אשר היה לו חלילה רע', והמה ידעו כי הרר"ז מלומד בדקדוקי עניות נוראיים, ואעפ"כ מעיד על עצמו בפה מלא שמעולם לא היה לו רע, אז הבינו היטב כי אכן, דייקא זאת רצה 'המגיד' ללמד, כי המאמין בהש"ת באמת אינו מרגיש שום רע, אלא תמיד טוב לו, ותמיד הנו מאושר שש ושמח בהנהגתו ית', וישמח ישראל בעושיו, וזהו מה שאמרו חז"ל חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה - לתוקף אמונתו בה' שכל הנהגתו היא אך ורק לטובה (הובא בספר המנוחה הטהורה ברכות בשם 'נפלאות הרבי').

טו. ואכן 'אשרי אדם בוטח בך', כי אין לך אושר החיים גדול יותר מאותה הרגשה של בטחון בהש"ת כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי. וכמו שפירש ה'מצודת דוד' את מה שנאמר (תהילים קמו ה) 'אשרי שא-ל יעקב בעזרו שברו על ה' אלוקיו - מילת 'אשרי' משמשת בשתים לומר אשרי למי אשר שברו על ה' [וכאילו נכתב אשרי שא-ל יעקב בעזרו, אשרי מי ששברו על ה' אלוקיו], כי אין אושר גדול ממי שכל 'שברו' ותקוותו הוא על הבורא ית"ש. הוסיף הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דברים לקוטים עמ' קנח) 'אשרי שא-ל יעקב בעזרו' ונתברך מן השמים בעשירות לרוב, ואעפ"כ אינו משים בטחונו בכספו וממונו אלא 'שברו על ה' אלוקיו'.

טז. אימרא יאי אמר הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א רב ביהמ"ד 'דברי שיר' בעי"ת בני ברק יצ"ו, כי מדרך הבריות לשאול על העבר למה אירע כך וכך, ואילו כלפי העתיד שואלים מה יהיה, והנה 'למה' עולה למניין ע"ה, גם 'מה יהיה' עולה למניין זה, וראה זה פלא 'בטחון' אף הוא בגימטריא ע"ה, חושבנא דדין כחושבנא דדין, ללמדך שה'בטחון' מסלק כל שאלות חששות, פחדים וספקות, הן העבר - 'למה', הן על העתיד - 'מה יהיה'...

יז. כתיב בפרשתן (יז ה) 'ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם', ובגמרא (ברכות יג.) 'תני בר קפרא כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה', וביארו בספרים (יצב אברהם לך, ועוד) כי 'אברם' נוטריקון ר'בות מ'חשבות ב'לב איש (אגרא דכלה ריש הפרשה), והנה איתא בשל"ה הק' (שער האותיות אות א' מו) וז"ל. בכלל דביקות האמונה, שיאמר על כל פעולה שרוצה לעשות, אפילו לזמן קרוב, יאמר אעשה זה אם ירצה השם, הן שיהיה דבר גדול או דבר קטן, וסימנך 'עצת ה' היא תקום' (משלי יט כא), 'היא' ראשי תיבות א'ם ירצה השם, ואז 'תקום', עכ"ל. ובזה יבואר 'שינוי השם' של אברם, שמעתה לא יהלך האדם רק עם 'אברם' - ר"ת רבות מחשבות בלב איש, אלא יוסיף בהם את ה'יא - ר"ת אם ירצה השם, כשמו של 'אברהם', ויזכור את ה' בתוך מחשבותיו (כי 'היא' רומז לאות ה'א' במילוא י"א, כלומר שניתן לומר ה"י וכן ה"א), ומי שאינו מאמין בזה עובר בעשה', כי תכלית האדם לידע ש'עצת ה' היא תקום' (עיין גם באמרי אמת סוכות יום א' תרע"ג).

יח. באמת אמרו, אל ימתין האדם לעת צרה - אלא מתחילה בטרם כל, ירגיל עצמו להיות תולה עיניו למעלה אל השי"ת, וכדכתיב (ישעי' מ כו) שאו מרום עיניכם, ובזה יחסוך מעצמו כל צרה ועקתא. וכך ביאר הרה"ק ה'חתם

כאשר אך שמע אברהם את ציווי הבורא - 'ספור הכוכבים', מיד החל לספרם בלא לחשוב חשבונות הרי ממילא לא אוכל לספרם ומה לי להתחיל בזה כלל, ועל זה נאמר לו 'בה יהיה זרעך' - רצוני שכך ינהגו בניך אחרך, שלא יתפעלו ממחשבות ייאוש^ט, יקפצו אל תוך העבודה ויתחילו עשות את המוטל עליהם^ז, ומפורש אמרו חז"ל

הבט נא השמימה - יתחיל בעבודה וה' יגמור בעדו בפרשתן (טו ה), 'ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם ויאמר לו כה יהיה זרעך', ביאור נפלא ביאר הגה"צ רבי מאיר שפירא מלובלין זצוק"ל (בספרו אמרי העת) שהרי כל בר דעת יודע שאי אפשר לאדם לספור ולידע מנין הכוכבים, ומכל מקום

סופר' זי"ע (תו"מ עקב ד"ה שמע ישראל) את נוסח הברכה, 'בורא נפשות רבות וחסרונן' - שאנו מודים ומשבחים את הבורא על שברא אותנו, ומני אז ממציא לנו בכל עת כל אשר חסר לנו כדוגמת מים לצמא וכיו"ב. ולכאורה צריך ביאור, מה הודאה היא זו, וכי לא היה עדיף באם לא היה לאדם 'צימאון', וכלל לא היה נצרך וחסר לשתיית המים. ומבאר ה'חתם סופר', וז"ל. אבל האמת, זו היא עיקר טובת בריאת האדם, שלכך נברא בחסרון - כדי שיכיר את בוראו (ע"י שייחל אליו מתוך הכרה כי רק בידו למלאות מחסורו) ויעבוד את ה' ויזכה לשני עולמות, נמצא 'חסרוננו' יותר טובה לו מכל טוב. ולזה אנו מברכין 'ברוך הבורא נפשות רבות וחסרונם' (ושבח זה הוא) יותר על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי, כי עי"ז ברוך חי 'עולמים', זוכה לשני עולמים - בעולם הזה ימלא ה' כל מחסורו, ואף יירש טובה וברכה לעולם הבא כשכר על בטחונו וייחולו אל ה', ועל זה וודאי קא מברכין.

יט. ובכלל זה שלא להתפעל מכל אותם 'נפילות' שכבר היו לו, אלא יתחזק לעשות את המוטל עליו מתוך התחדשות מבלי להביט לאחוריו. דברים נפלאים כתב כ"ק אדמו"ר מראחמסטריווקא שליט"א (ארה"ב) בספרו 'אמרות טהורות' (דף ע) בשם הרה"ק ה'זרע קודש' זי"ע (בפרשתו בדיבור השלישי), וז"ל, דהנה, אילו היה אברהם אבינו נותן דעתו על עצמו, מאיזה אדם נולד (אביו תרח) ומאיזה מקום שפל הוא בא, היה קשה לו מאד לחשוב שיש לו מציאות ויכולת כלל לעבוד את השי"ת, כי בכל עת שיעלה על זכרוננו מאיזה מקום שפל הוא בא, אז יחשוב בנפשו לומר - מי אני ומה אני חשוב שאהיה ראוי לעבוד את השי"ת. וכן בכל אדם, כאשר יזדמן לפעמים שהוא נופל קצת, אזי הוא עלול לחשוב כן על נפשו, מה אני חשוב שאוכל לעבוד את ה'. ועל זה אמר הקב"ה לאברהם לך לך - לאז זיך אפ פון די אלע זאכן (עזוב עצמך מכל המחשבות הללו) ורק לך לעבוד את השי"ת, מען דארף זיך מחזק זיין (צריך להתחזק).

הנה כתיב בסוף פרשת נח על כל משפחת תרח 'ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן... וימת תרח בחרן' (יא לא-לב), ובפרשתן כתיב גבי אברהם (יב ה) 'ואת הנפש אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען, ורמז יש בדבר, כי הכל יוצאים ללכת אל ארץ כנען, ורק אברהם הגיע, ולא נתפעל מה'חרן' - נפילות אשר אירעו על אדם הדרך, אבל ה'תרח' רק רואה את החרון ומיד מת על אחר... מבלי להתרומם מעפרו לשוב על מעמדו הטוב.

וכך מרומז ב'טעמי המקרא' שבפרשתן בפסוק (יג יח) 'ויאהל אברם ויבוא וישב באלוני ממרא', שה'טעם' בתיבות 'ויבוא' הוא 'תביר' (שהוא מלשון 'שבר'), וכן גם תיבת 'וישב' טעמה הוא תביר, והרי זה מרמז ל'שבר על שבר הושברנו', ואף על פי כן לא נסוג ליבו אחור אלא המשיך בשלו 'ויבוא וישב'...

ביסוד הדברים אמרו לפרש גם בהא דכתיב בפר' בראשית לאחר חטא עץ הדעת 'ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי' (ג כ), ולכאורה מה עניין קריאת השם לכאן, ואין מקומו אלא לעיל (סוף פרק ב) היכן שנאמר שהביא הקב"ה את חוה אל האדם, 'ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי וגו', אלא כי לדאבון לב חוה חטאה והחטיאה את האדם והביאה יללה לעולם, אך דייקא באותה שעה נאמר עליה 'כי היא היתה אם כל חי', כלומר, רמז לה, שכל שיחה ושיגה מעתה יהיה על העתיד - מבלי להתעסק עם מה שהיה, אלא יהיו פניה פונים אל העתיד - להיות אם כל חי... וללמד על הכלל יצא, שאחר כל נפילה אין להתבוסס בה אלא לחשוב כיצד 'בונה' הוא את העולם...

רמז נאה אמר אחד מצדיקי דורנו בלשון התפילה (אדון עולם) 'בלי ראשית בלי תכלית', שאם האדם בלי ראשית - שחסר לו כח ההתחדשות וההתחזקות הרי כל הליכותיו הם בלי תכלית...

כ. ידועה התמיהה מדוע הנסיון של 'לך לך' נכתב בתורה ונסיון של 'אור כשדים' לא נכתב (ואף לאלו מהראשונים הסוברים שאור כשדים בכלל 'עשרה נסיונות' היה אולם לא נכתב בפירוש בתורה), ואמרו בדרך רמז, כי הרבה הם האנשים שבלילה

באר הפרשה - פרשת לך לך

'לא עליך המלאכה לגמור' (אבות ב טז) כ"א, והקב"ה כבר ישלים המלאכה כדכתיב (תהלים נו ג) 'לקל גומר עלי'.

בעלותם על יצועם יקבלו עליהם עול מלכות שמים באהבה עד כדי מסירות נפש, וכמו שכתב הרה"ק הר"א מלז'ינעסק זי"ע ב'צעטיל קטן' (אות א), וז"ל, בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה ובפרט שהוא יושב בטל בחדר או שוכב על מטתו ואינו יכול לישן יהיה מהרהר במצות עשה זו של 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' (ויקרא כב לב), וידמה בנפשו ויצייר במחשבתו כאילו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים והוא בשביל קדושת השי"ת שובר את טבעו ומפיל את עצמו להאש על קידוש השי"ת. אבל, כל זה בלילה, ובהגיע הבוקר, כשהשעון מורה לו לקום, נו, לך לך - צא ממיטתך... והילד איננו, איננו שומע כלל בקול ה'שעון המעורר'... ולכן דייקא נסיון זה נכתב בתורה לגודל חשיבותו. ואין הדברים אמורים רק לעניין השכמת הבוקר, אלא הוא ציור ומשל על דרכו של עולם, אשר רבים מפליגים ב'מחשבותיהם' עד כדי מסירות נפש ממש, אך כשמגיע 'למעשה' הרי הוא 'ישן'... וכנגד זה דיבר הכתוב לך לך, תתחיל ללכת... וכך אמרו ב'קאצק', שהציווי הראשון שאמר הקב"ה לאברהם אבינו הוא 'לך לך', כי הדבר הראשון שצריך לומר לעצמו הוא לך לך ממקומך, אל תישאר באותו מקום... וכל אחד יודע בעצמו מהו הדבר המעכבו מלהתעלות שעל כך נאמר לו לך לך...

ויש לרמז זאת במה שנאמר (שמות יט ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', שמדרכו של 'נשר' לישא את גוזליו על כנפיו (וכמו שפירש רש"י שם), וכשהוא מגביה עוף למעלה למעלה אזי גוזליו המרחפים על כנפיו מביטים על העולם מלמעלה למטה, ברם, התדע כיצד מגיעים הגוזלים על גבי כנפי הנשר, בפעולה זאת אין הנשר מסייע להם, רק עליהם להתרומם ולקפוץ, לעלות על גבי כנפי אביהם. נמצא שאת 'הפסיעה הראשונה' עליהם לעשות בכוחות עצמם, ומאחר שעשו כן מגביה אותם לגבהי מרומים בלא שום פעולה או קושי מצידם... וכנגד זה אמר הקב"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים, כשאתם תעשו את הפסיעה הראשונה להתרומם מעט, אז אגביה אתכם מעל כל העולם למעלה...

מסופר שבימים עברו כשאסרו הרשעים ברוסי' לקיים תורה ומצוות חלילה, ישבו פעם קבוצה מחסידי ליובאוויטש בהתוועדות יחד עם הגה"ח רבי חאט'שע (מזכירו של הרה"ק הרי"צ זי"ע) והיו מדברים דברים נעלים ברומו של עולם בתורה אמונה ועבודה. מחמת פחד הרשעים העמידו בחור שיעמוד על המשמר מחוץ לבית בו התקיימה ההתוועדות לבדוק שאין הרשעים באים. תוך כדי השירה והכיסופין נכנס אותו בחור והודיע שהרשעים מסתובבים סביבות הבית, תיכף נתמלאו כל היושבים בפחד ובאימה רבה, בידעם כי נכונה להם סכנת גלות לסיביר. לכן מיהרו להטמין את ספרי הקודש ותחתם הוציאו 'כתבי עת' (עיתונים) ושאר מילי דעלמא וחלקם אף ניסו לנוס מן המקום. לאחר זמן מה חזר הבחור ובישר שהסכנה חלפה כי נסתלקו הרשעים מהמקום, מיד חזרו ופתחו את ספרי הקודש. עתה פנה אליהם רבי חאט'שע ושאלם מה חשוב יותר אצלם רוחניות או גשמיות. ויענו כל העם יחדיו וודאי שהרוחניות חשובה פי כמה וכמה. אם כך - המשיך ושאל. מדוע מששמעתם שהרשעים באים לא פעלתם כדרך שאתם פועלים ברוחניות, לשבת ולבכות מתוך השתפכות הנפש אלא מיהרתם לפעול. ויענו העם - הלא סכנה ארבה לנו, ולא היה מועיל לנו מאומה באם היינו יושבים וממורים בבכי. הרים רבי חאט'שע את קולו ואמר להם, כן הם פני הדברים ברוחניות, שאל לו לאדם להסתפק בהתעוררות הלב ודמעות רותחות, אלא עליו לקום ולפעול בפועל ממש בהתעלותו בעבודת ה'.

וכה אמר 'חכם אחד' בדרך צחות על הניגון הידוע עסן עסט זיך, שלאפן שלאפט זיך וואס זאל מען טוהן אז ס' לערענט זיך ניט... אז ס'דאוונט זיך ניט (האכילה והשינה באה לנו בנקל ללא כל טורח ומאמץ, אבל מה נעשה שהתורה והתפילה באה לנו בקושי גדול), ושאל ה'חכם', הבה נחשב חשבוננו של עולם, באם היה המצב להיפך שהאכילה והשינה עסט זיך ניט און שלאפט זיך ניט (שהם היו עולים בקושי) וכי גם אז היה 'מזמר' 'וואס זאל מען טוהן אז ס'עסט זיך ניט' (מה נעשה שאיני יכול לאכול) או שהיה 'עושה למעשה' ופונה לרופא או מכריח עצמו לאכול... והמבין יבין.

פשיטא ואין צריך לומר על ריבוי תפילות ותחנונים ושפיכת לב כמים בברכת 'אהבה רבה' או ב'הערב נא', אך אין לנו להסתפק בתפילה בלבד אלא העיקר הוא 'למעשה'...

כא. וכמו שפירש רש"י בפרשתו לפרש הכתוב (יד ט) 'ארבעה מלכים את החמשה - אעפ"כ נצחו המועטים, להודיעך שגבורים היו, ואעפ"כ לא נמנע אברהם מלרדוף אחריהם, בידעו כי על היהודי לעשות רק כפי יכלתו וממילא יהא הקב"ה בעזרו.

באר הפרשה - פרשת לך לך

יא

הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ז ד"ה במדרש ויתאו) 'וכי צריך הקב"ה לחנפו בזה ההבטחה, הרי וודאי שבלא זה ג"כ יעשה רצון המקום ב"ה. אלא ביאורו, שבאן הודיע לו הבורא - 'ואעשך לגוי גדול' והבל תלוי בו, ושידע שבהתחזקותו בעבודת ה'כד יטה את כל בני' אחריו לטובה. וכמו כן צריך כל אחד לידע שהבל תלוי בו. והיינו שבעמוד האדם בפני נסיון קשה - יתבונן היטב כי כל מהותו והווייתו, ומהות והוויית כל העולם

באמת אמרו, בשעה שיתחיל האדם לעשות 'פעולה קטנה' לטוב, משם יקל עליו להמשיך בדרך טוב - לעלות עוד ועוד יי, עד שיגיע לתכליתו הנרצית יי.

להנאתך ולטובתך - העמידה בנסיון מטה לטובה אותו ואת כל העולם

בפרשתן (יב א-ב), 'לך לך מארצך ממולדתך מבית אביך וגו', ואעשך לגוי גדול וגו'. מקשה

כב. סיפר הגה"ח רבי עזריאל טויבער זצ"ל (שעסק רבות בקירוב רחוקים) שפעם התאונן בפניו נער אחד כי אינו מסוגל לעצור בעצמו מלעשן סיגרטי' חלילה ביום השב"ק. לקחו ר' עזריאל להגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, ששקל בכובד ראש בשאלה קשה זו, אחר נענה ואמר בקשה אחת לי אליך, אף אם תעשן ח"ו בשבת, אנא ממך, בגמר העישון אל תכבה את האש, ובכך תמנע עצמך לכה"פ מ'חילול שבת' נוסף של 'כיבוי' דאורייתא. הנער קיבל כן על עצמו וראה זה פלא, כעבור זמן מועט בלבד נתהפך מכח קבלה קטנה זו להיות בעל תשובה גמור בכל פרייה ודקדוקיה.

כג. איתא במדרש (בר"ר לט ט) 'אמר רבי לוי, שתי פעמים כתיב 'לך לך' (לך לך מארצך' ולך לך אל ארץ המוריה' בנסיון העקידה) ואין אנו יודעים איזו חביבה אם השניה או הראשונה... (ומסיק שם שהשניה חביבה יותר), וידועה התמיהה כיצד יעלה על הדעת לומר שלך לך מארצך חשוב יותר מנסיון העקידה... כיצד אפשר לדמות 'גלות' לשחיטת בנו יחידו שנולד לעת זקוניו, ומה עוד ששם כתיב 'ואגדלה שמך והיה ברכה וכו'', ובעקידה לא הובטח לו מאומה. וביאורו, דעיקר הקושי הוא היציאה הראשונה והבריחה מעמקי הבלאטע (הבוץ) לעזוב את בית אביו לשכוח מכל עברו לעזוב את הדרכים שהורגל בהם ולקפוץ לתוך ים התורה והעבודה קשה לו לאדם כהנה וכהנה... (כי לאחמ"כ - להמשיך להשאר בקדושה, בא לו יותר בנקל) ושפיר יש מקום לומר שנסיון זה חביב מנסיון העקידה כשכבר היה ב'מצב' טוב וראוי... (אין לנו כל השגה באברהם אבינו, אך הלימוד הנוגע לדין אמרנו).

כד. זאת חובת האדם, לעמול ולהתייגע בכל כוחו ללא לאות בעבודת בוראו להתגבר על יצרו, וכה אמר הרה"ק השרף מקאצק זי"ע (שש"ק עניינים שונים, עבודת ה' מג) שבשעה שיורדת הנשמה להאי עלמא מורידה הקב"ה בסולם גבוה מרום שמים עד תחתיות ארץ, בהגיעה לארץ מסלק הקב"ה את הסולם ואומר לאדם - מכאן ואילך, עליך להעפיל בעצמך בדרך העולה בית קל על ידי ההתחזקות בעבודת ה' - יש שאינו מנסה לקפוץ, ויש הקופצים ונופלים, ואז מתייאשים, ויש מי שקופץ למעלה שוב ושוב עד שירחם עליהם הבורא ומעלה אותם...

וכמשל לאיש שבעצת רופאו ערך בכל יום 'הליכה' המשך כשעה תמימה (הליכה שאין בה מטרה אלא ההליכה עצמה...), פעם אחת עבר בסמוך אליו רכב אשר 'מנהיגו' היה 'בעל חסד' גדול, וקרא לאותו 'הולך' שיעלה לרכבו ויקחנו למחוז חפצו, סירב ההולך לעלות, אבל בעל החסד המשיך להפציר בו - את כל הילוכך במשך שעה אקצר למשך שתי דקות... ולא הועיל מאומה, כי אין לו כל מטרה בהגעה לאיזה מקום רק בעצם ההליכה חפצו ומטרתו, כך יבין, כי עצם היגיעה בתורה ובעבודה היא היא המטרה והתכלית (ולכן כתיב 'אם בחוקתי תלכו' - וברש"י, שתהיו עמלים בתורה, כי בתורה יש תכלית מיוחדת ב'הליכה' וביגיעה), וגם זה נכלל במאמר הכתוב בריש פרשתן לך לך, תתחיל לעשות 'הליכה'... כי רצונו של המקום ב"ה שאדם ילך ויטייגע בעבודתו ית"ש.

ואילו הרב מפוניב' ז"ל המשיל זאת, לעשיר שעמד בצד 'שדה אימונים' - מקום שבו מרגילים את החיילים ואנשי המלחמה, והנה הוא רואה שהחיילים קופצים ומדלגים מעל בור מים גדול ועמוק, אף נדרש מהם להתכופף מטה מטה מתחת ל'גדר תיל' (barbed wires) וכל זה כדי להרגילם לעמוד איתן בכל סוגי ומצבי מלחמה, אלא שהעשיר ה'גולם' הלז לא הבין כי יש תכלית ומטרה בכל אלו המכשולות מהמורות ונסיונות, מניעות ונפילות, נכמרו רחמיו עליהם מדוע יצטרכו 'מסכנים' הללו לדלג על ההרים ולקפץ על הגבעות... ברוב רחמנותו ניגש אל ה'מפקד' הממונה עליהם, ואמר לו, הנה עשיר כקרח אנכי, אין זהב וכסף נחשבים בעיני מאומה, אבקשך שתיקח 'בעלי מלאכה' על חשבון כספי וזהבי והם יישרו את כל השדה אשר אנו עומדים עליה - להוריד את ההרים, למלא את הבורות והבארות בעפר.. וכך לא יצטרכו החיילים להתייגע חינום, שחק המפקד על רוב סכלותו, ואמר לו, אם אכן נדבה

באר הפרשה - פרשת לך לך

אלוקיכם אתכם... אחרי ה' אלוקיכם תלכו ואותו תיראו... והנביא הוא או חולם החלום הוא יומת'. ויש לדקדק מדוע הכנים באמצע דינו של נביא שקר את הפסוק 'אחרי ה' אלוקיכם תלכו', והיה לו לומר 'והנביא הוא יומת' ורק לאחמ"כ 'אחרי ה' אלוקיכם'. אלא, כי באה התורה לומר אל תתפתה לשמוע לקול דברי 'נביא השקר' - אף שהזמן עת קשה מאד, מכל מקום התגבר נא, או אז תזכה לאחר ה' אלוקיכם תלכו וכו'.

ישפוך שיחו - אין כוחנו אלא בפה

בפרשתן (יד יד), 'וישמע אברהם כי נשבה אחיו וירק את הניכיו ילידי ביתו שמונה עשר ושלוש מאות וירדוף עד הן, ומבאר הרה"ק הקדושת לוי ז"ע בדרך הרמז, כי מספר העבדים אשר לקח עמו עולה בגמטריא שי"ח והוא מלשון שיה ודיבור, כי בכוח הדיבור והתפילה ניצח אברהם באותה מלחמה.

וללמד בא, כי הגם שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, ובוודאי יצא אברהם אבינו למלחמה עם שלוש מאות ושמונה עשרה עבדים, אך הנצחון לא היה כלל בכוח גבורתם או בטכסיסי המלחמה שלהם, אלא רק בזכות אותם התפילות שנשא אברהם אבינו להצליח

תלויים בעמידתו בנסיון זה, הן לטב, הן למוטב... ובוה תקל עליו המלאכה.

ולאידך גיסא, המתגבר בעת הקושי - להאמין בה' בכל לב, יזכה לשפע רב והארת פנים מן השמים. וכך איתא מהרה"ק המהר"י מבעלזא ז"ע (פר' ראה ד"ה והנביא) בשם אביו המהר"ש ז"ע כי מצינו במדרש (ב"ר סד ד) 'בן מ"ח הכיר אברהם את בוראו', ובמס' נדרים (לב.) 'יא שבן ג' הכיר את בוראיה, ובשלמא שיטה זו דבן ג' שנים הכיר, אפשר להבין כי אז הוא הזמן שהאדם בא לכלל דעת, אבל טעמו של מאן דאמר בן מ"ח לא נודע, ואמר א"א ז"ל, כי יש עת שנקל יותר להתקרב להשי"ת ולעבודתו, ויש עת שקשה מאד, אך אעפ"כ כשאישי ישראל מתאמץ בכל כוחותיו לעבודתו יתב"ש יכול עתה לזכות למעלות הרבה. והנה לפי חשבון השנים היה 'דור הפלגה' - שכפרו ומרדו בהשי"ת בשנת מ"ח לחיי אברהם, והוא התאמץ לעבוד את הבורא בכל כוחותיו - כשכל בני דורו עומדים במרידה בה', לכן דייקא אז זכה להכיר את בוראו.

ובזה מבאר, דבפרשת נביא השקר כתיב (דברים יג ד-ו) 'לא תשמע אל דברי הנביא... כי מנסה ה'

לבך לחוננו ממתת ירך, אנא, רחם נא וסייע בעדנו לגמור את ה'חובות' שנצטברו מבניית והעמדת כל אלו המכשולות ומהמורות, המשכיל ילמד מכאן לכל מיני נסיונות וקשיים שיש לו ברוחניות ובגשמיות כי הם עצמם לטובה. וכבר אמרו שכל יפיו של 'כתנר המלכות' בא לו מהחללים הריקים - מקום שלא ניצוק בו לא זהב ואף לא כסף אלא אוויר ריק מכל... ומשם נתפשט היופי לכל הכתנר כולו, וכלומר ממקום הקושי והייסורים שם הוא יופי ותכלית האמונה (והעבודה).

וכך ביאר הרה"ק האור לשמים ז"ע (פר' לך ד"ה ויאמר ה' השני) את דברי הגמרא (מנחות כט:) 'עתידי רבי עקיבא לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות'. והיינו שעל כל קוץ וקוץ שהכאיב לו זכה לדרוש תילי תילים של הלכות, כי הקוצים המכאיבים - הנסיונות מהם מתעלה האדם.

רמז לדבר אפשר לראות בהאי עובדא, הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע נשאל פעם אודות 'ספר תורה' שנפל ספק האם בר ישראל כתבו או ערל, נענה החת"ס שיבחנו את התיבות האחרונות שבסוף ספר התורה, אם הם מטושטשות וכתובות שלא מיושר כל כך אזי סימן הוא שהספר נכתב על ידי יהודי כשר, כי מנהג ישראל לערוך 'סיום כתיבת ספר תורה' ברוב עם, לכבד צדיקים וגאונים בכתיבת אותיות, ומשום כך אין כל האותיות שבסוף הספר שוות במראיהן, אך אם יראו שהאותיות כתובות מיושר בשווה ממש סימן הוא שנכרי כתבו. ואפשר להוסיף ולומר, כי הטשטוש וה'שלא כסדרן' הם המרוממים את האדם וגורמים להתעלותו ושלמותו.

כה. אמרו חז"ל (ע"ז טו.) תנא דבי אליהו, ששת אלפים שנה הוי העולם, שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח. ועל פי החשבון עולה שמנין ב' אלפים תורה החלו משהיה אברהם בן נ"ב, הקשה הרה"ק ה'דברי יואל' מסאטמר ז"ע הרי אברהם הכיר את בוראו כבר מקודם לכן (או מבן שלוש או מבן מ"ח), ומדוע לא יחשיבו מאז והלאה את השנים של תורה. ותירץ, כי 'האלפיים של תורה' נחשב רק מאז שהיה בעולם 'מסירות נפש' לה' ולתורתו, וזה היה כשהיה בן נ"ב - כשעבר את הנסיון של 'אור כשדים' ולא קודם לכן (הובא בטללי אורות).

באר הפרשה - פרשת לך לך

יג

רמוס חצרו', וכביכול, הרחיקו אותם מעליו - קחו לכם כל צרכיכם ולא תהיו קשורים ותולים עיניכם בי.

וזמון החת"ם לבאר לפי"ז הא דכתיב להלן (פסוק יח) לגבי אברהם 'וישב באלוני ממרא אשר בחברון', כי העיר חברון היתה המקום הגרוע ביותר בארץ ישראל, וכמו שאמרו חז"ל (סוטה לד): 'ואין לך מרשים בכל ארץ ישראל יתר מחברון', על כן איזוה אברהם מקום זה לשבת שם 'כדי שיצטרך לרחמי שמים כל שעה ושעה'¹².

היא קדש - שבר טוב ליראיו ובפרט בענין שמירת עיניים בפרשתן (טו ז), 'זימצאה מלאך ה' על עין המים במדבר על העין בדרך שור', ביאר הר"ק ה'דברי שמואל' זי"ע שהנה הגר מוצאה היה ממצרים ערות הארץ, ואין לך מקום טומאה יותר משם, אלא שזכות

במערכה. וכך אמרו חז"ל (תנחומא בשלח ט) לפרש לשון הכתוב (ישעיה מא יד) 'אל תיראי תולעת יעקב' - 'למה נמשלו ישראל לתולעת, מה תולעת הזה אינו מכה את הארזים אלא בפיה, והיא רכה ומכה את הקשה. כך ישראל אין כוחם אלא בתפילה'¹².

נפלאות מצינו בדברי הר"ק ה'חתם סופר' זי"ע על הא דכתיב בפרשתן (יג י) 'וישא לוש את עיניו וירא את כל כבר הירדן כי כולה משקה לפני שחת ה' את סדום ואת עמורה כגן ה' בארץ מצרים', והיינו שסדום ועמורה היו כגן ה' ולא היו זקוקים לגשם 'כי כולה משקה', וכן ארץ מצרים לא נצרכה למטר כי היה בה נהר הנילוס המשקה את כל השדות, ולכאורה קשה מדוע זכו רשעים אלו לחיות בגן ה', כשהם 'מסודרים' בהשפעות טובות בלא להיות תלויים במל ומטר, ומבאר ה'חתם סופר' כי אין זה כלל 'מתנה', אלא אדרבה 'לא זכו שיצטרכו לתפלה כי לא רצה ה'

כו. כלומר, כשם שהתולעת בוטחת אך ורק בפיה, ואין עולה על דעתה כלל וכלל להביא גרזן או כל כלי אחר לגדוע בו את העץ, כמו כן נעמוד בתפילה מתוך אמונה שרק על ידה יושיענו אבינו שבשמים, ובל נסמוך על שום דבר אחר שהוא יהא בעזרנו.

עוד ביארו דמיון התפילה ל'תולעת', שכשם שהתולעת נוגסת וחוזרת ונוגסת פעמים רבות מבלי להתייאש ולחדול, עד שבסופו של דבר מפילה את הארז, כך על דרך זה, יתפלל האדם ויחזור ויתפלל אף אם עדיין לא נושע, ולא יתייאש אלא ידע נאמנה שכל תפילה ותפילה מקרבת את הישועה, וסופה לבוא. בדרך זה ביארו את הפסוק (איכה ב ט) 'שפכי כמים ליבך נוכח פני ה'''. ומהו הלשון 'כמים', שמדרך העולם, בשעה שנטל האדם כוס מים לשותות לרוויה, ונתקל בדרכו ונשפכו לו כל המים, ודאי שלא יסכים מחמת זה להישאר בצמאונו, אלא יטול בשנית כוס מים להרוות צמאונו, ואם גם זה יישפך ימזוג מיד 'כוס שלישי' וכן הלאה, כך נמי הדרך בצלותא ובבעותא, אף אם רואה האדם שתפילתו לא נתקבלה בפעם הראשונה לא יפסיק מלהתחנן לפני בוראו, אלא ישוב להתפלל עוד ועוד עד שלבסוף יענוהו מן שמיא.

והנה איתא בגמרא (ברכות נד): שעוג מלך הבשן עקר הר גבוה של שלש פרסאות בכדי לזרקו על בני ישראל, אך הקב"ה השיב לו גמולו בראשו וכאשר הרים את ההר מעל ראשו כדי לזרקו בחזקה באו נמלים רבים ונקבו בפיהם חור בראש ההר, כמובא שם במהרש"א שהתולעת 'אין לה גבורה אלא בפה' (ושקע ראשו של עוג בתוך ההר ומיד צמחו שיניו מחוץ להר לב' הצדדים עד ששם היה קבורתו, ונמנע מאתו להזיק לעם בני ישראל). מכאן למדים אנו על הכוח הגדול שיש 'בפה', כי לפעמים נראה לאדם שאין בכוחו לסבול כעול על ראשו כל כך הרבה הררים של צרות וייסורים, על כגון דא אמרינן ליה ב'מאמר פיך' - בתפילה אפשר לך לחורר אף הרים וגבעות של גזירות רעות הבאים עליך ולסלקם מעמך. כז. וכבר נודע מה שפירשו צדיקי הדורות בקללת הנחש 'ועפר תאכל כל ימי חיך' (ג יד), שלכאורה קשה, שאין בזה כל קללה רק 'ברכה' שתמיד מזונותיו מצויין לו ולעולם לא ידאג מה יאכל, אלא אין לך קללה גדולה מזו שאין מרגיש בעצמו שהוא תלוי ועומד במי שאמר והיה העולם, ואינו נצרך לבקש מהבורא ית"ש תדיר, וכביכול אמר הקב"ה לנחש איני רוצה שום שייכות עמך...

מעתה, אל יתעצב האיש אשר אינו 'מסודר'... ואינו הולך על 'קרקע מוצקה' אלא מרגיש תדיר שהוא תלוי על בלימה... ואל יפול רוחו בקרבו על שאינו רואה שהקב"ה בעזרו, כי אדרבה סימן מובהק הוא שהקב"ה חפץ בקרבתו ובתפילותיו ורוצה את הקשר והשייכות עמו, על כן אינו ממלא כל מחסורו בפעם אחת, בכדי שתמיד ישא עיניו למרום.

באר הפרשה - פרשת לך לך

מתלמידיו של אברהם אבינו - אהבת חסד ומידות טובות
איתא מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא באמרי הרי"ם
 בפרשתן) שחז"ל אמרו (ירושלמי שקלים ב ה) 'האומר
 שמועה בשם אומרה יראה כאילו בעל שמועה עומד
 לנגדו', כי השמועה והחידוש ההוא שייך לשורש נשמתו
 של בעל השמועה, וכאשר לומדם מאיר בו נשמתו של
 בעל השמועה, ובפרשה זו 'בעל השמועה' הוא אברהם
 אבינו, ולכן מאיר בעולם אורו של אברהם אבינו. והומן
 גרמא' ללמוד ממשנת החסד וממדותיו הטובות של
 אברהם אבינו, ולהיות מתלמידיו של אברהם אבינו
 בעין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה (אבות פ"ב מ"ט).

בפרשתן (יג יד), 'זה' אמר לאברהם אחרי הפרד לוט
 מעמו שא נא עיניך וראה מן המקום אשר
 אתה שם צפונה ונגבה וקדמה וימה', כתב ה'אור
 החיים' הק' זי"ע וז"ל, כאן נעשה לו גם עצום שיוכל
 לראות מצפון לדרום וממזרח למערב מבלי שיוצרך
 לסובב עצמו.

יש שביארו מדוע שידד הקב"ה מערכות תבל ועשה
 גם גדול כזה, והכל אך ורק בכדי למנוע טרחה
 קטנה כזאת מאברהם אבינו, אלא כי הקב"ה משלם
 שכר טוב ליראיו ב'מידה כנגד מידה', ומאחר שאברהם
 אבינו התחסד לפתוח ארבעה פתחים בארבע צדדי
 אוהלו בכדי להקל על 'עוברי אורח' שלא יצטרכו לסובב

אחת הייתה לה שנוהרה ב'שמירת עיניים', לבלתי הביט
 על האסור, על כן זכתה להתדבק בגוף קדוש באברהם
 אבינו, ולא זו בלבד אלא שזכתה לראות מלאך אלוקים
 בהקיץ. וזה דבר הכתוב וימצאה מלאך ה' בזכות על
 העין בדרך שור, 'שור' מלשון הבטה וראיה, והיינו
 ששמרה על העין שלא להביט במראות אסורים. ומכאן
 תצא הקריאה לכל המייחלים להפקד בדבר ישועה
 ורחמים בכל ענין שהוא, על ידי שמירת עיניים יושפע
 עליהם שפע רב"ה משמי שמים, ויזכו לכל המדרגות -
 אף להיראות עם מלאכים.

וללמדך, שלא יאמר האדם מי אני כי אבוא אל
 הקדושה, הרי לא נביא אנכי ולא בן נביא
 אנכי, אין לי כל ייחוס במעלות קדושים וטהורים - כי
 אין לך איש מישראל הגרוע בייחוסו יותר מהגר בת
 פרעה מלך מצרים^כ ואעפ"כ זכתה לכל אלו ע"י
 שמירת עיניה, ק"ו לדין. ע"כ, ישמור כל איש את
 עינו בכל כוחו, ועי"ז יזכה לבוא לקדושה רבה מאד.

וכך ביאר ה'תפארת עזיאל' (ד"ה וישבו) בפסוק (יד ז)
 'אל עין משפט היא קדש', כי על ידי 'עין משפט',
 ששופט את עינו, מתי להסתכל ומתי לא, ושומר את
 פתחי עינו כדת וכמשפט הרי 'הוא קדש' מתקדש
 בקדושה של מעלה כי אי אפשר לבוא למדרגת קדושה
 רק ע"י שמירת עיניים.

כח. וכבר פירש הרה"ק ה'קדושת ציון' זי"ע (קדושת ציון, ח"ב ליקוטי עיניים, ד"ה על הא) לפרש את המאמר 'ישועת ה'
 כהרף עין', כי ישועת השם באה לו לאדם 'כהרף עין' - כפי מה שהוא משקיע להיות עוצם עינו מראות ברע

ושלא לראות מראות שאינם הגונים כפי זה יושיענו ה' בכל מיני ישועות ('הרף' הוא מלשון עצמת העפעף).

כט. ובכלל רמזו על טענה זו בכתוב בריש הפרשה שאמר לו הקב"ה לאברהם אבינו 'לך לך מארצך וממולדתך
 ומבית אביך' שלא ידמה האדם בנפשו כי קדושה של מעלה באה לו לאדם על ידי מולדתו וייחוס בית אבותיו,
 אלא הכל בא לו לאדם אשר אראך - על פי תורת היגיעה בעבודת א-ל חי (חינוך בית יהודה לך יו"ל תרצ"ז, כע"ז במנורת
 זהב להרה"ק הרי"ז זי"ע).

ל. הנה נאמר בפרשתן (טו ז-יא) לאחר שברחה הגר מאת שרי, 'וימצאה מלאך ה' וגו', ויאמר הגר שפחת שרי, ונזכר
 שם בפסוקים ד' פעמים 'ויאמר לה מלאך ה'', ופירשו חז"ל (בר"ר מה ז, והובא ברש"י) 'על כל אמירה היה שלוח לה
 מלאך אחר', וכלומר שנגלו ד' מלאכים אל הגר וכל אחד אמר לה דבר אחר, ולכאורה יש לתמוה מדוע לא היה
 די במלאך אחד שיאמר לה כל אותם אמירות, ומה צורך יש בד' מלאכים, ואמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' דבר נורא,
 כי גם מלאך מוזהר ב'אל תרבה שיחה'... (אבות א ה). מעתה נלמד אנו העשויים מ'בשר ודם' עד כמה אנו צריכים
 לשמור על עצמנו...

סיפר הרה"ק מסאטמאר זי"ע ששמע מהרה"ק ה'צבי לצדיק' מבלאז'וב זי"ע, שהיה צדיק גדול אשר היה מופשט
 לגמרי מכל ענייני עוה"ז והיה שקוע כל ימיו לרבות הלילות בתורה ובעבודה, והיה נוהג שבכל עת שנכנסה אליו
 אשה היה מדליק סיגרי' ומחזיקה בידיו, למען תהיה לו לזכרון על אש הגהנום הבווערת... הוסיף הרה"ק מסאטמאר
 כי בימינו אנו אין די בהדלקת סיגריה אלא צריך להבעיר מדורות גדולות... ומה נעני אנן אבתריה...

מה נמלצו דברי השל"ה הק' זי"ע (בפרשתן אות לג) וז"ל. ושמעתי צחות בתיבת 'מריבה' שאמר בלשון נקבה, ולא אמר 'אל נא תהי ריב' (בלשון זכר), אלא, כי כבר הותחל ריב בין הרועים, לכן אמר אברהם למען השם יפסיקו דברי ריב ולא יוליד כדרך המחלוקת שתמיד עושה פרי ומתרבה, על זה אמר 'אל נא תהי מריבה' לשון נקבה, כאשה המולדת פרי מפרי, ודי בזה שהתחיל הריב, יהיה בזכר שאינו מוליד... עב"ל לג.

וכבר ביאר כן ב'תורת משה' להאלישיך הקדוש, דצ"ב, מהו שאמר אברהם 'אל נא תהי מריבה', והרי כבר התעורר דברי ריבות בשעריהם וכמפורש בכתוב (פסוק ז) 'ויהי לך ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט', אלא שעד עתה היה רק 'ריב', וביקש

את האוהל אלא מיד ימצאו שולחן ערוך ומיטה מוצעת לא, לכך היקל הקב"ה עליו שלא יצטרך לסובב עצמו ובעמדו על מקומו יוכל לראות את ד' רוחות השמים, ועל דרך זה, המונע עצמו מלצער אחרים כן ינהגו עמו במדה אחר מדה...

וכבר אמרו חז"ל (תנ"כ"א כב ב) חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, לעשות כמעשי אבות, להיות 'בעל חסד' כאברהם אבינו, לחשוב מחשבות על אחיו מישראל במה אוכל להיטיב לב ולהקל עלו מאתו.

אל נא תהי מריבה - שלא תפרה ותרבה אש המחלוקת בפרשתן (יג ח), 'ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני וביןך וכו' כי אנשים אחים אנחנו',

לא. בדרך צחות אמרו לפרש את דברי חז"ל (עירוין יח): אמרה יונה לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך, ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין ביד בשר ודם - לגבי הנהנים מ'טובותיהם' של רעיהם, כי יש אשר יגמלו חסד איש לרעהו, אבל כל חסדם אינו דומה אלא לדבורה ה'עוקצת' (כי מעניקים הרגשה שאינה נעימה ונוחה, וד"ל), ועל זה אומרים לה לצרעה 'לא מדובשך ולא מעוקצך'. והכוונה שלא יתחסדו איש עם רעהו כמו דבש דבורים שמחד גיסא הרי הוא דבש - מתוק כשמו כן הוא, ולאידך גיסא הרי הוא בא מדבורים שעקיצתן שורפת בבשר האדם, כך יש לגמול חסד מתוך חסד... במחשבה לטובה כיצד מי שאנו מטיבין עמו ירגיש שאיננו מכביד ומקשה עלינו, ואין ההטבה באופן שברצוננו להיפטר ממנו.

וכך פירש השל"ה הק' (וירא ל) במה שאמר אברהם אבינו 'שלושה אנשים' שבאו להתארח אצלו 'אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך', וז"ל, ראוי למי שייטיב לאנשים שיראה להם שהוא מקבל טובה מהם במה שיקבלו ממנו, לא שיתפאר על הטוב שייטיב להם, ולזה תמצא שאברהם הראה לאלו האנשים שהם נותנים לו מתנה בבואם אל ביתו לקבל הטבתו.

לב. איתא בזוהר (ח"א רה): שהתורה מתחלת באות ב' - ב'ראשית, ולא בא' שהיא ראשונה לאותיות, כי האות ב' מרמזת על ב'רוך והאות א' מרמזת על א'רור וחפץ הבורא להתחיל את התורה בברוך. יש שרמזו, שהאות ב' מרמזת לאדם אינך יחיד בעולמך - זכור תמיד שיש עוד יהודי, ויש לו הצטרפויות משלו - ראה נא לעזרו ולתמכו, ולא יסובבו כל ימין סביבות א' - אחד, כלומר סביב עצמך והצטרפויותיך, אלא זכור את רעך להטיב לו מראשית ועד אחרית.

וכך דרש הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל בדברי הכתוב בפרשתן (יג טז) 'ושמתי את זרעך כעפר הארץ', כי הנה ה'עפר' אין בו שום תועלת כשהוא בפני עצמו, וכל סיבת יצירתו הוא בעבור 'אחרים' ולקיום העולם, שבכל הנבראים יש בהם מיסוד העפר, וגם אי אפשר למאכלים ולבניין בתים בלא עפר. וכנגד זה אמר הקב"ה ושמתי את זרעך כעפר הארץ - שגם זרע אברהם יהיו כל כולם למען אחרים ולטובתם, וכדוגמת העפר.

לג. עפ"י דבריו מבארים את מאמר חז"ל (קה"ר ז כג, וכע"ז נדרים מא). 'דעת קנית מה חסרת', כי בהוספת אותיות 'מה' על 'ריב' נעשה 'מריבה', ומי שקנה דעת ומבין את גודל ההפסד היוצא מתוך כל מחלוקת, מיד בתחילת ה'ריב', הרי הוא מחסר את האותיות מה, ומונע מה'ריב' להיפך ל'מריבה', ולכן אמרו (חולין פט). 'כל הבולם פיו בשעת מריבה כתולה ארץ על בלימה', אפילו שכבר היה 'שעת ריב' - וכבר החלה המחלוקת לחולל שמות, הרי הוא עוצרה מיד בכל כוחו, ומקיים את העולם שישאר על מקומו, וזהו 'על בלי-מה'.

לד. ואילו הרה"ק האגרא דכלה' דורש בלשון 'ויהי' שהוא מלשון 'וי היה', וכלומר 'וי היה על עסק המריבה, כי בכל מקום שיש מחלוקת הוא ווי, ובהיפוך במקום השלום - שמחה וחדוה', ודבריו הקדושים אינם צריכים שום תוספת וביאור...

באר הפרשה - פרשת לך לך

שמין השנה באבות ואמהות הקדושות - אברהם ושרה, אך עלינו ללמוד שכל עול שעבודם של זרע ישמעאל שאנו סובלים עד היום הזה בא לנו מ'עינוי' זה'ל'...

כי הקב"ה אוהב את הנרדף, יהיה מי שיהיה, וכמו שביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (וכן הוא בשפתי צדיק לך, אות לו) את המשך הקרא (שם פסוק ז) וימצאה מלאך ה'. ולכאורה צריך ביאור מהו וימצאה, וכי חיפש אותה מקודם לכן, היה לו לומר 'ויראה מלאך ה'. אלא, מאחר שהגר הייתה 'נרדפת' משרה אמנו, והרי 'אלוקים יבקש את נרדף' (קהלת ג טו) והוסיפו חז"ל (ויק"ר כו ה) אפילו צדיק רודף רשע, לכן 'חיפש' המלאך אחר 'נעלבין', עד שמצאה... ללמדך מעלת הנרדף, אף אם הנרדפת היא הגר הבורחת משרה אמנו (הובא בליקוטי יהודה) ל'ח'.

איתא ברמב"ם (הלכות מלכים ומלחמותיהם פ"ו הלכה ז) וז"ל. כשצרינן על עיר לתפשה, אין מקיפין אותה

אברהם שה'ריב' לא יהפך ל'מריבה' הפרה ורבה והולכת ומתפשטת לה.

וכך הם פני הדברים, כי פעמים רבות מתגדלת המחלוקת באופן שאילו היו זוכרים את תחילת שורש המחלוקת כבר היו משלימים יחדיו זה עידן ועידנים, ורק מחמת שהוסיפו 'קש ותבן' ממשיכה האש לבעור ולכלות כל חלקה טובה, והמשיכיל בעת ההיא ידום, שלא תתרבה האש יותר ויותר'ל'.

יבקש את הנרדף - הנהירות שלא לפגוע בזולתו ומעלת הנרדפים

בפרשתן (טו ז), 'ותענה שרה ותברח מפניה', כתב הרמב"ן, וז"ל. 'חטאה אמנו בעינוי הזה, וגם אברהם בהניחו לעשות כן, ושמע ה' אל עניה ונתן לה בן שיהא פרא אדם, לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני העינוי'. פשיטא ואין צריך לומר כי אין לנו כל

לה. שאל נשאל הרה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל מאחד מתלמידיו, נקלעתי לסכסוך בענייני ממונות, האם כדאי לי לתבוע אותו בבית דין, או שעדיף שאוותר על כל התביעות שיש לי עליו ולהפסיד אותו הממון, ענהו רבי אשר זרוק מיד את כל הטענות ותוותר לו. הוסיף ר"א לומר לו, אילו יעמדו בפניך שתי ברירות, להיכנס למחלוקת או לרוץ אל הכביש כשממולך משאית (טראק) דוהרת על מאה קמ"ש (62 מייל) - עדיף שתקפוץ לכביש מאשר להיכנס למחלוקת, כי למשאית יש ברקסים (מעצורים) אבל מחלוקת בוודאי הורגת (מעט מן האור - ספינקא). לו. נוראות כתב הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע טוב להיות בשלום עם חבירו הגם שהוא בשקר, מלהיות במחלוקת עם חבירו הגם שהוא באמת (אור הנפלאות כח, הובא באבני זכרון ערך מחלוקת).

איתא במדרש (בר"ר פרשה ח ה) בשעה שבא הקב"ה לברא את העולם... חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות שלום אומר אל יברא זכוליה קטטה, מה עשה הקדוש ברוך הוא נטל אמת והשליכו לארץ, הה"ד (דניאל ח יב) 'ותשלך אמת ארצה', הקשה הרה"ק מקאצק זי"ע (אהל תורה פר' בראשית) מה הרווח בזה, הרי עדיין ה'שלום' עומד על מקומו והוא טוען 'אל יברא', אלא ביאורו, כי כשבטלה האמת גם השלום מסכים שייברא עולם, שהרי כל המחלוקות באים כשכל אחד טוען האמת אתי, דרך האמת כך וכך היא, ממילא כשניטל האמת בטלה מחלוקת.

יש שביארו עוד, כי אכן דייקא אמת כזאת (הבאה על חשבון אחרים) הטוענת 'אל יברא' ראוי להשליכו לארץ. כי המבחן לראות אם אמת בפי האומרה, כשבנין עולם יוצא ממנו ולא 'חורבן עולם'.

לז. כתיב בפרשתן (ג ז) 'ויהי ריב בין רועי אברם ובין רועי מקנה לוט והכנעני והפריזי אז יושב בארץ', וכבר עמדו חז"ל לבאר השייכות בין מריבת הרועים לסיפא דקרא שהכנעני והפריזי היו אז בארץ (והובאו דבריהם ברש"י). ואמרו צדיקי הדורות, כי מצינו ש'כנעני' רומז לעניות, וכדאיתא בגמ' (פסחים ג.) לפרש בלשון הכתוב (זכריה יד כא) 'ולא יהיה כנעני עוד בבית ה' צבא-ות', מאי ולא יהיה כנעני, אמר רבי ירמיה אין כאן עני, ועפ"ז יתבאר בלשון הפסוק, שמאחר שהיה 'ריב' ומחלוקת על כן ה'כנעני' אז יושב בארץ, שהמחלוקת מביאה לידי עניות רח"ל, וכלשון השל"ה הק' (יומא דרך חיים אות מד) שמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות. ובוודאי 'מידה טובה מרובה' שריבוי השלום יביא לנו ריבוי פרנסה בשפע רב.

לח. הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (הובא בנר אלחנן עמ' יב) אמר על דברי חז"ל (חולין פט.) 'אין העולם מתקיים אלא במי שבולם פיו בשעת מריבה', דהוא כמו 'קטר' הרכבת שמושך עמו את כל הקרונות של הרכבת ע"י שאוצר בתוכו את כל החום הנוצר מן הפחם, כך גם הבולם פיו ואוצר בתוך עצמו את דיבוריו מקיים בזה את כל העולם כולו.

באר הפרשה - פרשת לך לך

ז

לעשות חיל, כאשר ידוע בקורות העתים, שכמה פעמים בא מגודל היאוש הניצוח הגדול].

הוסיף הגר"ש פינקוס זצ"ל לבאר בטוב טעם (תפארת שמשון פרשת תזריע), כי אם לא ניתן להם מקום להימלט על נפשם הרי הם נהפכים ל'נרדפים' גמורים - והלא כך המביע הקב"ה בהנהגת העולם, שהוא מבקש את הנרדף, אף כאן הא' יבקש את הגויים ולא יהא ביד בני' לנצח אותם.

'הא-ל המושיע' יושיענו בכל מיני ישועות לט', ברוח ובגשם, ונזכה להיות מתלמידיו של אברהם אבינו ולקיים 'והאמין בה', עדי נגאל בקרוב בגאולה שלימה בב"א.

מארבע רוחותיה אלא משלש רוחותיה, ומניחין מקום לבורח ולכל מי שירצה להמלט על נפשו, שנאמר (במדבר לא ז) 'ויצבאו על מדין כאשר צוה ה' את משה', מפי השמועה למדו שבכך צוהו [וביאר הרמב"ן (ב'השגות' על ספר המצוות להרמב"ם 'שכחת העשין אות ה'), עפ"י דרכו של עולם, שכשהאדם מרגיש שהוא אבוד, ואבד מנום ממנו, הרי הוא נלחם בכל כוחותיו העל טבעיים (למעלה מכוחות הטבע) ובוודאי ינצחו את היהודים. וכך הוא לשון ה'משך חכמה' (במדבר לא ז), למוד בחוקות המלחמה, שאם יקיפו אותם מכל צד, ומהתיאשם בחייהם כי יפלו ביד צר, יעמדו על נפשם בכל שארית כוחם ויוכלו

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת לך לך תשפ"ג

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ואגדלה שמך והיה ברכה (יב, ב)

כתב רש"י, ואגדלה שמך – שלא יקראו עוד אברם כי אם אברהם. ואח"כ הביא רש"י עוד, ואגדלה שמך – זהו שאומרים אלוקי יעקב. כתב הגה"ק מהר"ש מאוסטרופלי לפרש, ששאלו המפרשים למה לא אומרים אלוקי ישראל? אלא שכתבו המקובלים שיש לכון בברכה הראשונה בשמו"ע ש"אברהם יצחק יעקב" מניין האותיות זה י"ג, דהיינו שיש י"ג אותיות כמניין 'אחד', שהאבות הק' יחדו שמו של הקב"ה בעולם.

ואם היה כתוב 'אלוקי ישראל' היה מניינם י"ד, לכן כתיב יעקב, אמנם אם שמו של אברהם היה נשאר 'אברם' היה אפשר לומר 'אלוקי ישראל' כיון שירד אות ה'. וזה הפירוש: ואגדלה שמך – זהו שיקרא שמך אברהם" וממילא "ואגדלה שמך – זהו שאומרים אלוקי יעקב" שלכן לא אומרים אלוקי ישראל אלא אלוקי יעקב.

(הרב החיד"א בחומת אנך בשם רבני אשכנז, בנין דוד)

ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (יב, יא)

בגמרא (בבא בתרא טז, א) "אברהם אפילו בדידיה (באשתו) לא איסתכל, דכתיב הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, מכלל דמעיקרא לא הוה ידע לה".

הקשה המהרש"א שם "ויש לדקדק היאך לא היה מסתכל אברהם בשרה מעולם כדקאמר הכא מדכתיב הנה נא עתה ידעתי וגו' והרי אמרו בפ"ב דקדושין אסור לאדם שיקדש אשה עד שיראנה שמא יראה בה כו', ואברהם אבינו קיים מילי דרבנן ואפי' ע"ת כדאמרינן ביומא, וי"ל דודאי ראה אותה בנעוריה קודם שנשאה מדרב יהודה שמא תתגנה כו', אלא דאחר שהיתה נשואה לו לא ראה אותה מתוך צניעותה והוא חשב כי לא עמדה ביפיה בזקנתה, כי היתה בעת הזאת לפי הכתובים יותר מס' שנה, ולפי שעי' מעשה הסתכל בה עתה כדאיתא בתנחומא וראה שעמדה ביפיה מהפלא שנעשה בה בת כ' כבת ז' ליופי כו' וע"כ אמר עתה לפני זמן זקנותך ידעתי כי יפת מראה את".

והעולם מתרצים, שכל החשש של שמא תתגנה שייך במי שעתידי להסתכל עליה, אבל אברהם שהרי לא הסתכל עליה לא היה חשש זה של שמא תתגנה.

בהקשר לזה מספר הרב אליהו דיסקין בדרך הלצה, היתה פעם עיירה שהראש הקהל החזיק עצמו שיותר חשוב הוא מהרב דמתא, כשהגיע שמחת תורה, התעקש הראש הקהל שלא יתנו "חתן תורה" לרב, אלא שימכרו, והוא עצמו קנה את העליה בשבילו. לאחמ"כ ערך "קידוש" גדול לכבוד שקיבל "חתן תורה".

הרב, שהחליט שצריך לשים את ראש הקהל במקום, נשא דברים בקידוש ואמר כך: לכאורה הרי הגמרא אומרת שאסור לאדם לקדש את האשה עד שיראנה, ואם כן נשאלת השאלה איך יכול ראש הקהל להיות "חתן תורה" הרי אף פעם לא ראה את התורה? איהו מותיב לה ואיהו מפרק לה: במקום שאינו עתיד להסתכל עליה אין את החשש, (כאמור בה"ל) ולכן שפיר יכול ראש הקהל להיות "חתן תורה".

ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה. (יב, י)

הקשני א' התם פירש"י [שמות י"ד י'] ופרעה הקריב התאמץ עצמו להקריב, הכא אמאי כתיב הקריב ולא קרב. ואמרת ליישב לפמ"ש הרמב"ן ז"ל שאברהם חטא במה שיצא מארץ הקדושה ושלכן נענשו בגלות מצרים ע"י הרעב וכ' עוד שגם בזה חטא באומרו אמרי נא אחותי את ולא בטח בה' שיעשה לו נס, והנה לא זכר שום עונש על חטא הזה האחרון, ואומר אני שלא חטא בזה אחר שכבר ידע שחטא לא סמך עצמו על זכותו שיעשה לו נס על זה הדרך שהוא נגד רצונו ית"ש. וזה שאמר הפסוק ויהי כאשר הקריב והתאמץ ללכת מצרים שלא כדת ע"כ אמר הנה נא יש לדאוג וכו' כפירש"י וק"ל:

(חתם סופר)

אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך (יב, יג)

הנה לכאורה הוא כפל לשון "למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך". ונראה הכוונה דהנה אח"כ אמר ואברם כבד מאוד בכסף ובזהב וילך למסעיו. ופירש רש"י שהלך לפרוע הקפותיו הנה ע"ד הלצה יש לומר, לכן אמר ואברם כבד מאוד בכסף ובזהב, דהנה מדרך הטבע אף אם יהיה לאדם אלפי אלפים

דינרי זהב לא יהיה לו למשא, והיינו מצד שהדבר חביב עליו כ"כ עד שהכל לא יהיה עליו למשא. אמנם זהו דוקא כשהממון הוא שלו, אבל אם המעות שיש לו אצלו הוא משל אחרים בפקדון, שוב נהפך זה למשא עליו כיון שאינו שלו. א"כ, ה"נ אצל אברהם אם היה הממון נשאר בידו משלו לא היה הממון למשא עליו כלל, אך כיון שידע שלא יהיה לו הממון רק יצטרך לפרוע מזה הקפותיו, א"כ הוי ממון של אחרים, לכך היה עליו למשא. וזהו"כ ואברם כבד מאוד מאוד בכסף ובזהב ולכך היה עליו למשא משום דוילך למסעיו שהלך לפרוע הקפותיו ולכך היה כבד בכסף ובזהב. זה י"ל דרך הלצה.

אבל אליבא דאמת, זה אינו, דודאי היה חביב על אברהם מה שהלך לפרוע הקפותיו דפריעת בעל חוב מצוה, אך י"ל בכל דבר מצוה השטן עומד כנגדו לבטלו ולעכב הענין, אבל בדבר שאין בו מצוה כלל בזה אין השטן מתנגד עליו לבטלו וכמו שמצינו במדרש גבי העקידה שעשה השטן א"ע כנהר ונחל וכמה מניעות כדי לבטלו ממצותו, כן ה"נ עשה השטן את הכסף למשא על אברהם כדי לבטלו מן המצוה של פריעת חוב.

(אמרי שפר להגה"ק ר"ש קלוגר)

כתב ב"דרישה" על חו"מ סימן רמט:

שונא מתנות יחיה. וכן מצינו באברהם שאמר (בראשית יד כב כג) הרימותי

ידי וגו' אם מחוט ועד שרוך וגו' והא דלא מיייתי הגמרא והפוסקים ראה מזה משום דאפשר למימר איהו דאחמיר לנפשיה ממדת חסידות יתירה דהוה ביה. גם יש לומר משום דהוה מלך סדום רשע לא רצה לזכות אותו בקבלתו מתנה ממנו על דרך וחסד לאומים חטאת (משלי יד לד) וזהו שאמר (שם) ולא (יאמר) [אמר] אני העשרתי. והא שקיבל מפרעה ואבימלך היה נימוקו עמו דלשם מצוה קעבי דכתיב בכל אחד תשובתו בצדו אצל פרעה כתיב (בראשית יב יג) אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך שקשה איך מסר שרה לזנות בשביל הנאתו ועוד שהקדים הטפל דהיינו למען ייטב לי בעבורך ואיחר העיקר דהיינו וחיתה נפשי בגללך. אלא הענין היה שאמר אמרי נא אחותי את כדי שכל השרים והמושלים יחניפו לי בעבורך בסברם שאתן אותך להם לאשה ואני לא אתנך לשום אחד מהם ולא יהיה שום אחד רשאי לפגוע בי שיירא מהשר השני שגם כן דעתו עליה וישמור נפשי מאחרים וכן כולם נמצא שקבלתו המתנה היא כדי שייסברו שהיא באמת אחותו ושיתננה להם ועל ידי כן יחיו הוא והיא ואל יפגעו בהם רשעים ולהציל נפשו ולאפרושי מאיסורא קעבדי והשתא אתי שפיר דקאמר דעל ידי שיטיבו לי כל אחד בעבורך וחיתה נפשי בגללך וגם באבימלך הוצרך לקבל כדי שלא יאמרו לאחר שהתעולל בה כרצונו דחה אותה לחוץ כדרך שעושים לזו' וכדפירש רש"י (ד"ה לכל) על מה שאמר הנה הוא לך כסות עינים (בראשית כ טז).

ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו (יב, כ)

בגמרא (סוטה מו, ב) "ואמר ר' יהושע בן לוי בשביל ארבעה פסיעות שלוה פרעה לאברהם שנאמר ויצו עליו פרעה אנשים וגו' נשתעבד בבניו ארבע מאות שנה שנאמר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה".

למה זכה לארבע מאות שנה עבור ארבע פסיעות? מבאר באופן נפלא בספר אור תורה להגה"ק מאוסטרובצא זי"ע עפ"י הגמרא בסנהדרין (ק, א) "תניא רבי מאיר אומר במדה שאדם מודד מודד לו", ופירש רש"י "אם מדד ונתן לצדקה לעני מלא חפניו, הקדוש ברוך הוא מודד בחפניו ונותן לו", דהיינו שהאדם מקבל את שכרו לפי מידותיו של הקב"ה, ואם כן, מגיע לפרעה שכר כארבע פסיעות של הקב"ה כביכול. ובגמ' עירובין (מב) כתוב שפסיעה של אדם היא אמה, א"כ מגיע לו שכר ארבע אמות של הקב"ה כביכול.

והנה כתיב בישעי' "שמים בזרת תיקן", ויש מפרשים שהכוונה על עובי הרקיע שהוא כ'זרת'. ובירושלמי ברכות (פ"א ה"א) איתא שמהלך הרקיע הוא חמישים שנה. יוצא שזרת – דהיינו חצי אמה – של הקב"ה הוא מהלך חמישים שנה, א"כ אמה הוא מאה שנה, לכן קיבל ארבע מאות שנה כנגד ארבע פסיעות.

(אור תורה)

וילך למסעיו וכו' עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. (יג, ג)

פירש"י שלא שינה מאכסניה שלו. נ"ל דקרא רצה לאשמעינן שבחא דאברהם, דדרך האדם כשישיג עושר משנה דירתו ודר בעליות מרווחות, וגם בדרך משנה מאכסניה גרועה לטובה ממנו, אבל אברהם לא ביקש גדולות

ומותרות ולא שינה אכסניה שלו, וגם לא שינה מקומו ואהלו, והלך אל המקום אשר היה שם אהלו בתחלה, אל מקום המזבח וכו', ויקרא שם אברם בשם ה', אשמעינן שבחו שלא הטרידו העושר מעבודת ה' ומלכות רבים, אלא הלך אל מקום המזבח ויקרא שם אברם בשם ה', שהקריא בשם ה' ב"ה כבתחלה וק"ל,

הלך ולן במדבר, והיו עמו תרנגול חמור ונר. באה רוח וככתה את הנר, בא חתול וטרף התרנגול, בא אריה וטרף החמור, ואמר: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטובה.

באותו הלילה באו גייסות ולקחו את בני הישוב בשבי. אמר: כלום לא אמרתי שכל מה שעושה ה' לטובה. שאלו היה הנר דולק, החמור נוער או התרנגול קורא, היו באים ושובים גם אותו!

אדם חייב לדעת, שאינו יודע. הוא אינו יודע, ואחרים אינם יודעים, רק ה' יודע. מעשה באדם שאמר: הרווחתי תשעים דולרים, בדקה. כיצד? נסע ברכבת ומולו ישב גוי.

התפתחה שיחה: "מה מעשיך?" עשיר הוא, בעל אחוזות ונחלאות. "ואתה מה מעשיך?" "אני", אמר היהודי, "מתפרנס משאלת שאלות".

הגוי לא הבין, והיהודי הסביר: "הרי אתם מלומדים, ואנו נבערים. אז אני מציע עסקה: אשאל שאלה, ואם לא יודעים תשובה נותנים לי מאה דולרים. ואחר כך ישאלו אותי שאלה, ואם לא אדע אתן עשרה".

הגוי הסכים. משכיל הוא, לבטח ידע. שאל היהודי: "לאיזה בעל חיים יש שבע רגלים, שלושה ראשים, ונוצות כתומות?"

"איני יודע", השיב הגוי. מעודו לא שמע. שילם את הסכום. "עכשיו תורך לשאול", אמר היהודי.

"הבה אשמע, לאיזה בעל חיים יש שבע רגלים ושלושה ראשים ונוצות כתומות?"

"גם אני איני יודע", אמר היהודי, והחזיר עשרה. כסבורים אנו שהאחרים יודעים? איש אינו יודע, מלבד הבורא יתברך, מחולל המאורעות!

יש סיפור ידוע - הכומר מפראג הסית את המלך נגד היהודים. השיג הסכמתו שיערך ויכוח פומבי על הגשר הנטוי על הנהר. אם הכומר ינצח, יזרקו את היהודי למים השוצפים, ואם היהודי ינצח, יזרקו את הכומר. הודיעו לרב, וגזר תענית. בא עגלון ואמר: "אני מוכן להתייצב לויכוח".

תמה הרב, והעגלון הסביר: "יודע אני שהכומר מלומד, ואני מביא בחשבון שיתכן וינצח. אושלק לנהר, אך לא יהיה זה הפסד גדול. עגלונים יש למכביר, ואת חיי הרב אסור לסכן".

ביום המיועד התכנסו כולם, ולתמהונם התייצב לויכוח עגלון נבער! בזלזול בוטה אמר הכומר: "שאל אתה ראשון!"

אמר: "אמר נא הכומר, מה פרוש הביטוי: לא ידעתי פרושו?" תרגם הכומר לשפה המדוברת: "איני יודע מה הפרוש".

אך שמע הזקיף את ההודאה המפורשת מפי הכומר, נשאו והטילו למימי הנהר השוצפים, כן יאבדו כל אויבינו!

היהודים נשאו את העגלון המנצח על כפיים, והרב התעניין: איך עלה בדעתו לשאול שאלה מחוכמת זו?

ענה העגלון: "פשוט מאד! יהודי פשוט אני, ולומד חומש עם עברי-טייטש, תרגום לאידיש. הגעתי לדברי רש"י, "לא ידעתי פרושו" (ויקרא יג, ד). ולא הבנתי. עיינתי בתרגום, וראיתי שהמתרגם מודה: איני יודע מה הפרוש. חשבתי לעצמי: אם המתרגם החכם לא ידע, הכומר הגוי ידע!..."

צריך לדעת שהקדוש ברוך הוא מסובב המאורעות והוא נותן התורה. כמו שמבינים אנו שהתורה עמוקה, וכשאיננו מבינים תולים אנו בקוצר השגתנו, ואך יומרה תהיה מצידנו לנסות להבין הכל, כך גם במאורעות החיים - היה בבני ברק יהודי מבולבל, תלמיד חכם מסכן ששכלו משובש. יום אחד עיין בתוספות ולא הבינו. החליט לקרוע את התוספות מדף הגמרא!

הזדעזעו: מה אתה עושה! אמר: "התוספות טועים, יש להוציאם!" מבינים אתם, הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל כתב בשברון לב: "לא זכיתי להבין, וה' יאיר עיני". והוא, המסכן המשובש, קורע את התוספות!

טענו: "אבל יש עוד תוספות מהצד השני!" אמר המסכן: "אוי לרשע ואוי לשכנו..." צוחקים!

כולם מבינים שזה שבוש שכל כשזה נוגע לתורה הקדושה, לתוספות הקדושים. וכשזה נוגע למאורעות, למעשה אלוקינו!... (והגדת)

דן אנכי

בגורת ברית בין הבתרים נאמר לאברהם אבינו עליו השלום: "ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה. וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי, ואחרי כן יצאו ברכש גדול" (בראשית טו, יג-יד). וחקרו רבותינו (הרמב"ם, הלכות תשובה פ"ו ה"ה והראב"ד שם, רמב"ן ורבנו בחיי כאן, ועוד) מאחר שנגזר שבני ישראל ישתעבדו ועונו, מדוע נענשו המצרים על שקיימו בישראל גזרתו של מקום.

ותרץ רבנו בחיי זצ"ל, וזו לשונו: "תדע, כי אם נגזר על ראובן שיהרג, ונכתב ונחתם עליו בראש השנה כן, לא ינקה ההורג אותו אף על פי שעשה הנגזר. כי

ומותרות ולא שינה אכסניה שלו, וגם לא שינה מקומו ואהלו, והלך אל המקום אשר היה שם אהלו בתחלה, אל מקום המזבח וכו', ויקרא שם אברם בשם ה', אשמעינן שבחו שלא הטרידו העושר מעבודת ה' ומלכות רבים, אלא הלך אל מקום המזבח ויקרא שם אברם בשם ה', שהקריא בשם ה' ב"ה כבתחלה וק"ל,

(כתב סופר) ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון (יד, יח) כאשר התודעו פעם אחת רבינו הקדוש מפרמישלאן עם הגאון הצדיק ר' שלמה קליגער אמר הרבי ר' מאיר ז"ל אשר כוונת הפסוק הוא ללמד אותנו שבאם פוגשים שני צדיקים זה בזה, צריך כל אחד ללמוד מחבירו מה שאין בו הוא עצמו.

וזהו "ומלכי צדק" זה שם שהיה שר התורה, "הוציא" מאברהם מדת "לחם ויין" זה מדתו של אברהם "הכנסת אורחים", "והוא" רצה לומר אברהם הוציא "משם" מדת "כהן לאל עליון" ללמוד תורה יומם ולילה כי זאת היתה מדתו של שם.

(מרגניתא דר' מאיר) ואם אקח מכל אשר לך. (יד, כג) פירש"י אפי' שכר טרחתו לא רצה לקבל, וצ"ע מ"ט עבר בזה על לא תחנם, ומה לפני משורת הדין שייך כאן. ונ"ל דהרדיפה היתה בליל פסח וה"ל שכר שבת וכה"ג אחז"ל [שבת ק"כ]. אטו חסידים שכר שבת שקלי.

(חתם סופר) ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם (ז, ה) בספר בנין דוד הביא בשם מוהר"ש מוילנא מדברי הגמ' (ברכות יג, א) שהקורא לאברהם אברם עובר בעשה או בלאו, ואילו הקורא לישראל יעקב לא עובר כיון שאהדריה קרא, וכלשון הגמרא: "לא שיעקר יעקב ממקומו אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו". ובגמ' ב"ק (מא, ב) "את" הטפל לבשרו, שמהמילה 'את' דרשינו "טפל", וא"כ מדויק היטב בפסוקים, שכאן אצל אברהם כתוב "ולא יקרא את" שמך אברם" דהיינו שאפי' כטפל לא יקראו, משא"כ אצל יעקב כתיב "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל" ולא כתב "את" כיון שכ'טפל' אכן נשאר שמו יעקב.

(בנין דוד) ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון (יד, יח) כאשר התודעו פעם אחת רבינו הקדוש מפרמישלאן עם הגאון הצדיק ר' שלמה קליגער אמר הרבי ר' מאיר ז"ל אשר כוונת הפסוק הוא ללמד אותנו שבאם פוגשים שני צדיקים זה בזה, צריך כל אחד ללמוד מחבירו מה שאין בו הוא עצמו.

וזהו "ומלכי צדק" זה שם שהיה שר התורה, "הוציא" מאברהם מדת "לחם ויין" זה מדתו של אברהם "הכנסת אורחים", "והוא" רצה לומר אברהם הוציא "משם" מדת "כהן לאל עליון" ללמוד תורה יומם ולילה כי זאת היתה מדתו של שם.

(מרגניתא דר' מאיר) ואם אקח מכל אשר לך. (יד, כג) פירש"י אפי' שכר טרחתו לא רצה לקבל, וצ"ע מ"ט עבר בזה על לא תחנם, ומה לפני משורת הדין שייך כאן. ונ"ל דהרדיפה היתה בליל פסח וה"ל שכר שבת וכה"ג אחז"ל [שבת ק"כ]. אטו חסידים שכר שבת שקלי.

(חתם סופר) ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם (ז, ה) בספר בנין דוד הביא בשם מוהר"ש מוילנא מדברי הגמ' (ברכות יג, א) שהקורא לאברהם אברם עובר בעשה או בלאו, ואילו הקורא לישראל יעקב לא עובר כיון שאהדריה קרא, וכלשון הגמרא: "לא שיעקר יעקב ממקומו אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו". ובגמ' ב"ק (מא, ב) "את" הטפל לבשרו, שמהמילה 'את' דרשינו "טפל", וא"כ מדויק היטב בפסוקים, שכאן אצל אברהם כתוב "ולא יקרא את" שמך אברם" דהיינו שאפי' כטפל לא יקראו, משא"כ אצל יעקב כתיב "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל" ולא כתב "את" כיון שכ'טפל' אכן נשאר שמו יעקב.

מאוצרות המגידים

לא הרהר אחר מדותיו

"בעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם, להודיע כמה חיבתו של אברהם אבינו עליו השלום" (אבות פ"ה מ"ג). וה' תוספות יום טוב הביא פרוש רש"י: "ועמד בכולם", שלא הרהר אחר מדותיו. כלומר, אין זו רבותא ששמע בקול ה' והלך מארצו, או לעקדה. שהרי ידע שהכל מה' ברצונו נותן וברצונו לוקח. ובכלל, איך יכול נברא להפך צווי בוראו. אבל הרהור הלב, הוא הרבותא. שהרי באיוב [ו'גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם" (בבא בתרא טו ע"ב)] נאמר: "בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו" (איוב ב, י), בשפתיו לא חטא אבל בלבו חטא (בבא בתרא טז ע"א), ואברהם אבינו לא הרהר כלל אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא (רש"י שמות ו, ט). "עמד בכולם" כצור חלמיש!

ומה הם עשרת הנסיונות -

הרמב"ם (אבות פ"ה מ"ג) מונה צווי זה, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א), כנסיון הראשון שנתנסה אברהם. ויש להבין, מדוע לא מנו את השלכתו לכבשן האש על אמונתו כנסיון. והתשובה פשוטה. אין נסיון, אלא במקום קושי והתלבטות, במקום התחבטות והתמודדות. ואיזה קושי היה בעמידה בנסיון האמונה. וכי יכפור חלילה באלוקי העולם, וכי לא ימסור עצמו להריגה על קידוש השם! אבל נסיון "לך לך" היה קשה, לא מובן: הלא עשה נפשות בחרן, לימד וגייר, ולפתע נצטוו לנטוש הכל, ולהתחיל מחדש. יכול היה להרהר ולערער, לטעון שכבוד שמים מצריך שימשך כאן מפעלו ולא ינטוש תלמידיו ומוקיריו. ולא הרהר ולא ערער. זה נסיון, אותו מציינים!

ויודעים דברי הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, שעל כן אמרו: "בעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם". כינוהו כאן בשם "אבינו", כי השריש בנו יכולת לעמוד בניסיונותינו שלנו. ובראש ובראשונה, שלא להרהר ולא לערער. לדעת שאיננו משיגים ואיננו מבינים, וסומכים אנו על אבינו שבשמים המדריך צעדינו. "ואני בער ולא אדע, בהמות הייתי עמך" (תהלים עג, כב). "אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו, ז), אלו בני אדם הערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה (חולין ה ע"ב).

לפיכך חייבנו להודות על הרעה כשם שמברכים על הטובה, ופירש הרמב"ם (פירוש המשניות ברכות פ"ט מ"ה) לפי שיש דברים הנראים טובים ואחריתם רעה, ויש רעות שמתבררות כטובה -

כפי שספרו בגמרא (ברכות ס ע"ב) שרבי עקיבא הלך בדרך והגיע למקום ישוב. בקש שיארחוהו ללית לילה, וסרבו. אמר: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטובה.

הוא רשע בעוונת ימות, ודמו מיד ההורג אותו אף על פי שעשה הנגזר. כי הוא רשע בעוונת ימות, ודמו מיד ההורג יבוקש, כי בודאי לחטא ולעברה נתכוון. ופוסוק מלא הוא: "הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי, בגוי חנף אשלחנו... והוא לא כן ידמה ולבבו לא כן יחשב" (ישעיהו י, ז). למדך הכתוב שהקדוש ברוך הוא גזר לישראל השבט והמטה ההוא כדי להצר להם, ואף על פי כן הענישו לבסוף, ככתוב (שם, יב): "אפקד על פרי גדל לבב". משום שאף על פי שנגזר המעשה, לא היתה כונתו לקיים מצות ה' יתברך וגזרתו, כי אם דרך שנאה, וכדי להגדיל מעלתו ולהרחיב מלכותו. וכן היה הענין בנבוכדנצר, שהוא ועמו נצטוו מפי הנביא להחריב את ירושלים, ככתוב: "הנני נתן את העיר הזאת ביד הכשדים וביד נבוכדנצר מלך בבל והציתו את העיר הזאת באש" (ירמיהו לב, כח-כט), ומצינו שנענש כסנחריב: "לכן כה אמר ה', הנני פקד אל מלך בבל ואל ארצו כאשר פקדתי אל מלך אשור" (ירמיהו ג, יח).

ונטעים הענין בסיפור מעשה.
מקצועות שונים היו ליהודי העירה. האחד חייט והאחד סנדלר, האחד נפח והאחד פחח. גם מקומו של הגנב לא נפקד. יהודי טוב היה, השכים לבית המדרש שחירת וערבית, אבל פרנסה זו פרנסה. קמה משפחה בבוקר והדירה פרוצה, הכל מרוקן. בשברון לב עלה הגנב לבית הכנסת לתפלה ומצא את הגנב. לא היה טעם להתנפל עליו. עושה הוא את מלאכתו. ומה, אם החולה נפטר פוסק הרוקח מלהיות אזרח נכבד?
הכל ידעו זאת, גם הרב. נסה לרמוז, להוכיח, ואין אל מי לדבר. בוקר אחד עלה היהודי בשברון לב, אמר: "רבי, היום יום שלישי, יום שנכפל בו 'כי טוב', הרב אמר שהוא יום של מזל" - "אכן", אישר הרב.

והלילה נפרץ ביתי והכל נגנב!
נאנח הרב: "אכן המזל האיר הלילה פניו, אבל לגנב..."
החליט הרב לשים לזה סוף. אין כוחו בפיו. המתין עד ליום הכפורים, וכוון את הדרשה שלפני "כל נדרי" בעיקרה לגנב שבא לבוש לבן ועטוף בטלית. הזכיר עברות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר, והרעיש את הלבבות בדברי הרי"ף ("בעין יעקב" שם) שאם אינו מרצה את חברו אין נמחלים גם העוונות שבין האדם למקום. בתפלת נעילה מושם הדגש על "למען נחלל מעושק ידינו", ודור המבול עם כל השחתתם לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל - כמה שמח שהדברים פעלו! כזו תפילה, בכאלו דמועות, לא התפלל איש. הגנב התייפח, כתפיו רטטו, עיניו אדמו, ממש: "ואני תפילה", כל מהותו עמידה לפני ה'! אח "לב נשבר ונדכה, אלקים לא תבזה!"
במוצאי היום הקדוש, כשבא להתברך מפי הרב, האיר לו פניו בדברי כתוב: "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך, כי כבר רצה האלקים את מעשיך!"
"אמן ואמן!" ענה הלה בדבקות.

"נו, מהיום ואילך חסל סדר גנבות בעיירה, הא?!"
נרעש הגנב: "למה יאמר הרב כן?!" למה יקללו, יכרית מטה לחמו...
תמה הרב: "כלום לא חזרת בתשובה, האם לא החלטת לשנות מקצוע?"
"אם אדם מצליח מלאכתו, מדוע יחליפנה", תמה הגנב כנגדו.
לא יאומן: "אז על מה התפללת בכזו כוונה? האם בקשת שהקדוש ברוך הוא יצליחך בעבירה?!"
"לא, טפש אינני", ענה. "אבל התפללתי מעומק הלב: רבנו של עולם, הרי כשם שמונותיו של אדם קצובים לו, כך חסרונותיו קצובים לו (בבא בתרא י ע"א). היום אתה כותב וחותר, כמה ירויחו וכמה יפסידו. ואיך יפסידו, מי במים ומי באש, ומי באבדה ומי בגנבה -
אין לי אלא בקשה אחת, אנא ממך, הענה לה: כל מי שאתה גוזר עליו שיגנב ממנו השנה, שיהא זה על ידי..."
מה רוצים ממנו, אפוא. כשם שלא כועסים על הרופא שהוציא אל הפועל את ה"מי בקצו ומי לא בקצו", כך אין לכעוס עליו כשיוציא אל הפועל את ה"מי יעני ומי ישפיל".
מובן, שהבל יפצה פיו: הגזרה גזרה, והגנב יוקע ויענש. כך הגזרה גזרה, ופרעה ילקה וישלם...

ואנה תלכי!"
יום אחד הלכתי ברחוב עזרא בבני ברק, ועוצרת לידי מכונית הדורה. החלון מורד, והנהג גוחן: "לאן הרב צריך?"
"מה זה משנה", שאלתי.
"לאן שהרב צריך, אסיע אותו". וכבר נפתחה הדלת, "יכנס הרב". נכנסתי, המושב היה נוח. עוול שלא לנצלו. "באמת תקח אותי לאן שאני צריך?"
"לכל מקום!" הצהיר.
התרווחתי. ברוך שמסר עולמו לשומרים. "אז אני צריך לירושלים."
"אין בעיה", אמר, וסובב את ההגה לרחוב גבעת פנחס.
"עמדת לנסוע לירושלים", התעניינתי.
"לא. אבל כבר אמרתי, לאן שהרב צריך!"
"טוב, אז יש לי אליך שתי בקשות. האחת, תוריד אותי ליד קו ארבע מאות", האוטובוס הנוסע לירושלים.
"לא בא בחשבון, כבר זכיתי במצוה! מה הבקשה השניה?"

הבקשה השניה, שתגלה לי מה פשר הנכונות הזו, להסיע אותי לכל מקום שהוא".
"זאת בשמחה. יש לי שעה שלמה לספר".
והוא ספר, כמעט שעה, ספר על ילדות קשה, על אב קשוח, התנגשויות וקצרים. על התמרמרות שגאתה ותסכולים שתפחו.
יום אחד שמע באקראי, שבישוב ליד צפת יש מוסד ממשלתי לילדים חסרי בית, או כאלו הסובלים מהתעללויות והתעמרויות כמוהו, למשל, כך היה בטוח. החליט לעזוב את הבית ולהצטרף לחסוי המוסד. החלטה לחוד, וביצוע לחוד. היה זה חלום כמוס, לכרוח אליו בלילות אפלים. אבל יום אחד פרצה מריבה קולנית, אביו צרח והוא השיב, ועזב את הבית בטריקת דלת. השאיר מאחוריו את התפילין.
בכיסו היו כמה לירות, והרי יזדקק לכל גרוש. נסע בקו חמישים וארבע לתחנה המרכזית בתל אביב, איתר את הרציף לצפת וברר מתי יוצא האוטובוס. אמרו: בעוד שעה וחצי. מה יעשה עד אז, החליט לשוטט בסביבה. נסע היה, לא היתה לו סבלנות לשבת ולהמתין. החל ללכת, ובטנו המתה ברעב. עבר ברחוב יסוד המעלה, בפאתי מתחם התחנה, והבחין בתכונה ליד בית כנסת מפואר. התעניין, ואמרו לו שמתקיים כאן "בר בי רב", יום שכולו תורה. זכר שפעם לקחו אביו לכזה כנס בבני ברק, והיה שם בצד שולחן עם כיבוד קל, עוגות ושתייה. אם כך, יוכל לשבור את רעבונו. נכנס, ובדיק הסתיימה ההרצאה. נגש עם כולם לשולחן, נטל ומזג ואכל ושתה, ועדיין שעה שלמה לפניו. במקום לשוטט בחוסר תכלית, ישמע דבר תורה.

ואז, כך סיפר, עליתי לדרוש.
"ואני זוכר מה הרב אמר", וצטט את הסיפור ואת הרעיון. ספרתי שהרב מפוניבז' שאלני שאלה. המשנה אומרת (אבות פ"ה מ"ד) שארבע מדות יש בהולכי בית המדרש: הולך ואינו עושה, כלומר לומד ואינו מבין, לפחות שכר הליכה בידו. עושה ואינו הולך, שלומד בבית המדרש שבביתו, שכר מעשה בידו. הולך ועושה, חסיד. לא הולך ולא עושה, רשע.
ותמה הרב מפוניבז': אם יש מי ש"הולך ועושה", הולך לבית המדרש ולומד ומבין ונהנה ומתעלה, אורה זו תורה ועולמו שטוף אור וזוהר, אשריו ואשרי חלקו. אבל בכל בית מדרש, ויש שעות כלאו לכל אדם, שהוא "הולך ואינו עושה". עיניו רואות וכלות איך אחרים מצליחים, מבינים וקולטים, שואלים ודורשים, מחדשים מערכות וזוכים להערכה ורואים עולמם בחייהם, והוא אינו קולט ואינו מבין, שמועתו קשה עליו כבזל, והכל נדים לו ומתעלמים ממנו, מה לו פה ומי לו פה. וזה קורה גם בשומעי שיעור יומי או שבועי. באים עייפים ומותשים, הראש בקושי קולט והעניינים נעצמות, אל חבל על הטרחה, וכבר מחליטים שלא לבוא, להדייר רגליהם -
ואז רואים הם את אלו שלא קראו ולא שנו, אלו אינם הולכים ואינם עושים. במה מבליים הם את זמנם, במה מבוססים הם, באיזה הבל וריק, באיזו ביצה עכורה. ומחליטים: יהיה מה שיהיה, "שבתי בבית ה'" (תהלים כז, ד), ולו לשבת ולבהות, ובמשך הזמן אזכה "לחזות בנעם ה'" (שם), גם לקלוט ולהבין ולהתעלות.

"אשרי יושבי ביתך", קודם כל להמנות על היושבים, "עוד יהללך סלה" בהמשך... נמצא, שההולך ואינו עושה שכנעו להישאר בבית המדרש, ולכן נמנה עמהם.
שמע, וחשב: הלא אלי הדברים מכוונים -
נכון, יש לי קצר עם ההורים, התקלויות תדירות ומטען מרירות אין קץ. אבל ככלות הכול, דרכי סלולה: בית שומר תורה ומצוות, ואני על סף הישיבה הקטנה, ומשם לגדולה, ולבנין ביתי. ולאן אני הולך, למוסד חלוני. לשהות בין נערים מבתים הרוסים, לחיות באוירה פורקת עול -
ובעודו חושב על כך שמע שאני ממשיך ואומר: הנה, הגר היתה בבית אברהם וסבלה משרה, שהקשיחה יחסה אליה. חייה היו קשים ומרים והחליטה לברוח. גשגש בה מלאך ה' ושאלה: "אי מזה באת ואנה תלכי" -
ענתה: "מפני שרי גברתי אנכי ברחתי".

אמר לה: "שובי אל גברתך, והתעני תחת ידיה" (בראשית טז, ח-ט).
ולכאורה, אמורה היתה לנמק בחירתה, לומר שהמצב שם ללא נשוא. ולא אמרה דבר, חזרה בלי הגה. למה? מפני שהמלאך כבר הקדים התשובה לכל טרוניה. הכל נכון, אבל "אי מזה באת", מאהלו של אברהם! "ואנה תלכי", למדבר, אל פראי האדם? "שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה", ובלבד שתחיי בסביבה של תורה ואמונה!
והוספתי, שזו היתה התביעה הנוקבת על אלישע בן אבויה, כמבואר בירושלמי במסכת חגיגה.
אלישע בן אבויה - "אחר" - יצא לתרבות רעה.
אמר לו רבי מאיר: "חזור בך". אמר לו: "איני יכול".
אמר לו: "למה?"
אמר לו: "שפעם הייתי עובר לפני בית קודש הקדשים רכוב על סוסי ביום הכפורים שחל להיות בשבת, ושמעתי בת קול שיצאה מבית קודש הקדשים ואמרה: שובו בנים שובבים חוץ מאלישע בן אבויה, שידע כוחי ומרד בי!"
וסיימו בגמרא (חגיגה טו ע"א): אמר: הואיל ונטרדתי מהעולם הבא, אהנה לפחות מהעולם הזה. הלך ויצא לתרבות רעה.

בסופו של דבר, מספרת הגמרא, פעל רבי מאיר שיכניסוהו לגיהנם ועלה עשן מקברו כמאה וחמשים שנה, עד לפטירת רבי יוחנן שפעל להכניסו לגן העדן. ויש להבין: הרי דחוהו. מה היה עליו לעשות? אלא, משל למה הדבר דומה -

אדם הפליג בספינה. התרגשה סערה, והספינה טבעה. נזדמנה לו קורה ונלפת בה. גל מסרו לגל, השמש קפחה על ראשו וכוחותיו אזלו. סביבו חגו סנפירי כרישים, בנס לא גרסוהו במלתעותיהם. חש שהגיע לאפיסת כוחות, והנה חוף לפניו, אשד נחל מפכה, עצי פרי לרוב, וקבוצת ילידים מסבים סביב מדורה, צולים דגים, מפטטים בניחותא.

בצעד כושל עשה דרכו בין אדוות גלי החוף, והקבוצה השתתקה. הביטו בו במורת רוח, אינם חפצים באדם זר. החוו בידם: הסתלק, שוב למקום ממנו באת, אינך רצוי כאן!

עצר בחששו. פניו התרכמו: הוריו למדוהו שלא להדחף למקום בו אינו רצוי, ופה אינו רצוי בעליל - ובכן, מה?

האם ישוּב על עקבותיו?

לאן - לים? אל הגלים? לכרישים?!

לא! הוא ימשיך ויתקדם. ינסה לפייסם, לרצותם, להתחבב עליהם. יהיה לעבדם, למשרתם. כי אין לו לאן לחזור!

זה מה שהיה על אלישע בן אבויה לעשות. לאטום אוזן, להתעלם מהדחיה, להתחנן ולהתרפס. כי התורה היא חיים, והמוות אינו אופציה!

ואילו הוא, פנה וחזר. כי גם הים היה אופציה עבורו. על כך נתבע!

והדברים היוצאים מן הלב נכנסו אל הלב, והחליט לשוב הביתה. אל האוירה הטעונה והעכורה, אבל המסלול הוא המסלול הנכון. ומצא מפלט בישיבה, ביצר בה מקומו ומעמדו, "הולך ועושה", והקים בית לתפארת, בית של תורה וגדולה. שלח ידו במסחר והצליח, קובע עתים לתורה, וההדורים עם ההורים יושבו, והם זוכים לכבוד מלכים ולרוב נחת מהבן והנכדים, והכל בגלל שיחה אחת אליה נקלע "במקרה", וכבר הגענו לירושלים. לאיזו כתובת הרב צריך. את כל חיי אני חב לו!

איי, את חייו חב הוא לרבון כל העולמים, שתכנן שיתקיים באותו מקום ובאותה שעה "בר בי רב", יום שכולו תורה, ואני אוזמן לשאת בו דברים באותה שעה, ושם בפי אותו רעיון, וכוון צעדי לבית הכנסת, והציב בו את השולחן עם המזונות והשתיה, ופתח לבו לדרשה, והשיבו אליו.

איזה תזמון, איזו מקריות. וכבר אמרו ש"מקרה" אותיות: רק מה?!

(והגדת)

ויאמר ה' אל אברהם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. (יב, א)

וברש"י: אשר אראך - לא גלה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו ולתת לו שחר על כל דבור ודבור.

וכתב הקדוש בספר חרדים (פרק נט)

וצריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל ולבא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חיק אמו, כי תחילת עווננו שנקבעה לנו בכיה לדורות יען מאסנו בה שנאמר (תהלים קו, כד) וימאסו בארץ חמדה, ושם נאמר (יד) אתה תקום תרחם ציון, ולפיכך היו האמוראים מנשקים עפרותיה ואבניה בכואם אליה. ומצינו במדרש שהקב"ה אמר לאברהם אבינו פעם ראשונה שילך לארץ ישראל ויראנה ויחזור ואחר שחזר לא נתן לו רשות לחזור ללכת לארץ ישראל עד חמש שנים ואותן חמש שנים היה משתוקק לחזור ללכת והוא אמר זה הפסוק (שם נה, ז) מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכונה הנה ארחיק נדוד אלין במדבר סלה, מוטב ללון במדברות של ארץ ישראל ולא ללון בפלטיות של חוצה לארץ, והיה תאב, ומשהורשה, כתיב וילך אברהם כאשר דבר אליו ה', וקודם בואו אל הארץ לא היה משתוקק אבל אחר שבא שמה פעם ראשונה וראה במראה הנבואה יקר תפארת קדושת הארץ, אז נכסוף נכסף, וממנו נלמד לדורות אנחנו יוצאי חלציו להיות נכספים כמוהו אע"פ שיושיבה בצער, על מנת כך נהיה שמחין ביסורין:

הפתקא ירושלימי בנפך מעילו של בחד

בדרכים הארוכות, בימים ובנהרות, בין עיזים כבשים ובני אדם, חודשים רבים - הצרופים בבטחון בהשם, צעד רבי אברהם חנוך הופמן זצ"ל מחוץ לארץ - לארץ הקודש. וזה רק אחד ממאות שעלו מתוך תשוקה ויסורים:

רבי אברהם חנוך (ידידו הקרוב של ר' בן ציון ידלר המגיד הירושלמי זצ"ל) עלה לארץ הקודש בעודו בחור. הוא לא רצה להתחתן בחו"ל, משום שחשש "אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי" לארץ הקדש... היה מני וגמור בנפשו לעלות, ורק אח"כ, יחפש את זיווגו שם בארץ ישראל.

כמו שאר בני משפחתו, היה גם הוא בחור עני מדוכדך, לכן תכנית העליה לארץ הקודש נתקלה בקושי רב של "ענייני ממונות" - פשוט, לא היה לו כסף להתחיל לפסוע מעירו לעיר הסמוכה. גם תעודת פספורט לא היתה לו. אך היה נחוש בדעתו - "יוצאים לדרך".

איך?

"הולכים רגלי":

אשר יבטח בה'

ומעשה שהיה, כך היה:

בחור בודד נעמד בשערי וילנא, הסב את פניו לאחור, קד קידה לעיר הגדולה ויצא לדרך. הוא כיתת את רגליו מעיר לעיר ומכפר לכפר - עד אודיסא.

בהזדמנות הוא סיפר, שבאחד הימים כשעמד בפתח 'הכנסת אורחים' באחת העיירות, לפני שיצא להמשך הדרך, עצר אותו אחד מחשובי הקהל ושאל "בוחר'ל אני מבין שאתה יוצא מכאן לדרך רגלי, הבחנתי שאין לך פספורט, ונראה לי שכבר ימים ארוכים שאתה צועד כך, איך אתה לא מפחד לעבור את הדרכים האלה ללא פספורט?" ר' אברהם חנוך ביקש ממנו להמתין רגע קצר, נכנס פנימה לאכסניה הוציא מהארון סידור ישן פתחו והצביע על נוסח "תפלת הדרך" ואמר: "הנה, זה הפספורט שלי".

כך עד שערי אודיסא, בה היה הנמל הגדול ממנו ביקש להפליג - לארץ הקודש.

מיד כשהגיע לאודיסא וחבילתו הקטנה בידו צעד בחפזה אל הנמל, שם מצא לפניו אניה של גויים העומדת להפליג לארץ ישראל. בזריזות אופיינית ללא אומר ודברים, נכנס פנימה לאניה בלי אישורים ופספורט, ומיהר להתיישב באחד המקומות הפנויים. עודו יושב במנוחה, באחד מחדרי הקהל, במרכז הספינה, נכנסו שוטרים לבדוק תעודות ואישורים. השוטר ביקש ממנו את תעודותיו, וכיון שלא היו בידו, גרשוהו החוצה בבושת פנים, בחזרה אל החוף תחת כיפת השמים...

חבילתו נשארה בספינה. התפילין היו בחבילה.

היה זה נרתיק גדול של עור בו היה כל עולמו הגשמי. בנרתיק הטמין גם מעט בגדים שעוד נותרו לו מבית אבא ללבוש בדרך הארוכה.

אברהם חנוך עמד ליד הספינה וקיווה אל ה' אלוקי השמים והארץ אשר בידו הים והיבשה. "בטחון".

אגב, מרגלא בפומיה של רבי אברהם חנוך:

למה מילת "מבטחו" שבפסוק "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" מנוקדת בפתח במקום קמץ? לומר לך שאפילו במקום שנדמה לך שכל הדרכים קמוצים וסגורים לפניך, אל תחדל מלבטוח בה', ואם תעשה כן יסייעו לך מן השמים, ויפתחו לך שערי הצלחה. בקיצור, הוא עמד בנמל הפתוח, רוחות עזות כמעט טלטלוהו ממקומו, וקיווה אל ה'. עיניו נשואות לשמים.

זמן מועט לפני הפלגת האניה, היה זה לאחר ניתוק העוגן והתרת חבלים לקראת הפלגה, לפתע נשמעה שריקה מבוהלת. התקבלה פקודה - לעצור! היא עגנה שוב.

לאחר שיח קצר בין המלחים ועובדי הנמל הכעוסים, הסכימו המלחים להוציא שוב את הגשרון המוביל אל האניה (במטרה להעלות על האניה נוסע עשיר שאיחר את המועד). הבחור הבחין שהנה על האניה עולה נוסע שהביא אחריו עדר גדול של כבשים ועיזים...

בזריזות גוף של בחור צעיר, התכופף אברהם חנוך ונכנס בזחילה בין הצאן. התחבא בין הכבשים צעד ביניהם במהירות ועלה על האניה. התישב על הארץ בינותם בצדי הסיפון בלי שהרגישו בו.

כשהספינה עזבה את הנמל, ירד לירכתי הספינה ושב אל המקום בו נחה חבילתו שעדיין לא נזרקה ממקומה כך יצא בדרכו אל ארץ הקודש. הנסיעה החלה.

כשעברו כמה ימים של הפלגה, הנוסעים כבר הכירו אחד את חברו ושוחחו ביניהם, וכך החלו יושבי האניה להציק לו לר' אברהם חנוך בשאלות: כיצד בחור נוסע לארץ חדשה שאין לו בה מכיר או קרוב ללא פרוטה בכיס? מה תעשה שם? איך תחיה, ומי יעמוד לצידך? אחרים אמרו בלחש "בוודאי יש לו כסף או תכשיטים שיעזרו לו להתבסס בארץ ישראל..." באחד הימים לאחר שהטרידו אותו בשאלות סרק ענה להם הבחור: "כן, יש לי צ"ק על סכום עתק מבנק מסחרי בין לאומי".

נוסעים סקרנים שהיו בטוחים שהוא לא עולה סתם כך בלי שמישהו עומד מאחוריו האיצו בו לגלות את הסוד היכן הכסף ומה סכום הצ"ק שעליו בוטח. כשלא יכול היה לעמוד בפני בקשתם, פתח את החבילה שעמדה לידו, חיטט בה, וכל הסובבים המתינו בצפיה. ר' אברהם חנוך הוציא מחיקו ניר עבה והושיט להם בהתרגשות, על הנייר היה כתוב: "תני רב תחליפא אחוה דרבנאי כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ועד יום הכיפורים" (ביצה ט"ו) הם הביטו עליו, והוא מיהר להגיד להם: "נאמן עלי בעל ההבטחה שיקיים דבריו".

זוכרני, סיפר המגיד הירושלמי, שפתקא זו היתה מונחת בכיסו כל ימיו. כאשר האניה עגנה בנמל יפו, ירד עם כולם אל החוף, אבריו דא לדא נקשן מהתרגשות, ושתי דמעות חמות זלגו מעיניו.

לא היה בידו אפילו פרוטה כדי לעלות מיפו לירושלים אך כמובן בטח בהשם. בעיניים דומעות ולב הומה התרגשות הגביה את עיניו וראה אורחת ישמעאלים, שעולה בדרכה ירושלימה, הם נשאו על החמורים פירות וירקות, הוא שאל אותם אם יסכימו שיעלה עימם על העגלה. הביטו עליו רגע ארוך והפטירו "אין לך כסף יהודי מרופט - עלה עימנו, יאלה!" ר' אברהם חנוך הבחור הצטרף אליהם ללא פחד. וסיפר לי כי באותה שעה שם לנגד עיניו את דברי חכמי המוסר שאדם ששם בטחונו בה' ית"ש אינו ירא משום דבר שבעולם! ואכן הקב"ה הטיל את מוראו על הערבים, הם כבדוהו מאד, ובעליית ההר לירושלים קראו לפניו בניגון ערבי: "ככה יעשה לחכם היהודי".

כך הגיע לשערי ירושלים בשמחה ובששון.

ג. ואם שאלם, זאת אומרת שלא ידע מה לעשות, נו, אז אם הרוב אמרו שלא למול למה באמת כן מל?

ד. ומה השכר שזכה בזה ממרא? שיתגלה הקב"ה בחלקו. מה "המידה כנגד מידה" בזה?

ה. ואיך נבין את דברי המדרש בילקוט שמעוני: (בראשית - פרק כג - המשך רמז קב) "ולמה קורא אותה קרית ארבע שדרו בה ארבעה צדיקים ענר אשכול וממרא ואברהם" וכי אלו הם צדיקים? וביותר, בהמשך המדרש: [למה נקרא שמה קרית ארבע:] "ושמלו בה ארבעה צדיקים אברהם ענר אשכול וממרא", כאן עושים הם ההיפך מה"עצה טובה" שלהם, ומלו את עצמם?

מחמת עוצם הקושי, נראה לחדש בזה כך:

בהקדם, עניין מצוות מילה, ידוע בספ"ה ק שטעם מצוות המילה היא כדי להכשיר את הקטן שיהא ראוי לעבודת ד' וכדי להחליש את תאוותיו. ויתכן להוסיף בזה עוד הסבר, עפ"י דברי האור החיים הק' בפ' תזריע וכן הוא בעוד הרבה ספרים הק' שמחשבות ההורים משפיעים על נפש הילד. וכשנולד ילד ישנו החשש שמא ואולי יפרע ממחשבתם שטבועה בנפשו.

ויתכן, שלכן, ברוב רחמי וחסדיו ציוה לנו הקב"ה למול את התינוק כבר בן שמונה ימים, שיקבל את החותם של יהודי, שמעת שכבר יש בו חותם של צווי השי"ת ממילא מוכשר הוא יותר לקיים רצון השי"ת.

ויומתק יותר עפ"י מה שמצינו בדיני טומאת כלים שישנם כלים שירדים לטומאה במחשבה או במעשה (מסכת כלים פרק כה, ט) "כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה, ואינן עולים מידי טומאתן אלא בשנוי מעשה, שהמעשה מבטל מיד המעשה ומיד מחשבה, ומחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה" יתכן, שלכן, כשנולד התינוק ציוה לנו הקב"ה שנחתום בו "שינוי מעשה" "שהמעשה מבטל מיד המעשה ומיד המחשבה" ובה נכשירו להיות כלי מוכן לעבודת השי"ת. ובאמת לא צריך כאן את המחשבה כלל אלא עצם המעשה שיכשירו.

ועתה נבא אל ביאור המדרש: הקב"ה אמר לאברהם שימול את עצמו. בא אברהם אבינו ואמר לעצמו, מה המטרה ומה הנסיון במצוה זו? הרי כבר עברתי נסיונות קשים בהרבה מזה. הלך אצל ידידו לשאלם, בא אצל ענר, ושאלו מה הנסיון בזה, אמר לו ענר: הקב"ה כניאה רוצה שתמסור נפשך אילוי, ואם תשאל מה מסירות נפש יש כאן? התשובה: "שיהיו קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם". שמע אברהם והמשיך אל אשכול לשמוע מה הוא אומר, אמר לו אשכול: גם אני סבור שהמטרה היא מסירות נפש אבל מטעם אחר:

"אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה, ולא תוכל לסבול ותמות". בא אצל ממרא, אמר לו ממרא, לא יכול להיות שהמטרה היא מסירות נפש, שהרי כבר הוכחת עצמך כמה פעמים עם מסירות נפש: הלא הוא שהצילך מכבשן האש, ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואולי כחו וגבורתו היו הורגין אותך, והצילך רמ"ח אברים שבך", והרי בכל אלו המקרים כבר מסרת נפשך.

אמר לו ממרא, אין הקב"ה רוצה ממך כוונה כזו או אחרת. הקב"ה חפץ במעשה המילה בלבד. שכן כאמור בהנ"ל כאן ע"י המעשה מוציאים וגואלים את התינוק מכל מחשבות הסיגים, ואברהם אבינו הוא הראשון שמקיים מצווה זו, והוא צריך להנחיל לדורות הבאים את הכשרת נפשם ע"י המעשה בלבד, לכן, אף שהוא עצמו הרי לא נצרך לזה כמובן, בכל זאת נדרש ממנו רק "מעשה" בלבד, כמו אצל הקטן הזה שאין לו שום מחשבה ורק מרגיש את עצם המעשה בלבד. וזה מה שאמר לו ממרא: "עשה כמצותו!" רק את העשייה.

בזה מובן היטיב, מה המידה כנגד מידה בשכרו של ממרא, שנתגלה ד' בחלקו, כיוון שהוא זכה להבין שכל המטרה של המצווה היא להכשיר את נפש הילד להשראת אלוקים, לכן נתגלה הקב"ה בחלקו. וכמובן שכל התמיהות נתיישבו בזה מאליהם.

(ציוני תורה)

אברהם אבינו שומע שלוט נלקח בשבי, ויוצא למלחמה. חז"ל מונים לנו עשרה ניסיונות, שבם נתנסה אברהם אבינו - והרמב"ם מונה את הניסיון של מלחמת ארבעת המלכים, כניסיון הרביעי.

לכאורה לא מובן;

אברהם יכל לשבת בבית, לערוך את ליל הסדר כהלכתו, ולמחרת אפילו למסור 'שיעור כללי' ל - 318 החניכים שלו; לוט היה נישאר בשבי, עד שהיו מחליטים המלכים שאין להם בו צורך יותר, וממילא היו משחררים אותו!

נשאלת השאלה - אם כן, מה הניסיון שהיה כאן??? מי ביקש ממנו ללכת ולשחרר אותו?!

ועוד, אם כבר החלטת ללכת ולשחרר אותו, למה ללכת ישר למלחמה ולא לנסות לעשות שלום?!

שאלה נוספת - ואם החלטת כבר לצאת למלחמה, למה אתה לא ממתין אחרי ליל הסדר - שב הלילה, תקיים את מצוות הסדר, ואחרי פסח תצא למלחמה - מה דחוף כ"כ לצאת למלחמה דוקא הלילה?!

יאמר האומר - אם הוא היה יוצא ישר אחרי פסח, הוא היה מפסיד את המימונה!

© אלה נוספת שראיתי, ששואלים המפרשים;

כשרה אמנו ללקחה לבית פרעה - מה עשה אברהם אבינו? התפלל!

נשאלת השאלה - למה לא זרקת חול על הארמון שיתפוצץ?! © הרי אברהם אבינו יודע מהי מעלת התפילה - אז למה הוא לא עומד בתפילה גם על לוט??? - שייקח את כל 318 חניכי ביתו, ויעשה עצרת תפילה!

בו ביום החליט להסב את שם משפחתו ל"הופמן", לזכר ביטחונו הגדול בה' והנס שעשה עמו בעת עלייתו לארץ הקודש.

בירושלים התחתן והיה לאחת מדמויות ההוד בירושלים של מעלה. (להגיד)

ותרא כי הרתה ותקל גבירת בעיני... ותענה שרי (טז, ד-ו).

רבי משה מונק ביאר זאת עפ"י סיפור:

גביר אחד הוצרך פעם לנסוע לפראג לרגל עסקיו, והוא הזמין לשם כך את שרותיו של עגלונ. השניים נסעו כבדת דרך אורכה, עד שהיום העריב. לקראת חשכה הם עצרו את עגלתם והתכוונו לעשות את הלילה על אם הדרך. כמנהגם של אנשים, פשטו השניים את בגדיהם, עטו על גופם בגדי לילה, פרושו לעצמם ליד העגלה מצע לישון עליו ונרדמו.

עם שחר, התעורר העגלון ראשון, ומיד מיהר ולבש את בגדי הגביר. אחר, עלה על העגלה והתיישב במושב האחורי כשהוא מונע על הריפוד המלטף. הוא התבונן בקוצר רוח מבעד לחלון והבחין כי הגביר עדיין נם את שנתו, לכן הרים אבן קטנה, השליך אותה עליו וקרא בקול גדול: "נו, עגלון! עד מתי תשכב?!"

הגביר קפץ ממקום משכבו והיה משוכנע כי העגלון חומד לו לצון, "האם הסתתרה בינתך?", שאל תוך כדי שהוא מסובב את אצבעו על רקתו ומראה לעגלון את שהוא חושב אודותיו. אבל העגלון לא חשב לוותר, והחזיר לו בצעקה: "אני אינני משוגע! אתה הוא שוטה הכפר! אני הגביר ואתה העגלון שלי, ועכשיו מהר לבש את הבגדים והתחל בניסיעה!". הגביר נוכח לראות כי לא ננקל יצליח לגבור על העגלון, באין ברירה אחרת לפניו לבש את בגדי העגלון ונסע לפראג, לבית הדין. בקושי עצרה הכרכרה וכבר קפצו ממוכה השניים כשהם צועקים בקולי קולות את אותם דברים: "אני הגביר! אתה העגלון!..."

במהרה נכנסו השניים לחדרו של ה"נודע ביהודה", וכל אחד הרצה את טענותיו בפניו. שמע הרב את דבריהם והגיב: "עניין זה מסובך מאוד, עלי לחשוב כיצד להכריע בדבר, לכן לכו עכשיו וחזרו מחר בשמונה בבוקר, כדי לשמוע את הכרעתי בנדון". ומיד לאחר צאתם קרא הרב לשמש בית הדין והורה לו שמחר ישיב אותם להמתין לו ואל יתייחס אליהם כלל, עד שעות אחרי הצהריים המאוחרות.

עוד לפני שקלה הנקובה כבר נשמעו הדי הויכוח בין השניים, הם צעקו בנסותם לגבור זה על קולו של זה: "אני הגביר! אתה העגלון!", ופני שניהם בערו מכעס ומשנאה. אך שמש בית הדין, נאמן לבקשת הרב, נגש אליהם ואמר כי הרב עסוק ביותר ועליהם להמתין בבית הדין עד שיתפנה. בלית ברירה התיישבו השניים תוך כדי ההתכתשות המימולית.

הזמן חלף ולאט לאט נמאס הויכוח גם עליהם, הרי אף אדם אינו מסוגל להכריז במשך שעות על עצמו "אני הגביר"... בהמשך התאספו בבית הדין עוד בעלי דינים נוספים שהשמיעו בקול את טענותיהם: בפינה אחת התווכח קבלן עם לקוח ובפינה אחרת התדיינו שני סוחרים ביניהם בויכוח מרתק. ושני הטוענים לתואר הגביר נסחפו בהדרגה לאווירת המקום.

שעות חלפו עליהם כך, בטנם החלה לשגר אותות מצוקת רעב, ולהט הויכוח פג כמעט לגמרי. בשעות אחר הצהריים הציץ הנודע ביהודה מחדרו והבחין שהשניים הסיחו את דעתם מן העניין הבער שלשמו הגיעו. באותו רגע פתח את דלת חדרו לרווחה והרעים בקול: "כנס העגלון!", העגלון האמיתי נבהל כהוגן וקפץ על רגליו במהירות. לאחר שביר שניה נזכר כי בעצם כבר אינו עגלון מזה יממה שלימה, אך היה כבר מאוחר מידי... הנודע ביהודה הצליח להוציא את האמת לאור, השניים החליפו בחזרה את בגדיהם ופנו לדרכם לשלום.

באופן דומה מוצאים אנו שכאשר פונה המלאך אל הגר, הוא קורא אליה: "הגר שפחת שרי". והגר, שהייתה שפחת שרי היא עובדה בלתי נפרדת מחייה, מגיבה בטבעיות לפנייה הזאת.

לאחר מכן ממשיך המלאך ושואל מפני מה היא בורחת, ומבלי משים, בתשובתה אומרת הגר - "מפני שרה גברתי"...

אם כן - מכריע המלאך - "את עצמך חשפת את נקודת האמת. בדבריך הנך מודה שאת שפחת שרי, והיא גבירתך... לכן מהרי ושובי אליה, המשיכי לקבל את מרותה והתעני תחת ידיה..."

(ומתוק האור)

בעצם היום הזה נמול אברהם (יז, כו)

מה עשה אברהם אבינו כשנצטווה על ברית מילה? מסופר במדרש, (תנחומא וירא פרק ג) "באלוני ממרא, ולמה באלוני ממרא? יתברך שמו של הקב"ה שאינו מקפח שכר של ברירה, שלשה אוהבים היו לו לאברהם, ענר, אשכול וממרא, וכיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא שימול הלך לקחת מהם עצה הלך אצל ענר, אמר, כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, א"ל ענר: בעל מום רוצה אתה לעשותך? שיהיו קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם. הניחו והלך אצל אשכול, אמר ליה כך וכך אמר לי הקב"ה, א"ל אשכול: אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה, ולא תוכל לסבול ותמות. הניחו והלך אצל ממרא, א"ל כך וכך אמר לי הקב"ה, מה תיעצני? א"ל ממרא: בדבר הזה אתה מבקש עצה?! הלא הוא שהצילך מכבשן האש, ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואולי כחו וגבורתו היו הורגין אותך, והצילך רמ"ח אברים שבך, ומקצת אבר אחד אתה מבקש עצה? עשה כמצותו! אמר הקב"ה יתברך אתה שנתת עצה שימול איני נגלה אליו אלא בתחומך, ה"ד וירא אליו ה' באלוני ממרא".

מדרש זה אומר דרשני. כשנתבונן נראה שיש כאן כמה קושיית עצומות:

א. אברהם אבינו הוא, "עצות" אם לעשות כדבר ד'?
ב. וכי אלו הם ה'אוהבים' של אברהם? שאומרים לא לעשות רצון ד'? הרי יש כלל ידוע: "הגד לי מי הם חבריך ואומר לך מי אתה..."

למה כשאשתו בשבי - הוא מתפלל, וכשלוט נלקח לשבי - מיד הוא יוצא למלחמה???

ועוד יש לתמוה, הרי ידוע שאברהם אבינו עושה השתדלות - כשהגיעו לגבול מצרים, הוא הכניס את שרה לתוך ארגז - מה הוא כבר יכל לעשות מול המצרים שטופי הזימה! אם כן, הוא עשה כל שביכולתו לעשות - הוא לא סמך על הנס. אם ככה, איך הוא יוצא למלחמת המלכים, בזמן שהוא יודע שאין לו כל סיכוי! שאלה נוספת;

אומרת הגמרא (מסכת סנהדרין צט, ב) - ת"ר (במדבר טו-ו) והנפש אשר תעשה ביד רמה (בפרשה) דוגמא לזה הוא מנשה בן חזקיה מלך יהודה (ראה מלכים-ב, כא) שהיה יושב ודורש בפרשה בהגדות של דופי (גנאי), (כא) ויהיה מנשה פנים בתורה, ומגלגל על פסוקים ואומר שמשה רבינו כתבם שלא לצורך, וכך אמר מנשה וכי לא היה לו למשה לכתוב בתורה אלא (בראשית לו-כב) ואחות לוטן תמנע ועוד אמר באותו ענין (שם פס' יב): ותמנע היתה פלגש לאליפז ומה הוצרכה תורה לכתוב דברים אלו, הלא הם חסרי משמעות? וכן מה שנאמר (בראשית ל-יד) וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה הלא דבר שאינו צריך הוא!
נשאלת השאלה - מה זה משנה אם זה היה בקציר חטים, או בקציר שעורים - מה זה משנה לנו מתי זה היה?

מסבירה הגמרא את הפסוקים שלגלג עליהם מנשה - דאתן עלה מיתה ומשכבר באנו לכך, אנו שואלים: (בראשית לו, כב) אחות לוטן תמנע מאחי היא - מה זה הוא בא ללמדנו? מבארת הגמרא: תמנע בתו של שעיר החורי, אעתיף של לוטן בת מלכים והוא היתה דכתיב (בראשית לו-כט) אלוף לוטן אלוף תמנע וכל אלוף הנוכר בתורה מלכותא בלא תאגא היא שר גדול, כמותו כמלך, אלא שאינו מעוטר בכתר מלכות. והנה לוטן זה, ירש את שררת ה"אלוף" משעיר אביו, אבי כל משפחת החורי, ונמצא שאחותו תמנע היתה בתו של מלך. בעיני לאיגויר רצתה תמנע להתגייר. באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ובקשה מהם שייגיירוהו ולא קבלוה הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו, כי אמרה מוטב תהא שפחה לאומה זו לבניהם של האבות, דהיינו לאליפז בנו של עשו בן יצחק ולא תהא גבירה מלכה לאומה אחרת לחורים בני שעיר! וזהו מה שבא הכתוב "ואחות לוטן תמנע" ללמדנו, כמה היתה גדולתו של אברהם אבינו, וכמה היו משתוקקים להידיבק בזרעו, עד שבת מלכים כתמנע הנדיעה להיות פילגש בביתם. נפק יצא מינה נולד ממנה עמלק דצעריהו לישראל שגרם הרבה צער לישראל. שואלת הגמרא: מאי טעמא נענשו האבות בכך? עונה הגמרא: משום דלא איבעי להו לרחקה משום שלא היה להם לרחק את תמנע ולמונעה מן הגירות, ועל כן הענישם הקב"ה ומסר את ישראל צאצאיהם בידי צאצאיה. כעת מבארת הגמרא את הפסוק השני שלגלג עליו מנשה: וילך ראובן בימי קציר חטים אמר רבא בר' יצחק אמר רב מכאן לצדיקים שאין פושטין ידיהן בגזל שהם מדקדקים ביותר בגזל, שהרי אנו מוצאים שראובן הקפיד לצאת לשדה אחרי הקציר דוקא, כי אז אין בעלי השדות מקפידים ולא אכפת להם שבני אדם יטפלו בשדותיהם, וכך נמנע מן הגזל!

אם כן, כל מילה הכתובה בתורה היא קודש קדשים! - אין סתם! כל מילה נצרכת! התורה מקדישה י"א פסוקים למלחמות; ארבעה מלכים נגד חמישה - כן שילמו מיסים/לא שילמו מיסים, י"ב שנה/עבדו/י"ג שנה מרדו, למלך פלוני קראו ככה, ולמלך אלמוני קראו ככה;

נשאלת השאלה - בשביל מה צריכים את כל הפרטים הללו???
כדי להבין את יסוד הדברים, נצטרך תחילה לבאר דברי מדרש; **מספר המדרש (בראשית רבה, פרשה מב, אות א) - ויהי בימי אמרפל מלך שנוער (בראשית יד, א), רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי פתח (תהלים לו, יד טו): חרב פתחו רשעים וגו' חרבם תבוא בלבם וגו', מפעה רבי אליעזר בן הורקנוס שהיו אחיו חורשים במישור והוא חרב שורש בהר ונשברה, אמר לטובתי נשברה פרת, ברח והלך לו אצל רבי יוחנן בן זכאי, והיה אוכל קוזות אדמה, עד שעשה פיו ריח רע, הלכו ואמרו לרבי יוחנן בן זכאי ריח פיו של רבי אליעזר קשה לו, אמר לו כשם שהבאיש ריח פיך על התורה, כך יהיה ריח תלמודך הולך מסוף העולם ועד סופו. לאחר ימים עלה אביו לנדונו מנכסיו, ומצאו יושב ודורש וגדולי מדינתו יושבים לפניו, בן ציצית הכסת ונקדימון בן גוריון וכן כלאב שבו, ומצאו יושב ודורש הפסוק הזה, חרב פתחו רשעים וגו', זה אמרפל וחבריו. להפיל עני ואביון, זה לוט. לטבוח ישירי דרך, זה אברהם. חרבם תבוא בלבם, (בראשית יד, טו): ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם.**

בואו נישא לביאור המדרש, כפי שמבאר הוזהר הקדוש, והפרקי דרבי אליעזר {ריש פכ"ז}:

בא ר' אליעזר בן הורקנוס ומגלה לנו סוד - דע לך, לארבעת המלכים היתה מטרה אחת - "ויהי בימי אמרפל" - כל מה שנעשה במלחמת ארבעת המלכים, סבב סביב בנאדם אחד - קראו לו 'אמרפל' - הוא נמרוד!
ארבעת המלכים התאגדו יחד במטרה אחת - "להפיל עני ואביון" - לתפוס את לוט!, המטרה הבאה היתה - "לטבוח ישירי דרך" - לשחוט את אברהם אבינו!
אם כן, נוכל כעת להבין מה הולך כאן:

אומר שלמה המלך {קהלת ז, יד} זה לעומת זה עשה אלקים הקב"ה נותן לכוחות הקדושה את הכוחות שלהם - לעומתם, הוא נותן גם לכוחות הטומאה את הכוחות שלהם; היסוד הזה מוטבע, עוד מראשית הבריאה; יש את אברהם אבינו שמפיץ את דבר ה' בעולם - לעומתו, יש את נמרוד שכל מטרתו היא מרידה בקב"ה - להפיץ את הע"ז בעולם.
העולם כולו עובד באיזון; אם יש את אברהם - יש את נמרוד. אם יש את יצחק - יש את ישמעאל. אם יש את יעקב - יש את עשו. ואם יש את משה - יש את בלעם.
ישנם שני שעירים, המוקרבים ביום הכיפורים - שעיר לה', ושעיר לעזאזל שמוקרב לכוחות הטומאה;

אומרים רבותינו - עזאזל" אותיות זה לעומת זה עשה אלהים. אומרת התורה: {יד, יב} ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו והוא יושב בסדום.

שאלנו - לכאורה, הפס' היה צריך להיות כתוב בצורה אחרת? אומרים המפרשים - "ויקחו את לוט ואת רכשו" - אתה יודע מה הרכוש של לוט?! - שהוא "בן אחי אברם" - שכל המלחמה היתה, למען המטרה הזאת - שהוא אחיינו של אברהם! הם לא נזקקו - לא לכסף שלו, ולא לרכוש שלו, אלא רק לאברהם!

לוט נלקח בשבי - אומרת התורה: {שם יג} ויבוא הפליט ויגד לאברם העברי; אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה מב, אות ח} - {בראשית יד, יג}: ויגד לאברם העברי... רבי יהודה אומר כל העולם כלו מעבר אחד והוא מעבר אחד ... 'אמרפל' - הוא נמרוד - רוצה להחזיר את כל העולם מן העבר האחד, מבלי שיהיה עבר שני - לחזור בחזרה למה שהיה בדור הפלגה - {בראשית יא, א} שפה אחת ודברים אחדים זה שאברהם היה מן העבר השני, על זה היתה המלחמה! - כל המלחמה היתה, למנוע הפצת דבר ה' בעולם!
אם זו היתה כל מטרתם, אמר אברהם אבינו: "אם ככה, עכשיו אני יוצא למלחמה!" "אה, אבל אתה תמות???"

"אני יודע! אבל אני הולך לקדש שם שמים בעולם!" - אם המלחמה היא על קידוש שם שמים - אם המלחמה היא כנגד דבר ה' בעולם - אז הרגע יוצאים למלחמה ולא אחרי פסח!

אם אלה הדברים בס"ד, נוכל כעת להבין טוב מאוד: נכנסו ב"ה לחדש מרחשון. בחנויות כבר ישנה אווירה של חנוכה - כבר מוכרים סופגניות, אז ממילא תיקנו לנו חז"ל - שלושים יום קודם החג, דורשים בהלכות החג, וששים יום קודם החג - אוכלים סופגניות ☺

בחנוכה, יוצאים י"ב חשמונאים למלחמה, כנגד ממלכה שלמה של יוונים! לעומת זאת, בימי מרדכי ואסתר כשהיתה הגזירה של - {אסתר ג, יג} להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד - מה אמרה אסתר המלכה ??? - {ד, ה} וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונערתיי אצום כן - הולכים להתפלל!!

נשאלת השאלה - בתקופת החשמונאים יצאו למלחמה, ובתקופת מרדכי ואסתר התפללו - מה ההבדל???
גוף ונשמה!

אומרים רבותינו - כשהמלחמה היא על הגוף שלנו - על זה אנחנו יכולים רק להתפלל, כי הכל בידי שמים! אבל כשהמלחמה היא על הנשמה - על זה צריכים לצאת ולהילחם בכל הכוח!

בפורים רצו להשמיד את הגופים - לא דרשו לעבור על שום עיקרי הדת. לעומת זאת בחנוכה, רצו להשמיד את הנשמה - ניסו לבטל שבת, חודש, טהרה ומילה - לכן יוצאים למות על קידוש ה'!

אמר אברהם אבינו: "כשפרעה לקח לי את שרה, הוא לא התכוון להעביר אותי מעיקר הדת, אלא הוא רוצה את אשתי - מה עושים במצב כזה? מתפללים! אבל כשמנסים למחות את שם ה' מן העולם, צריך לצאת למלחמה - אפילו במחיר של מוות - לקדש שם שמים בעולם!"

אומר הוזהר הקדוש {ריש פ' לך לך} - לא לוט היה הכתובת של ארבעת המלכים, אלא אברהם. אותו הם חיפשו. אבל כדי לגרום לאברהם לצאת למלחמה, הם נצרכו לחטוף את לוט תחילה.

אם אלה הם פני הדברים, נוכל להבין את היסוד הנפלא: מבטיח הקב"ה לאברהם אבינו - "ואגדלה שמך" - איך? אחרי מלחמת המלכים, הקב"ה עושה נס לכבודו נס, ומלך סדום יוצא לכבודו מכור הסידי; כעת כבר כולם מאמינים בנס אור כשדים - עושים כולם במה אחת - "אל עמק שוה הוא עמק המלך", ומושיבים את אברהם עליה וממליכים אותו עליהם - כעת כולם יודעים מי זה אברהם, ומתפרסם שמו בכל העולם!

אם ככה, נוכל כעת להבין מדוע כותבת לנו התורה את כל סיפור המלכים בהרחבה: באים חז"ל ואומרים לנו, שארבעת המלכים הם כנגד ארבעת הגלויות שצריכים ישראל לעבור עד ביאת משיח צדקנו;

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה מב, אות ב} - אמר רבי אבון כשם שפתח בארבע מלכיות, כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות, (בראשית יד, ט): את כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים ואמרפל מלך שנוער ואריון מלך אלסר, כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות, מלכות בבל, ומלכות מדי, ומלכות יון, ומלכות אדום. רבי פינחס בשם רבי איבו פתח (מייכ ד, יב): והמה לא ידעו מחשבות ה' ולא הבינו עצתו כי קצצם כעמיר גרנה, למה (בראשית יד, ג): כל אלה חברו אל עמק השדים, כדי שיבואו ויפלו ביד אברהם, הדא הוא דכתיב ויהי בימי אמרפל וגו'.

כותב הרמב"ן - אמרו בבראשית רבה (מב ב) אמר רבי אבין כשם שפתח בארבע מלכיות כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות וכו' ושם עוד (מב ד בשינוי לשון) ויהי בימי אמרפל מלך שנוער וזו בבל אריון מלך אלסר זו מדי, כדרלעומר מלך עילם זו יון, ותדעל מלך גוים זו מלכות אדום, שהיא מכתבת טירוניא מכל אומות העולם. המלחמה הראשונה בבריא, היא המלחמה הזאת - ארבעה מלכים נלחמו כנגד חמישה!

אומרים לנו רבותינו - מקום שמופיע ענין בפעם הראשונה בתורה, הוא הבסיס להכל; ארבעת המלכים, הם היסוד של ארבעת הגלויות - בבל, מדי, יון ואדום! כל מטרת המלחמה היתה, להשמיד את אברהם אבינו ולמנוע את הפצת דבר ה' בעולם - כך כל מטרת ארבעת הגלויות היא, להשמיד את עם ישראל!

אבל מה היה בסוף המלחמה? הושיבו את אברהם אבינו על הבמה ואמרו לו: "אתה אלוהינו! אתה מלכנו!" – אמר להם אברהם: "אני לא מלך וגם לא אלהים – הקב"ה הוא מלך!"

ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה:

פרש"י 'לך לך - להנאתך ולטובתך. ושם אעשך לגוי גדול כאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם'. וצריך להבין מה שייך להודיע טבעו של אברהם אבינו בעולם? וכתוב בספר 'שפתי מהר"ש' להרה"ק רבי שמואל אנגל מראדמישלא, ע"פ מש"כ ב'עקדת יצחק' פ' בחקותי שיש שני הנהגות שהקב"ה מנהיג את עולמו, הנהגת הטבע והנהגת למעלה מהטבע, הנהגת הטבע בא מעשה כוכבי לכת, ז' ימי בראשית. ויש הנהגה למעלה מהטבע שהקב"ה מתנהג עם ישראל לבד, שהוציאם מיד שרי מעלה, ועיני ה' אלקיך בארץ ישראל בהשגחה פרטית. ואי בגמ' פסחים דף קיח 'בשעה שהפיל נמרוד את אאע"ה בתוך כבשן האש, עמד גבריאל לפני הקב"ה, רבונו של עולם ארד ואציל את הצדיק מכבשן האש, אמר הקב"ה אני יחיד בעולם והוא יחיד בעולם נאה ליחיד להציל את היחיד'. כאן מצאנו שגבריאל המלאך רצה להציל את אברהם. ובחנניה מישאל ועזריה כשהפילו אותם לכבשן האש, אי בגמ' שבא 'יורקמי שר הברד' ואמר לפני ה' שירד ויצנן כבשנו של נבוכדנצר, אמר לו הקב"ה, אדרבה ירד של אש, ויקדיח מבחוץ ויקרר מבפנים. וכן היה שכל מי שהיה סביב אותו כבשן נשרף, ושלושת הצדיקים יצאו חיים וקיימים.

וביאר העקדה שכל המלאכים שרצו להציל ע"י עצות של כוחות הטבע, כמו גבריאל שהוא שר של אש שהוא כביכול שולט על ענין אש, והוא יצננו להציל אברהם, וכן יורקמי רוצה לצנן עם ברד. כל זה הוא בדרך הטבע, ואמר להם הקב"ה אני אציל את הצדיקים למעלה מדרך הטבע, כדאי' במגיד דבריו ליעקב אות ד' שכשיהי' עובד את השי"ת למעלה מדרך הטבע, שמשבר תאוות גופו לכבוד ה', אזי הוא זוכה שהקב"ה מתנהג עמו למעלה מדרך הטבע.

והנהגה מהר"ש שכן מצאנו במשה רבינו שראה את מלאך ה' בלבת אש מתוך הסנה, וירא והנה הסנה בוער באש ואינו אוכל, והתפלא על כך. אמר לו הקב"ה 'שלא נעליך שם גלגלך', פשוט מעליך את כל דרכי הטבע, מכאן והלאה תתעלה למעלה מדרך הטבע, שם אין נעליים, כמו בבית המקדש מקום הניסים אין נכנסים בנעליים, כמ"ש ביושב בסתר עליון 'על שחל ופתן תדרוך, תרמוס כפיר ותנין', זוהי הנהגה שלא כדרך הטבע שאדם דורך על נחשים ואינו ניזוק, כיון שהוא יושב בסתר עליון, אינו מתיירא מכל פחדי עוה"ז שבדרכי הטבע, כך אמר הקב"ה למשה שילך במדבר בלי נעליים, ולהתנהג בהנהגה שלמעלה מדרך הטבע. ושם נאמר 'ויקרא אליו אלקים' אלקים בגימ' הטבע, שמשם קראו לו להתעלות למעלה מדרך הטבע, וכמ"ש העקדה ומהר"ל 'סנה' אותיות הני"ס, למעלה מדרך הטבע.

ולפי זה מבאר מהר"ש אנגל שהצדיק יכול להתרגל לסוג חיים שהוא כבר מתרגל להנהגה שלמעלה מדרך הטבע, כרבי חנינא בן דוסא שפשוט אצלו שמי שיאמר לשמו וידעק יאמר לחומץ וידלוק, ואי"כ נעשה זה בחי' טבע אצלו, שהרי כל ענין הטבע הוא התמדה של הנהגה, כמ"ש חזו"א שאין בין טבע לנס אלא שהטבע הוא נס מתמיד, ואם בבית הצדיק הנס הוא בהתמדה, הרי שלמעלה מדרך הטבע נעשה אצלו 'טבע' כי כך הוא רגיל לחיות באופן של ניסים ונפלאות.

אברהם אבינו צועק בעולם שלא יהיו משוקעים בטבע של הבירה זולקת, כמ"ש השפת אמת שהבייה שקועה בדרכי הטבע ודולקת ורודפת אחרי ההבלים, אברהם אבינו יחיד בעולמו ומכריז כדברי הרמב"ן שאין טבע כלל, רק הכל נס ופלא. ויתן בעפר חרבו ויצנן המלחמה, אברם אינו מוליד ואברהם כן מוליד, כל מהלך חייו של אאע"ה הוא לבטל את דרכי הטבע. אך העולם עוד לא ידעו מזה. וזה שהבטיח לו הקב"ה 'ואגדלה שמך' ופרש"י 'שאודיע טבעך בעולם', אודיע בכל העולם מהו 'הטבע' של הצדיק, שהוא חי' תמיד באופן שלמעלה מדרך הטבע. כבבית רחב"ד, שאין שום התפעלות מחומץ שדולק, וכמ"ש השפ"א שאם היה רחב"ד מתפעל מזה, לא היה קורה הנס, כיון שזה מילתא דפשיטא אצלו עד עומק הפשוט שבנפש, שמי שיאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק, אזי אין באמת שום חילוק, והקב"ה מגלה לו האמת שהחומץ כשמן. כי הקב"ה דרכו שאינו משבר הטבע, כך היה רצונו, כל זמן שאדם מסתתר אצל האדם ע"י הטבע, הרי הוא מסתתר בדרך כלל, אך אצל הצדיק שאין הקב"ה מצליח כביכול להסתתר ממנו, א"כ אין שום תועלת בהסתרת הטבע.

אברהם אבינו שנתעלה למעלה מדרך הטבע ע"י הברית מילה, אזי שנתנה הטבע שלו לדרך ניסית, וזהו אודיע טבעך בעולם, כי אאע"ה גילה סוג טבע חדש בעולם, כל המזלות אומרים שאינו מוליד, והוא כן מוליד. וזש"כ צירוף דברי רש"י 'ושם אעשך לגוי גדול כאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם', כאן שאתה חי בתוך הטבע אי אתה זוכה לבנים בדרך הטבע, אך כשתלך לך מארצך ותבא אל הארץ אשר אראך, שם אודיע טבעך בעולם, שזהו מקום של ניסים ונפלאות, ששם יש סוג טבע אחר, שהנס הוא טבע אצלם. וכמ"ש הדגמ"א על זקנו הבעש"ט שעבר את הנהר בלי שמות ויחודים אלא עם אמונה פשוטה, כי הצדיקים ממשייכים קדושת א"י למקום מקום מדרך כך רגליהם הקדושים, כמו שחידש יעקב אבינו שיכולים לזכות לא"י שלא במקומה. וכמ"ש מהרש"א שזהו חידושו של יעקב אבינו שבבית הכנסת יש קדושת א"י, אך אברהם אבינו עדיין היה לפני זה, והיה צריך ללכת בפשטות לארץ ישראל ולזכות לך. כי כל מה שחידש יעקב אבינו ענין המשכת א"י שלא במקומה הוא רק לאחר שייסד אברהם אבינו את קדושתה במקומה. וכל מה שגילה הרמב"ן שאין שום טבע בהנהגת העולם, הכל נס, אינו מדבר רק בארץ ישראל, אלא אפי' בברצלונה וטוליטונו, כי כל יהודי שמשותק לארץ ישראל הוא יהודי של א"י, ויש לו את המטבע של אאע"ה בכל אתרו ואתרו. אלא שאאע"ה שהוא תחילת הקדושה היה צריך להכנס ממש למקום

הקודש. 'שם אתה זוכה לבנים, ושם אודיע טבעך בעולם', לגלות המטבע שלך בעולם שיכולים לחיות טבעית עם ניסים ונפלאות.

מה ענין היה לאברהם אבינו לחקוק צורתו במטבע ולשלוח לכל העולם?

כתוב בספר וצוה הכהן פרק כה [לא השו"ת הידוע וצוה הכהן, אלא מתלמידו של המגיד הגדול ממעזריטש, ידי"נ של הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ז"ע, הוא היה דור רביעי להסמיכת חכמים, וחתנו של הרה"ק רבי יואל הלפרין אב"ד סטעפא תלמיד הבעש"ט (הודפס בספרים קדושים לתלמידי בעש"ט חלק כ"א) ע"פ דברי המדרש 'ואגדלה שמך שאודיע טבעך בעולם, שיצאו מוניטין שלך בעולם', היינו שיפרסם הקב"ה את המטבע שתיקן אברהם אבינו בעולם שיהיו מקובלים בכל מקום ומקום, עובר לסוחר. והיו מטבעותיו נכרים לכל, כדברי הגמ' ב"ק דף צז' תנו רבנן איזהו מטבע של אברהם אבינו זקן וזקניה מצד אחד ובחור ובתולה מצד אחר' לפרש"י אברהם ושרה מצד אחד ויצחק ורבקה מצד שני, ולמהרש"א שני הצדדים אברהם ושרה, כאן בזקנותם וכאן כשחזרו לנערותם. ואנו מאמינים באמונה שלימה שדברי הגמרא אמת ויציב, וצריך להבין אע"פ שהיה אברהם אבינו מלך, כמו שדרשו חז"ל עה"פ 'הוא עמק המלך', אך מה ענין קדוש היה לאברהם אבינו ליצוק מטבעות עם תמונתו? [ידוע המעשה עם רבי יעקב עמדין שעשה מטבע בצורת החכם צבי, והרוקח לא היה לו נוחא בכך]

בכל מטבע או שטר חקוקים המון מחשבות של כחי ועוצם ידי

וביאר כי ענין הממון יש בו חסרון נורא, יש שטר של מאה דולר עבר הרבה מאד וידיים שהיה להם כונה של 'כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה', בתוך המטבע והשטר מושקעים הרבה מחשבות אנוכיות של אנשים, ואפי' אלו שהטביעו את המטבע היה להם מחשבה של ישות. ונודע מש"כ בני יששכר פ' שופטים שצריכים מאד להזהר מממון שאינו כשר, כי כח הפועל בנפעל. וכלשון המקרא 'ואליו הוא נושא את נפשו' עלה ככבש ונתלה באילו, וביאר בעל התניא באגה"ק שחלק מנפשו של אדם גנוה וטמונה בממונו, וכיון שאדם מקושר מאד עם המטבע, הרי מחשבותיו שהטביע במטבע מפריעים מאד לאיש כשר כשהמטבע באה לידי. [אולי כדאי להדר בשטרות חדשות שעוד לא נגעו בהם מדי הרבה ידיים ומחשבות, יש שהיירו בצדקה בכך]

יפרצת' במשנתו של אברהם אבינו...

כיון שאברהם אבינו פירסם את האמונה בעולם, דבר ראשון ראה להטביע מטבע שיכניס בה מחשבות של אמונה, מטבע יחיד בעולם שהוטבע בלי אנוכיות וגשמיות וגאווה. זו היתה תשוקת אברהם אבינו לזכות את כל העולם באור האמונה הק', לכן הטביע מטבעות שהם יסעו מהודו ועד כוש ויתפשטו בכל אתר ואתר, וכיון שכח הפועל בנפעל, ישפיע הדבר הזה על כל מי שיקבל המטבע שלא יטבע בכחי ועוצם ידי' [יתכן שזוהו ענין חלוקת המטבעות שנהגו הצדיקים] ולא עוד אלא שאברהם אבינו רצה להעביר מסר פנימי על המטבע, מה עשה, כתב שם את הנס שהיה עמו, שהיה הוא ושרה תחילה זקן וזקנה, בשנת כך וכך, ולאחר מכן כתוב בצד השני של המטבע, הנה התמונה שלנו כמו חתן וכלה לאחר גיל מאה. אנשים התחילו להתבלבל, מסתמא יש טעות בתאריך של התמונות, הלכו להממשלה ובדקו במטבע שלהם, וגם שם היה כתוב כך, תאריך מאוחר על התמונה הצעיר יותר, וכך נהיה רעש גדול בכל העולם שכך הוה מעשה שהקב"ה עשה נס ואברהם ושרה חזרו לנערותם. כיון שכל אחד מסתובב עם מטבעות בכיס שהם צועקים שאין טבע רק השגחה ונס, ממילא היה בזה פרסום האמונה באופן נפלא עד מאד. [באופן מעין זה זכה הרה"ק רבי אהרן הגדול מקאריץ ז"ע להחזיר יותא מפ' אלף אנשים בתשובה, שישב בביתו ופעל בפנימיות שיכנסו הרהורי תשובה בלבם] וכן אמרו חז"ל על מרדכי הצדיק שהיה משנה למלך ותיקן מטבעות, שק ואפר מכאן ועטרת זהב מכאן, כדי לגלות שאין טבע כלל, כמו שאי אפשר להבין בדרך הטבע שזקן וזקנה יהפכו לבחור ובתולה, אי אפשר להבין איך משק ואפר יהפך לעטרת זהב גדולה. זהו מטבע של הצדיקים שמגלים את האמונה בעולם.

מטבע של צדיקים מגלים שאין טבע כלל, הכל נס

וכן אמרו במדרש בראשית רבה ריש פ' לך לך שדוד המלך תיקן מטבע, ועליו היה חקוק מקל ותרמיל מכאן ומגדל דוד מכאן, בתחילה אמרו שהוא פסול לבא בקהל, מזור הייתי לאחי ונכרי לבני אמי, והיו מצפים בבית ישי על בשורה שנטרף דוד ע"י אריה או דב. כשאמרו לאביו ישי שיביא את בנו לראות מי ראוי למלך, הביא את כולם מלבד דוד, שלא עלה על דעתו כלל שהוא ראוי כלל להיות בתוך המשפחה, דוד המלך אינו שוכח את זה, הוא חוקק מקל ותרמיל מצד אחד, ומצד שני מגדל דוד, מאשפות ירים אבינו. כי אין דרך הטבע כלל.

שמעתי מעשה אמת בן דורינו. אברך שלא זכה לזש"ק י' שנים מנשואיו, בתחילת הנהגת מרן האדמו"ר רבי ישראל מוויז'ניץ שליט"א נכנס אליו עם קוויטל שמו ושם אשתו ולא כתב שאין לו בנים, כי הרופאים ייאשו אותם לגמרי. האדמו"ר שאל אותו, מדוע לא כתבת בקוויטל שאתה צריך ישועה? השיב האברך: 'אין זה בדרך הטבע כלל שיהיו לי בנים'. אמר לו רבי ישראל: 'וכי מה שאני יושב כאן על כסא האדמו"רות, זה כן בדרך הטבע??? ולשנה הבאה זכה להכניס את בנו בביתו של אברהם אבינו ע"ה... האדמו"ר מוויז'ניץ גם יכול להטביע מטבע כנ"ל. מצד אחד תמונה של י"ו השנים המתוקים... ומצד שני תמונה של היום. כי באמת אין שום הנהגת הטבע לבני ישראל.

גם ביעקב אבינו מצאנו שתיקן מטבע, אלא שלא גילו חז"ל מה היה חקוק על המטבע, בוודאי היה יכול לחקוק מצד אחד תמונה איך שאלפיו גונב לו הכל, רק נשאר המקל, וכך עבר את הירדן, ובנס מת איזה גוי ולקח את בגדו... ובצד שני היה יכול לחקוק תמונה של ששים רבוא כלבים שומרי צאנו.

ודווקא חקקו הצדיקים ענין האמונה הזאת על מטבע, כי תאוות ממון הוא כלולים בה כל העבודות זרות שבעולם, וכמ"ש בספר החיים אחי המהר"ל, ובאגרת הקודש להרה"ק רבי אלעזר בן מורינו רבי אלימלך ז"ע, וכדי שיזכור האמונה

בשעת משא ומתן, ולא ישקע בדרכי הטבע כלל, הנה שק ואפר כאן ועטרת זהב כאן, אין לנו שום שייכות לטבע במנהגו של עולם, זהו הטבע של הגויים, אך בני ישראל יש לנו הנהגה אחרת לגמרי.

הקב"ה ברא את הטבע תחת השמש, והצדיקים אומרים 'הכל הבל'
וזש"כ רש"י בספר קהלת עה"פ 'הבל הבלים אמר קהלת הכל הבל' 'שלמה המלך קורא תיגר על מעשה בראשית', 'הקב"ה אומר על הטבע 'הנה טוב מאד' שלמה המלך אומר שהכל הבל, ז' הבלים כנגד ז' ימי בראשית. כי תחת השמש הכל הבל, אך למעלה מהשמש אינו הבל. כי יהודי שמגלה שאין טבע רק השגחה בלבד. רבי יחיאל בן דוסא עומד בביתו וצוחק על בתו שדואגת על חסרונו השמן, הבל הבלים הכל הבל, מי שאמר לשמן וידלוק אימרו חיומי וידלוק, הוא ושלמה המלך עומדים וצוחקים על מעשה בראשית. כי לפי מעשה בראשית מוכרח שמן ופתילה כדי שידלקו. ולמעלה מן השמש החומץ דולק כמו השמן. והדברי חיים מצאנו שולח יהודי חולה ריאות שיריח את הנרות שבת בשעת כיבוים ויתרפא רפואה שלימה. ומהר"א מבעלזא ז"ע שומע שהרופא אמר שאין תקוה, וצועק שלא ידברו כך בחדרו, וחזרו ואמרו שהרופאים אמרו שיוכלים לקחת כבר את החולה הביתה... ושמח מהר"א ואמר גם אני אומר כך לקחת את החולה לביתו, ונתרפא החולה, ויחי יותר מתשעים שנה. ועוד כהנה וכהנה צדיקי אמת שמלגלים על מעשה בראשית. שהרי הרופא אינו מדבר סתם, יש לו הוכחות אמיתיות מתוך דברי מעשה בראשית. אלא שהם קוראים תיגר על מעשה בראשית.

מקור קדום לתלית תמונות של צדיקים בבית
וכתב עוד שם ב'וצוה הכהן' שבדורות הקודמים היו חסידים ואנשי מעשה נזהרים מלתלות תמונות אנשים בביתם, ובלטיט נהגו לתלות תמונות הצדיק רבי נחומ'קע הורודנער זצוק"ל, גם בבית החפץ חיים היתה תמונת רבו על הקיר, וצוה להסתכל על פניו הקדושים. וכן נהגו בימינו בבתי חסידים. כשנחפש מקור קדום לזה כמעט שאינו בנמצא, אך שם בספר 'וצוה הכהן' [ידי"ג של הרה"ק רבי פינחס קאריצער זי"ע] האריך מאד שיש לזה השפעה גדולה על בני הבית, להסתכל על פני הצדיק. דהא אמרו בגמ' שבת קמט שאסור בשבת להסתכל על הכתב שתחת הצורה, ודיוקן עצמו אף בחול אסור, שנאמר אל תפנו אל האלילים. וכתבו בתוס' שמדובר שם דווקא בתמונות שעשויים לעבודה זרה, אך תמונות לנוי מותר, והביא רש"י מדברי הגמ' בע"ז שרבי מנחם ברבי סימאי נקרא בנן של קדושים דלא אסתכל בצורתא דזוזא, ואם היה איסור להסתכל על כל דיוקן, מה מעלה היא זאת, הרי איסור גמור הוא. והקשה ה'וצוה הכהן' [תלמיד המגיד, ואב"ד יאמפלא ועוד] והא תוס' שם במסכת ע"ז הקשו להיפך מדוע נקרא בנן של קדושים, מה חסידות היא זו והא בגמ' שבת אמרו שעל דיוקן עצמו אסור להסתכל? הרי שדברי הנוספות סותרים אז? ובמס' ע"ז אין תוספות מחלקים בין צורה לע"ז או לאו, אלא מחלק בין צורתא דזוזא שאין בה הפנאת הלב כיון שהזוז רגיל מאד, ליכא ביה משום 'אל תפנו', אך בצורת דיוקן אחר שכן מפנה הלב, אסור בו משום אל תפנו. וכ"כ הרי"ן בשם הערוך שיש איסור להסתכל על דיוקנאות משום שזה מושך הלב להסתכל בהם, ונאמר 'אל תפנו', אל תפנו א"ל מדעתכם. כך דעת התוס' בע"ז וכן הוא שיטת הערוך.

הסתכלות על דיוקן הצדיק ממשך עליו קדושת צלם אלקים שבפני הצדיק
וצ"ע מדוע מותר להסתכל על השמש והירח, ועל אילנות ועשבים, ועל בניינים וכלי כסף וזהב, ואין עוברים משום 'אל תפנו', מה נשתנה דיוקן שהוא מפנה את הדעת מלחשוב מהש"ת יותר משאר ההסתכלויות המתורות שבכל העולם? וביאר ע"פ מ"ש בכתבי האריז"ל שצורת האדם מכוון כנגד עולמות עליונים, כי בצלם אלקים עשה את האדם, ואפילו על תמונת הצדיק נאצל צלם רוחני החופפת עליו. משא"כ צלם דיוקן של רשע איש בו צורת צלם רוחני דקליפה דרוחא דמסאבא, כי יש צלם אדם דקדושה ויש צלם אדם דקליפה. וכתב מהר"א במגילה דף כח, שלכן המסתכל ברשע עיניו כחות, היינו שנחסרים בעיניו קדושה וטהרה. כי ממשך על עצמו רוחא דמסאבא (וצריך בזה חיזוק גדול, כי בעיתונים החרדיים שלפני שבעים שנה לא הביאו תמונות של גויים, אפילו לא תמונה של סטאלין ימ"ש, ואילו בימינו כל העיתונים ה'כשרים' מלאים בטרומפיים למיניהם) והנה כשמסתכל על צורת הצדיק, ואפילו אין צורת הצדיק לפניו אלא שמצייר במחשבתו צורת הצדיק, [כיוסף הצדיק שהיה לו שמירה כשנזכר דיוקן של יעקב אבינו, ואי' בירושלמי שכשלומדים מימרא מהצדיק שהוא מכירו ויודעו, יצייר לפניו צורת בעל השמועה כנגדו. והצדיקים הגדולים היו ממשכים אפילו תמונת אביי ורבא כשלמדו דבריהם בגמ' כנודע מהרה"ק רבי שמעלקא זי"ע] ע"י נמשך עליו השפעה דקדושה מצלם אלקים שבדיוקן הצדיק.

ומה שאמרו בגמ' על רבי מנחם בן סימאי שנקרא בנש"ק שאפילו בדרך אגב לא הסתכל על צורת דיוקן רשע שעל הזוז. כדי שלא ינוק מהקליפה השורה על צורתו. וכיון שידיעת ההפכים שוה, הרי לנו שאם יש תמונת הצדיק על המטבע, כתמונת אברהם אבינו, מרדכי הצדיק, דוד המלך, הרי זה משפיע קדושה גדולה על המסתכל בהם. בוודאי על מטבעות הללו היה רבי מנחם ברבי סימאי מסתכל בהם. וזה היה טעמו של אברהם אבינו שצייר צורת הצדיק על המטבע, שבוה קישר את כל העולם במחשבתם לצורות הקדושות, ואשרי מי שמצייר את דיוקנם במחשבתו.

כתוב בבאר מים חיים עה"פ 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את', ואמרו בגמ' ב"ב דף טז שאברהם לא הסתכל מעולם על שרה. וכ' שדרך הצדיקים שיודעים שהם צריכים להכנס למקומות הנסיון, במקום שצריך שמירה גדולה, מה עושה הצדיק, הוא מתקשר למקום גבוה מאד באהבה ויראה כדי שלא יוכלו לנתק אותו ע"י שום ראייה או שמיעה אסורה, וכשרואה דבר מה, הוא תיכף מקשרו לשורש האלקי, כמו שלימד אותנו המגיד זי"ע להתבונן בשורש היופי ושורש האהבה, ולאהוב את הש"ת באהבה יתרה ע"י שכופה את יצרו ומתבונן שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו. והנה אברהם אבינו לפני שירד למצרים ערות הארץ נתדבק בדביקות עליון מאד כדי שלא ינוק מטומאת מצרים. ולכן עד הנה לא היה אברהם אבינו מורה היתר לעצמו להסתכל על שרה אשתו, שזהו מעין דמעין דמעיין דלא תתורו, אע"פ שהוא מותר, היה מרחיק עצמו מאד מלהכשל. אך הפעם הראשונה שהתיר לעצמו להסתכל בשרה היה כשהיה צריך ללדת למצרים, ולכן הוצרך להתקשר בקשר עליון ודוק בשורש אלקותו יתברך שבכל תנועה בעולם, א"כ הכל רווח, יסתכל עתה על הצדקת הגדולה שרה, להמשיך על עצמו מקדושת צלם האלקים שבפני הצדקת שרה אמנו. ואז ידע שבאמת היה צריך להסתכל עליה תמיד גם לפני כן, כי 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את' ואין בה שום קליפה והסתרה כלל.

ובזה מיושב פליאה נשגבה היתכן שאברהם אבינו שלח תמונת שרה לכל העולם חקוקה על המטבע, ולשיטת רש"י גם היה תמונת רבקה מצד השני של המטבע, הרי צריך מאד להזהר שלא להכשיל אחרים ב'לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'. אלא עוד, כאל שהיא בעצמו אינו מסתכל מימיו על שרה אשתו, ואיך פתאום הוא שולח לכל העולם את התמונה שלה? אלא שלאחר שהיה דבוק בהש"ת בדביקות עליונה מאד, וראה לפתע שהיא צדקת גדולה מאד בדרגת צדיק מופלג שמי שמסתכל בו מקבל על נפשו הארת קדושת צלם האלקים שבפני הצדיק. לכן חקק צורתה במטבע שכל בני העולם יבואו ליראה את השם הנכבד בזכות צורתה הקדושה.

אמנם בימינו הלכה למעשה אסור לשלוח תמונות של נשים, ואין שום מקור בשולחן ערוך שהקילו ברבנית של האדמו"ר. אך אברהם ושרה שהם אב המון גויים והיא אמה של כל העולם. ואי' בספ"ק שבשעת נסיון יצייר צורת אביו ואמו. כלל הדברים שיש לנו כאן מקור ענין תמונות של צדיקים, יש דברים בגו להמשיך על עצמו קדושת צלם האלקים של הצדיק. והוסיף שם שמשנה רבינו היה מסיר את המסוה כדי שכלל ישראל יסתכלו בצורתו הקדושה ויבואו ליראת שמים. בתחילה נתייראו להסתכל על פניו הקדושים עד שקרא להם והסתכלו בו. כי יש צדיקים שלא נתנו שיסתכלו על פניהם, מהר"ד מבעלזא זי"ע אמר שלא יסתכלו עליו בשעת הקפות, והאריז"ל אמר למהר"ו שניזוק בעיניו על שהסתכל עליו בשעת ק"ש. ואמר לו ג' מקומות בתפילה שלא יסתכל עליו שם. כך היה במשה רבינו בתחילה כשקרא עור פניו ולא יכלו להסתכל בו, אך לאחר שברצונו הסיר את המסוה, היתה קדושה ושמירה מיוחדת שיוכלו לזכות להסתכל בפניו הקדושים. תוכחה מגולה שלא להסתכל על תמונות הרשעים שבעיתונים

וכמו שלמדנו כאן שיש השראה מיוחדת בתמונה של צדיק וקדוש, הרי זה לעומת זה עשה האלקים, צריכים לשמור מאד מלהסתכל על פני גויים ורשעים, אפילו דיוקן של טראמפ יכול להשפיע שלא כראוי. בימינו יש 'שער בלאט' שכל כולו מרוח בפרצוף טמא ומטומא מאנשי דור המבול, גוואלד. הרי אסור להסתכל בפני אדם רשע, לא רק בפניו ממש אלא גם בדיוקנו. וכמ"ש בגמ' מגילה שאמר רבי יהושע בן לוי במה הארכת ימים 'שלא הסתכלתי בצלם דמות אדם רשע', צלם דמות דייקא, לא רק עליו לא הסתכל אלא גם על תמונות לא הסתכל.

ונאמר בדרך הלצה שמי שנכשל והסתכל בתמונת טראמפ וחבריו, צריך תשובת המשקל ולענין היטב בפנים הטהורות בפנית החי שבי"ל העולם כולו, בתקוה שיש שם תמונה של צדיק.

(הגרמ"י רייזמן - ה' לך ע"ח)

בדרך הדורש

דאברהם הוא דקאמר לי' הכי, והיינו משום דאדם חשוב שאינו. והשתא א"ש ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וגו' אל הארץ וגו', והיינו כדי שיהא קונה בהילוך, וקשה הא אין הילוך קונה אלא בני רבים ואברהם שהיה יחיד אין בדין שיהא הילוך קונה, ע"ז בא המדרש ואעשך לגוי גדול לכהן גדול וא"כ הוה אדם חשוב וכרבים דמי ודו"ק. ואפשר לומר נמי מה דאיתא עוד במדרש ואעשך לגוי גדול, אותה אומה שכתוב בה כי מי גוי גדול אני מעמיד ממך, דר"ל לפי דעה זו דדוקא רבים קונים בהילוך אבל יחיד אינו קונה בהילוך אפילו אדם חשוב, א"כ הדרא קושיא לדוכתא הארץ קנה אברהם בהילוך והא אין יחיד קונה, לכך אמר אותה אומה שכתוב בה כי מי גוי גדול אני מעמיד ממך, וא"כ הוה דינן כרבים מחמת זה שיצאו ממך אומה גדולה ושלמה ודו"ק

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצה ואעשך לגוי גדול וגו' (יב, א) במדרש ואעשך לגוי גדול לכהן גדול, וקשה למה הבטיח אותו לעשותו כהן גדול. כדי לבאר זה אקדים מה שכתבו מפרשי התורה דאברהם קנה ארץ ישראל בהילוך, ואיתא בגמרא (בבא בתרא דף צט, ב) מי שהיתה דרך הרבים עוברת לתוך שדהו וכי ור' אליעזר רבים במאי קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר"א וחכ"א אין הילוך מועיל כלום עד שיהויק, אמר ר' אלעזר מ"ט דר"א דכתיב קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתנה, ורבנן התם משום חביבותא דאברהם הוא דקאמר לי' הכי. ואיתא חילוקי דעות מזה בפוסקים, והכריעו דגבי רבים הילוך קונה כמו דאי' פלוגתא מזה בגמ' והכריעו נמי בזה דאדם חשוב קונה בהילוך כמו רבים וכדמעשי התם משום חביבותא

(בא ישועה ונחמה - שנת ת"צ)
ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון, וקשה למה לא הוציא יין לבד וי"ל דאיתא בגמרא דתענית (דף י"ז) אסור לכהן לשתות יין שכמו ישתכר והיי פסול לעבודה אפי' בזמן שאין בהמ"ק קיים משום מהרה יבנה ביהמ"ק ובעינן כהן הראוי לעבודה אבל איתא בתוך הסעודה מותר לשתות יין שיין שבתוך הסעודה אינו משכר, והשתא אתי שפיר ומלכי צדק הוציא לחם ויין קשה למה הביא לחם לכך אמר והוא כהן לאל עליון ואסור לו לשתות יין מטעם הגיל לכך הוצרך להביא לחם והוה בתוך הסעודה ודו"ק:

(מדרש יונתן)

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת לך לך תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 456

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

מתלמידיו של אברהם אבינו

פרשה זו היא הפרשה של אברהם אבינו הידוע כבנויו 'ראש למאמינים' (פסיקתא שה"ש ד). לתאר מיוחד זה זכה, לא רק משום שהיה הראשון שפבר באלילים, אלא משום שלא הסתפק בהיותו מאמין בעצמו, אלא אף הוסיף ונדאג להרבות אמונה בעולם. חז"ל (סוטה יב) מספרים שאברהם אבינו היה מארח באהלו את כל העוברים והשבים, וכל מי שהיה נכנס לאכל ולשתות באהלו - במקום תשלום - היה אברהם דורש מקונו להודות ולברך לבורא יתברך שמשלו אכל. בדרך זו הוסיף והרבה רבבות מאמינים בעולם.

אברהם אבינו, אבי האמה, היה הראשון בעולם שהקדיש מזמנו כדי לגרם לאנשים לברך פראוי. כמה נפלא לראות שגם בדורנו ישנם רבים הזוכים ללכת בדרך, וכפי שנאמר באברהם (בראשית יט כז): "וישכם אברהם בבקר, אף הם משקימים קום ומתנצבים לענות אמן אחר ברכותיהם של יהודים רבים. בכך הם גורמים שיהודים יברכו פראוי ושתתברך האמונה בעולם!

הגמרא במסכת ברכות (ו ב) קובעת שכאשר הקדוש ברוך הוא בא לבית הכנסת ואינו מוצא בו עשרה מיד הוא פועס, כפתיב (ישעיהו נ ב): "מדוע באתי ואין איש", ולכאורה, הגמרא מחפשת מקור לכך שהקדוש ברוך הוא פועס כשאין עשרה, ומביאה את הפסוק שבו נכתב 'איש' - לשון יחיד!

דועה תשובת העולם לכך: אם אין 'איש' שאכפת לו, ממילא אין עשרה... נתן לומר שאיש שאכפת לו הוא אותו 'איש' שהתנדב לענות אמן אחר ברכות הצבור.

במהלך הקניץ התקיים מיזם 'דרך אמונה' לזכרו של מרן הגר"ח קנייבסקי שהקפיד מדי יום לברך ברכות השחר באזני מי ששלים ברכותיו ב'אמן', ואף הקשיב וענה אמן על ברכות זולתו.

במהלך המיזם נרתמו רבים מהמתנדבים בעם שהתעוררו להשכים קום כדי לענות אמן אחר ברכות זולתם. ואכן, מרגש לראות ברבים מבתי הכנסת בעולם, מתפללים המפיצים את אור האמונה בעולם בדרך של אברהם אבינו ע"ה.

גם אני זוכה להקדיש מדי בקר כשלוש שעות כדי לענות אמן אחר המברכים בבית הכנסת שאתו קבעתי במקום תפילתי, בית הכנסת 'ברי'דוביץ' בברוקלין שבניו יורק. ברוך ה' אפטר לומר שזהו בית כנסת שבו אין יהודי שברכותיו אינן נענות באמן. בית כנסת של 'ברכה שלמה'.

על הפסוק בפרשתנו (יב ב): "והיה ברכה" מפרש רש"י בשם המדרש: "בך חותמים", כלומר: את ברכת 'אבות' חותמים באברהם - 'מגן אברהם', ללא ספק ברכות הברכות והאמינים החותמות אותן אנו זוכים להגנה ושמירה; ברכות שלמות - הגנה שלמה!

בברכת 'והיה ברכה',
שבת שלום!

278 213 מחולקת

הפזקדק יבחין כי הגימטריה של 'כהנים המברכים בניך' [524] פחותה בשתיים מהגימטריה של: "ואברהם מברכה" [526]. ואולם, אם נוסיף למספר החסר את שני הבהנים המברכים תעלה הגימטריה בדקדוק (אמת ליעקב).

להקדים 'חוט' לנעל

"אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מפל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם" (יד כג)

אמרו חכמים (חלין פט א) כי בשכר שסרב לקחת אברהם "מחוט ועד שרוך נעל" משללה של סדום זכו בניו "לחוט של תכלת [בציצית] ורצועה של תפלין".

המשך חכמה מצין את עבדה שאנו נוהגים ללבש טלית גדול ולהניח תפלין דוקא בתפלת שחרית שהיא התפלה שתקנו אברהם אבינו (ראה ברכות כו ב). יש להוסיף על דבריו, שאף סדר קיומן של מצוות אלו לפני תפלת שחרית תואם לסדר הכתוב: כפי שהקדים אברהם 'חוט' ל'שרוך נעל', כך גם אנו מקדימים את ההתעטפות בטלית להנחת התפלין (דברי יחיאל, 'לר"י זק"ש).

הזכרת אברהם בברכת החליצה

"אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מפל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם" (יד כג)

ב'סדר חליצה' (סעיף נז) המדפס ב'שליחו ערוך' (אבו העזר קסט) מובא בשם חז"ל (ראה ב"ר מג ט) שבשכר שסרב אברהם לקחת משלל סדום אפלו "שרוך נעל", זכו בניו למצות חליצה המתקיימת באמצעות נעל (דברים כה ז). ולפי שלמצות החליצה זכינו בזכות אברהם אבינו, מברך אב בית הדין שבפניו היא נעשית: "ברוך אשר קדשנו במצוותיו וצונו במצוות וחקים של אברהם אבינו" (ראה שו"ת מהרש"ל ס"י צ). עוד מובא שם, שעל אף שיש שסברו שצריך לברך ברכה זו בשם ומלכות, למעשה יש לברכה בלא הזכרת שם ומלכות, לפי שלא נזכרה ברכה זו בגמרא (באור הגר"א שם פו).

אברהם מהוה את הברכה

"ואעשה לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה" (יב ב)

במסכת ברכות (מ ב) אמרו חכמים כי "כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה", כלומר: ברכה שהמברך לא הזכיר בה שם יתברך הוא "מלך העולם" (ראה שו"ע או"ח ריז), אין יוצאים בה ידי חובה. לפי זה יש להבין: כיצד זה בברכת 'אבות' הפותחת את תפלת העמידה לא תקנו לומר "מלך העולם"? תרצו התוספות (שם ד"ה אמר) כי תבות 'אלקי אברהם' שתקנו בה משמשות במקום הזכרת מלכות, שכן אברהם אבינו פרסם לכל את מלכות ה'.

רבי ישראל זאבי אב"ד חברון כתב כי דברי התוספות נרמזו בפסוק שלפנינו: חכמים (פסחים קז ב, הובא ברש"י) דרשו את הבטחת ה' לאברהם כך: "ואעשה לגוי גדול" - שיפירוך בברכה ראשונה של שמונה עשרה: "אלקי אברהם". "ואברכה" - שאף יזכירו בה: "אלקי יצחק". "ואגדלה שמך" - שיוסיפו ולאמרו בה "אלקי יעקב". ואולם, למרות ששלשת האבות הזכרו בברכה, "והיה ברכה" - "בך חותמים": "מגן אברהם". יש לומר שלשון 'והיה ברכה' אף מלמד שכדברי התוספות הזכרת שמו של אברהם היא זו שמהוה את הברכה בכך שהופכת אותה לברכה כהלכה - כזו שיש בה מלכות (פני דוד [לחיד"א] אות יב).

ברכת פהנים בשנים

"ואברכה מברכה ומקלף אור ונברכו בך כל משפחת האדמה" (יב א)

מלשון הפסוק: "ואברכה מברכה" למדו חכמים (סוטה לח ב) שפהנים המברכים את ישראל - מתברכים בעצמם. ומזו לכך הביא 'בעל הטורים' מקף שתבות "ואברכה מברכה" הן בגימטריה "כהנים המברכים בניך" והוסיף וברר לאור זאת שלדעת הסוברים שמו התורה חובת ברכת פהנים אינה נוהגת אלא כאשר ישנם בבית הכנסת לכל הפחות שני פהנים (ראה טור או"ח קכח), מובן מדוע נקט הכתוב "מברכה" - לשון רבים, ואלו 'מקלף' - לשון יחיד.

הוסיף וכתב רבי יעקב קמינצקי:

‘מפני שיבה תקום’

מהר שכחת כיצד היית נוכח בעצמך בדרשה שנטא אתמול הדין דמתא? האם כבר הספקת לשכח את הדברים שהביא בתוכה וביניהם דברי הרמ"ק כי עגית אמן היא סגלה לאריכות ימים, ואזהרתו כי מי שמזלזל חלילה באסור חמור זה עשוי להעגש בהפך אריכות ימים!?"

לשמע הדברים הנכוחים נאלם נפתלי דם. וכי מה היה יכול לטען להגנתו מול דברים ברורים כל כך? לבדו עמד נפתלי מול בית הדין וצפה לשוא לקול הסגור, אף זה בושש מלהגיע...

ולפתע, כאשר נראה היה שכלו כל הקצים, כמו מאליה בקעה הזעקה מגרונו: "תנו לי בבקשה הזדמנות אחת נוספת! אני מקבל על עצמי כי מיום זה ועד אחרית ימי אקפיד בכל תקף שלא להוציא הגה של חלין מפי בשעת התפלה, וכי אשתדל בכל מאווי שלא להחמיץ ולו אמן אחת, ואף אפרסם לצבור כל את הנאמר בדיון זה."

נפתלי התעורר בחרדה פשוטתו עדין על שפתותיו וכל גופו רועד ממתח והתרגשות. דבר החלום פלו נותר חקוק בזכרונו. החלום וההבטחה שנתן עם סיומו נראים היו מוחשיים כל כך, הוא ראה בכך כמסר נוקב מבית דין של מעלה.

כפי שהבטיח בחלומו פרסם נפתלי את הספור לכל מכריו. עד מהרה עשתה לה השמועה כנפים. כל מי ששמע את החלום והקשיב לפרטיו, התחזק והצטרף אף הוא למעגל החאק, והישועות שנבעו מכך גדלו בהתאם.

מאותו יום ואילך השתנה המצב מהקצה אל הקצה. נפתלי הפך מ'ראש המדברים' ל'ראש השותקים', והשתיקה שררה ברחבת בית הכנסת. נפתלי שהבין כי חזיו נצלו בזכות הקבלה, דאג להפיץ את דבר המעשה בכל בתי הכנסת, ואף כחלף שנים רבות מאז, עדין נתן היה למצא בבתי כנסת רבים את השלט שפרסם: "סגלה לשיבה" - שתיקה יפה בשעת התפלה."

הדין רבי אברהם שטערן הי"ד אשר נספה בשנות הזעם, זכה לחמשה בנים מפלגים, ביניהם שנים שנמנו על גדולי הפוסקים: הגאון הנודע רבי בצלאל שטערן, מגדולי רבני אוסטרליה ובעל 'בצל החכמה', ואחיו הגאון הנודע רבי משה שטערן מדברעצו, מגדולי רבני ארצות הברית ובעל ה'באר משה', אשר הוא זה ששח לדורות את דבר המעשה בספרו שו"ת 'באר משה' (ח"ז סי' קט), ואף העיד בפתח דבריו: "אני עצמי הייתי עד רואה למעשה, ועדין ארכבותי דא לדא נוקשות בהעלותי על לבי".

"מורי ורבותי!" פתח הדין את חלקה השני של הדרשה, "ברצוני להוסיף ולהשיח בפניכם את המעיק על לבי בזמן האחרון: בתקופה האחרונה אני עד לדאבני לתופעה קשה שבה רבים ממתפללי בית הכנסת אינם שומרים את פיהם שלא להשיח דברי חלין בשעת התפלה, ואיני יכול עוד לחשות".

בדקות הבאות, הוכיח הדין בנימה רצינית את הצבור על הנגע שפשה בקרבם וכה קאב ללבו - נגע הדבור בשעת התפלה. בדבריו הוא הרבה להביא מדברי חז"ל ורבותינו הראשונים והאחרונים על אודות חמרת הענין, ואף ציטט את אשר דרש המקביל רבנו משה קורדובירו זיע"א שראשי התבות של המלה 'שיבה' הן: "שתיקה יפה בשעת התפלה", ומפאן שהשתיקה בשעת התפלה היא סגלה לאריכות ימים.

"המקפיד שלא לדבר דברי חלין בשעת התפלה ומקים את חובתו לענות 'אמן' ו'אמן' היא שמה רבא' כהלכה, זוכה לאריכות ימים. ולהפך, חלילה, למי שאינו מקפיד על כך..." - זעק הדין בקולו המעורר.

הדברים הנוקבים שיצאו מלבו הטהור של הרב שטרן חדרו אל הלב. בתפלה שלאחר הדרשה שרתה הדממה בבית הכנסת. איש לא ההין לשוח בדברי חלין בשעת התפלה. הקהל פלו קבל על עצמו כאיש אחד בלב אחד, להקפיד מעתה שלא לדבר בשעת התפלה.

הכל, מלבד צעיר אחד בשם נפתלי, אשר משום מה בחר לאטם את לבו לשמע הדברים.

יכול היה נפתלי זה לזלזל ולהתריס כנגד דברי הדין הדגול ולקרר את יתר המתפללים, אלא שכבר בלילה שלאחר מכן, עם עלותו על יצועו חלם נפתלי חלום מצמרר ונורא הוד. בחלומו ראה עצמו עומד בפני בית דין של מעלה בחיל ובמורא, בעוד קול נורא הוד מהדהד למולו ומבשר לו כי הוא נמצא חייב בדינו ונגזר עליו למות בטרום עת.

נפתלי ההמום נסה להתחנן על חזיו: "הן צעיר אני לימים, יש לי משפחה וילדים רכים לפרנס. טרם הספקתי לבצע ולו מקצת מהתכניות שתכננתי לבצע בחיי, ומדוע נגזר עלי למות בגיל כה צעיר?"

"נגזר עליך למות משום שדברת באמצע התפלות והקדישים ולא עגית 'אמן' ו'יהא שמה רבא'" - פסק הקול בחדות.

"לא ידעתי עד כמה הדבר חמור" - נסה נפתלי להתמס, אולם אז הופיע מאי שם קולו של הקטגור ורעם כנגדו: "האם כה

היה זה בצהרי יום השבת בעירה הסלובקית 'נובה-זמקי' המכנה בפי היהודים 'נייהייל'. בשבת זו הופרה השלוה האפניית לשעות אלו. תחת קול מצהלות הילדים שבדרך כלל היו רגילים לשחק ברחובות העירה, המו הרחובות מהמון יהודים אנשים וטרף שצעדו לעבר בית הכנסת עטויים בבגדי השבת.

העבדה שגרמה לכלם לצעד לעבר בית הכנסת, היתה שמועה שפשטה בקרב יהודי הקהלה, לפיה הדין המפורסם והנערץ רבי אברהם שטערן, חתנו של רב העירה רבי יוסף מאיר טייגרמן, עומד לשאת דרשה בצהרי יום השבת.

לשמע הדברים הנכוחים נאלם נפתלי דם. וכי מה היה יכול לטען להגנתו מול דברים ברורים כל כך? לבדו עמד נפתלי מול בית הדין וצפה לשוא לקול הסגור, אף זה בושש מלהגיע...

בית הכנסת בעירה 'נובה זמקי' [נייהייל] שבסלובקיה

במהלך השנים שבהן כהן כדין, לא רבות היו הדרשות שנטא בפני צבור. ואולם פיון שבכל אחת מהדרשות שנטא הוכיח את כחו כדרשן מפלא ורב תכן, איש מיהודי העירה לא רצה עתה להחמיץ את ההזדמנות שנוקרתה לפניו, לשמע דברי אלקים חיים מפיו מפיח המרגליות של הדין דמתא.

בית הכנסת היה מלא מפה לפה. הדין פתח בדרשה חוצבת להבות בעניני דיומא, כשהוא שוזר בתוכה ברב כשרונו ועשר ידיעותיו נקודות מתוך פרשת השבוע. השומעים הקשיבו בפיות פוערים, וכאשר לקראת סיום עבר הרב במפתיע לשוחח על נושא שונה לחלוטין, היו כלם דרוכים לשמע את דבריו.

ברכות שאינן נענות באמן

ברורה שם א. את האסור לברך על מאכל שפנה לומדת הבריתא (בבא קמא צד א. וראה רש"י ברכות מז א ד"ה הא מהפסוק בתהלים (יג): "ובצע [גזלן] ברה נאץ ה" - מכאן שכל המברך על דבר אסור אינו אלא מנאץ.

הגר"ש"ז אויערבך הסתפק במי ששומע את חברו מברך מתוך פנה לאכל דבר אסור, אולם השומע יודע שהוא דבר מתר, האם צריך לענות אמן אחר ברכתו. לדגמה: המברך על פרות שחושבים לטבל, והשומע יודע שהפרשו מהם תרומות ומעשרות פדין. שכן על אף שהברכה נאמרה על דבר התר, מפל מקום עבר המברך אסור באכילה זו, כפי שאמרו במסכת קדושין (פא ב) שהעושה מעשה בכנות אסור צריך פירה, אף על פי שבפעל לא עשה אסור ('הליכות שלמה' - תפלה פרק כב דבר הלכה אות כט).

ב. מאכל שיש שנוהגים בו אסור ויש שנוהגים בו התר, אם ברך עליו אדם הנוהג בו התר, צריך השומע לענות אמן, אף אם הוא עצמו נוהג אסור בדבר.

מקורות ובאורים:

ה'ברכי יוסף' (קצו ד) כתב שאף מי שנוהג מאכילת פת עכו"ם צריך לענות אמן על ברכתו של האוכל ממנה, שפאחר שהמברך אינו נוהג בה אסור, אין ברכתו גאוף (ראה שו"ע י"ד קיב ב שיש מקומות שהקלו בפת עכו"ם). ב'הגהות רבי עקיבא איגר' (שם א) כתב שאף על פי שאסרו חכמים לאכל פת שנלושה בחלב, שפא יפלו ויאכלוה עם בשר (ראה י"ד צא א), מפל מקום מאחר 'ואינו נקרא כל כך אסור', העובר ואוכלה חייב בברכה. בספר 'לקט הקמח החדש' (או"ח קכד כד), הביא בשם ספר 'שלחן מלכים' שיש ללמד מן המקל לענות אמן אחר ברכתו של האוכל מאכלי חלב תוך שש שעות מאכילת בשר. עוד דן שם על פי מה שמשמע מ'פ"ק החיים' (קצו ז) שבמקום שהמאכל עצמו מתר ורק דבר אחר גורם לו אסור, יהיה מתר לענות אמן אחר ברכתו. בספר 'חקר הלכה' (עניני ברכות אות יב) וב'אגרות משה' (או"ח ח"ד ס' סט) הזכירו סברא זו אף לגבי מי שאכל קדם קדוש או קדם הבדלה, שפאחר שאכל דבר של התר, אף שהיה זה בזמן אסור, מסתבר שהוא חייב בברכה.

ברכה שאינה צריכה

המברך ברכה שאינה צריכה, פגון שמברך בתוך הסעודה על מאכל שנפטר בברכת הפת, אסור לענות אחריו אמן.

מקורות ובאורים:

על פי רמב"ם (ברכות א טו), טוש"ע (או"ח רטו ז) ומשנה ברורה' (שם יח). ה'משנה ברורה' (שם כא) מביא בשם 'באור הגר"א' (שם) שמקור דברי הרמב"ם מדברי הגמרא בברכות (נג ב) שאין לענות אמן אחר ברכת התינוקות הנאמרת כדי להתלמד, אף שרשאים התינוקות לאומרה, לפי שאין פונתם לברך. ומעתה אם על ברכה הנאמרת ברשות אין לענות אמן כאשר אין עליה תורת ברכה, כל שכן שאין לענות אמן אחר ברכה הנאמרת באסור.

רבנו מנוח (על הרמב"ם שם) פרש שהטעם שאסור לענות אמן על 'ברכה שאינה צריכה' הוא לפי שבעניית אמן מקים העונה את הברכה ונותן לה תקף וחוק, ואין לעשות כן לברכה שנאמרה באסור. מוסיף ומבאר בעל הפלא יועץ' בספרו 'חסד לאלפים' (רטו ו): כתבו ראשונים שהעונה אמן אחר ברכה הרי הוא כמוציא את הברכה מפיו. כך כתב הרמב"ם (ברכות א יא): "וכל העונה אמן אחר המברך - הרי זה כמוברך" (ראה מגיד משנה' שם), ואף הרשב"א (שו"ת, ח"א סי' ככו) כתב: "שהאומר אמן - כמוציא ברכה מפיו דמ". נמצא שהעונה אמן אחר 'ברכה שאינה צריכה', הרי הוא כמי שמברכה בעצמו, ולכך אסרו זאת.

המברך על דבר אסור

א. המברך על דבר האסור באכילה, אסור לענות אחריו אמן.

מקורות ובאורים:

מקור הלכה זו בתוספתא (דמאי ב כד. הביאה המשנה ברורה' קצו ב). אסור זה נוהג בין אם עצם המאכל אסור על המברך מדאורייתא או מדרבנן, ובין אם המברך אסור על עצמו בנדר או בשבועה (משנה

עניית אמן פועלת גדולות ונצורות

חז"ל (מנחות מג ב, ע"פ רש"י שם) דרשו מלשון הפסוק (דברים י ב): "מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה" - "אל תקרי מ'ה' אלא 'מאה" - שחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום. דברי חכמינו זכרונם לברכה ברורים, אולם יש להבין, מה השכיחות בין מצות מאה ברכות ליראת שמים? נראה שחז"ל באו להדגיש לנו פאן, שיראת שמים יכולה לשרות עלינו רק אם נודה להקדוש ברוך הוא מאה פעמים ביום! דהינו, רק על ידי שפניר ונפנים שמי שפוקת עור'ם' הוא רבונן של עולם, מ'לביש ערמים' - רבונן של עולם, 'המכין מצעדי גבר' - זה שוב רק הוא, וכך בכל הברכות, רק אז תשרה עלינו יראת שמים.

על ידי שמברכים מאה ברכות וכך מכירים תודה לרבונן של עולם, מגיעים לבסוף ליראת שמים! אולם זאת עלינו לדעת כי כדי לזכות לסגלת 'מאה ברכות' עלינו להקפיד אף על עניית אמן. משום שרבננו בחיי (שמות יד לא) כותב שהאמן

היא המקיימת את הברכה. נמצא שעניית אמן נראית אולי פעלה קטנה, אבל השלכתה היא עצומה לכל יראת השמים שלנו. בזורות הקודמים הקפידו מאד על עניית אמן כראוי. זכורני כיצד היה המשגיח דכפר חסידים הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל מברך - אי אפשר לשכח זאת! כשהוא היה מתפלל בישיבת חברון האמן שלו הדהדה בכל היכל הישיבה. ואכן, רק בזכות אדם גדול כמוהו, שידע מהי אמן, יכול היה להתרחש ספור הגס המפלא הבא שהובא בהקדמת ספרו 'לב אליהו':

פעם נסע רבי אליהו ברכבת מירושלים לחיפה. כמה דקות לאחר תחלת הנסיעה הוא הצריך לברך ברכת 'אשר יצר'. לשם כך הוא נכנס יחד עם תלמידו לאחד הקרונות שבו שהו שוטרים רבים, נעמד במרכז הקרון ובקש מפל השוטרים שייתאספו סביבו. הם הביטו בו בפליאה ולא הבינו מה הוא רוצה מהם, אך הוא הסביר להם מי שהוא רוצה לברך ברכת 'אשר יצר' ומבקש

הגאון רבי יחזקאל אִזֵּרִיך' מראשי ישיבת מיר

שהם יענו אחריו אמן. השוטרים והתאספו סביבו, הקשיבו לברכה וענו אמן בהתלהבות רבה.

הרכבת המשיכה בנסיעתה, אולם כעבר כמה דקות נעצרה בחריקה. לאחר מכן, המתיני הנוסעים פמחצית השעה מפלי שהבינו את הקורה סביבם. ואז נגש קצין הבטחון ואמר לנוסעים: "דעו לכם שגס גדול קרה פאן. פצצה גדולה ומסכנת הנחה מידי מחבלים על פסי הרכבת. לו היתה מתפוצצת, ח"ו לא היה נותר שריד ופליט מנוסעי הקרון".

מתברר שכשר' אליהו בקש מהשוטרים שנסעו ברכבת שישמעו את הברכה ויענו אמן בכל כחם, זהו הדבר שהציל את כל הנוסעים.

זהו פכה של עניית אמן!

מתוך דברים שנשא בכנס 'בני אמונים' כ"ה במני"א תשע"ד

לך לך' בגימטריה מאה

בגימטריה מאה, לרמז כי אותם בגים יברכו מאה ברכות מדי יום.

רבי חיים ירוחם לנץ תלמיד ה'דעת קדושים' מבוטאטש אומר, כי יש בפסוק זה אף רמז לדברי חכמים (במ"ר יח כא) כי דוד המלך תקן לישראל לברך מאה ברכות, כדי לבטל גזרה שהיתה בימיו שבה מתו מאה נפשות מישראל מדי יום: אם תברך מדי יום "לך לך" ברכות, כפי שהתחייבת טרם רדת נשמתך "אל הארץ אשר אראך", מבטח לך: "ואעשה לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך" - שלא ימותו ח"ו מבניך, אך זאת בתנאי: "והיה ברכה" - שתברך מאה ברכות ביום (דברי חיים).

המקבל רבי יצחק הוברמן מרעננה הוסיף ואמר: ידועה היא אמרתו של ה'חדושי הרי"מ' על הפסוק בתהלים (קטו טז): "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם" - הארץ נתנה לבני אדם שיזכרה להיות טהורה כשמים. על זאת צנה הקדוש ברוך הוא על אברהם: "לך לך מארצה" - ברוך מדי יום "לך לך" ברכות על ההנאות הארציות, ובכך תזכר את הארץ להיות כשמים (בן לאשר).

רדתה לעולם הזה (זהר לך לך סתרי תורה עז א; 'אספקלריא המאירה' שם; 'מתוך מדבש' שם).

שנינו במשנה (אבות ה ג): "עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכלם". המשנה אינה מפרטת מה הם עשרת הנסיונות, וקצומות פמה דעות בענין זה: יש המונים את השלכת אברהם לכבשן האש כנסיון ראשון (רבנו יונה וברטנורא שם), ואולם דעת הרמב"ם (שם) שהנסיון הראשון הוא הצווי: "לך לך מארצה וממולדתך". הנסיון האחרון לדעת הרמב"ם ורב המפרשים הוא נסיון העקדה, שבו הצטוו אברהם: "ולך לך אל ארץ המרה" (בראשית כב ב).

רבי יהושע אבן שועיב, תלמיד הרשב"א, מביא מדרש נפלא בענין זה: "פתח [את עשרת הנסיונות] ב'לך לך' וסיים ב'לך לך', ו'לך לך' עולה [בגימטריה] מאה - רמז למאה ברכות. ולכן לא נולד יצחק עד שהיה אברהם בן מאה שנה" (דברשות רבי יהושע אבן שועיב).

את המלים "לך לך", מפרש רש"י: "לך לך" - לצורך עצמך - שם אעשה לגוי גדול וכאן אי אתה זוכה לבנים". ה'פענח רזא' מוסיף ודורש שלכך נאמר "לך לך" -

הזהר הקדוש בפרשתנו (סתרי תורה עז א) מצין כי המלים "לך לך" הן בגימטריה מאה ודורש כי הפסוק הראשון בפרשתנו מגלה, כי טרם ירדת הנשמה לעולם מתנה עמה הקדוש ברוך הוא על קיום מצות מאה ברכות בכל יום. אמירת מאה ברכות אלו פותחת את מקורות השפע העליונים בפני האדם ומסיעת בידו לשמר על מצוות התורה ולהשמר מאחזית החיצוניים.

וכך נדרש הפסוק: "ויאמר ה' אל אברהם" - הקדוש ברוך הוא מתנה עם כל איש מזרע אברהם, טרם לכתו "מארצה וממולדתך ומבית אביך" - ממקור מחצבתו בגן עדן, "אל הארץ אשר אראך" - לעולם הזה, שיקפיד לברך "לך לך" [מאה] ברכות מדי יום, ובכך יבטח לו שפע ברכה וסיוע שמימי בקיום תורה ומצוות.

המקבל רבי צבי הירש הורוויץ אמר כי דברי הזהר מדיקים בפסוק שעליו הסמיכו חכמים (מנחות מג ב) את מצות אמירת מאה ברכות ביום (דברים י יב): "ועתה ישראל מה [מאה] ה' אלקיך שאל מעמך"; הכתוב מדגיש "שאל מעמך", לפי שאות שמירת מצות מאה ברכות תובע הקדוש ברוך הוא מפרשות "מעמך" - מאת כל נפש מישראל טרם

ברכות ואמן במשנת בעל ההלולא

צדיק באמונתו

זוכים לברך בלשון נוכח את הבורא יתברך שמו. ב. באמצעה - "אלקיני מלך העולם", יש לכוון פראוי, לקבל על עצמנו אלקותו יתברך ולהמליכו על עולם ומלואו. ג. בסיום הברכה יש לכוון להודאה מעמק לב על הטובה שגמל עמנו יוצרנו.

במיוחד שגן סדר זה לתינוקות של בית רבן. דבריו חדרו פה עמק ללבם, עד שבכל פעם שהיה מבקר בתלמוד תורה היו הילדים שמחים לקראתו: "הנה בא הרב בעל הברכות..."

אמן על ברכה נדירה

ספר אחד מתלמידיו ששמש כשוחט: יום אחד עמדתי ברחוב רייכמן שבשכונת בית ישראל כשבדי תרגולת לשחיטה, פתאום נגש אלי רבנו בצעדים מהירים באומרו אלי: "יתברך בקול כדי שאוכל לענות אמן אחר ברכתך, כי זה זמן רב לא ענית אמן אחר ברכת 'על השחיטה'..."

פרשה מיוחדת במסכת חיייו של הגר"י צדקה הייתה זהירותו היתרה בעניני ברכות ועניית אמן אחריהן. בספר 'זאת ליהודה' שנכתב על תולדות חיי, הקדש פרק שלם (פרק טו) על ענין זה. להלן כמה עבודות שהוכאו שם:

חבו ממתקים

כשהיה הגר"י מדבר על אודות ברכה, היה הוא נראה כמדבר על הפענח המותק ביותר שבא בפיו מאז ומעולם. אם היה מציע לאורח שיאכל ויסעד לבו, והלה התביש, נהג לשדלו בטעון שהאורח לא יכול היה לעמד בפניו: "כלום אינך רוצה לברך את הקדוש ברוך הוא?!"

ברכה משלשת

רגיל היה לעורר תמיד שאות אמירת הברכה ואת פגותה יש לחלק לשלושה חלקים: תחלה, אמצע וסוף: א. בתחלת הברכה - "ברוך אתה ה'", יש לתת לב לעבודה המפלאה שאנו קרוצי חמר,

הגר"י צדקה זצ"ל י"ב בחשוון תשנ"ב

הגר"י צדקה זצ"ל

הגאון רבי יהודה יהושע צדקה זצ"ל נולד בירושלים בג' בשבט ה'תר"ע, לאביו רבי שאול. למד בתלמוד תורה בני ציון בירושלים ולאחר מכן בישיבת 'פרת יוסף'. בשנת תרצ"ז מנה על ידי רבי עזרא עטיה, ראש ישיבת 'פרת יוסף', למסר שעורים בישיבה, ובשנת תש"ל נתמנה לעמד בראשות הישיבה.

כל ימיו עסק בתורה, תוך התנזרות מחלטת מח"י העולם הזה. היה גומל חסדים בצורה מפלאה, ענותן במיוחד וזהר מאד בכבוד הזולת. דאגתו לכלל ולפרט היתה לשם דבר. דברי תורתו נדפסו בספרו 'קול יהודה'.

נפטר ב'י"ב בחשוון תשנ"ב. קהל רב ליהו בדרכו האחרונה לבית העלמין סנהדריה בירושלים.

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יא חשון תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 4:12 תל-אביב: 4:26 חיפה: 4:16 מוצאי שבת: ירושלים: 5:24 תל-אביב: 5:26 חיפה: 5:24 ר"ת: 6:04

פרשת לך לך

הצלת הזולת

להתמסר בגוף, בנפש ובממון, לעזרת והצלת חברו!

נלמד מהפסוק: "וישמע אברהם כי נשבה אחיו וירק את הניכיו... וישב את כל הרכוש וגם את לוט אחיו... ואת העם" (פרק יד-יד, טז)

וכתב הפלא יועץ: "וידוע גודל מצות הצלת נפשות שניתנה כל התורה להדחות על פיקוח נפש וכ"ש וק"ו, שחייבים כל ישראל לפזר כל ממונם, ולמכור אמילו הספרי תורה בשביל הצלת נפש. ואמרו חז"ל: "כל המקיים נפש אחת מישראל, כאילו קיים עולם מלא". כי אבינו הראשון אחד היה אברהם, ויצאו ממנו רבבות אלפי ישראל. ומאדם הראשון יצא כל העולם. לכן החיוב למחר ולהשתדל לכל דבר טוב, בכל כוחו, וה' הטוב בעינו יעשה. וקובע שכר הרבה למשתדל, כאילו הוא גומר ועושה.

בספר המצוות (לאוין רצו) כתב הרמב"ם: שהזהירנו מלהתרשל בהצלת נפש אחד מישראל כשנראהו בסכנת מות או ההפסד ויהיה לנו יכולת להצילו, כמו שיהיה טובע במים ואנחנו נדע לשחות ונוכל להצילו, או יהיה גוי משתדל להורגו ונוכל לבטל מחשבתו או לדחות ממנו נזק, ובאה האזהרה באומרו (ויקרא יט-טז) "לא תעמוד על דם רעך".

נשאל החזון איש: מה דינו של אדם שראה את חברו שחייו בסכנה ויכל להצילו, ואעפ"כ נמנע ולא הציל. ואולם חברו ניצל לבסוף ע"י סיבה אחרת בלתי צפויה, האם עבר הלה על "לא תעמוד על דם רעך" שהרי ראה את חברו בסכנה ולא נקט בפעולה להצלתו, או דכיון שניצל לבסוף, נתברר שגם הלה ניצל מה"לאו"?

והשיב החזון איש: מסתבר שעובר בלאו ד"לא תעמוד על דם רעך", כיון שראה את חברו במצב של סכנה ולא הצילו. ומה שניצל לאחר מכן, היה ע"י סיבה חדשה, שהאדם נידון בכל שעה, ושמה מצאו לו אז זכות שעל ידה ניצל.

הגר"י זילברשטיין שליט"א הסתפק (בחשוקי חמד): מה הדין באדם שהשבאים תפסו את אביו ואמו ורבו ואחיו, והשבאים דורשים אלף זהובים עבור אביו וגם אחיו וגם רבו, ומאידך, הם גם דורשים אלף זהובים עבור אמו בלבד, ויש לו רק אלף, את מי עליו לפדות, האם את אביו ורבו ואחיו, או את אמו בלבד?

וכתב, שבשאלה זו דן הברכני יוסף ותשובתו שיפדה את אמו בלבד, אעפ"י שבידו לפדות בכסף זה שלושה שבויים לעומת אמו בלבד, בכל זאת עדיף שיפדה אותה קודם להם. וראיה לכך ממה שאיתא בהוריות (יג): היה אביו ורבו ואמו בשביה, היא קודם לרבו ורבו קודם לאביו, ואמו קודמת לכולם. עיי"ש.

"וודאי" דוחה את ה"ספק"...

כאשר נזדמן לפני הגאון רבי חיים סולובייצ'יק זצ"ל ענין פדיון שבויים, היה פועל במסירות נפש ממש. פעם אירע בבריסק שנתפס בחור יהודי חילוני למלכות. באה אמו של החבור לפני רבי חיים ובכתה בדמעות שליש שיגש אל הרשויות להשתדל ולבקש על בנה.

נענה לה רבי חיים והכניס עצמו לפעילות מסוכנת כדי לשחרר את החבור. ניסו מקורביו למנוע ממנו בטענה כי זוהי שעת חרום ועלול הוא בפעילות זו לגרום רעה לעצמו חלילה.

אמר להם רבי חיים: בואו ונחשוב חשבונו של דבר. הרי מצות פדיון שבויים שלפנינו היא "וודאי" לכל הדעות. גם שאמו של החבור שרויה בצער אין קץ, אף זה "וודאי". ואילו גרימת צער לעצמי אינה אלא "ספק" והרי קיימא לן: "אין ספק מוציא מידי וודאי" **במחיצתן של גדולי הדור**

מסירות להצלת הזולת...

שמו של כ"ק האדמו"ר מסקולען - רבי אליהו זושא פורטוגל זצ"ל, נודע בכל העולם כאבי יתומים וכאחד מראשי ההצלה. גולת הכותרת בכל פעולותיו הברוכות היתה מסירות הנפש אשר הראה בשנות מלחמת העולם השניה ולאחריה. הוא היה ראש וראשון בשדה ההצלה, אשר אינו חת מפני כל, ונכון בכל עת למסירות נפש עבור כל יהודי.

כאשר עזבו הרוסים את העיר טשורנוביץ, והגרמנים כבשו את העיר, ניתן צו: מי שיחביא חייל רוסי אחת דינו למוות! פתאום נודע לרבי על עוד שלושה חיילים יהודים אשר אין איש שיקח על עצמו סיכון לאסוף אותם לביתו, הכניסם הרבי לביתו, העלה אותם והצפינם בעליית הגג. הוא עצמו הביא להם אוכל מידי יום בימועד שחזרו הרוסים וכבשו שוב את העיר.

באותו זמן היו בביתו של הרבי מסקולען ארבעים יתומים (!) אשר ישנו על מטות ומזרונים שהיו בבית, ואילו הרבי ורעייתו ישנו על הארץ.

מורי האומה

עלון פרשת לך לך מוקדש במלאת השלושים לעילוי נשמת

אמי מורתי הכ"מ האשה הצדקנית

מופלאה באהבת תורה בכל ליבה והליכותיה. מהוללת ביראת ה' וברוממות תפלותיה. נשיגבה באצילות רוחה ובזון מדותיה.

מרת **מלכה** בת הר"ר עבי יצחק זצ"ל קרייזר ע"ה

נלב"ע בשיבה טובה ובשם טוב לעולם שכולו טוב בעש"ק י"ב תשרי תשפ"ג, ת. נ. צ. ב. ה.

עלון השבוע פרשת לך-לך הוקדש לעילוי נשמת

הרב פנחס הלוי בן הרה"ג רבי שמואל שמעלקא הלוי רזזנבאום זצ"ל הי"ד

שיום היארצייט ב-י"ג מרחשון תשמ"א, ת. נ. צ. ב. ה.

לקרב רחוקים ולסייע בידם לזכות באושר הרוחני שבחיי תורה ומצוות!

נלמד מהפסוק: "ואת הנפש אשר עשו בחרן" (פרק יב-ה)

וכתב רש"י: "שהכניסו תחת כפני השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו". ושאלו חז"ל (במד"ד): איך יתכן שעשו את הנפש, והרי אם מתאספים כל באי עולם לברוא אפילו יתוש אחד, אין יכולים לזרוק בו נשמה! אלא אלו הגרים שגיירו, וללמדך שכל המקרב והמגייר... כאילו בראו. עוד אמרו חז"ל (סנהדרין צט): כל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו שנאמר "ואת הנפש אשר עשו".

כתב החובת הלבבות (שער אהבת ה' פ"ו): "וראוי לך אחי לדעת, כי זכות המאמין אפילו אם יהיה מגיע אל תכלית העליונה בתיקון נפשו לאלוקים, ואילו היה קרוב למלאכים במידותיהם הטובות ומנהגייהם המושבחים... אינם כזכויות מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה, ומיישר רשעים על עבודת הבורא ית"ש, שזכויותיו נכפלות בעבור זכויותיהם בכל הימים ובכל הזמנים... ומי שאין מתקן אלא נפשו בלבד, תהיה זכותו מועטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות, תכפל זכותו כפי זכויות כל מי שיתקן לאלוקים..."

הגאון מטשיבין - רבי דוב בעריש ווינדנפלד זצ"ל רמז ענין זה בפסוק (יחזקאל מד-יט) "ובצאתם אל החצר החיצונה אל העם יפשטו את בגדיהם אשר המה משרתים בם, והניחו אותם בלשכות הקודש, ולבשו בגדים אחרים, ולא יקדשו את העם בבגדיהם".

נרמז בפסוק שעל אף שהכהנים בבתי גוואי לובשים בגדי כהונה, מכל מקום בצאתם אל המון העם הפשוט, יפשטו את בגדיהם אשר הם משרתים בם, עליהם לרדת מהפסגה הרוחנית שהם מצוים בה ולהתאים את עצמם לצאן מרעייתם. כי לא כל אחד מסוגל לקבל את הדרכת המנהיג כשהוא ברום השגותיו הגדולות, אלא "ולבשו בגדים אחרים" - שיכניעו את עצמם למדריגת המקבל, ולא יקדשו את העם בבגדיהם, כי המנהיג צריך להשפיע על העם ולנהוג עמו בקירוב.

הגאון רבי הלל זקס זצ"ל היה אומר שלפני ביאת המשיח, תשתלשל מחיצה של ברזל בין שומרי התורה לבין עוזבי התורה רח"ל, ומחיצה זו תיצור את הבירור לקראת בוא יום ה' הגדול והנורא, אבל אנו שומרים שמחיצה זו לא תגיע ממש עד למטה, שישאר רווח כדי מעבר של נשמות מהסיטרא השניה אל תוך מחנה ה'..."

בענין קירוב או ריחוק תלמידים, אמר **הגראי"ל שטיינמן זצ"ל** כי זקוקים לזה לסייעתא דשמיא גדולה ולתפילה, כי בקלות יכולים להכשל, הנה רואים מה קרה עם תמנע שריחקו אותה ובסוף יצא ממנה עמלק. וכן יהושע בן פרחיה שריחק תלמיד ומה נהיה ה"נוצרי". ומצד שני, זה שקירבו יותר מדי את ה'ערב רב' שהיו מסתמא מטובי המצרים, עשה הדבר צרות צרורות לעם ישראל במדבר.

הוסיף הרב שטיינמן: גם בדורינו, לפעמים המשיגים אומר לאיזה בחור ביקורת חריפה מדי, ואז התלמיד נעלב ועלול להגיע עד לדיוטא התחתונה ממש ולהיות פושע. ולפעמים קורה ההפך: מילה טובה של מישהו הנאמרת לאדם יכולה להועיל לו להיות כשר וירא, למרות שהיה קודם במצב נמוך מאוד.

נמצאנו למדים עד כמה צריך לחשב כל מילה שיש בכוחה להציל או להרוס. ו"הצלחה" הנחשבת בתורה היא הצלה ברוחניות. למד זאת הגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל** מפרשת מכירת יוסף, שם נאמר "וישמע ראובן ויצלהו מידם" (בראשית לז-כב). ותמוה: מדוע מייחסת התורה את הצלת יוסף לראובן ולא ליהודה, הרי ראובן אמר להשליכו לבור נחשים שהיא סכנת חיים ואילו יהודה הרחיקו מסכנה זו!?

אלא, תירץ הרב צדקה, נכון שיהודה הצילו מסכנה גופנית, אבל למעשה הכניסו לסכנה רוחנית כשאמר "מכרוהו לישמעאלים". והיא חמורה יותר. לא כן ראובן שאמנם הכניסו למקום של סכנה גופנית אבל אין בו נזק רוחני, לכן ייחסה התורה את ההצלה לראובן ולא ליהודה.

"עלינו לחטוף ולהעיל כמה שיותר..."

כאשר משמשו של כ"ק האדמו"ר מסטמאר ביקר בארץ, נכנס לשאל את הגרי"ז **סולובייציק זצ"ל**, מה למסור בשמו לרבו. הרה"צ **רבי עמרם בלוי זצ"ל** שנכח במקום, החל להתבטא בחריפות שצריך לצעוק ולמחות שיש במדינה רשעים, והם רוצים לעקור את הדת...

נענה הגרי"ז ואמר: ידוע משלו של **החפץ חיים** על האשה שעמדה בשוק עם סל מלא תפוחים ורצתה למוכרם ובא אחד והעיק הכל, התפוחים התגלגלו לכל עבר והרבה אנשים חטפו... התחילה האשה לצעוק ולבכות וכפרה ידיה ברוב יאוש...

עבר שם פיקח ואמר לה: "מה לך לצעוק, לכי חטפי גם את מן התפוחים, שאם לא תעשי כן, לא ישאר בידך מאומה..."

סיים הגרי"ז ואמר: "תמסור לרבי מסטמאר שעכשיו המצב בארץ ישראל הוא שכולם חוטפים... הם חוטפים וגם עלינו להשתדל לחטוף כמה שיותר... על כן העצה שהרבי ישלח לארץ ישראל, כמה שיותר תרומות, כדי שנוכל להציל עוד ועוד ילדים יהודים..."

במחיצתם

בהשפעת דרשה אחת...

גם לאחר שתקפו את הגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל** חולאים קשים, בערוב ימיו, לא שינה ממנהגו לשאת מדברותיו בקרב העם. שאלוהו: מדוע אינו חדל מכך כדי לשמור על בריאות גופו, אחר שנצטווה על ידי הרופאים להרבות במנוחה?

השיב הרב צדקה: "וכי ידעתם איזו אחריות אני מקבל עלי אם אנוח? וכי אפשר לדעת אילו תוצאות ישנן לדרשה אחת? הנה זה מקרוב בא אלי יהודי בעל חזות חרדית מובהקת, כשהוא מוקף בילדיו, זרע ברך ה', והוא מספר לי, שבעבר הלא רחוק היה חילוני גמור, אבל בהשפעת דרשה אחת שלי, בשכונת "קטמון", חזר בתשובה והציל עצמו ובני ביתו מרדת שחת..."

וזאת ליהודה

"יתגדל ויתקדש שמייה רבא..."

המעשה שלפנינו אירע לפני שנים בכפר חסידים: פעילים חרדים הצליחו להציל ילד ממשפחה חילונית, מחינוכו הקולקל, ולהכניסו למוסד בתי אבות של ישיבת פוניבז' בב"ב.

לאחר תקופה שב הילד לביתו לביקור, לשהות שם בשבת. והנה רואה את אביו ניגש להדליק את החשמל בשבת. הילד פנה לאביו ואמר לו: "לימדו אותי שאסור להדליק חשמל בשבת". האב התייחס לדבריו בבוז והדליק את החשמל.

בפעם השניה כשחזר האבא שוב להדליק חשמל אמר לו הילד בחרדה: "למדנו שמי שמחלל שבת, עליו נאמר "מחלליה מות יומתו" אבל האבא הדליק שוב את החשמל רח"ל.

או-אז קם הילד ואמר: עפ"י הפסוק הנ"ל, הרי מי שמחלל שבת נחשב כמות, כי בית דין צריכים להרוג אותו, ואם כן עלי לומר עתה קדיש יתום!..." האב הנדהם עוד לא הספיק להוציא מילה מפיו, וכבר הילד פתח ואמר בקול בוכים: "יתגדל ויתקדש שמייה רבא..."

האבא היה המום, לזאת לא פילל כלל וכלל. מילות הקדיש נכנסו ללבו כנחלים בוערות... מאותה שבת ואילך, חזרה כל המשפחה בתשובה והחלו לשמור תורה ומצוות.

קול ברמה

להתרחק מחברים רעים וממקום קלוקל שהשפעתו רעה!

נלמד מהפסוק: "זה אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו" (פרק יד-ג)
וכתב רש"י: "כל זמן שהרשע עמו היה הדיבור פורש ממנו" וכן ברש"י על הפסוק "ואנשי סדום רעים וחטאים" (ג,ג) נדרש לוט לגנאי. שאף על פי שהיו רעים וחטאים, לא נמנע לוט מלשכון עמהם.

על הנאמר בפסוק (במדבר לג-לא, לח) "ויסעו מקדש ויחנו בהר ההר בקצה ארץ אדם ועל אהרן..." דרשו חז"ל (במדב"ר יט-טז) "זהו שאמר הכתוב בהתחברך עם אחיזהו פרץ ה' את מעשיך, על שנתחברו לרשע הזה [אדום] לעבור בארץ, חסרו לאותו צדיק [אהרן]. לכך נסמכה פרשת אסיפת אהרן לאחר פרשת מלך אדום.

לומדים אנו מכאן - אמר הגאון **רבי אהרן קוטלר זצ"ל** (במשנת רבי אהרן) - עד כמה חמורה היא ההתקרבות לרשע. שהרי בעצם זו היתה הדרך הקרובה להכנס לארץ, ככתוב "ויסעו מהר ההר דרך ים סוף לסבב את ארץ אדום, ותקצר נפש העם בדרך" (כא-ד) במשמע, שאם לא רוצים להאריך הדרך עד שתקצר נפש העם, צריך לקצר דרך ארץ אדום.

יתירה מזו: הרי לבסוף לא יצא הדבר לפועל, משום סירובו של מלך אדום, ולא נתחברו אליו כלל, אעפ"כ נענשו, אך ורק על רצונם לעבור דרכו. ונסתלקו ענני כבוד והסתבכו במלחמה, וסופם שנאלצו לחזור שבע מסעות לאחור, וגרם הדבר להתמרמרות רבה בבני ישראל ולעונש הנחשים השרפים.

רואים מכאן, עד כמה חמורה היא הסכנה מהתקרבות כל שהיא אל רשעים. כי עיננו הרואות, שלא רק מנהיגי הדור ההוא נענשו אלא כל העם. כל זאת רק משום שרצו וביקשו להתחבר אל אדום במדבר בארצו.

כיצד יש להתרחק מן הרשעים? המחיש זאת **הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל** במשל: משל לרכבת עמוסה קרונית ובה הרבה אנשים, שירדה מן הפסים, והיא נוטה להתהפך ולהתדרדר ולשקוע בתוך הביצה הטובענית. הרי כל היושבים בתוך הרכבת נמצאים בסכנה גדולה, ופחד מות אופף את כל ישותם. והנה אחד מן הנוסעים מתחכם ואומר: "אני יעמוד על הספסל, וכך אהיה גבוה יותר מכל שאר האנשים, ובוזא אנצל." הלא לשוטה יחשב! וכי תחבולה זו תעזור לו להנצל הרי הרכבת תשקע בוודאי. והוא ישקע עמה... הדרך היחידה להנצל היא לחמוק ולעזוב את הרכבת בטרם תשקע, ולעבור לרכבת אחרת שתקח אותו למחוז חפצו.

ההנמשל: כאשר הרכבת של הרשעים יורדת מן הפסים, כשסרים מן הדרך הישרה, לא מספיק שישארו האנשים הטובים ברכבת זו, ורק יגביהו עצמם, אלא עליהם לעבור לרכבת אחרת, רכבת כזו העולה במסילה התורנית בית ה'.

"הסתפח לצד החזק..."

סיפר הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל: מרשיעי ברית תיכננו ליסד בעיר פוניבז' שבליטא, בית ספר לפי רוחם והשקפתם הקלוקלת. רב העיר **הגרי"ש כהנמן זצ"ל** יצא חוצץ כנגדם. פתחו הם כנגדו במלחמת חרמה, ערערו את מעמדו בעיר ואיימו בהדחתו.

נסע הרב כהנמן לראדין לשאול בעצתו של **החפץ חיים**, מה עליו לעשות? אם יתמיד בהתנגדותו להם, יסלקוהו מן הרבנות ויבחרו רב קלוקל כחפצם, ואם יכנע להם למראית עין, אולי יוכל להפעיל השפעתו ולמתן את ההתדרדרות, מה יעשה?

השיב לו הח"ח: "אינני לך עצה פרקטית. כאשר מתרחשת הפיכה והמורדים נלחמים בחילות השלטון, מבכרים האזרחים השלמים להצטנע ולהתחבא עד שתתברר תמונת המצב וידעו מי ניצח ומי הובס. אבל למעשה, הצדדים הניצים דורשים מכל אחד להצהיר במי הוא תומך, למען ידעו האם שייך להם או לצריהם. לפיכך על כל בית חייב להתנוסס דגל שיבחר למי ניתנת תמיכת בעליו, ואז המבוכה רבה, לא יודעים במי לתמוך, ואז יש ליעץ להם: בחנו מי משני הצדדים חזק יותר ותעמדו לצידו!"

תמה הרב כהנמן לתשובת הח"ח ושאל: הרי במקרה שלנו אני כמעט בודד במערכה, וכאשר תקיפי העיר כולם לוחמים נגדי, מה עלי לעשות, האם להכנע למרותם ולהתחבר אליהם?

אמר לו הח"ח: "במקרה שלכם נבחן את תמונת המצב. אם תכנעו לרצון התקיפים, יהיו הם לצידכם, אבל הקב"ה יהיה נגדכם... ואם תעמדו בתקיפות נגדם, יהיה הקב"ה לצידכם והם ילחמו בכם. התבוננו וראו מי כאן הצד החזק והסתפחו אליו..."

הלמות עמלים-ח"ב

איסור גזל

"התכריכים שלו..."

פעם נוכח הגה"צ **רבי ישראל סלנטר זצ"ל** בהלווית המת ושמע שאנשים משוחחים על הנפטר כיצד היה פעם עשיר גדול וירד מנכסיו, עד שלבסוף נפטר ונקבר בתכריכים שאינם שלו.

אמר להם רבי ישראל: טעות היא בידכם! הנפטר הזה מת בתכריכים שלו: כי מכיון שניתנו עבורו הם שלו. ואילו אדם שמת בתכריכים שלו ספק אם הם שלו, כי מי יודע מה הם הדרכים שרכש בהם את רכושו, אם אין בהם חשש של גזל ואונאה! **תורת רבי ישראל מסלנט**

נקי כפים ובר לבב...

הצדיק רבי סלמאן מוצפי זצ"ל נזהר מאוד שלא לקבל טובת הנאה מזולתו. פעם אירעה תקלה ברחיים של יד שהיה לרבי סלמאן. ניגש אל הצדיק **רבי צדקה חוצין זצ"ל** וביקש ממנו שישאל לו את הריחיים שלו, הרב חוצין שהיה כבר זקן לימים וממילא לא השתמש בריחיים, נתנם לו במתנה גמורה.

משנפטר הרב חוצין לבית עולמו, כאשר כלו ימי ה"שבעה", נשא רבי סלמאן את הריחיים בעגלה והוליכם אל האלמנה.

ואולם האלמנה טענה: "הרי במתנה נתנה לך ושלך הם, ומה אעשה אני בהם". אמר לה רבי סלמאן, אם כן, טלי מעותי תמורתם. שעה ארוכה התנהל ויכוח למי הריחיים. משראה כי האלמנה מסרבת לקבל את המעות, נטלם והלך לו ובלבד שלא יצערה.

עולמו של צדיק

שלא להפסיד ממון חברו ולא להשתמש ברכושו ללא רשות!

נלמד מהפסוק: "זיהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט" (פרק יג-א)

וכתב רש"י: לפי שהיו רועיו של לוט רשעים ומרעים בהמתם בשדות אחרים, ורועי אברם מוכיחים אותם על הגזל, והם אומרים נתנה הארץ לאברם ולו אין יורש ולוט יורשו ואין זה גזל, והכתוב אומר "והכנעני והפריזי אז יושב בארץ" ולא זכה בהם אברם עדין.

אחד מד' דברים שעליהם נגעים באים הוא הגזל (ערכין טז). ובגמרא (שבת לב:) אומרים חז"ל שבעוון גזל מגיע גובאי [=ארבה] ונהיה רעב ובני אדם אוכלים בשר בניהם ובנותיהם, רח"ל. עוד אומרים חז"ל (במדב"ר שמות כב) כי מי שידי מלוכלכות בגזל, אף שקורא ומתפלל להקב"ה, אינו נענה: וכל כך למה? משום שתפלתו בעבירה.

ומובא בספר **כד הקמח**, שמהפסוק "מי יעלה בהר ה'..." נקי כפיים" למדו חז"ל שמי שיש בידו עוון גזל, מרוחק הוא מהר ה' ויודח למעלה ממקום הקדושה. וכן דרשו: כל מי שיש בידו גזל אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה שנאמר "לא יגורך רע" (תהלים ה) - לא יגור במקומך אדם רע.

בספר יסוד ושורש העבודה (שער יא פרק יא) מבאר, מדוע הודגש בתפלת נעילה עוון "עושק ידני" יותר משאר עוונות, משום שהוא חמור ביותר, שעליו נחתם גזר דינם של דור המבול, וגם בעוון זה אין מקבלים תפלותיו, ודוחים תפלותיו מחוץ לפרגוד אל המקטרגים.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

תעשה טובה לעצמך!

השעה 09:30:

מזה כשעה וחצי!! ממתין דוב בתור לפני חדר רופא-ילדים. התינוק שלו ממתין בעגלה, הוא מנסה לעיין בספר שהביא איתו, אך קשה לו להתרכז.

עם התקרב התור שלו, שינן לעצמו את כל הדברים שאשתו ביקשה לציין באוזני הרופא: רזונו של הילד, חוסר התיאבון שלו וכל הסימפטומים המשונים שהופיעו אצל התינוק בשבועות האחרונים.

הילד שאחריו בתור בכה ללא הרף כשסבתו מנסה להרגיעו. הזקנה עצמה נאנחה מפעם לפעם, והתלוננה על כאביה שלה עצמה. כיון שהתייצב דוב סמוך לדלת הרופא, מוכן ומזומן להיכנס, פנתה אליו הזקנה בתחינה כי ירשה לה להיכנס לפניו. היא עצמה חולה, כך אמרה, והנכד שלה עם חום, והיא מקווה שזה יקח רק דקות. דוב התלבט, נאבק עם עצמו אך לבסוף הסיט בסבר פנים יפות את העגלה שלו הצידה ומסר לזקנה את מקומו ליד הדלת. זו הרעיפה עליו ועל ילדו ברכות ואיחולי רפואה שלימה מכל ליבה.

09:37:

תחושת הסיפוק הנפלאה של עשיית חסד, החלה להתפוגג בליבו של דוב...

09:44:

ניצנים של עצבנות צצו בקרבו: האם נהג בחוכמה כשנתן את תורו לזקנה? גם התינוק שלו החל לנוע באי-שקט והוסיף על סרדתו. קול חדש נשמע בקרבו: הייתי שוטה ותמים, אמר הקול. איך הצליחה הזקנה לשכנע אותי כל כך מהר? וכי אני באתי לכאן עם תינוק בריא? וכי זמני שלי פנוי? לא היה קורה לה כלום אם היא היתה ממתנה כמה דקות לתור שלה. הנה היא יושבת עכשיו בפנים ומפטפטת. 14 דקות חלפו כבר מאז נכנסה, קבע דוב בכעס בהסתכלו בשעונו.

עם היפתח דלתו של הרופא זינק אל הפתח כשהתינוק על זרועו. בקושי הצליחה הזקנה לצאת עם נכדה, אחריה יצאה האחות ונעלה את הדלת בהכריזה: הפסקה!

דוב נזכר עכשיו שבאמת ברבע לעשר יש הפסקה לרופאים. הרופא יצא כנראה מהצד השני 'כמה זמן נמשכת ההפסקה?' שאל. 'רבע שעה', ענתה אחת הממתנות. 'הלוואי בעוד 25 דקות ישוב לקבל חולים!' הוסיפה במרירות שכנתה.

הפעם נתקף דוב בתסכול הקול בקרבו פצח בנימת תוכחה: זה עונשם של שוטים! גמילות-חסד תעשה בבית עם אשתך וילדיך, ולא עם איזו זקנה, ולא על חשבון ילדך...

09:59:

ניסה להתרכז בספר שלו, אך הרגיעה ממנו והלאה. כולו זיעה, ומגרד לו בכל חלקי גופו. מחוגי השעון זוחלים באיטיות. אנשים נוספים מגיעים. שתי אימהות נדחקו אל דלת הרופא עם תינוקותיהן. אחד עם חום גבוה והשני עם פריחה החשודה כמדביקה.

10:00:

האחות מאשרת ששתי האימהות - עם המקרים הדחופים - תיכנסנה ראשונות ללא תור.

ייאושו ותסכולו הגיעו לשיא. אם לא היה גבר בעל משפחה ואב לילדים היה פורץ בבכי. את כל זה אני עשיתי לעצמי, אמר.

איזה שוטה לא-יוצלח אני. גבר בגילי לא צריך להיות תמים. הגיע הזמן להתבגר. אם ירצה השם אני יותר לא עושה טובות כאלה.

מחשש להדבקה התרחק עם תינוקו לפינת הפרוזדור. שם היה שקט יותר והוא ניסה להירגע. רגע אחד, אמר לעצמו, הרי עשיתי טובה מתוך שיקול נכון. אני לא אשם שיצא כך שהפסדתי יותר ממה שתכננתי מראש. אף אחד לא אשם בכך, גם לא הזקנה. מדוע אני צריך להתחרט על מעשה טוב שעשיתי? אינני רוצה להיות "תוהה על הראשונות". כך עוד אפסיד גם את המצוה. הרי ה' מנהל את העולם, כנראה שהוא רוצה לנסות אותי. זהו זה!

10:15:

דוב נרגע, אך סאת ניסיונותיו טרם הסתיימה. כאשר גברה התמרמרות הממתנים והחלו להישמע טונים גבוהים, יצאה האחות והודיעה שהרופא היה צריך ללכת והזמן ממלא-מקום. הוא עומד להגיע בכל רגע.

10:41:

כל רופא לא הגיע, ורגיעתו של דוב הלכה שוב והתפוגגה דקה אחר דקה. אך עצבנותו הגיעה לשיאה כשנזכר שהתינוק צריך לאכול ב-10:30 את הדייסה המבושלת שלו שמוכנה במקרר בבית. הוא היה אמור להעביר אותה עם התינוק למטפלת בבית השכן כשיחזור מהרופא.

10:45:

התינוק החל מייבב, וכל ספקותיו נייעורו מחדש. לולא הטובה שעשה לזקנה היה כבר מזמן אחרי כל הסייט הזה. בדמיונו ראה את הזקנה מסתובבת לה בנחת בביתה בעוד הוא תקוע פה עם תינוק חולה ורעב בלי רופא. סידרתי את עצמי, אני טיפש גדול, אמר, ובייאושו הפסיק כבר להסתכל בשעון. אבל מיד התעשת. מה עם כל השיחות של המשגיח בישיבה על 'אברהם אבינו' ועל 'עולם חסד יבנה'. זה לא "קונץ" גדול לעשות חסד שמחירו 5 דקות. הקונץ הוא להשאר נאמן בעקביות לחסד שעשיתי גם אחרי שהנסיבות מראות לי שכביכול הפסדתי בגלל החסד. לא! אמר בעוז כשהוא מגייס את כל כוחותיו הנפשיים, איני חוזר בו! גם לא אם אחזור הביתה בשעה 01:00.

10:48:

הרופא הגיע. תוך דקות סיים את הטיפול בשני המקרים הדחופים וקיבל את דוב ותינוקו. הרופא בדק בענין רב את התינוק, הרבה בשאלות וחקר את פרטי תזונתו.

יש לך מזל! - אמר הרופא - התינוק סובל מאלרגיה לסוג של אב-מזון. זוהי אלרגיה נדירה. רופא אחר היה מאבחן את המחלה רק אחרי שבועות ואולי חודשים של בדיקות שונות ומסובכות וניסיונות עם מזונות שונים. למזלכם זהו תחום התמחותי המיוחד וזיהיתי מיד את הרגישות הזאת. קח דף ורשום את הדיאטה המיוחדת של הילד לחודשים הקרובים. את הדייסה שלו שפוך לכיור, זה רעל בשבילו. תנהגו לפי הדיאטה הזאת והילד יבריא! -

* * *

כל מילה נוספת - מיותרת.

(ע"פ 'בעין יהודית')

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

